

VIRGIL HILT
PROFESOR LA LICEUL „GH. LAZĂR” DIN BUCUREȘTI

ROMÂNIA ECONOMICĂ

PENTRU CLASA VII-a SUPERIOARĂ DE COMERT
BĂEȚI ȘI FETE

MANUAL APROBAT DE MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
INTOCMIT DUPĂ NOUA PROGRAMA ANALITICĂ

EDIȚIA I-a.

EXEMPLAR pentru CONSULTARE

OFERIT

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR PROFESORI

DIN PARTEA EDITURII

«CULTURA ROMĂNEASCĂ», S. A. R.
BUCUREȘTI, I — STRADA PITAGORA No. 18

Biblioteca Centrala

L130901160

Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

29951

VIRGIL HILT

PROFESOR LA LICEUL „GH. LAZĂR“ DIN BUCUREȘTI

ROMÂNIA ECONOMICĂ

Finan.
25.X.40.
Sibiu.

PENTRU CLASA VIII-a SUPERIOARĂ DE COMERT
BĂEȚI ȘI FETE

MANUAL APROBAT DE MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
ÎNTOCMIT DUPĂ NOUA PROGRAMĂ ANALITICĂ

EDIȚIA I-a.

Taxa timbrului didactic de 5%
pentru acest manual s'a plătit direct Casei
Corpului Didactic conform deciziei
No. 6310/927

UNIVERSITATEA „LUCIAN BLAGA”
— SIBIU —
INVENTARIAT 1988

INVENTAR
2020

EDITURA „CULTURA ROMÂNEASCĂ”
SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ — BUCUREȘTI

No. 1.258—Exempl. 3.000 anul 1938—39

C. No. 158

Bib. univ. de Inv. superier Sibiu
53.608 78

23 FEB 1986

Biblioteca Universității „Lucian Blaga” din Sibiu

R O M Â N I A

INTRODUCERE. — În urma Războiului Mondial care a schimbat cu totul harta politică a Europei și a provocat transformări adânci în viața popoarelor, România a devenit una din țările care se prezintă, în momentul de față, sub cel mai frumos aspect geografic; ea este menită să joace un rol dintre cele mai importante în partea centrală și mai cu seamă sud-estică a continentului nostru.

Într'adevăr, după atâtea veacuri de stăpâniri străine și după atâtea veacuri de viață politică desbinată, Poporul Român unit, e chemat astăzi la o viață cu totul nouă.

SITUAȚIA GEOGRAFICĂ. Cuprinsă aproape în întregime între hotarele Dacici Vechi, fiind înconjurată de jur împrejur de ape mari, — Dunărea, Tisa, Nistrul și Marea Neagră — România se întinde între 43°,20' și 48°,35' Lat. N. și 20°,40' și 30°,13' Long. E. (meridianul Greenwich), având, din punct de vedere economic, una dintre cele mai favorabile așezări geografice.

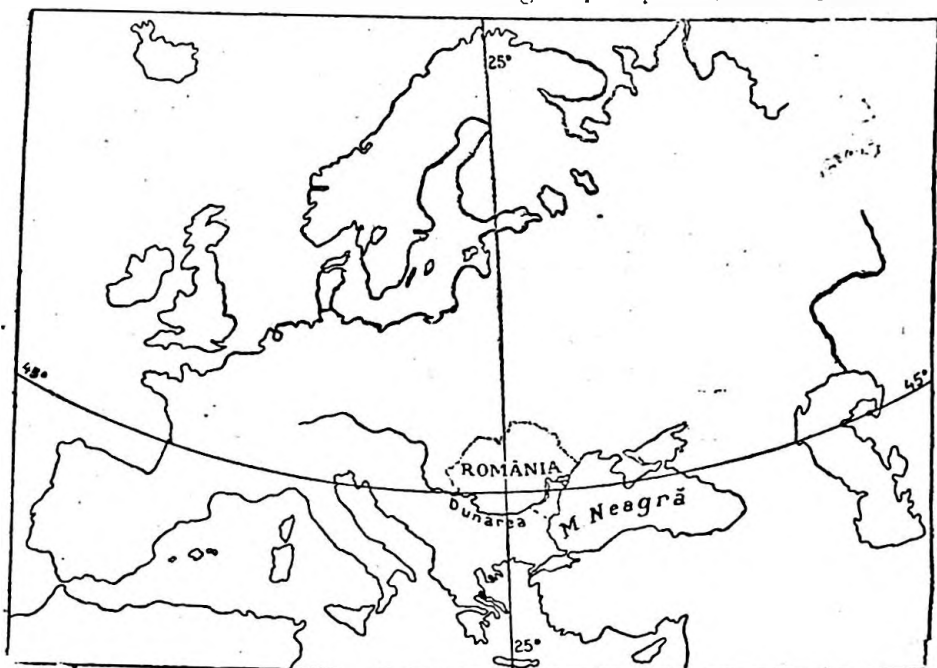
Aruncând o privire sumară asupra acestei situații, se poate ușor observa că România se găsește în emisfera Boreală la o distanță egală atât față de ecuator (0°) cât și de polul Nord (90°). Întrucât paralela de 45° trece prin Oravița (Banat), prin apropierea orașului Ploești și prin partea de Sud a deltei dunărene.

Această poziție pe glob o scutește și de frigul continuu al țărilor dela Nord unde iarna durează câte 11 luni cât și de căldurile înăbușitoare și molesitoare ale țărilor dela Sud și, tot ea este aceea, care determină durata zilelor și a nopților în decursul unui an; astfel zilele în timpul iernelor lungi durează

cel puțin 8 ore, în timp ce vara când cerealele se coc și au nevoie de zile lungi și calde, iar muncile agricole sunt în toi, durează câte 15—16 ore.

În Europa, țara noastră e situată în centrul continentului; meridianul de 25° care împarte Europa în două părți egale, împarte și România în două jumătăți trecând prin Făgăraș. Țara noastră face parte prin urmare din grupa *statelor centrale europene*; legături ușoare, politice, culturale și economice, poate astfel întreține cu majoritatea statelor de pe continent și aceasta, cu atât mai mult, cu cât se găsește și în calea celui mai

Situația geografică a României

scurt și a unuia dintre cele mai importante curenți de circulație, terestră și aeriană, de mărfuri și călători, care face legătura între Occidentul European, industrial și comercial, și Orientul bogat (Mesopotamia, India).

Disponând de o largă deschidere la M. Neagră—Limanul Nistrului—Ecrene—precum și de cursul cel mai important al Dunării de cursul inferior și de gurile ei—România poate întreține legături cu cele mai mari centre de consumație și de schimb din toată lumea, putându-și asigura, în același timp, independența, unitatea și puterea.

Pământul și Poporul Român, așezat la punctul de contact a două lumi cu totul deosebite una de alta, atât din punct de vedere fizic, climateric și etnic, între *Europa răsăriteană* (Europa Continentală) care se prezintă ca o imensă câmpie strâns unită cu nesfârșitele câmpii ale Asiei, și între *Europa apuseană* (Europa peninsulară) care oferă cele mai variate aspecte fizice — câmpii, dealuri, podișuri și munți de toate vârstele — au fost din cele mai vechi timpuri până astăzi, punctul de atracție și scutul de apărare, în același timp, al civilizației Europei Occidentale, față de nenumăratele invazii barbare venite dinspre răsărit.

Latin de origină, Poporul Român este singurul popor romanic care se găsește izolat, despărțit de marea masă a popoarelor latine din Sud-Vestul Europei, fiind situat în mijlocul neamurilor slave: *o insulă latină, cum s'a spus de atâtea ori, în mijlocul unei mări slave.*

SUPRAFAȚA. România are o întindere de 295.000 km. p., ceea ce însemnează că suprafața ei a crescut cu mai mult de jumătate față de suprafața Vechiului Regat, dinaintea Marelui Războiu. În raport cu întinderea celorlalte state din Europa, țara noastră, în momentul de față, ia loc printre marile țări europene, ocupând locul al zecelea.

Într'adevăr, cu mult mai mică decât Rusia, Franța, Spania sau Germania, dar cu mult mai mare decât Belgia, Olanda, Elveția, Danemarca și Ungaria, a căror suprafață totală rămâne inferioară țării noastre, România se apropie astăzi de întinderea Angliei sau Italiei.

Dar nu întinderea unei țări constituie faptul de căpetenie în progresul la care orice țară trebuie să fie supusă continuu, ci numărul, sârguința și priceperea locuitorilor, sunt condițiunile cari asigură, sub toate formele, exploatarea, transformarea și valorificarea tuturor bogățiilor pământului.

Elveția, lipsită de bogățiile esențiale dezvoltării economice moderne, e una dintre cele dintâi țări din Europa, din punct de vedere cultural, industrial și comercial, iar Anglia, Franța, Olanda și Belgia, pe lângă importanța economică pe care o prezintă în concertul mondial, stăpânesc și o lume întreagă de colonii, răspândind binefacerile civilizației până'n cele mai obscure ținuturi de pe fața pământului.

Dacă poporul Român dispune astăzi de o unitate politică, nu se poate vorbi de același lucru și'n trecutul lui istoric. Împărțit sute de ani în mai multe state, care au avut, fiecare, o viață cu totul deosebită, în împrejurări istorice și politice de asemenea deosebite, neamul nostru n'a cunoscut decât în ultimul timp, în urma Răsboiului de Intregire (1916—1918), adevărata lui unitate politică, corespunzătoare unității lui etnice; și această unitate n'a fost decât rezultatul evoluției sale firești, realizată în urma prăbușirii celor două imperii, Rusia și Austro-Ungaria, când, provinciile subjugate, libere și nesiliite de nimeni, au deciarat unirea cu Vechiul Regat: Basarabia mai întâi, Transilvania, Banatul, Maramureșul și Bucovina mai apoi.

Pe drept cuvânt deci se poate spune că, în clipa de față, Poporul Român a atins momentul culminant al întregirii sale politice care va trebui să dea maximum de roade culturale și economice.

HOTARELE. Intinzându-se între hotarele Daciei Vechi, Românii se apropie, ca formă generală, de un *cerc*, adică de acea formă geometrică care reprezintă maximum de suprafață cuprinsă într'un minimum de hotare (2.896 km.); e tocmai contrar situației pe care Țara noastră o avea înainte de răsboiu, când, suprafața ei mică, era cuprinsă între hotare foarte lungi și greu de apărat.

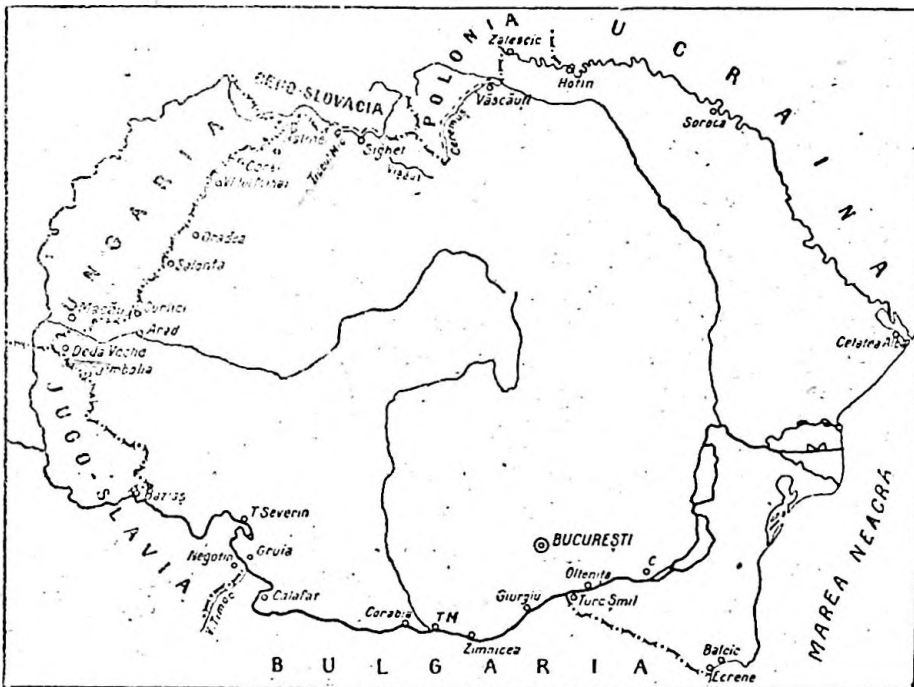
Astăzi, la o suprafață de 100 km. p. dispune numai de un km. hotare, majoritatea lor fiind naturale (Dunăre, M. Neagră, Nistrul și munții).

Spre răsărit, România înaintează până la M. Neagră și până la Nistru, ale cărui ape o despart de Ucraina, spre miazăzi până la Dunăre, care o desparte de Iugo-Slavia și Bulgaria, spre apus până la o linie convențională care o desparte de Ungaria și Iugo-Slavia iar în spre miazănoapte înaintează până'n apele Tisei, Ceremușului și Nistrului superior cari o despart de Polonia și Ceho-Slovacia.

Cu excepția hotarului de Vest care ar trebui să-l formeze Tisa întrucât asupra ei avem drepturi istorice și etnice (până la Tisa s'a întins stăpânirea daco-romană și până la Tisa s'au întins, din cele mai îndepărtate vremuri și până astăzi, vechile așezări daco-romane și românești), hotarele României Mari sunt hotarele firești ale poporului român.

La apus România se mărginește cu *Ungaria*, de care o desparte un

hotar convențional care începe în dreptul Halmeiului (Porumbești) și se continuă spre Sud-Vest, prin câmpia Tisei, pela apusul marilor orașe, Satu-Mare, Careii Mari, Oradea Mare și Arad, până când atinge Mureșul, de unde apoi se scoboară pe Mureș până în dreptul orașului Macău din Ungaria; de aici granița se depărtează de Mureș pentruca în dreptul localității Beba-Vechi unde se află triconfinium Româno-Ungaro-Jugoslav, să înceapă granița cu Jugo-Slavia.

Granițele României

De Jugo-Slavia, situată la Sud-Vestul țării, ne desparte mai întâi linia convențională care traversează Banatul pela apusul orașului Timișoara și care ajunge la Dunăre, la Baziaș și apoi *Dundrea* dela Baziaș până la confluența ei cu Timocul (Gruia)

Le-Sud, România are de vecină pe *Bulgaria* de care o desparte Dunărea — hotar natural — dela confluența ei cu Timocul și până la satul Turcșmil dela apusul orașului Turtucaia, iar de-aici, o linie convențională, Turcșmil-Ecrene, dela Marea Neagră.

La răsărit Țara noastră se mărginește cu *M. Neagră* pe o distanță de 450 km., dela limanul Nistrului și până la Ecrene, și cu *Ukraina* (Rusia) de care ne desparte Nistrul dela limanul lui și până la apusul orașului Hotin.

La Miază-Noapte, vecinele noastre sunt *Polonia* de care ne desparte Nistrul, dela apusul Hotinului până'n dreptul orașului polonez Zalescic, o

linie convențională dela Zalescic și până la confluența Ceremușului cu Prutul, Ceremușul și izvoarele lui (Ceremușul Alb) precum și Carpații păduroși până la muntele Stogul unde e triconfinium Româno-Polono-Ceho-slovac; dela muntele Stogul, începe hotarul cu *Ceho-Slovacia*, care merge tot pe culmea munților până când intră în valea Tisei, la confluența acesteia cu Vișeu; de aici Tisa ne desparte de Ceho-Slovacia până la localitatea Ticeul Mic de unde granița se depărtează de Tisa, continuându-se până dincolo de Halmei (Porumbesti).

VECINII. Dacă privim harta Europei politice, foarte ușor putem observa, pe de o parte, că, în afară de Unguri de origine mongolică, vecinii noștri Iugo-Slavii, Bulgarii, Rușii (Ucrainenii), Polonii și Ceho-Slovacii, sunt toți de neam slav (Bulgarii sunt mongoli slavizați), iar, pe de altă parte, putem observa că noi suntem singurul popor care reprezentăm, în această parte a Europei, elementul latin fără a avea vreo atingere directă cu celelalte popoare de origine romanică (latină).

Intr'adevăr, plămădit la gurile bătrânului Danubiu, acum 18 veacuri, departe și izolat de latinitatea care l-a creat, Poporul Românesc continuând, în ciuda tuturor împrejurărilor viete, în această parte a Europei, numele și geniul roman, apare în fața lumii, ca unul dintre cele mai vechi popoare în Europa (strămoșii lui sunt Dacii și Romanii) care s'a născut, nu datorită unei simple întâmplări, ci ca o necesitate istorică simțită și înțeleasă de spiritul roman reprezentat la începutul veacului al II-lea d. Chr., prin persoana marelui împărat *Traian*. Astfel s'a făcut că dela începutul celor dintâi semne de viață, soarta i-a fost pecetluită în concertul istoric al lumii; frământat și neîncetat supus atacurilor barbare, Poporul Românesc dela primele înjghebări etnice și politice devine, în Sud-Estul Europei, cel mai tenace apărător al civilizației creștine, cel mai strașnic apărător al creștinătății și cel mai de temut adversar al Semilunei musulmane.

Pe când toți vecinii noștri sunt popoare venite de aiurea și stabilite în locurile în cari se întâlnesc astăzi, târziu, după apariția poporului nostru, devenind creștini, după așezarea lor în Europa, *Poporul Român s'a născut și a trăit neîncetat, în locurile în care se găsește astăzi și putem spune că s'a născut creștin*

Intr'adevăr, vecinii dela răsărit, *Ucrainenii* sau *Rușii Mici*,

sunt un popor de origină slavă dar cu totul deosebit de Rușii Mari, cari și-au făcut apariția în șesul de dincolo de Nistru, nu prea de multă vreme (sec. XVIII-lea).

Primind cele dintâi forme politice dela Varegii Scandinavi Rușii tocmai când se pregăteau să-și întemeieze un stat mai mare și mai puternic, au fost supuși de Tătari și ținuți astfel sub stăpânirea lor mai multe sute de ani.

Târziu de tot, când Tătarii s'au retras, iar Marele Duce de Moscova devine Țar al Rusiei, Rușii au înaintat spre Sud, ajungând până la țărmul Mării Negre; și tot de atunci, pe vremea lui Petru cel Mare, mai cu seamă, au supus ei și pe Ucrainieni, pe care i-au menținut sub stăpânirea lor până 'n timpul Războiului Mondial și până la marea revoluție bolșevică, când Rusia se prăbușește împărțindu-se în mai multe republici.

Atunci și-a făcut apariția poporul Ucrainian și republica Ucrainiană, care n'a întârziat însă prea mult să se afilieze și ea la marea Republică federativă socialistă sovietică rusească; astfel, putem spune, că vecina noastră dela răsărit a rămas tot Rusia.

Nistrul devine hotar între Moldova și Rusia, abia la sfârșitul veacului al XVIII-lea.

La Nord, vecinii noștri sunt *Polonii* și *Ceho-Slovacii*, poare tot de origină slavă. Multe sute de ani, până la constituirea și ridicarea Rușilor într'un stat mare și puternic, Polonia a fost cel mai însemnat stat slav.

Cu principatele Române și'n special cu Moldova, Polonia a întreținut relații dintre cele mai strânse de prietenie politică; dar nu e mai puțin adevărat, că foarte deseori politica Poloniei a fost protivnică intereselor noastre.

Așezată între două popoare cu idealuri politice protivnice, între Germani cari au căutat și caută să înainteze tot mai spre răsărit, și Ruși, cari au urmărit în toate timpurile o expansiune spre apus, Polonia primește, la sfârșitul veacului al XVIII-lea, cele mai strașnice lovituri din partea Prusiei, Austriei și Rusiei, cari, profitând de slăbiciunile și de crizele politice interne prin care trecea, în acea vreme, o împart, ștergând-o de pe harta politică a Europei.

În urma Războiului Mondial, Polonia s'a reconstituit din nou, în republica de astăzi. Relațiile dintre noi și Poloni sunt dintre cele mai bune, în momentul de față, întrucât împrejurările externe ne dictează o politică aproape comună.

Cât despre *Ceho-Slovaci*, aceștia sunt Slavi cei mai de apus, stabiliți în centrul Europei, unde au venit de timpuriu în contact și în conflict cu popoarele germanice. Restislav învingând pe Germani, a întemeiat statul *morav* încercând, în același timp, să creștineze pe Moravi. Mai târziu, atât Cehii, din Boemia, cât și Moravii și Slovaci, au căzut sub stăpânirea împăraților Austriaci. Până la sfârșitul Războiului Mondial, Ceho-Slovaci au făcut parte din monarhia Austro-Ungară, în urma prăbușirii căreia, ei s'au constituit în republica Ceho-Slovacă de astăzi.

Relații strânse, economice și politice, ne leagă de Ceho-Slovacia. — România, Ceho-Slovacia și Iugoslavia formează „Mica Înțelegere”, cea mai importantă grupare politică din partea aceasta a Europei.

Vecinii dela apus sunt *Ungurii*, popor de origină fino-mongolică, cari s'au stabilit, sub șeful lor Arpad, în câmpia Panonică, abia la sfârșitul veacului al IX-lea (896) venind din stepele de pe lângă Volga și de dincolo de Volga.

Sub regele *Geiza*, dar mai ales în timpul domniei fiului acestuia, Ștefan-cel-Sfânt (997—1038), Ungurii s'au creștinat, intrând în relații strânse cu Papa, care acordă acestui rege titlul de „apostolic”.

La venirea lor în Transilvania, Ungurii au dat peste Români cari erau organizați în stăruțele bine încheiate: astfel, prin regiunea Bihorului era ducatul lui *Menemorut*, în Banat al lui *Glad*, prin valea Someșului al lui *Gelu*, etc. În 1085, Vladislav, după multe lupte crâncene, reușește, în cele din urmă, să supună întreaga Transilvanie, transformând-o într'un voevodă: care n'a fost contopit cu Ungaria, ci a fost privit, mai întotdeauna, ca o anexă.

Și pentru a apăra granițele față de Pecenegi, Cumani și mai ales Tătari, regii Ungariei au adus în Ardeal coloniști străini: *Sasi* (germani din regiunile Rinului de jos și ale Mo-

selei) pe vremea lui Geiza, și *Secui*, pe vremea lui Vladislav I, cărora le-a acordat pământuri, din moșiile Românilor, și o mulțime de alte privilegii.

Veciunii dela Sud sunt *Sârbii* și *Bulgarii*.—Sârbii au ocupat partea Nord-Vestică a peninsulei Balcanice, despărțindu-ne de restul popoarelor romanice; la început și ei, ca și ceilalți Slavi, au fost păgâni. După ce s'au creștinat și după ce au întemeiat un puternic stat slav, în această parte a peninsulei, au fost și ei, în cele din urmă, ca și Bulgarii, supuși de Turci, sub stăpânirea cărora au rămas până la începutul veacului al XIX-lea, când începe a se pune din nou bazele statului sârbesc. În urma Războiului Mondial, Sârbii s'au unit cu frații lor, Croații și Slovenii, și au întemeiat regatul Sârbilor-Croaților și Slovenilor.

Bulgarii, de neam mongolic, înrudiți de aproape cu Hunii, s'au așezat în peninsula Balcanică în mijlocul Slavilor cari se întindeau dela Dunăre și până la Marea Egee aproape, și cu cari s'au amestecat, pierzându-și limba. Sub Asparuch, în 679, se întemeiază statul bulgăresc, iar sub Boris, Bulgarii se creștinează (864); după o perioadă de strălucire, statul Bulgar e desființat de Bizantini (1018), iar mai târziu de Turci. Tocmai după războiul nostru de Independență (1877) Bulgarii mai ies din nou la iveală, reușind să-și constituiască un stat liber, abea în anul 1908. În Războiul Mondial, Bulgaria a fost de partea Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria) și'n contra Marilor Aliați (Franța, Anglia) și a noastră, cu toate că întotdeauna s'a bucurat de ajutorul nostru (1877, 1912). Față de noi, Bulgarii n'au sentimente de prietenie, fiindcă fără nicio justificare și fără niciun drept, au pretenții asupra Dobrogei pe care n'au stăpânit-o niciodată.

ROMÂNIA FIZICA

R e l i e f u l .

RELIEFUL. Puține țări se întâlnesc în Europa și chiar pe întreaga suprafață a pământului, care să dispună de un pământ mai bine plăsmuit ca pământul României. Într'adevăr, în țara noastră se îmbină minunat de bine toate formele de pământ necesare vieții omenești; câmpii și podișuri, dealuri și munți, toate admirabile ținuturi de activitate omenească; din această cauză, din cele mai îndepărtate timpuri, pământul țării noastre a fost exploatat sub toate formele și, tot din cele mai îndepărtate timpuri, a constituit un ținut de atracție, dorit de toată lumea.

Ceeace trebuie să se știe, e faptul că cea mai mare parte din întinderea țării, constituie un ținut care poate fi exploatat și din punct de vedere agricol și minier; numai 13% din suprafața sa rămâne pământ neproductiv.

În mijlocul pământului locuit de Poporul Român, se întinde podișul Transilvaniei de 500—600 m. înălțime, înconjurat de cununa munților Carpați, mărginită și ea la rândul ei, de o serie întreagă de dealuri, podișuri și câmpii închise de o serie de ape dintre cele mai mari și importante din Europa (Nistrul, Dunărea și Tisa).

Prin Carpați și podișul Transilvaniei, România privește spre Europa Occidentală, prin litoralul Mării Negre și câmpiile Dunării, spre Europa Orientală, în timp ce prin Dobrogea se leagă strâns pe Peninsula Balcanică.

Munții Carpați

Se numesc astfel, după numele vechiului popor „Carp” din neamul Tracilor, strămoșii noștri, în stăpânirea căruia acești munți (Carpații Bucovinei) au fost multă vreme.

Carpații s'au născut în același timp cu Alpii din Europa Centrală (din Nordul Italiei) din lanțul cărora fac parte; sunt unul dintre cei mai tineri munți de pe suprafața pământului, aparținând Europei celei mai tinere (Neo-Europa).

Începând la Dunăre din dreptul Vienii, după ce fac un arc foarte larg, ajung tot la Dunăre, la Porțile de Fier, în țara noastră, constituind astfel cel mai răsucit lanț de munți de pe fața pământului.

ORIGINA. Formarea Carpaților, ca unii cari fac parte din lanțul Alpestru, e în strânsă legătură cu formarea acestui lanț de munți și deci cu ultimele transformări pe care le-a suferit partea sudică a Europei.

Leagănul în care s'au plămădit acești munți (Alpi) e imensul geosinclinal (marea Thetis) care la sfârșitul paleozoicului era cuprins între două mase continentale; la Sud, continentul *Indo-African* și la Nord, *continentul European* care se prezenta cu totul sub un alt aspect și care, dispunea, începând la Nord, din Anglia și până'n regiunea mediteraneană, la Sud, de lanțul *munților Hercinici* ale căror rămășițe le constituesc astăzi masivul Esterelle, dintre Nisa și Marsillia, *platoul Central* din Franța, *Vosgii și Pădurea Neagră* și masivul *Boemiei*; acești munți erau cei mai apropiați de marginea geosinclinalului alpin prelungindu-se chiar până'n regiunea litorală a mării, prin câteva masive mai înaintate, cari datorită situației lor, au fost cu totul înglobate în cutările alpestre.

Mișcările orogenice cari au dat naștere celor dintâi cute anticlinale submarine, au început să se resimtă dela sfârșitul Paleozoicului și s'au continuat până'n zilele noastre, asupra fundului acestui ocean ale cărui ape au năvălit de mai multe ori, în diferite timpuri geologice, pe continentul European, până'n Anglia și'n Africa, până'n Sahara; ele au fost provocate de deplasarea, spre Nord, a continentului Indo-African care desprinzându-se de continentul Antractic și alunecând pe zona magmatică, a prins și a strivit, între marginea meridională a Europei și între marginea nordică a Africei, ca într'un clește urias, geosinclinalul alpin, reușind astfel să-l cuteze.

CARPAȚII. Dela Viena spre răsărit, în prelungirea Alpilor, se întinde lanțul Carpatic. În acest loc legătura lor directă e întreruptă prin depresiunea bazinului Vienei care nu este de altfel, decât ultimul răsunet spre N. V. a noiei prăbușiri din regiunea centrală Carpatică, care a dat naștere depresiunii Panonice, iar spre răsărit bazinul Transilvan; formarea acestor depresiuni constituie cel dintâiu act al nașterii Carpaților Românești.

Istoria geologică a Carpaților începe, ca și în Alpi, în Paleozoicul superior fiind datorită aceluiași cauze: deplasarea spre Nord a continentului African; în vremea acestei mișcări de translație, Africa strivește geosinclinalul Alpino-Carpatic precum și marginea continentului European care dispunea de un lanț de munți Hercinici — Catena Chimerică — cari legau

Sudeții cu munții Măcinului din Dobrogea de Nord cam pela marginea vechei platforme Ruso-Podice.

Acest lanț de munți — Hercinici — cu vremea (din Permian) încep să se scufunde pe distanța care separă astăzi Sudeții de munții Măcinului, așa că de atunci încolo marginea geosinclinalului Carpetic e formată spre Nord de masivul Boemiei și de Sudeți, spre N. E. și E. de platforma Ruso-Podolică și spre S. E. și Sud de Horstul Dobrogei de Nord și platforma prebalcanică.

De ce Carpații au forma aceasta atât de răsucită? Tocmai fiindcă culele acestor munți când s'au născut au dat în drumul lor de masivele vechi, bine implantate în magmă: de masivul Boemiei și de Sudeți spre Nord, de Platforma Ruso-Podolică spre N. E. și E. și de munții Dobrogei (horstul dobrogean) și platforma prebalcanică, spre Sud-Est și Sud.

Impărțirea Carpaților

În țara noastră, Carpații, după poziția, structura lor geologică și aspectul lor, se împart în trei ramuri:

1. *Carpații Răsăriteni* (Orientali) care se întind dela izvoarele Tisei și ale Prutului până'n valea Prahovei, străbătând astfel toată Moldova dela un capăt la altul: din această cauză acești munți se mai numesc și *Carpații Moldovenești*.

2. *Carpații de miază:ii* (Meridionali) cari se întind din valea Prahovei și până la Dunăre (culoarul Cerna-Timiș-Bistra) și care amintesc prin înfățișarea lor munții Alpi; din această cauză această ramură Carpatică se mai numește și *Alpii Transilvaniei*.

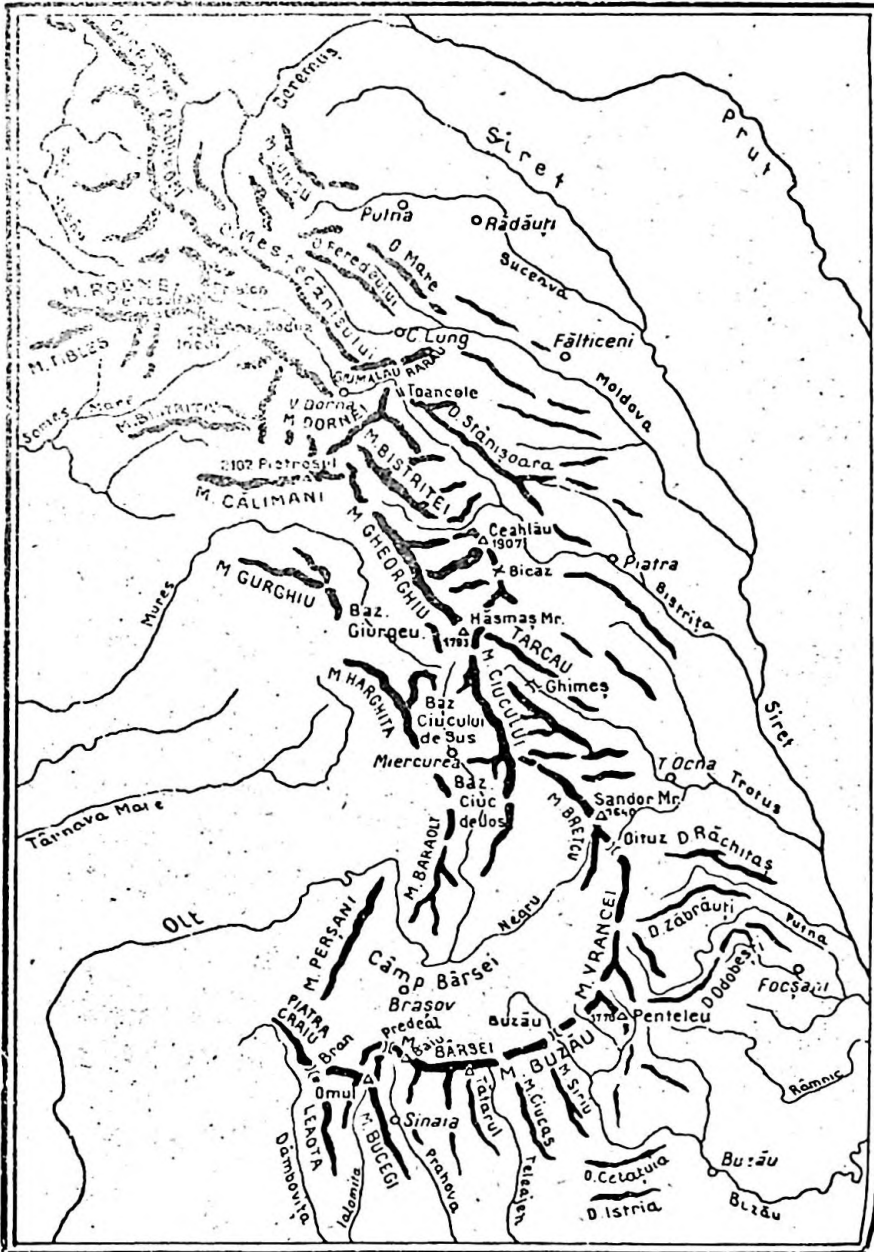
3. *Carpații Apuseni* care se întind între valea Dunării (Buziaș-culoarul Cerna-Timiș-Bistra) și a Someșului tinzând parcă să închidă, prin munții Mezeșului și ai Lăpușului, ca o coardă, arcu Carpatice din Țara noastră.

Lungimea lanțului Carpatic e cam de vreo 1.500 km. din care jumătate se găsește în cuprinsul României.

Carpații Răsăriteni

Au înălțimi adeseori de 1.500 m. și chiar 2.000 m. (m. Rodnei) prezentându-se sub formă de culmi paralele, ca și valurile unei mări înghețate, acoperite în bună parte, cu păduri de conifere și fag; spre apus culmile sunt mai înalte și cu povârnișurile mai abrupte, în timp ce spre răsărit descresc, transformându-se, în cele din urmă, în șiruri de dealuri (dealurile subcarpatice sau pericarpatice) până ce aceste înălțimi dispar a-

proape cu totul în valea Siretului. Structura lor geologică o

Carpații Răsăriteni

constitue în cea mai mare parte, rocile sfărâmițoase cum e *gresia*

Acest lanț Carpatic poate fi împărțit în două grupe principale:

1. *Carpații Bucovinei și ai Maramureșului* cari nu sunt altceva decât continuarea Carpaților Păduroși în țara noastră și care se întind *dela izvoarele Prutului și ale Tisei (pasul Frăsinet)* și până în valea Bistriței (până la cotitura Bistriței numită Colțul Acrei); au forma unor valuri sau culmi paralele despărțite unele de altele prin văi (depresiuni) cari au aspectul unor câmpii lungi (câmpulunguri) și prin care curge de obicei apa râurilor din Nordul Moldovei. Culmile acestea mai sunt cunoscute și sub numele de *obcine*, cele mai importante fiind: obcina *Tomnatecului* și obcina *Lungului*, la Nord, obcina *Mestecănișului*, obcina *Feredeului* și obcina *Mare*, la Sud, la poalele căreia se întâlnesc unele dintre cele mai frumoase mănăstiri din țară, toate păstrătoare de odoare și amintiri străvechi: *Voroneț, Sucevița, Putna*, etc.

La izvoarele Someșului Mare, Vișăului și Bistriței se înalță munții *Rodnei*, cei mai impunători munți din Carpații Orientali, cu vârfurile cele mai înalte din acest lanț de munți, *Pietrosul* (2.305 m.) și *Înălul* (2.280 m.); deși cei mai vechi, munții *Rodnei*, datorită constituției lor geologice (șisturi cristaline) foarte rezistentă, sunt cei mai înalți munți din întregul lanț Carpatic Răsăritean.

2. *Carpații Moldovei și ai Transilvaniei*, după cum îi arată și numele, despart Moldova de Transilvania, întinzându-se între valea Bistriței (colțul Acrei, curmătura Mestecănișului) și valea Prahovei. Ca și munții Bucovinei, munții Moldovei se prezintă tot în culmi paralele, sunt acoperiți cu păduri și au înălțimea mijlocie de vreo 1.000—1.500 m.

Despărțiți prin văile apelor cari isvorăsc din Transilvania și cari trec în Moldova, vărsându-se în Siret, munții Moldovei se împart în mai multe grupe, dintre cari cele mai însemnate sunt:

1. *Munții Bistriței*, cari se întind de-a-lungul Bistriței, de o parte și de alta a ei, dela Sudul munților Bucovinei (curmătura Mestecănișului și Bârgăului) și până în valea Bicazului, afluentul Bistriței.

or
ne
lte
cel
ică
ge

su-
lui

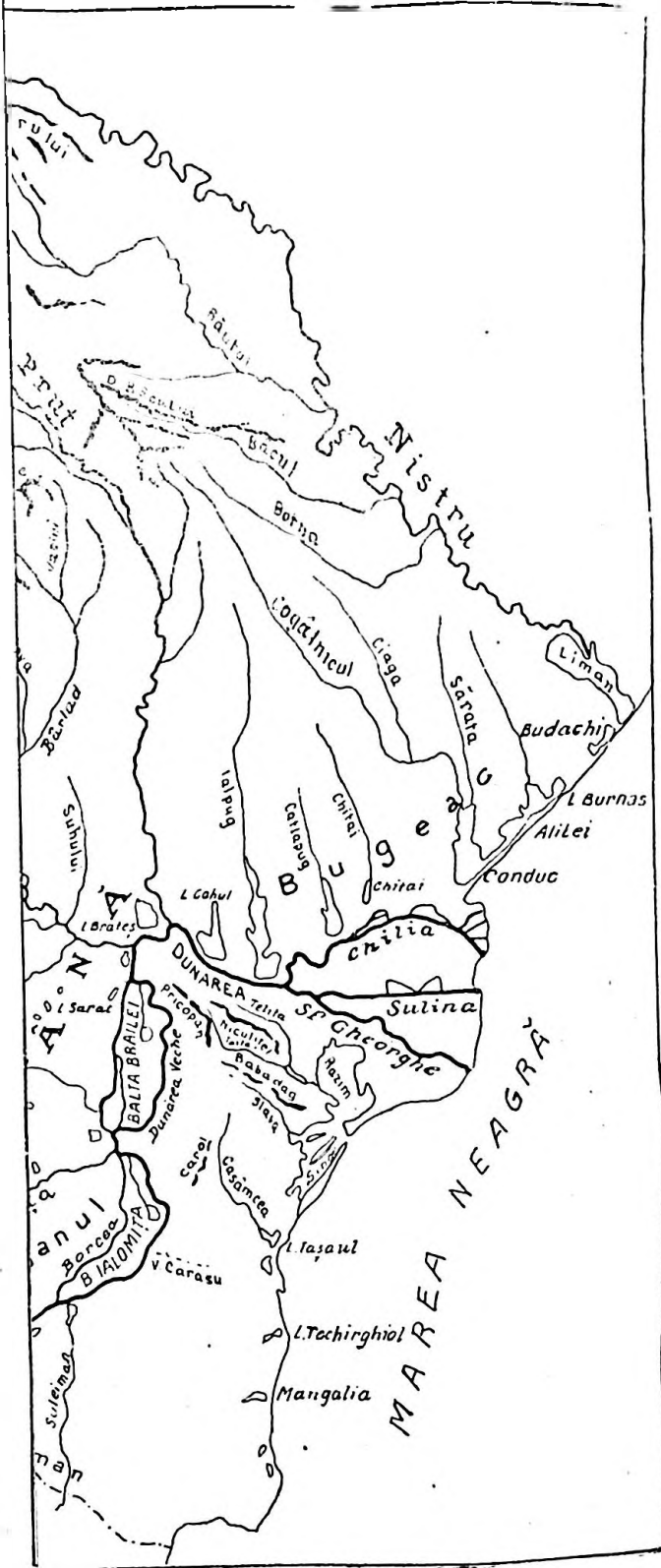
lică
dui,
ipo-
lare

arte
ido-

culmilor
și culme
și multe
și cel
e ridică
re curge

Troțușu-
arcăului

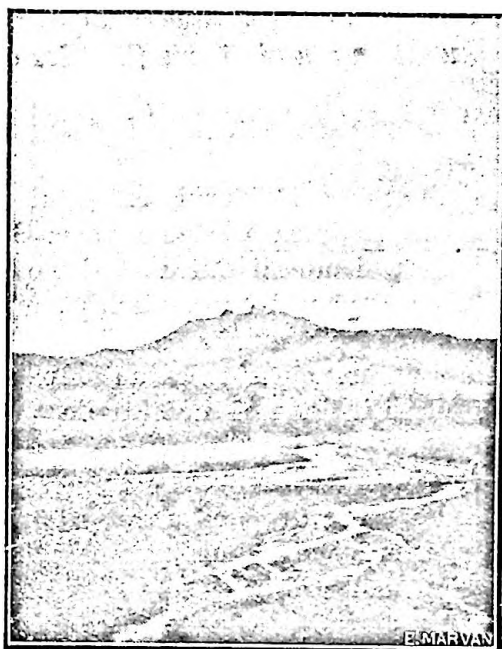

e ridică
Uzului,
și impo-
ul Mare

o parte
Șando-

La răsăritul râului Bistrița, ca o continuare a culmilor dela Nord, se ridică culmea *Stănișoarei*, iar la apus, altă culme fiind tăiată de cursul apelor, a fost împărțită în mai multe masive: *Bârnarul*, *Pietrosul* și *Ceahlăul*, cel mai frumos și cel mai impunător (1.911 m. înălțime). În Transilvania se ridică munții *Gherghiului* care domină o regiune joasă prin care curge dela Sud la Nord, Mureșul.

2. *Munții Ciucului*, dintre valea Bicazului și valea Trotușului, a căror culme răsăriteană e formată din munții *Tarcăului*

Ceahlăul văzut din valea Bistrița

(vf. Tărcăuș 1.662 m.), în timp ce spre Transilvania se ridică culmile *Ciucului* cari înaintează spre Sud, până'n valea Uzului, afluentul Trotușului; la Nordul acestor culmi se înalță imponentul masiv calcaros, asemănător cu Bucegii, *Hasmașul Mare* din care își trag izvoarele, Mureșul, Oltul și Trotușul.

3. *Munții Oituzului*, ale căror culmi se găsesc de o parte și de alta a văii Uzului, la răsărit culmea *Oituzului*, cu *Șandorul Mare* (1.645 m.) iar la apus culmea *Cazonului*.

4. *Munții Vrancei* dintre valea Oituzului și valea Bâscelor afluenți: Buzăului, cari se desprind ca dintr'un nod din masivul *Lăcăușului* (1.774 m.) în mai multe ramuri, atât spre Transilvania cât și spre Moldova. *Penteleul* (1.777 m.), cel mai însemnat vârf din acești munți, e renumit prin numărul mare de oi cari pasc în timpul verii pe povârnișurile lui.

La apus de *Bâsca Mare*, afluentul Buzăului, Carpații Răsăriteni, prezintă din nou acelaș paralelism obișnuit în Carpații Bucovinei, apele Buzăului, Teleajenului, Doftanei și Prahovei, despărțindu-i în șiruri aproape paralele: *Siriul*, *Ciucasul*, *Baiul* și *Tătarul*, cari toți la un loc alcătuiesc după bazinele râurilor mai însemnați *munții Buzăului* și *munții Teleajenului*.

1. Dealuri subcarpatice. 2. Depresiuni subcarpatice.

Spre răsărit Carpații Moldovei, ca și ai Bucovinei cresc în dealuri cari înaintează până'n valea Siretului și cari au aceeași origină ca și munții, întrucât și ele s'au format tot prin încrețirea scoarței pământului; acestea sunt înălțimile cunoscute sub denumirea de *dealurile subcarpatice* sau *pericarpaticice* cari înconjoară de jur împrejur, ca un brâu, întreaga cunună Carpatică, fiind formați din roci moi (argile, marne, pietrișuri și nisipuri).

Înălțimea lor variază între 400—600 m. având o mulțime de terase favorabile așezărilor de sațe; povârnișurile lor sunt foarte adeseori, acoperite cu păduri frumoase de fag și stejar, cu livezi și podgorii sau arături.

Dacă în multe locuri dealurile sunt cu totul lipite de munți, nu e mai puțin adevărat că, în alte părți, între lanțul acesta de înălțimi și Carpați, se interpune o serie întreagă de lînături scufundate cunoscute sub numele de *depresiuni subcarpatice* sau *pericarpaticice* dintre cari cele mai importante, dela Sud la Nord, sunt: depresiunea *Vrancei*, a *Taslăului*, a *Cracăului*, a *Nemțisorului* cu frumoasele mănăstiri Văratec, Agapia și Tg.-Neamț, în Moldova, și depresiunea *Gura Humorului*, în Bucovina.

Sarea, *gipsul* și *argila* din care e constituit fundul acestor depresiuni, e o dovadă că, în majoritatea lor, au fost acoperite de lacuri cu apă sărată.

Depresiunile amintite sunt acele locuri cari au constituit, în trecutul nostru, *adăpostul* strămoșilor noștri, înlesnind astfel creiarea celor dintâi *stătu'ele românești*, din unirea cărora mai târziu s'au întemeiat Principatele, și a acelor *centre economice* în cari poporul nostru a putut continua ocupațiunile moștenite din moși strămoși: *păstoritul, agricultura, exploatarea pădurilor și a mineralelor.*

MUNȚII VULCANICI. La apusul lanțului Carpaților Răsăriteni, se întinde, în țara noastră, începând din valea Tisei și ținând până în valea Oltului, un șir de munți care se deosebesc cu totul atât ca origine, cât și ca constituție geologică, de munții Carpați; aceștia sunt *munții vulcanici*, născuți pe pământul nostru în timpurile cele mai din urmă.

Astfel munții *Oașului, Gutâului și Tiblesului*, mărginesc, în partea de apus, vechiul ținut românesc al *Maramureșului* din care au plecat Dragoș și Bogdan, întemeietorii Moldovei.

Paralel cu Carpații Moldovei, se întind mai departe, munții *Călimanului* cei mai importanți din tot lanțul vulcanic, fiind cei mai înalți și cei mai înalți (Isvorul = 2.033 m.), munții *Gurghiuului*, munții *Harghita*, munții *Baraoltului*, pe care Oltul a reușit să-i sfredească și să-i despartă de muntele *Puciosul* în craterul căruia s'a format frumosul lac *Sf. Ana*.

Structura lor geologică o constituie rocile eruptive terțiare și cenușa vulcanică.

În Europa nu se mai găsește un șir de munți vulcanici atât de lung ca acesta din țara noastră. Existența (CO_2), din apropierea acestor munți, e o dovadă în plus că avem de a face cu o regiune vulcanică. Bioxidul de carbon întâlnind în pământ pânze de ape subterane le prefăce în borviz (borcut). De aici numărul mare de izvoare de borviz care se găsesc prin părțile acestea (Dorna, Borsec, Tușnad, etc.).

Și între acești munți Vulcanici și Carpații Moldovei, se întind mai multe ținuturi joase, scufundate, al căror aspect adeseori se apropie de acela al câmpiilor și care nu sunt altceva decât fundul unor lacuri umplute de râuri cu materialul cărat din munți; acestea sunt *depresiunile intracarpatică*, dintre cari cele mai importante sunt *Maramureșul*, depresiunea *Dornei*, câmpia *Gurghiuului* prin care curge, spre Nord, o parte din cursul

superior al *Mureşului*, câmpia *Ciucului* prin care curge, spre Sud, apele Oltului, precum și câmpia *Trei Scaune* și a *Bârsei*.

În unele din aceste ținuturi s'au așezat, de foarte multă vreme, populații străine aduse de regii Ungariei spre a apăra trecătorile Carpaților: *Secuții* de neam mongolic, în depresiunea Giurgeului, Ciucului și Trei Scaune, și *Sașii*, de neam germanic, în depresiunea *Braşovului*.

PASURILE. Aruncând o privire generală asupra Carpaților Răsăriteni, observăm că sunt formați din trei șiruri de înălțimi: 1) *lanțul Carpaților propriu zis*, la mijloc, cel mai însemnat; 2) *lanțul subcarpatic* spre Răsărit, în Moldova și 3) lanțul vulcanic în Transilvania, despărțite prin depresiunile sub și intracarpatică, bine populate: sunt în bună parte împăduriți și străbătuți de drumuri întortochiate și de pasuri înalte (1.000 m.) de cele mai multe ori; acestea sunt obstacolele care îngreunează traversarea lor.

Pasul *Frăsinet* (970 m.) dela izvoarele Tisei și ale Prutului pe unde au trecut, probabil, Ungurii când s'au așezat în câmpia Panonică, pasul *Pristop* (1.418 m.) pe unde a trecut Bogdan în Moldova, când a părăsit Maramureșul, pasul *Bârgăului* (Tihuța) prin care se trece din Bucovina în valea Bistriței ardelenice (*Someșene* 1.227), pasul *Tulgheș* pe valea Bistricioarei, pasul *Bicazului* pe valea Bicaz, pasul *Ghimeș-Palanca* pe valea Trotușului prin care trece și calea ferată, pasul *Oituzului* de pe valea Oituz, precum și pasul *Buzăului* (870 m.), pe valea Buzăului, pe unde s'a construit și o cale ferată ne pusă încă în exploatare. Pasul *Bratocea*, de pe valea Teleajenului, pasul *Predeleș*, pe valea Doftanei și pasul *Predeal*, pe valea Prahovei, prin care trece cea mai importantă cale ferată care leagă Vechiul Regat cu Transilvania, sunt cele mai importante pasuri din Carpații Răsăriteni, cari au jucat în trecut un rol foarte important în legăturile dintre Moldova și Transilvania.

Carpații Meridionali.

Din valea Prahovei și până la Dunăre (culoarul Cerna-Tiș-Bistra) se întind *Carpații de miazăzi* sau *Meridionali*, cari despart Oltenia și Muntenia de Banat și Transilvania. Spre deo-

sebre de Carpații Răsăriteni, acești munți nu se mai prezintă în șiruri paralele; datorită rocilor tari (gnais, șisturi cristaline, calcaruri) din care sunt alcătuiți, Carpații de miazăzi sunt foarte impunători, atingând adeseori înălțimi de câte 2.500 m. Se apropie prin aspectul lor, de Alpii din Europa Centrală ceea ce le-a și atras denumirea de Alpii Transilvaniei, care se dă unora dintre ei. Au pasuri rare dar adânci și aspectul unor poduri netede sau vălurite cu bogate urme de ghetari; dispun de pășuni abundente și de o viață pastorală foarte dezvoltată.

Ca și Carpații Răsăriteni și acest lanț carpatic poate fi împărțit în mai multe grupe. Astfel:

1. *Munții Bucegi* dintre valea Prahovei și a Dâmboviței, alcătuiți, în bună parte, din conglomerate calcaroase, au înfățișarea unor poduri, cu vârfuri înalte asemenea turnurilor bisericilor gotice (Piatra Craiului, Omul) fiind sfredeliți, în același timp, de o mulțime de ape.

Bucegii cu vârfurile *Omul* (2.510 m.) și *Caraimanul* culmea *Lcaotei* spre apus, dincolo de defileurile Ialomiței și Ialomicioarei, precum și *Piatra Craiului* (2.240 m.) din care isvorăște Dâmbovița, la apusul pasului *Bran*, sunt munții mai importanți cari alcătuiesc această grupă carpatică.

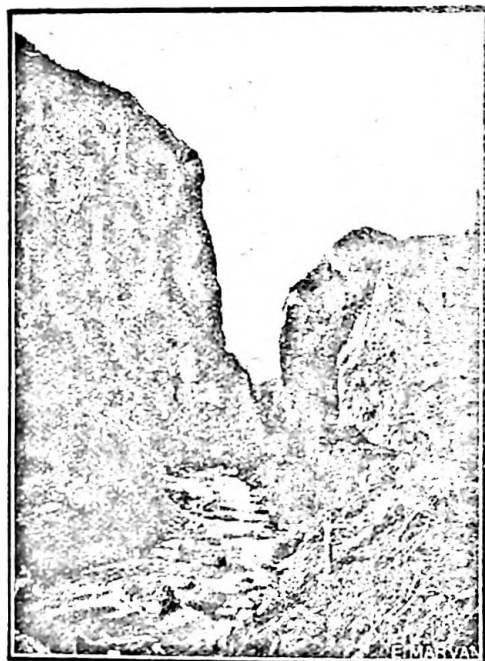
Priviți dinspre Transilvania, munții Bucegi, ca și ai Buzăului, se observă că dispun, din cauza prăbușirilor care au avut loc, în această parte a lor (câmpia Bârsei), de un povârniș foarte repede, în timp ce povârnișul de Sud, dinspre câmpia Dunării, e domol, scoborînd încet, în dealuri cari se pierd, în cele din urmă, în câmpie.

Munții Bucegi Urlătoarea Bușteni

2. *Carpații dintre valea Dâmboviței (pasul Bran) și a Dunării*, constituiesc a doua grupă a Carpaților de Sud. Formați din cele mai vechi și mai tari roci cristaline (gnaisuri, granit, sisturi cristaline) au rămas cei mai înalți și cei mai masivi munți din Carpații noștri; ei sunt aceia cari poartă cele mai numeroase urme de ghetari (morene, căldări în care s'au format lacuri cum sunt lacurile Bâlca, Căltunul, Capra).

Cei mai însemnați munți din acest lanț Carpatic sunt:

Cheile Tătarului

a) munții *Păpușa* și munții *Iezerului* din care se desprind munții *Făgărașului*, dintre valea Dâmboviței și a Oltului; aceștia sunt munții cari domină în Transilvania câmpia Făgărașului și cari au cele mai înalte vârfuri din Carpații noștri, *Moldoveanul* (2.544 m.) și *Negoiul* (2.540 m.); fiind masivi, acești munți sunt lipsiți de pasuri.

Din partea răsăriteană a munților Făgărașului se ridică spre N.E. culmea *Persanilor* care a silit apele Oltului să-și schimbe direcția tinzând să facă legătura între M. Făgărașului

și munții vulcanici ai Baroltului, pe când în partea de Sud se ridică mai multe masive care fac parte dintr'o veche culme, paralelă cu munții Făgărașului și cuprinsă între valea Dâmboviței și a Oltului; aceștia sunt munții *Ghițului*, *Frunții* și ai *Coziei*, cunoscuți și sub numele de munții *Mușcelului* (m. Ghițului) și ai *Argeșului* (m. Coziei).

3. Între valea Oltului și a Jiului se înalță semet unul dintre cele mai importante masive de munți din Carpați, munții *Porumbului* — din apropierea Jiului — cari ating în Mândra

Munții Făgărașului. Lacul Capra

2.520 m. și care poartă o mulțime de urme de ghețari. Din acest nod important de munți se desfac spre valea Oltului, la Sud, munții *Lotrului* formați din culmea *Căinenilor* și a *Căpățânii*, iar la Nord, spre Transilvania, munții *Sebeșului* cari înaintează până'n valea Mureșului și cari sunt despărțiți, prin valea Sebeșului, în munții *Sibiului*, cu vârful *Cândrelul* (2.248 m.), și'n munții *Surianului* cari se'ndreaptă spre Deva de pe Mureș.

4. Intre Jiu și Dunăre se întâlnesc alte două șiruri de munți, ai *Retezatului* (vf. Retezat 2.477 m.), la Nord, cari amintesc, prin aspectul lor și prin urmele ghețarilor (morene, căldări, lacuri), Alpii din Europa Centrală, și munții Vâlcanului (1.700 m.), la Sud, cari închid valea superioară a Jiului.

Spre Dunăre desprinzându-se din culmea *Godeanului* (2.240 m.) avem de o parte și de alta a Cernei, munții *Mehedințului* și munții *Cernei*.

La nordul munților Retezatului, între valea Timișului și a Streiului, se întind munții *Poiana-Ruscăi* cari după cum îi arată numele, au fost cu totul teșiți și transformați într'un adevărat podiș: numeroase sate se găsesc așezate și sus pe podiș, în poiană, și jos, în văile munților.

Intre acești munți și munții Retezatului se găsește *câmpia* Hațegului, în care era concentrată altădată puterea Dacilor și în care se ridica vestita Sarmisegetuza, capitala Daciei.

PASURI. Deși masivi și înalți, munții dintre Dâmbovița și Dunăre (Carpații Cristalini) nu sunt greu de trecut întrucât nu mai întâlnim șirurile paralele ale Carpaților Răsăriteni și în afară de aceasta, mai cu seamă, dispun de câteva pasuri importante cari au permis, în toate timpurile, stabilirea legăturilor Românilor așezați pe cele două versante carpatice: *Branul*, *Turnul Roșu*, pe valea Oltului, *Surduc*, pe valea Jiului, și *porțile de Fier*, pe valea Dunării, pasul de pe valea Timișului care duce în inima Banatului numit *Poarta Orientală*, precum și pasul de pe valea Bistrei, afluentul Timișului, prin valea căruia treci munții Poiana Ruscăi, din Banat în Transilvania, cunoscută sub numele *Poarta de Fier a Transilvaniei*.

DEALURI ȘI DEPRESIUNI. Carpații de miazăzi, ca și Carpații Răsăriteni, sunt înclinați, în Muntenia și Oltenia, de o serie de dealuri subcarpatice, cari spre deosebire de cele din Moldova, au, unele dintre ele, altă origine; dela Dâmbovița și până la Dunăre sunt formate prin eroziune, mai toate având aspectul unor podișuri, despărțite, unele de altele, prin văi îndreptate dela Nord la Sud.

În unele locuri (cotul Carpatic până la Dâmbovița) regiunea dealurilor e mai îngustă iar depresiunile subcarpatice sunt

de Argeş, Câmpu-Lung, Slănic, Câmpina, Vălenii de Munte și Nehoiși, etc., în afară de depresiunile cuprinse între culmile carpatice (depresiuni intracarpatică) cum sunt depresiunea Jiu-lui, între munții Retezatului și Vâlcanului, depresiunea Halegului, depresiunea Lotrului, între culmea Căineni și Căpățânei, depresiunea Titești-Bumbești (Loviște), la vărsarea Lotrului în Olt.

Carpații Apuseni

A treia ramură carpatică o formează Carpații Apuseni cari închid la apusul podișului Transilvaniei, ca și o coardă, arcul Carpatic alcătuit din cele două ramuri „Carpații de Răsărit” și „Carpații de Sud”.

Carpații de Apus se întind între Dunăre, la Sud (Bazias coridorul Cerna-Timiș-Bistra) și apa Someșului, la Nord, unde această apă iese din Ardeal, și au o direcție paralelă cu Carpații Răsăriteni și perpendiculară pe Carpații de miazăzi.

Mureșul desparte Carpații de apus în două grupe:

1. Grupa dela Sudul Mureșului formată din munții *Poiana Ruscăi* (între Mureș-Timiș și Bistra) și *munții Banatului* (între Dunăre și Timiș).

2. Grupa dela Nordul Mureșului formată din *munții Apuseni* propriu ziși (între Mureș și Someș).

În comparație cu celelalte ramuri carpatice, Carpații Apuseni sunt cei mai mici căci cele mai înalte vârfuri abia ating înălțimea de 1.800 m. iar media nici 1.000 m. (munții Apuseni).

Fiindcă au suferit tot felul de prăbușiri și erupții de materii topite, Carpații Apuseni sunt cei mai bogați munți din țara noastră în tot felul de minerale (aur, argint, fier, aramă, etc.); și tot din aceleași cauze acești munți mai dispun și de o mulțime de depresiuni (Oravița în munții Banatului, *Zarand*, *Beius*, *Vad*, etc., în munții Apuseni). Culmea lor netedă adeseori — adevărate plaiuri — și acoperită cu pășuni e favorabilă creșterii vitelor. Pe aceste plaiuri se practică de asemenea și plugăria.

Văile râurilor cari străbat munții sunt înguste, umbroase și prăpăstioase din care cauză de cele mai multe ori locuitorii le evită; în schimb, sus, pe plaiuri, s'au înjghebat satele cu

ogoaare și grădini frumoase cari se găsesc la cea mai mare înălțime din țara noastră.

Locuitorii profită, pe aceste plaiuri, de lumina și căldura soarelui cari suat mai pronunțate, în aceste locuri, decât prin văi.

În privința compoziției Carpații Apuseni sunt alcătuiți din toate rocile, tari și moi, vechi și noi care se găsesc în compoziția geologică a celorlalți munți din țara noastră (calcaruri, gresie, conglomerate, șișturi cristaline, etc.).

1. *Munții Banatului* sunt masivi terminându-se prin podișuri; au puține drumuri și sunt împăduriți, așa că nu sunt prea mult populați; sunt bogăți în minerale (fier, cărbuni).

Râul *Nera* îi desparte în două: *Semenicul* la Nord (1477 m.) printre culmile căruia se întâlnesc exploatările miniere dela *Reșița* și *Anina*; *Almașul* la Sud (1226 m.) cari înaintează până la Dunăre.

3. *Munții Poiana Ruscăi* se prezintă sub forma mai multor culmi despărțite prin văi înguste și adânci; satele s'au așezat doar în văile mai largi. Culmile munților sunt netede (plaiuri) așa că oamenii le folosesc pentru culturi și așezări mai mult decât văile nesănătoase.

Cel mai înalt vârf e *Pașul* (1380 m.).

Munții Poiana Ruscăi se prezintă sub forma mai multor puseni, sunt bogăți în pășuni, păduri, și tot felul de minerale (fier: Ghelar, Nadrag).

2. *Munții Apuseni*. La apusul podișului Transilvaniei, între valea Mureșului și a Someșului, după cum îi arată și numele, se întâlnesc *munții Apuseni*. Spre deosebire de Carpații Moldoyei și ai Munteniei, *munții Apuseni* se prezintă ca un sloi foarte mare rupt în mai multe trepte însă și împărțit de apele curgătoare în mai multe culmi despărțite între ele prin numeroase depresiuni bine populate ca și culmile lor cari au înfățișarea unor adevărate câmpii (plaiuri).

Munții Bihorului cu vârfurile *Bihorul* (1850 m.) și *Vlădeasa* (1838 m.) alcătuiesc culmea de reazem a întregului masiv.

Din capătul de Sud al munților Bihor se desprind spre apus, mai întâi *munții Zarandului*, apoi, mai în spre Nord, *munții Codrului* cari mărginesc frumoasa depresiune a *Beiușului*, iar în spre răsărit *munții Trascăului* formați, în bună parte din calcar; în ei se găsește vestita peșteră dela *Scărișoara*,

precum și mai multe chei vestite pentru frumusețea lor (cheile Turzii).

În *munții Metalici* se găsesc o sumedenie de localități renumite din cele mai vechi timpuri pentru exploatarea aurului (Brad, Săcărâmb, Baia Crișului, etc.).

Crișul Repede taie munții Bihor pe sub vârful Bătrâna de unde se desprind în trei direcții, *munții de Aramă* (Rez) în spre apus, *munții Făgetului* în spre Nord și munții *Mezeșului* în spre Nord-Est.

Dincolo de Someș, culmea *Lăpușului*, înaintând până în munții Rodnei, închid, în partea de Nord, podișul Transilvaniei.

Bogați în minerale (aur, argint, aramă, etc.) cu depresiuni și culmi favorabile așezărilor omenești și culturilor de tot felul, munții Apuseni au fost populați și exploatați din toate punctele de vedere din timpurile cele mai îndepărtate.

Daci și Romanii, mai întâi, iar după ei, noi Românii, am stăpânit acești munți neîntrerupt, până în zilele noastre întrucât neamurile străine i-au evitat din calea lor.

Munții Dobrogei

În afară de munții Carpați și de munții Vulcanici, care sunt unii dintre cei mai tineri munți de pe fața pământului, în țara noastră se mai întâlnește și o altă categorie de munți, cu mult mai vechi, cari n'au nicio legătură cu aceste lanțuri de munți: e vorba de *munții din Nordul Dobrogei* cari sunt munți cu totul izolați de restul pământului românesc. Într'adevăr, acești munți se legau și formau prin mijlocul Moldovei, în timpurile foarte îndepărtate ale istoriei pământului, un singur lanț de munți, cu munții Sudeți din Ceho-Slovacia; acesta era lanțul munților *Kimerici*. Cu vremea, parte din acești munți s'au prăbușit (pe unde sunt azi Carpații Răsăriteni) ne mai rămânând decât capetele lor (Munții Sudeți și Munții Dobrogei) cari în țara noastră, în Dobrogea, au aspectul unor dealuri de cel mult 450 m. înălțime.

Munții Dobrogei sunt formați dintr'o serie de înălțimi (dealuri) dintre care cele mai însemnate sunt următoarele:

1. *Munții Pricopanului* din Nord-Vestul Dobrogei, cei mai

înalți, cari se continuă spre Sud prin munții Grecilor; *Tufuiatul* (450 m.) din acești munți (ai Grecilor), e cel mai înalt vârf din munții Dobrogei.

Cu culmile foarte stâncoase și golase (sunt cu totul lipsite de păduri și pășuni) munții Pricopanului amintesc prin înfățișarea lor culmile înalte ale munților Făgărașului din Carpații de miazăzi.

2. O altă serie de înălțimi sunt cele care se îndreaptă spre răsărit, spre Isaccea și spre Tulcea, de-a-lungul Dunării, cunoscuți sub numele de munții *Isaccii* sau ai *Tulcei*. În Beștepe acești munți abia ating înălțimea de 242 m.

Dobrogea fizică

3. Și în sfârșit, la mijloc, între cele două serii de munți, desfăcându-se tot din culmea Pricopanului (din Munții Grecilor de fapt) înaintează spre Babadag, munții *Babadagului* (între Taița și Slava).

Munții Dobrogei în general dispun de păduri frumoase (stejar, tei); aceasta e partea Dobrogei de Nord, *Dobrogea Păduroasă*, care se deosebește de cea de mijloc care e mai mult ierboasă (stepă).

INCHEIERE. În rezumat munții au jucat, ca în viața tuturor popoarelor, un rol dintre cele mai importante, și în viața

poporului nostru; munții și depresiunile lor au servit, în trecut, la adăpostul și la înjghebarea politică și economică a neamului nostru, iar astăzi prin bogățiile variate de care dispun (păduri, minerale) constituiesc una din regiunile cele mai vitale ale țării.

Podișurile și Dealurile de Podiș.

În afară de munți, România mai dispune și de alte forme de pământ și anume: *de podișuri și de dealuri* (în afară de dealurile născute prin încrețirea scoarței) născute din roaderea podișurilor de către apele curgătoare, precum și de o serie întreagă de *câmpii*.

PODIȘUL TRANSILVANIEI, cuprins în partea internă a arcului Carpatic, între Carpații Răsăriteni, Meridionali și munții Apuseni, e cel mai însemnat din țara noastră având o înălțime cam de vreo 600 m.

Acoperit altădată de apele unei mări cari s'au scurs spre apus prin văile Mureșului și Someșului de astăzi, podișul Transilvaniei s'a format în urma acumulării prundișurilor și mălurilor depuse, pe fundul mării, de către râurile cari coborau din munți.

După această acțiune constructivă a apelor curgătoare a urmat acțiunea de roadere care a avut de rezultat împărțirea podișului în mai multe șiruri de dealuri (dealuri de podiș), mai pronunțate și mai numeroase între valea Oltului și Mureșului, mai puține și mai puțin pronunțate, între Mureș și Someș, unde se întinde porțiunea din Podișul Transilvaniei mai puțin accidentată, cunoscută sub numele de „*Câmpia Transilvaniei*”.

Că are aspectul unei adevărate câmpii, Transilvania dintre Mureș și Someș reese mai cu seamă din lipsa unei vegetații mai dezvoltate, lemnoase, ceea ce i-a și atras, de altfel, numele de câmpie.

În schimb, Transilvania dintre Mureș și Olt, constituie partea cea mai frumoasă și sănătoasă a podișului; dealurile sunt impunătoare iar povârnișurile lor sunt acoperite cu păduri de fag și stejar de toată frumusețea; din această cauză porțiunea aceasta a podișului a și atras mai mult, populațiile

străine (Sașii și Secuții de la izvoarele celor două Târnave). La marginea lui de Sud, spre Carpații Meridionali, podișul Transilvaniei e mărginit de o serie de *câmpii* cari constituiesc un fel de mici grănare (Făgăraș, Sibiu).

PODIȘUL ȘI DEALURILE MOLDOVEI. Intre Siret, Moldova și Nistru, Moldova toată aproape e un podiș transformat în dealuri; pe malul stâng al Siretului aceste dealuri ating înălțimile cele mai mari, trecând uneori de 500 m.

Aspectul și constituția lor e cu totul deosebită de a celor subcarpatice, dealurile Moldovei, între Siret și Nistru prezentându-se, în general, cu povârnișuri foarte domoale, iar culmile lor lățite ca niște adevărate câmpii; de aceea și plugăria se poate practica până pe coama lor; gresia, calcarul și lutul sunt rocile cari alcătuiesc aceste dealuri.

Cum s'au născut? ca și dealurile Podișului Transilvănean, apele curgătoare au ros podișul care a stat și el sub apele mărilor de altă dată divizându-l în dealurile de astăzi, mai înalte spre Nord, mai joase până ce se pierd în câmpie spre Sud, după cum se poate observa și din cursul apelor.

Ceea ce e de relevat e și faptul că partea de Nord a podișului moldovean (jud. Dorohoi, Botoșani, Iași și dincolo de Prut, până la Nistru, în valea Bablului, Prutului și Răutului) ca și în partea de Sud, spre Dunăre și mare, unde râurile au limanuri (văi scufundate sub apă), a suferit o scufundare; în aceste părți dealurile n'au nici 200 m. (la Sud se pierd în câmpie); în schimb, în Moldova de mijloc, începând cu dealurile din jud. Roman și continuându-se cu dealurile *Bârladului*, dealurile *Repedea*, din Sudul Iașilor, și dealurile *Băcului* din Basarabia, se întâlnește o serie de dealuri mai înalte (400 m.) acoperite în bună parte, cu păduri frumoase (codrii Tigheciului, codrii Orheiului) și cari despart cele două stepe din Nordul (stepa Jijiei) și Sudul Moldovei (stepa Bugeacului). Acestea sunt dealurile cari despărteau altă dată Moldova, în Țara de Sus și Țara de Jos.

O caracteristică a dealurilor Moldovene, mai cu seamă a celor dela Nord, sunt calcarurile (stâncile de mărgean) zidite pe coama dealurilor, paralele cu Carpații; aceste calcaruri sunt opera coralilor, a acelor mici vietăți ce trăiesc și astăzi în apa

mărilor calde; aceasta e o dovadă că apa mării care se întindea altă dată în această parte a țării era caldă fiindcă coralii nu-și zidesc scheletul lor calcaros decât în apele calde.

PODIȘUL OLTENIEI ȘI DEALURILE DIN OLTENIA. În afară de dealurile subcarpatice cari se întâlnesc în imediata apropiere a lanțului Carpatic și cari au aceeași constituție și origine ca și munții din apropierea cărora se găsesc, mai sunt în Oltenia și alte dealuri înalte de 200 până la 300 m., mai înalte, în general spre Nord, mai joase, spre Sud, până când, în cele din urmă, se pierd în câmpie; sunt despărțite aceste dealuri unele de altele, de văile Jiului și ale afluenților lui, precum și de afluenții Oltului.

Regiunea aceasta de dealuri e cuprinsă între linia Govora-T-Severin și linia Ostrovul Corbului-Craiova-Slatina, fiind făcute, în cea mai mare parte a lor, din nisipuri, argile și marne. Cele mai importante sunt: dealul *Bujorescului*, în jud. Mehedinți, dealul *Cărbunestilor*, în jud. Gorj, și dealul *Drăgășanilor*, din jud. Vâlcea, toate făcând parte din aceeași regiune geografică, „Podișul Olteniei” împărțit ca și podișul Transilvaniei și al Moldovei de ape, în dealurile de astăzi.

În locul pădurilor de fag și stejar care îmbrăcau odinioară toate aceste dealuri, astăzi se întind pe ele, ogoarele frumoase, livezile și podgoriile țaranilor olteni.

Loc aparte, în relieful Olteniei; trebuie făcut „Podișului Mehedințului” care se găsește la poalele munților Mehedințului și care are aceeași constituție geologică ca și munții din apropierea cărora se găsește. Podișul e cuprins între Dunăre și valea Motrului neavând nicio legătură cu celelalte dealuri (ca constituție și origine); acest podiș nu e altceva decât o porțiune din munții scufundați pe care râurile i-au ferestruit săpându-și văi adânci și strănte; fiindcă podișul e format din sisturi cristaline și calcar întâlnim în acest podiș chei, peșteri și ponoare.

Din punct de vedere economic, podișul Mehedințului are o însemnătate mult mai redusă decât restul Olteniei; e un ținut sărac din care cauză e și mai puțin populat.

DEALURILE ȘI PODIȘUL DOBROGEAN. În general, Dobrogea se prezintă ca un ținut deosebit din punct de vedere

fizic de restul pământului românesc; într'adevăr, atât Dobrogea de Nord, cea muntoasă, cât și Dobrogea de Sud care e un podiș născut în bună parte ca și podișul Moldovei, din apele aceleiași mări, n'are nicio legătură cu celelalte forme de pământ din țara noastră.

Podișul Dobrogean se întinde la Sudul munților Măcinului și ai Babadagului înălțându-se din ce în ce mai mult pe măsură ce te apropii de granița bulgărească (300 m.); aceasta e și regiunea care are ploi mai multe și care e acoperită cu păduri, cunoscută sub numele, din cauza aceasta (a pădurilor), de *Deliorman* (pădure nebună); restul podișului, la Nord de linia Silistra-Balcic, e un ținut mai secetos, asemănător, din acest punct de vedere, cu Sudul Basarabiei sau al Rusiei; de aceea vegetația din această parte a Dobrogei e o vegetație de stepă: oamenii din partea locului fiindcă nu dispun de păduri, sunt nevoiți să facă focul cu coceni, cu stuf sau cu *tizic*, (bălegar uscat); aceasta, de altfel, e regiunea unde au rămas până în zilele noastre, Turcii și Tătarii, cari duc o viață asemănătoare cu a locuitorilor din marile stepe asiatice.

Cele mai numeroase dealuri se întâlnesc în Dobrogea de Sud (la Sud de linia Silistra-Balcic) care e și mai înaltă și pe care apele au reușit să o despartă într'o mulțime de dealuri; văile înguste și adânci, săpate în *calcarul* din care este alcătuit acest podiș, amintesc frumoasele chei din Carpații Calcaroși; mai mici și mai turtite, adeseori dispunând de peșteri, dându-ți impresia unei adevărate câmpii, sunt dealurile mai dela Nord (la Nord de linia Silistra-Balcic), despărțite de văi cu mult mai largi și toate lipsite de apă (e o regiune secetoasă).

Dobrogea de Sud nu este altceva de fapt decât continuarea spre Nord a podișului prebalcanic din Bulgaria.

Vechiu ținut românesc, Dobrogea pentru noi are o mare însemnătate, întrucât prin ea venim în contact cu Marea Neagră care ne pune în legătură cu toate țările de pe fața pământului.

C â m p i i l e

În afară de munți, dealuri și podișuri, România mai dispune și de *câmpii* întinse cari constituiesc împreună cu podișurile, grânarele țării și chiar ale Europei.

Câmpia Română sau câmpia Dunăreană, dintre Carpați și Dunăre, *Bugeacul* din Sudul Basarabiei, precum și porțiunea îngustă din câmpie din apusul Țării, câmpia *Tisei*, sunt cele trei câmpii principale dela noi din țară.

CÂMPIA ROMÂNĂ se întinde la Sudul Carpaților, dela poalele dealurilor, înaintând spre Sud până la Dunăre, iar în spre Nord-Est până în podișul Moldovei; în partea de Apus, în Oltenia, e mai îngustă, în timp ce spre Răsărit, în regiunea Ialomiței și a Buzăului se lărgeste atingând 120 klm. lățime. Câmpia se înclină, după cum se poate observa din cursul apelor, dela Nord spre Sud, în partea de apus, spre Sud-Est în partea de răsărit.

Câmpia Română s'a format în urma retragerii apelor golfului pe care îl făcea marea care se întindea altădată până în aceste ținuturi; râurile cari o străbat astăzi și care pe vremea aceea aveau un curs cu mult mai redus și mai neregulat. au umplut cu prundișurile cărate din munți, cu mâl și nisip, fundul golfului de odinioară silind astfel apele mării să se retragă.

Sub solul vegetal și sub stratul de pământ galben (loes) adus de vânt, se găsesc pietrișurile identice cu pietrele din care sunt formați Carpații și Balcanii (sondajul dela Mărculești) de unde apele au cărat tot materialul cu care au umplut golful din care s'a format câmpia de astăzi.

Fașa câmpiei nu este cu totul netedă și uniformă; dunele de nisip precum și movilele ridicate fie de barbarii de odinioară, drept morminte șefilor lor, fie de către strămoșii noștri drept posturi de observație, cât și apele cari curg prin ea și cari au reușit să-și sape albi, de diferite adâncimi, au reușit să schimbe destul de mult înfățișarea câmpiei dându-i un aspect mai variat. Astfel râurile care străbat câmpia, au împărțit-o în câteva ținuturi deosebite unele de altele:

1. *Șesul Olteniei* în care se întâlnesc dune formate din nisipul depus de apele cari se revarsă; 2. *Burnasul* dintre Vedea și Argeș care se ridică ca un pod deasupra Dunării; 3. *Găvanele* la Nordul Burnasului și, în sfârșit, 4. *Bărăganul* între Dunăre și Buzău (20—80 m.).

Câmpia Română se continuă însă și în sudul Moldovei pe valea inferioară a Siretului și a Prutului și, mai cu seamă,

dincolo de Prut, în Sudul Basarabiei, până la Nistru, prin *Bugeac* care face legătura între Câmpia Română și marile stepe ale Rusiei meridionale.

LUNCA DUNĂRII. În partea de Sud, Sud-Est, Câmpia Română domină, în unele locuri, un ținut larg de 5—20 klm. asemănător unui șanț uriaș prin fundul căruia curg apele Dunării spre Mare.

Acest uluc constituie lunca Dunării, acoperit cu pășuni, bălți, mlaștini, în care se întind apele marelui fluviu, primăvara, când se revarsă. Lunca aceasta care nu e altceva decât șesul clădit de Dunăre, înaintează de-a-lungul ei până la Mare terminând în deltă.

CÂMPIA TISEI se întinde în partea de apus a țării, dincolo de munții Apuseni, având și ea aceeași origine ca și Câmpia Română; e fundul unui vechiu lac (lacul Panonic) care a fost umplut cu prundișurile, nisipul și mălul cărat de apele curgătoare cari o străbat azi (Dunărea, Tisa cu afluenții). În țara noastră nu se întâlnește decât o mică fâșie îngustă din această câmpie cuprinsă între munții Apuseni și hotarul de apus al țării; la Sud de Mureș această câmpie se continuă prin câmpia *Banatului*, care e în bună parte în posesia Sârbilor.

Câmpia Tisei se prezintă în general mai ridicată în partea de Nord (100 m.) unde e și foarte netedă, mai cu seamă între Crasna și Tisa din care cauză se și formează o mulțime de mlaștini (ml. Ecedului), în timp ce spre Sud coboară foarte încet (1 m. la 50 klm.) după cum se și poate observa din cursul leneș al apelor (Tisa) care șovăesc, în dreapta și în stânga, ajungând cu multă greutate să se verse în Dunăre.

Clima României

Așezată în mijlocul Europei și'n plină zonă temperată, în dreptul Franței de Sud și al Italiei de Nord (toate sunt situate pe paralela de 45°), România ar trebui să dispună de un climat identic (temperat mediteranean) cu al Italiei de Nord și al Franței de Sud. Realitatea este cu totul alta; fiind prea departe de apele calde ale oceanului Atlantic (curentul Golfstrom) precum și de apele și mai calde ale mării Mediterane,

și stând, în schimb, sub o largă influență a Europei continentale-orientale (e în bătaia Crivățului rece care vine din regiunile nordice ale Europei), climatul României, este identic aproape cu climatul tuturor țărilor continentale, caracteristic prin diferențieri mari de temperatură între iarnă și vară, sau chiar în timpul aceluiași anotimp, prin vânturi neregulate, foarte adeseori extrem de violente, prin precipitațiuni atmosferice de asemenea neregulate și nu prea abundente.

Pentru a ne da seama însă, mai clar, de clima țării noastre, e bine să observăm fiecare factor climateric în parte — *temperatura*, *vânturile* și *ploile* — și apoi să tragem concluziile necesare.

TEMPERATURA. Iarna. Temperatura medie anuală, în țara noastră, este de 9°—10°, ceea ce înseamnă, că dacă ținem seama de aceste cifre, temperatura României este potrivită; pentru înțelegerea vieții vegetale, animale și umane, temperatura aceasta însă, nu ne spune mare lucru.

Intrucât însă, viața vegetală și animală e în legătură cu ritmul temperaturii fiecărui anotimp (iarna, primăvara, vara și toamna), e bine să observăm mersul temperaturii fiecărui anotimp aparte, fiindcă numai așa ne vom putea explica întreaga viață concentrată pe pământul nostru.

Temperatura medie, a iernilor noastre, e de —2°, ceea ce însemnează că, în țara noastră, în aceste anotimpuri, predomină *înghețul*; totuși, survin, iarna, zilele destul de numeroase, cu temperatura mai ridicată (deasupra lui 0°), sau cu temperaturi mult mai scăzute (—35° între Giurgiu și București) când toate apele, împreună cu Dunărea și țărmurile Mării chiar, încremenesc (cum s'a întâmplat în iarna anului 1927). Acesta este cu adevărat un *ger siberian* (cei vechi îi ziceau gerul scitic), din cauza căruia, orice activitate omenească, mai cu seamă la sate, încetează.

Ținuturile muntoase dispun de cele mai scăzute temperaturi medii; astfel, Carpații Orientali, mai mult expuși vânturilor reci, au temperaturi medii anuale de —7°, pe când câmpiile au temperaturi medii mai ridicate.

Depresiunile subcarpatice, fiind la adăpostul curenților reci, se bucură de temperaturi, în general, mult mai favorabile omului.

Ținutul *Balcicului* din sudul Dobrogei, *Oltenia* de apus și *Banatul* de apus, găsindu-se sub o slabă influență a Mării Mediterane, iar pe de altă parte fiind mai ferite de vânturile reci dispun de ierni destul de blânde, pentru ca să crească destul de bine castanul dulce, migdalul, rodiul, smochinul și vița de vie care rămâne în unele locuri chiar neîngropată.

Primăvara e scurtă și cu variațiuni foarte mari de temperatură (temperatura medie 10°); adeseori, în Aprilie, după zile însorite și destul de calde, urmează deodată zile ploioase, reci și chiar cu ninsoare; sunt renumite din acest punct de vedere, „zile de Babelor”, dela începutul primăverii. În schimb, în luna Maiu, nu rare ori apar călduri atât de mari încât te crezi în toiușul verii.

În general se observă, că zilele călduroase survin mai întâi în Sudul țării, în lunca Dunării, pe țărmul mării și treptat apoi, înaintează spre interior, în câmpie, dealuri și munți, un exemplu edificator, e înflorirea pomilor, care se face cu 20—30 zile mai de vreme în lunca Dunării sau pe țărmul mării, decât la munte.

Vara, în schimb, e foarte călduroasă și constituie, ca și iarna, un anotimp lung; după zile, uneori destul de reci, în luna Maiu urmează deodată căldurile mari de Iunie, adevărate zile de cuptor, când temperatura se ridică ușor la $+30^{\circ}$; nu rareori însă, în luna Iulie (cuptor), temperatura e atât de ridicată, încât termometrul atinge $+45^{\circ}$ și chiar $+50^{\circ}$.

De aceea și vegetația se dezvoltă foarte repede, grânele se coc în câteva zile, așa că munca la câmp trebuie să fie grăbită. — 35° iarna, $+45^{\circ}$ sau $+50^{\circ}$ vara, această ridicare și scoborire a mercurului în termometru, ne indică clar caracterul climatului din Țara noastră, care e *continental excesiv*.

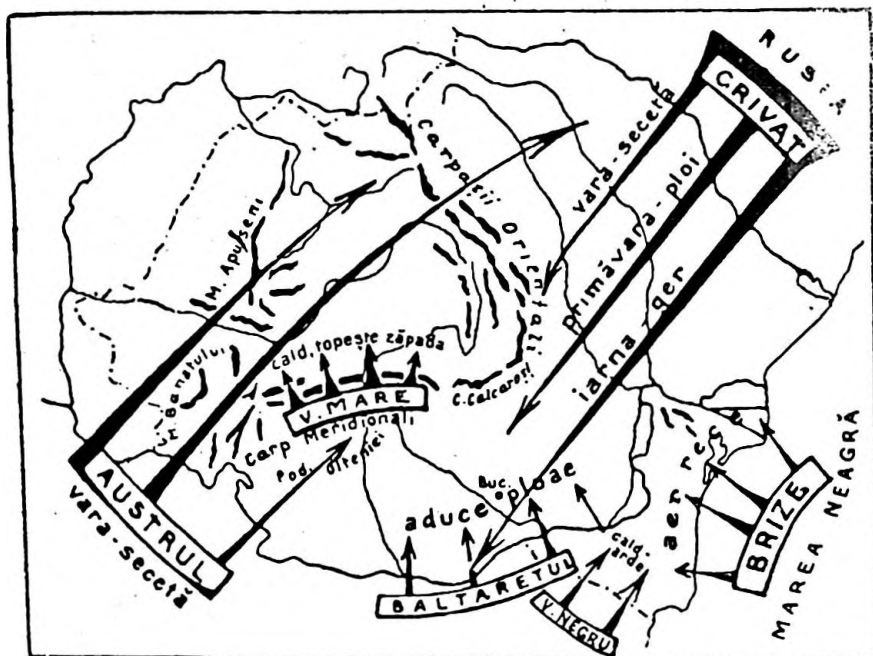
Toamna, în general, e un anotimp plăcut și frumos, de obicei fiind mai caldă decât primăvara; zile și săptămâni de-a rândul adeseori, cerul e senin; temperatura însă în Noembrie scade repede, așa că după zile senine și calde, urmează deodată zile ploioase și reci, cari anunță înghețul și zăpada iernii.

* * *

VÂNTURILE. Vânturile obișnuite cari bat la noi în țară, sunt *vânturile neregulate* (în afară de brizele dela țărmurile Mării). Cele mai importante sunt:

1. *Crivățul*, care bate dinspre Nord-Estul Europei spre Sud-Vest, e un vânt rece în timpul iernii, provocând scăderi de temperatură până la -10° și viscole îngrozitoare (din cauza nămeților de zăpadă, adeseori circulația trenurilor se întrerupe) iar vara provoacă urcări de temperatură până la $+10^{\circ}$; el este acela care aduce în acest anotimp (vara) aerul fierbinte și uscat din stepele Rusiei.

Crivățul e un vânt care ia naștere din diferența de temperatură și presiune între Sudul și Vestul Europei mai cald (Marea Mediterană și Oceanul Atlantic au apele calde) și Nordul

Vânturile din țara noastră

mai rece; din această cauză, ca la orice vânt, aerul rece și mai greu din Nord-Estul continentului se deplasează spre Sud-Vest, spre ținuturile din jurul Mării Mediterane unde aerul mai cald și mai ușor, s'a ridicat în sus.

La noi în țară, Crivățul bate cu toată furia (5—25 m. pe secundă) în Moldova, Basarabia și în Bărăgan, trecând Dunărea și înaintând până la paravanul Balcanic; nu se simte în țara noastră în colțul Olteniei de Vest și în Transilvania,

din cauza munților Carpați peste care nu poate trece. Tot el provoacă, în bună parte, și înghețul Dunării.

2. *Austrul* e vântul care bate dela Sud-Vest spre Nord-Estul țării tocmai contrar Crivățului, venind dinspre Alpii Dinarici din Iugo-Slavia. Ca și Crivățul e un vânt foarte rece și iute (22 m. pe secundă).

Trecând peste munții Iugo-Slaviei, unde își lasă toată umezeala, ajunge în țară la noi, sub forma unui vânt foarte uscat, de aceea locuitorii din Oltenia îl mai numesc și *sărăcilă*.

3. *Bălărețul* e vântul care vine, după cum îl arată și numele, dinspre bălțile Dunării și dinspre mare, prin urmare dinspre Sud-Est, aducând vaporii de apă, cari dau în câmpie, dar mai ales în ținuturile deluroase și muntoase mai reci, ploile binefăcătoare de primăvară și vară.

4. În sfârșit, dinspre Alpii Transilvaniei (munții Făgărașului) spre câmpia Transilvaniei de Nord, bate primăvara, mai cu seamă la începutul anotimpului, un vânt cald, numit *Vântul-Mare*, care în câteva zile, topește zăpada pe podișul Transilvaniei, grăbind astfel cu câteva săptămâni venirea primăverii. Se aseamănă cu Föhnul din Elveția. Se naște din diferența de temperatură dintre munții Făgărașului cari sunt reci, primăvara, și câmpia Transilvaniei care începe să se încălzească.

* * *

PLOILE. Dacă ținem seama de cantitatea medie a tuturor precipitațiilor (zăpadă, ploaie), care cade în cursul unui an în țara noastră, vom vedea că s'ar putea forma o pătură de apă, grosă de 600 mm., o cantitate de apă relativ suficientă dezvoltării vegetației zonei în care ne aflăm; acest lucru însă, nu ne lămurește mare lucru, dacă ne gândim la caracterul agricol pe care îl are țara noastră și mai cu seamă, dacă ne gândim că repartiția acestei ape, nu e la fel în toate regiunile țării. Astfel, în Dobrogea (stepă) și în Basarabia de Sud (Bugeac), plouă foarte puțin în timp ce pe unele masive Carpatice (munții Bucovinei și ai Olteniei), cantitatea de ploaie trece de 1200 mm. anual (de aici deosebirea foarte pronunțată în felul vegetației diferitelor forme de pământ).

Regiunea dealurilor dispune de 700—500 mm. ploaie pe an, iar câmpia României, câmpia Banatului, podișul Moldovei și al Dobrogei, cam vreo 500 mm.

Cantitatea de ploaie căzută în timpul unui an, în deosebi în regiunile de câmpie, e neîndestulătoare pentru cultura diferitelor plante, practică în țara noastră; dar partea principală pentru o regiune oarecare, nu e atât cantitatea de ploaie care cade, cât momentul când ploile cad, și în această privință, la noi în țară, în regulă generală, plouă tocmai când la câmp se simte nevoie mai multă de apă.

Astfel, cele mai abundente ploi, cad la sfârșitul primăverii și la începutul verii, în lunile Maiu. Iunie și Iulie, precum și la sfârșitul toamnei, când încep ploile de toamnă mărunte și domoale, durând zile întregi; pământul atunci se îmbibă cu apă, iar vegetația va profita foarte mult.

Cele mai secetoase luni, sunt în schimb, August, Septembrie, Octombrie și lunile dela sfârșitul iernii, Ianuarie—Febr.

Ploile de vară sunt repezi, cu picături mari, însoțite în totdeauna de puternice descărcări electrice, adese ori de grindină, provocând de multe ori stricăciuni mari agriculturii; nu sunt atât de folositoare, tocmai din cauza caracterului lor repede (ploi torențiale, plouă cu găleata) apa neavând timpul necesar să pătrundă în pământ, fiindcă se scurge în șuvoaie mari la suprafața pământului.

Clima și viața poporului român.

Verile foarte calde cu temperaturi de peste +43° la umbră și iernile foarte friguroase cu temperaturi câteodată de —36°, cu treceri repezi dela vară la iarnă și dela iarnă la vară, a determinat, în cea mai largă măsură, marea putere de rezistență a poporului nostru, la frig ca și la căldură, la oboseală, la orice fel de muncă și intemperii ale naturii precum și întreaga lui viață: modul de îmbrăcăminte, de alimentație, de a locui — arta de a-și construi casa și gospodăria — felul de a circula și de a-și transporta produsele, etc.

Trecerea bruscă dela iarnă la vară, precum și scurta durată a vegetației plantelor agricole, explică, în bună parte, sforțările de cari poate da dovadă poporul nostru care în timpul muncilor agricole poate lucra până la 16—18 ore pe zi.

La munte urcă povârnișurile cele mai abrupte cu o ușurință de căprioară, în regiunile de baltă stă ceasuri întregi în

apă, doar pe pământul umed, umblă zile întregi, fără a obose și totuși sănătatea nu-i sdruncinată și nici vioiciunea nu și-o pierde.

Dar fiindcă temperatura nu e uniformă pe întreaga suprafață a țării — formele de pământ au o influență importantă în această privință — din cauza aceasta și gruparea populației e foarte diferită dela o regiune la alta; astfel acolo unde diferențele de temperatură sunt mai mari (Bărăgan, terasele joase din Buzău, Romanați, Teleorman, populația este mai rară fiind concentrată numai de-a-lungul malurilor râurilor Buzău, Ialomița, Olt, etc., în timp ce pe sub colinele carpatice unde diferențele de temperatură, în decursul anului, nu sunt atât de mari, populația e mai deasă.

Frigul iernei provoacă încetarea activității plugarilor noștri: *viile* trebuiesc îngropate iar *pescuitul* încetează în apele care îngheață. Numai în regiunile muntoase, pe unde se practică exploatarea pădurilor, munca în timpul iernei nu încetează cu totul: butucii alunecă mai bine și mai repede la vale, pe zăpadă, pe de altă parte căldurile mari din timpul verii pe lângă munca grăbită pe care o provoacă, dă posibilitatea agriculturii noastre să cultive și plante cari aparțin de fapt țărilor mai calde, (vița de vie, tutunul, porumbul).

Apele României

Cel mai însemnat râu din țara noastră și unul dintre cele mai importante din Europa e *Dunărea* care isvorăște tocmai din munții Pădurea Neagră, din Germania, traversează șase state (Germania, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria și România) și trece pe lângă o mulțime de orașe, dintre care trei sunt capitale de țări (Viena, Buda-Pesta, Belgrad).

Fiind navigabilă aproape pe tot parcursul ei (2850 km.) și deservind interesele Europei întregi, Dunărea e un fluviu *internațional*.

La noi în țară, cu excepția Nistrului, care se varsă direct în mare, constituie *colectorul* tuturor apelor cari udă pământul românesc; prin Dunăre, apele României ajung la mare.

Pe pământul locuit de Români (dela Tisa și până la mare), cursul Dunării se prezintă deosebit, fiindcă deosebite sunt și

regiunile pe care le parcurge marele fluviu până la vărsarea în mare. Astfel cursul ei se poate împărți în următoarele bazine:

1. *Dunărea în câmpia Banatului* (dela confluența cu Tisa până la Baziaș), are un curs liniștit, dispunând de cantități imense de apă, căci în afară de apele Savei, Dravei și Mora-

Apele din Transilvania și Banat

vei, cari aparțin Iugo-Slaviei, Dunărea mai dispune și de alți afluenți importanți, dintre care unii curg în parte pe pământul nostru:

Tisa, care isvorăște din Carpații Maramureșului (munții Ciornahorii) din 7 izvoare (Tisa Albă și Tisa Neagră mai însemnate) și care culege aproape toate apele podișului Transilvaniei, ale *Someșului* format din *Someșul Mare* (care isvorăște

din munții Rodnei) și *Someșul Mic*, care vine din munții Apuseni, apele *Mureșului* ale cărui izvoare se întâlnesc tocmai în Hasmașul Mare din Carpații Răsăriteni, și în sfârșit apele râului *Bega*, care isvorăște din munții Poiana Ruscăi și care se varsă în Tisa, în apropiere de confluența acesteia cu Dunărea.

Dintre toate apele Transilvaniei, Mureșul e cel mai important, întrucât e cel mai mare și el este acela care străbate podișul pe la mijloc, putând astfel deveni o cale de navigație admirabilă pentru această parte a țării.

Izvorînd din Hasmașul Mare, Mureșul se îndreaptă mai întâi spre Nord, străbătând de-a-lungul câmpia Giurgeului, iar după ce o apucă spre Vest, trecând prin valea îngustă dintre munții Căliman și munții Ghurghiului, intră în podișul Ardealului; la Reghin; de aci curge pe podiș spre Sud-Vest și Vest, ocolește munții Apuseni pela Sud și trecând prin Arad iese în câmpie, îndreptându-se spre Tisa, în care se și varsă (la Seghedin). În parcursul său pe podișul Transilvaniei, Mureșul primește pe dreapta pe *Arieșul* și pe *Ampoiul*, care îi aduc ape din munții Apuseni, iar pe stânga, pe cele două *Târnave* (*Târnava Mare* și *Mică*), unite amândouă la Blaj, apoi pe *Sebeș*, care vine din munții Sebeșului, și pe *Streiu* care-i aduce ape din țara Hațegului și munții Retezatului.

În afară de Tisa, Dunărea mai primește, în câmpia Banatului, pe Timiș, care-i adună toate apele dintre munții Țarcului, Godeanului și ai Semenicultului (se varsă în Dunăre în dreptul Panciovei), pe *Caras* și *Nera*.

2. *Dela Bazias și până la Porțile de Fier*, Dunărea curge prin munții Banatului, reușind să-și croiască pe o lungime de 126 km., una dintre cele mai frumoase văi de pe fața pământului; când strâmtă (113 m. în unele locuri), dominată de păreți înalți prăpăstioși (pentru a se putea construi o șosea, s'a săpat în piatră malul stâng), când largă ca un adevărat lac, Dunărea pe tot parcursul ei în munții Banatului, constituie un fluviu fără pereche în frumusețile pe care le prezintă (Dunărea la Cazane); cu o adâncime de vreo 70 m., mersul ei e destul de repede, apropiindu-se, din acest punct de vedere, de cursul râurilor de munte.

Între Vârciorova și Turnu-Severin, din fundul văii, se ridică o mulțime de stânci colțuroase, cari periclitează navigația,

în lunile când nivelul apelor scade; acestea sunt vestitele „gherdapuri”, cari se întind pe o lungime de 2.600 m.; pentru a asigura navigația de pericolul care o amenință neincetat, mai cu seamă când apele Dunării sunt în scădere, s'a construit spre malul sârbesc, un canal, distrugându-se stâncile și adâncindu-se astfel vadul, care permite trecerea vapoarelor în orice anotimp al anului.

Porțile de Fier. Soarele scapătă spre asfințit. Incet se desfac și se aștern pe văi perdele de umbră.

Înainte noastră, pe luciul plumburiu al apei, se ivește curmeziș, mai întâiu, o dungă, o coamă gălbuie și creastă. Ne apropiem de prugul gherdapurilor. Dunărea începe să văjie mâniașă — e un sbucium și un clocot de valuri dintr'un mal în altul. Peste adâncimi se fac ochiuri mari, cari rotesc în loc. Ici apa se scufundă, beibe-rosind, ca suptă de gura unei vâltori, — colo se umflă, se burdușește, și urlă făcând clăbuci, bătându-se de stânci care nu se văd.

Vaporul merge mai încet, mai cu pază. Patru oameni stau la roata dela cârmă; amândoi comandanții sunt pe punte, în picioare, cu ochii ațintiți înainte: trecem prin gherdapuri. Dunărea mugeste mai tare. Cu ochii închiși, te-ai crede într'un codru, pe vijelie cumplită. Din fundul ei se întind, pe sub valuri, nenumărate brațe de piatră, gata s'apuce vasul și să-l sfarme în bucăți, la cea mai mică nebagare de seamă. Aici, sub volbura asta de valuri, e încheetura Balcanilor cu Carpații. Peste pumii lor încheștați, Dunărea se aruncă furioasă, rupând cu sgomol cele din urmă stăvilare, ce i se mai ridică în cale. Și, în învălmășagul acestei ciocniri de titani, fiecare val pare că strigă, fiecare stâncă pare că se mișcă. Deodată apa lunecă de pe zăgazul colțuros și se întinde ca o pânză. Lupta, năpraznica luptă dintre cei doi uriași s'a încheiat. Munții, învinși, se dau la o parte. Zarea se deschide... Din ce depărtări scoboară și cât a luptat Dunărea ca să străbată încoace! A trebuit să spintece munții, să-și sape albia în piatră de-a-curmezișul Carpaților. A bătut — și „Porțile de Fier” s'au deschis în fața puterii eterne a valurilor ei.

Acum vuetul contenește, — biruitoare, apa se așează între maluri, potolită, netedă ca o oglindă. Carpații își împing spre miază-noapte înălțimile, învelite în codru. Câteva stânci, curioase își mai ridică din desișul verde capetele pleșuve ca și cum ar vrea să mai privească odată la potopul acesta călător, căruia nimic nu i-a putut sta împotriva.

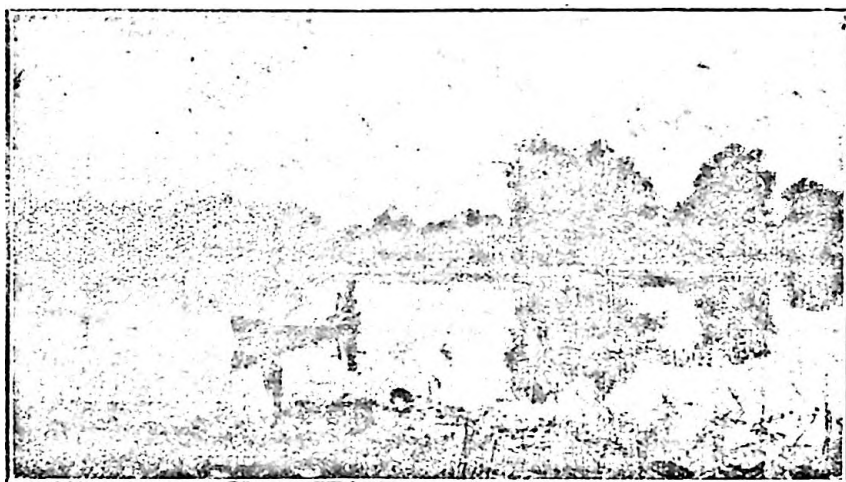
(Al. Vlahuță).

3. *Dincolo de Porțile de Fier*, Dunărea scapă de munți, curgând până la mare în șes și dispunând de o vale mult mai largă (600—1.000 m.), în care apele au posibilitatea să se împrăștie în bună voie; cursul marelui fluviu, de acum în colo se

domolește, împrăștiindu-se uneori în mai multe brațe, care ocolesc ostroavele (insule), născute din îngrămădirea aluviunilor la cea dintâi piedică întâlnită pe fundul apelor.

În cursul acesta inferior, Dunărea formează în lunca ei, din revărsările anuale, o sumedenie de bălți renumite prin peștele lor; *Nedeia* la apusul Jiului, *Potelu* între Jiu și Corabia, *Suhăia* la răsărit de Zimnicea, *Greaca* la apus de Argeș, *Călărăși* la apus de orașul Călărăși, fiind cele mai importante.

Pe tot parcursul ei în câmpie, malul drept, format de pozițiul prebalcanic, e mai înalt (100 m. față de apele Dunării) decât cel stâng, în așa fel, încât revărsările se produc întot-

Delta Dunării. Cordon litoral la Jibrieni

deauna în stânga Dunării, la noi, ceea ce și explică, de altfel, formarea bălților.

4. Până la Silistra, Dunărea curge într-o singură albie, dela Silistra în jos însă, se desparte în două brațe principale, cea mai mare cantitate de apă scurgându-se prin brațul care o apucă de lângă Dobrogea (Dunărea Veche), iar cea mai mică cantitate prin brațul *Borcea*, de pe lângă șesul Bărăganului; ambele brațe se unesc la *Hârșova*, după ce au închis între ele mai întâiu, o regiune plină de mlaștini și bălți, cunoscută sub numele de *Balta Ialomitei*; după aceea Dunărea din nou se desparte (mai jos de Hârșova) în două brațe (Dunărea Veche pe lângă Dobrogea, *Borcea* pe lângă Bărăgan), închi-

zând la mijloc *Balta Brăilei*, pentru ca la Brăila, cele două brațe să se unească din nou și astfel trecând pe la Galați și apucând-o, la Reni, spre răsărit, să se îndrepte spre mare.

5. La *Ceatal*, în apropiere de Tulcea, începe să se formeze Delta, iar apele Dunării să se resfire, mai întâiu în două brațe, *Chilia*, care transportă 70% din apele Dunării în mare, și *Sf. Gheorghe* (23%), din care în curând se desprinde al treilea braț, *Sulina*, care duce abia 7% din ape, în mare.

Formată din argilă fină și din nisipul cel mai fin, fiind acoperită cât vezi cu ochii numai cu stuf și păduri de sălcii,

Dune fixate în delta Dunării la Peripava

prin care șerpuesc sunedenie de gârle și gârlițe cu apă, *Delta Dunării* are o suprafață de peste 2500 km. p.

Dintre cele trei brațe, *Sulina*, deși cel mai mic, prezintă cea mai mare importanță, întru cât el e brațul care servește la navigație, fiind mai drept și deci mai scurt, e mai ușor curățit și deci întreținut, în unele locuri fiind chiar canalizat (multe coturi au fost tăiate).

Pentru țara noastră, Dunărea are o importanță covârșitoare, căci constituie o minunată cale de navigație, care ne dă posibilitatea să stăm în relațiuni comerciale, cu țările din centrul și apusul Europei; prezintă însă, din acest punct de vedere, multe inconveniente; așa de exemplu, iarna de cele mai multe ori îngheață, primăvara, când încep ploile, desghețul și

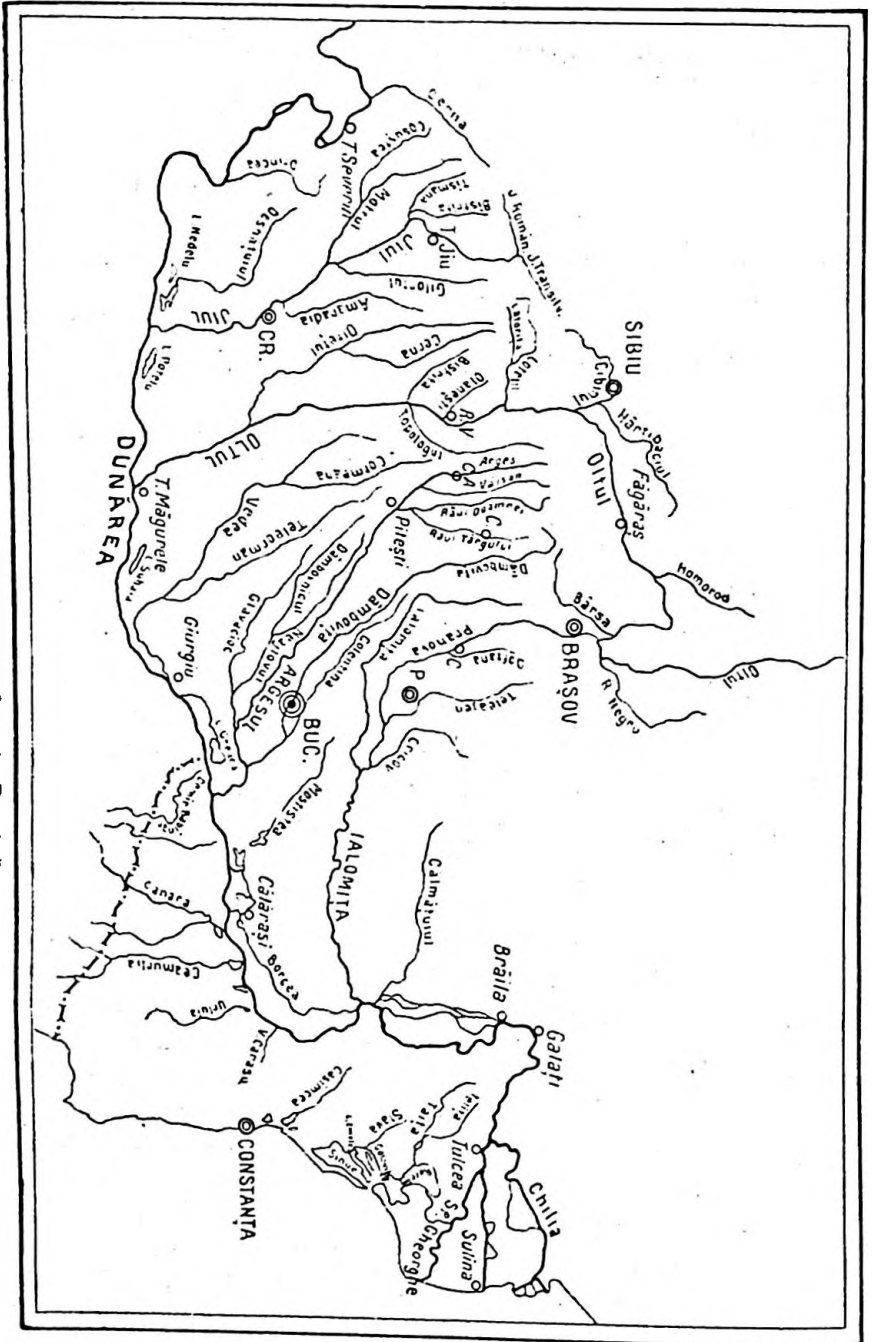
topirea zăpezilor, produc inundații mari, revărsându-se, pe când începând din Iulie, apele îi scad așa de mult încât adeseori îngreunează navigația (vasele circulă atunci numai pe jumătate încărcate).

AFLUENȚII DUNARII INTRE SEVERIN ȘI MARE. Dela Severin și până mai jos de Galați, Dunărea primește toate apele care iau naștere din Carpații Meridionali și Răsăriteni.

Astfel, în Oltenia, afluentul Dunării mai important, e *Jiul*, care izvorăște din munții Retezatului (munții Oslea). Curgând prin bazinul Petroșanilor (bazinul dintre munții Retezatului și munții Vâlcanului), Jiul, după ce a primit pe stânga pe *Jietul*, străbate defileul Lainici (Surduc), intrând în depresiunea Tg.-Jiului; trece mai departe prin apropierea Craiovei și se varsă în Dunăre lângă Bechet, după ce a primit pe dreapta pe *Motru* și *Tismana*, iar pe stânga pe *Gilortul* și *Amaradia*.

Oltul e unul din cei mai însemnați afluenți ai Dunării și unul dintre cele mai importante râuri din țara noastră; el este acela care a reușit să străbată Carpații Meridionali, printr-o vale care a servit în toate timpurile de legătură între Români așezați pe cele două povârnișuri carpatice și tot el e acela, care în viitor, va constitui o minunată cale de navigație și deci de legătură, între Transilvania și Dunăre. Izvorînd din Carpații Răsăriteni, din masivul Hasmașului Mare, din apropierea izvoarelor Mureșului, *Oltul* o apucă spre Sud, străbătând depresiunea Ciucului, defileul dintre munții Harghita și munții Puciosul, și după ce trece prin ținutul Trei Scaune, intră în câmpia Bârsei; ocolind culmea Perșanilor, *Oltul* o apucă spre Vest, trecând prin câmpia Făgărașului, pentru ca în apropiere de Sibiu să se îndrepte spre Sud, reușind să străbată Carpații cei mai înalți și mai tari (Meridionali), printr'unul dintre cele mai frumoase defileuri, lung de 56 km. (depresiunea sau bazinul Titești, la Căineni, bazinul Brezoi la gura Lotrului sunt locurile cele mai largi și însemnate din această parte a cursului). Curgând spre S. E., *Oltul*, la Călimănești, intră într-o vale mai largă, iar cursul începe a i se domoli din ce în ce mai mult, până la vărsarea în Dunăre, care are loc între Islaz și Turnu-Măgurele. Afluenții lui mai importanți sunt: în Transilvania, în câmpia Bârsei, *Râul Negru* care vine din munții Ciucului, *Bârsa*

Aliniții Dunării în Campia Română

care isvorăște din munții Bucegi, *Homorodul* care-i aduce apele din munții Harghita, și, în sfârșit, *Cibinul* înainte de a intra în defileul Carpatic; în interiorul Carpaților primește pe *Lotrul* iar când scapă de munți, pe *Topolog* pe stânga, iar pe dreapta pe *Oltețul* unit cu *Cerna*.

Vedea și *Teleormanul* isvorăsc din dealurile subcarpatice

Lotrul și munții Lotrului

după ce se unesc mai la Sud de Alexandria, se desfac în două brațe, unul o apucă spre răsărit, vărsându-se în Dunăre lângă Giurgiu, iar celălalt spre apus, vărsându-se în Dunăre dincolo de Zimnicea.

Argeșul isvorăște din munții Făgărașului, primind pe stânga, chiar în cursul lui superior, pe *Vâlsan* și pe *Râul Doamnele* unit cu *Râul Târgului* care trece prin Câmpulung. iar în câmpie tot

pe stânga, pe *Dâmbovița* care trece prin București și, pe dreapta, pe Neajlov unit cu Glavaciocul.

Ialomița ia naștere din munții Bucegi (Omul); după ce trece pe lângă peștera Ialomicioara și prin cheile Tătarului, intră în șes, și la Târgoviște o apucă spre S. E.—E., traversând Bărăganul; se varsă în Dunăre lângă Piuța Petri. Ialomița primește ur-

Munții Făgărașului. Argeșul spre isvor

mătorii afluenți: pe stânga, pe *Prahova*, cel mai însemnat, unită cu Doftana, pe *Teleajen* și *Cricov*.

Valea Prahovei e renumită prin frumusețea și prin bogățiile ei (mai cu seamă petrolifere) de care dispune; din această cauză în această vale, s'au întemeiat o mulțime de așezări omenești, dintre cele mai însemnate: *Predeal*, *Azuga*, *Bușteni*, *Sinaia*, reședința de vară a Familiei Regale, *Comarnic*, *Câmpina*, etc.

Valea Prahovei. Bogățiile. — Nicăieri nu se poate prinde mai bine bogățiile variate cu care ne-a dăruit Natura, decât străbătând Valea Prahovei.

Ce ne lipsește? Frumuseți sălbatice? Bucegii ne stau mărturie. Pașuni bogate? Ni le arată Clăbucetul. Păduri de brad? Măndrele făpturi acoper munții. Forța motrice? La Sinaia țipă apa prinsă în tuburi, când a scăpat din chinul turbinelor, iar, dincoace, gardul de sonde ne-o destăinuie și în pământ. Pe coastele dealurilor pometurile se pun la întrecere cu pădurile, iar de aici din Câmpina, valea largă e roditoare, numai valuri aurii.

Ce ne trebuie, întindem mâna și găsim. Biruința neamului prin șirazi de vitregii, a fost ajutată mult de aceste înlesniri naturale.

Săteanul, puțin pretențios, n'are trebuință de multe în casa lui, ca și poporul întreg la o nevoie, când ar fi împresurat. Mielul îi dă căciula, porcul opinca, iar oaia cojocul. Codrul îi dă băta, armă sigură, dar și casa ori fluorul. Pășunea și ogorul îl îndestulează pe el și ce mai ține pe lângă casă. De sapă pământul în coasta dealului, țâșnește apa limpede și răcoroasă, iar mai încolo răsar drobi de sare din învelișul de pământ.

Ce ne mai trebuie?

De undeva, vântul aduce răspunsul:

— Să fim oameni și nu umbre în chip de om! Să prețuim ce ne-a dat natura, dar să muncim cu știință, spre a pune în valoare darurile ei, potrivit cerințelor vremii. Bizuindu-ne numai pe belșugul natural, ajungem să spunem: Dar, nueți-s posmagii? Alții cari știu să scoată pâvă și din piatră seacă, ne iau înainte. Belșugul naturii ne duce astfel la picire.

Trenul fugе înainte prin lunca largă. Munții rămân în urmă. spre Buștenari și Mislea, sondele par niște trunchiuri desfrunzite dintr'o pădure incendiată. De peste deal, dela Moreni, pâlپae spre seară uriașă slacără a gazului ce iese, iese mereu ca dintr'o răsuflătoare a pământului, fără să poată fi stinsă. La Băicoi, sondele au scoborit în șes, oglindindu-se în ochiuri de apă liniștită ca și la Boldești.

(I. Simionescu).

Cu *lalomița* se termină afluenții Dunării, care aparțin câmpiei române; de acum înainte, afluenții ei sunt râurile cari străbat și cari culeg apele din podișul Moldovei.

Siretul e unul din cei mai importanți. Isvorînd din munții Bucovinei (muntele Lungu), Siretul culege toate apele Moldovei care isvorăsc din Carpații Răsăriteni, din care cauză albia lui e împinsă mereu spre răsărit; se varsă în Dunăre, lângă Galați.

Cei mai importanți afluenți ai Siretului sunt: *Suceava*, care isvorăște din munții Bucovinei (obc. Mestecăniș) și care străbate șesul Rădăuților, trecând pe lângă vechea capitală a Moldovei, Suceava, *Moldova* care isvorăște din aceiași munți

ai Bucovinei ca și Suceava, se varsă în Siret, mai la Sud de orașul Roman, după ce a trecut prin orașele Câmpulung, Gura Humorului și Baia, *Bistrița*, cel mai important afluent al Siretului și cea mai frumoasă apă a Moldovei, prin valea și cheile pe care le străbate. Cu un curs repede și cu numeroase repezișuri (toancele), atât ea cât și afluenții ei (Bistricioara, Bicăzul, Tarcăul) constituiesc un minunat izvor de energie.

Bistrița la colțul Acrei

Dela Vatra Dornei și până la P.-Neamț, Bistrița poartă pe ea nenumărate plute. Se varsă în Siret la Sud de Bacău.

Valea Bistriței. — Valea Bistriței este după cei mai mulți cunoscători ai frumuseților țării noastre, cea mai frumoasă vale din întreaga țară. Pline de pitorese și variate, sunt fără îndoială văile Oltului, Mureșului, Prahovei, Arieșului. Niciuna n'a îndrăgit însă atât natura ca cea a Bistriței, care lăind de-a-curmezișul Carpații Moldovei,

oferă un decor de priveliști alpine fermecătoare care se țin aproape neîntrerupt dela Gura Negrii și până în apropiere de Piatra Neamț.

În loc deschis la Dorna, apa curge domol, străjuită în depărtare de *Pietrosul Călimanilor*, pe dreapta, gheburile Giumalăului și *Pietrosului Moldovenesc* pe stânga. De odată însă valea se strânge ca într'un uluc între pereții de stâncă. „*Nahlapii*” (valurile) de abia prindesc în lăptă cu funcurile și stanele de piatră; la pieptul stâncos al *Coltului Acrei*, pluta se învrtește în loc spre a scăpa de firul apei line dar aceluși și înșelătoare. (Ocolul acestei stânci e astăzi punctul cel mai periculos pentru plutași). Și până ce să iasă la larg, Bistrița mai are încă să se împotrivească cu *Țăpușurile* și uriașul stan al Scării din preajma gurei Colbului, să se sbată dintr'un mal în altul (Piatra Vulturului, la Coif) devenind genună adâncă și lină în dreptul stâncii la *Năsip*, în apropierea căreia spumegă cascada „Moara Dracului”, trecând în sfârșit la Pisc, peste ultimul repeziș al cheilor. Valea se lărgeste și pustietatea e înlocuită de șiragul de sate care se răsfață pe maluri (Chiril, Cojoci, Lunga). În cadrul mărit al orizontului apar din nou siluetele mărețe ale Munților Bistriței, în depărtare *Giumalăul*, *Pietrosul*, mai aproape *Rarăul* cu turnurile prăpăstioase ale *Pietrelor Doamnei* și zidul bombat al *Pietrei Zimbrului*.

Calea liberă și molcomă a apei a fost numai o părere. Dincolo de satul Crucea, smuls parcă din pajștile tiroleze, dealul *Ursului* de o parte, *Scăricaua* și *Barnarul* de alta, formează o nouă cingătoare. Aici, după fața lină a *Bălței Cănelui*, intri în vestitele *Toance* cu genunea Cărligalicăi, unde fiecare piatră primejdioasă își avea un nume (Piatra lui Toader, Hornul, Masa, Cărligul). Cele trei din urmă au dispărut sub valuri, fiind sfărâmate cu dinamită.

Când ai ieși de-abinelea la larg, dincolo de Bârlog și Piatra lui Ciubotă, satele încep să se înșire iar pe maluri până la *Broșteni*, unde schimbă plutașii și se face obișnuitul popas.

(*Val. Pușcariu*).

Trotușul se varsă în Siret, la Sud de Adjud; isvorind din munții Ciucului, intră în Moldova prin pasul Ghimeș-Palanca, trecând prin bazinul Asău-Comănești (cărbuni) și primind pe *Tazlău*, pe stânga, iar pe dreapta, pe *Oituz*.

Putna unită cu *Milcovul*, fosta graniță între cele două principate de altădată, ia naștere din munții Vrancei.

Râmnicul-Sărat, care izvorăște tot din munții Vrancei și *Buzăul*, care ia naștere din munții Buzăului, cu afluenții *Bâasca Mare* și *Mică* sunt ultimii afluenți ai Siretului, pe partea dreaptă.

Pe partea stângă, Siretul nu are decât un singur afluent mai însemnat, *Bârladul*, care izvorăște din dealurile Bârladului

și care primind apele *Tutovei* și *Zeletinului*, pe dreapta, și ale *Vashuiului* și *Crasnei*, pe stânga, se varsă în Siret în apropiere de confluența Prutului, după ce mai întâi a trecut prin orașele Vaslui, Bârlad și Tecuci.

Prutul, cel mai însemnat afluent al Dunării în țara noastră, merit să devină calea navigabilă cea mai importantă a Moldovei (astăzi e navigabil până în dreptul Hușilor), izvoarăște din Carpații Păduroși din apropierea izvoarelor Tisei; după ce face la Nord, un cot în formă de semicerc, o apucă spre E. S.E. (dela Huși merge direct spre Sud), vărsându-se în Dunăre puțin mai jos de Galați.

Fiindcă Siretul adună toate apele cari vin din Carpații Răsăriteni, Prutul dispune de foarte puțini afluenți; la Nord, la granița dintre noi și Polonia, primește pe *Ceremușul*, iar mai spre Sud de *Jiția* unită cu *Bahluiul*; *Prutețul* și *Elanul* sunt ultimii afluenți mai însemnați care se varsă în Prut.

Nistrul este al doilea fluviu, care curge pe pământul românesc, constituind în partea de miazănoapte și răsărit, granița între noi, Polonia și Ucraina.

Isvorînd din Carpații Păduroși, din Galiția, unde are un curs leneș din cauza ținutului neted, în care apele întârzie și adeseori se revarsă pe întinderi mari, *Nistrul*, de îndată ce se apropie de pământul Moldovei. își schimbă direcția spre S.E., intrând într'un vad adânc și strâmt, care are aspectul în unele locuri, a unor adevărate canion-uri; aplecarea terenului pe care curge fiind foarte redusă, Nistrul face, în cursul lui, o mulțime de cotituri (meandre); numai în cursul inferior malurile se îndepărtează, iar apele încep a se împrăști; apropiindu-se de mare, Nistrul se varsă în Marea Neagră printr'un liman cunoscut sub numele de *limanul Nistrului*.

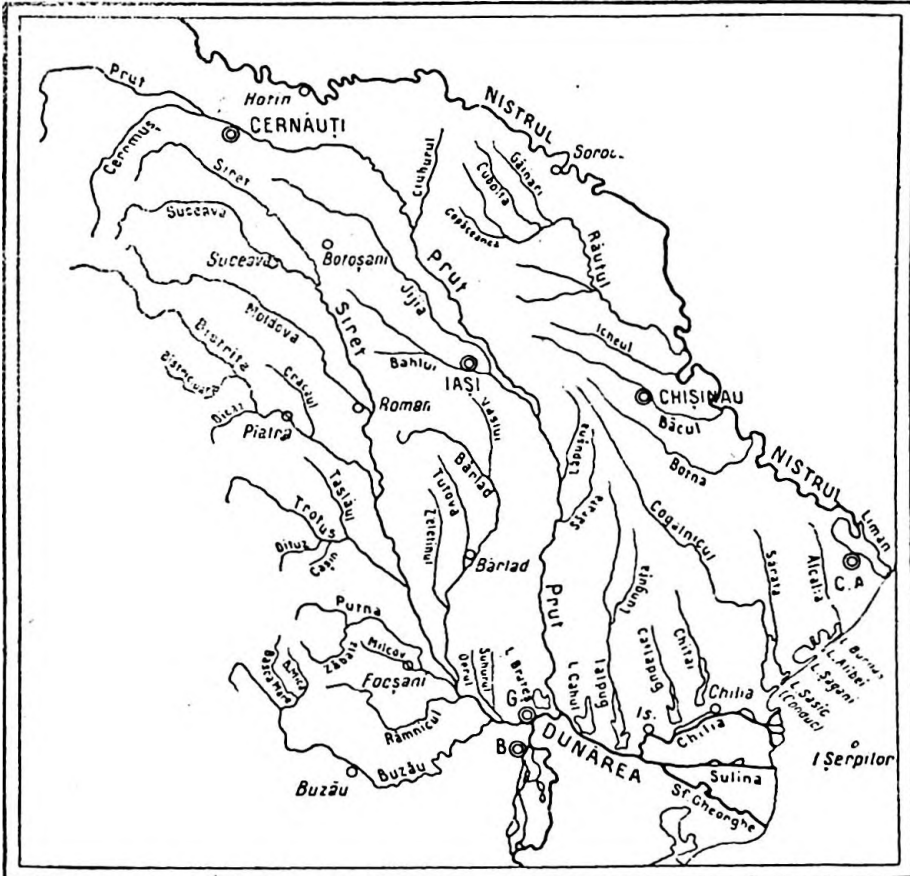
Malurile Nistrului, în general, sunt cu mult mai înalte decât malurile celorlalte ape din țara noastră, din care cauză (lipsește inundațiile) o mulțime de așezări omenești s'au putut întocmi de-a-lungul lui, atât pe un mal, cât și pe celălalt; la noi Hotinul, Soroca, Tighina și Cetatea Albă, ca centre mai însemnate, dincolo Zalescic (Polonia), Moghilău, Iampol, Dubășari și Tiraspol (Ucraina).

Cu unul dintre cele mai liniștite cursuri și cu ape abundente (Nistrul se apropie din acest punct de vedere de Rinul

din Europa Occidentală), Nistrul e un fluviu care se pretează minunal de bine la navigație (până la Soroca pot înainta va-poarele).

Nistrul dispune de puțini afluenți; cei mai numeroși și importanți îi primește pe partea dreaptă:

Răutul, care izvorăște din Nordul Basarabiei, se varsă în

Apele Moldovei

Nistru, după ce a trecut prin *Cheile Orheiului*, pe el fiind așezate orașele Bălți și Orhei, *Bâcul* care trece prin Chișinău, și *Botna* sunt cei mai însemnați.

Cahul, *Ialpuș*, *Catalpuș* și *Cogâlnicul*, sunt râurile cari străbat Sudul Basarabiei, îndreptându-se spre Dunăre și Mare și terminând toate în limane. (Altădată, toate aceste ape se vărsau direct în golfurile Mării).

RAURILE DOBROGEI. Provincia dintre Dunăre și Mare, nu dispune de râuri importante: fiind prea mică și îngustă, lipsită de ploi abundente, apele Dobrogei nu sunt decât niște simple pârâiașe, dintre care cele mai însemnate sunt: la Nord *Telița* și *Taița*, care se varsă în lacul Babadag, *Slava* care se varsă în lacul Golovița și în sfârșit *Gârlița* și *Oltina*, cari curg în partea de apus a Deliormanului.

Ca și râurile din Sudul Basarabiei, râurile Dobrogei se varsă și ele în limanuri, care pe vremuri nu au fost altceva decât niște văi scufundate și umplute cu apele mării.

Lacurile

În afară de apele curgătoare amintite, țara noastră mai dispune de o sumedenie de ape, cari datorită formei pământului în care se găsesc, cele mai multe din ele n'au scurgere, din care cauză se adună la un loc, dând naștere pânzelor de apă stătătoare, *bălților*, *lacuri'or* și *limanurilor*.

După *origina* și *locul* în care s'au născut lacurile acestea, le putem împărți în mai multe categorii:

1. *Lacurile* care s'au născut din apa ploilor și din apa provenită din topirea zăpezilor pe munți, în văile (căldările) ghețarilor de altădată; acestea sunt *lacurile de munte*, care se întâlnesc în munții Retezatului (l. Bucova), în munții Parângului (l. Mândra), în munții Făgărașului (l. Bâlca, Călțunul, Capra), în munții Rodnei (l. Bucureasa) etc. Fiind prea mici, importanța acestor lacuri nu este decât locală, servind la adăpatul animalelor sălbatece, cât și la adăpatul turmelor cari rătăcesc vara pe vârful munților. Ciobanii le numesc „ochiuri de mare” și cred că stau în legătură cu apele mării.

2. Lacurile produse de oameni de cele mai multe ori prin stăvilire, în văile podișurilor (în Nordul Transilvaniei între Mureș și Someș, în Nordul Moldovei, în județul Bălți, Iași, Botoșani, Dorohoi), cari au formă lunguiață și se țin lanț, fiind legate între ele, uneori, prin firișoare slabe de apă. Acestea sunt *lacurile de Podiș* sau *iazurile*.

3. Lacurile care s'au născut în câmpie, din apa ploilor și a zăpezilor (lacuri de stepă); unele au și izvoare. Lacurile acestea sunt mai toate sărate și se întâlnesc în câmpia Tisei

și în câmpia Română, cu deosebire în Bărăgan. Cele mai importante sunt *Balta Albă* și *Amară* în județul Râmnicul Sărat, *Lacul Sărat* și *Ianca*, în județul Brăila, precum și lacul *Amara* și *Fundata*, în județul Ialomița.

Tot în rândul acestor ape stătătoare, ar putea fi trecute și lacurile sau bălțile născute din mica înclinare a șesului pe de-o parte și din împotmolirea văilor unor râuri mai vechi, pe de altă parte, cum sunt apele *Mostiștei* și *Călmățuiului*, ale *Colenținei* și *Fasăreii*, din apropierea Bucureștiului.

4. *Bălțile* născute din revărsarea apelor Dunării, în fiecare primăvară, și care se întind de-a-lungul cursului, în luncă, în locurile mai joase; bălțile acestea, păstrează cu Dunărea o permanentă legătură, prin câte o mică gărlă de apă. Cele mai importante sunt: *Nedeia*, *Potebul*, *Suhaia*, *Greaca*, *Călărăși*, *Șerbanul* și *Crapina*, vestite prin apele lor bogate în pește. În rândul acestor lacuri, ar putea fi trecute și lacul *Brateș*, *Cahul*, *Ialpușul*, *Catalpușul* și *Chitai*, din sudul Moldovei și Basarabiei, care sunt limanuri fluviale.

5. În sfârșit, o altă categorie de lacuri, sunt lacurile care se întâlnesc de-a-lungul Mării Negre și care sunt cunoscute sub numele de *limanuri*; lacurile acestea nu sunt altceva, decât niște golfuri ale Mării Negre, a căror gură, cu timpul, a fost astupată de apele Mării care au depus fâșii înguste de nisip (perisipuri), întrerupându-le în parte sau total, comunicația cu Marea. Unele din aceste limanuri, sunt alimentate de apele râurilor, din care cauză apa lor e dulce, altele însă, au apa sărată, ca și a Mării cu care stau în legătură. Toate însă constituiesc importante rezervoare de pește. Cele mai însemnate sunt: în Sudul Basarabiei, limanul *Nistrului*, limanul *Alibei*, *Șagan* și *Conduc*, iar la Sudul Deltei, *Razim*, *Golovița*, *Zmeica* și *Sinoe* cari stau în strânsă legătură între ele și toate prin Portița cu marea *Taşaulul* și *Siut-Ghiolul* cu apă dulce și în sfârșit *Tekir-Ghiolul* și *Mangalia*.

Marea Neagră

Toate apele care aparțin bazinului Dunării și Nistrului, se scurg în Marea Neagră, care se întinde în partea de răsărit a țării, pe o suprafață de 450.000 km. p. și cu o adâncime

maximă de 2200 m. în apropierea țărmului turcesc. Pentru noi, Marea Neagră prezintă o importanță nemărginită, întrucât pe această Mare putem întreține legături pe apă cu toate țările din lume prin strămoarea Bosfor, Marea Marmara și Dardanele, Marea Neagră, comunică cu Mediterana și deci cu celelalte mări și oceane, de pe fața pământului.

Ceea ce caracterizează bazinul Mării Negre, e regularitatea țărmurilor, lipsite de golfuri, precum și lipsa insulelor. Într'adevăr, în afară de țărmul nordic, care dispune de golful Odesa, peninsula Crimeia și marea de Azov (14 m. adâncime) și în afară de golful *Varna* și *Burgas*, din Bulgaria, Marea Neagră nu mai dispune de alte golfuri de oarecare importanță; și în afară de Insula Șerpilor, care ne aparține, în bazinul acestei Mări nu se mai întâlnește nici o altă insulă.

Ceea ce deosebește, însă, această Mare de celelalte mări, de pe fața pământului, mai mult, constituind o particularitate a ei proprie, e *salinitatea* și *temperatura*.

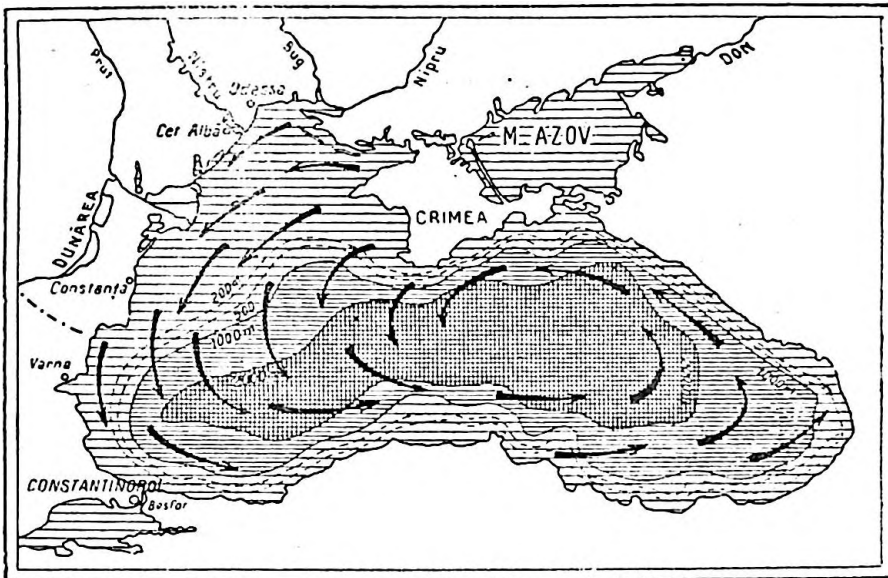
Într'adevăr, în privința *salinității*, dacă apele Mării Negre sunt mai puțin sărate, decât ale Mării Mediterane, aceasta se datorește faptului că apele ei sunt formate, din acest punct de vedere (al salinității), din două pături de apă; o pătură de apă de vreo 180 m. grosime, mai puțin sărată (17 gr. la litru), provenind din apa dulce a fluviilor care se varsă în bazinul acestei mări, aproape închisă, și un altul, sub 180 m., mai sărată (22 gr. la litru) adusă de un curent de apă care vine din Mediterana; și din această cauză (diferența de salinitate între cele două straturi de apă), schimbul de apă între stratul dela suprafață mai puțin sărat și deci mai ușor, nu se poate face cu cel dela fund, care e mai sărat și mai greu: de aceea apa Mării Negre (sub 180 m.) e lipsită de aer (nu poate ajunge niciodată la suprafață ca să se poată aerisi) și de viață — e o mare moartă. — Viețuitoarele nu pot trăi, decât în pătura de apă dela suprafață, mai puțin sărată și cu aerul necesar în ea.

În privința *temperaturii*, de asemenea, apele acestei mări se deosebesc de apele celorlalte mări; în adevăr, pe când temperatura apelor dela suprafață, variază după anotimp, iarna adeseori înghețând la țărmuri, iar vara atingând 25° chiar, în adâncime (mai jos de 180 m.) temperatura, după ce până pe la 180 m. scoboară la 7°, se urcă din nou, atingând 9° și la această temperatură apele se mențin până la fund.

Cum se explică aceste particularități ale Mării Negre?

Altădată, Marea Neagră, era cu totul închisă și nu comunica cu Marea Mediterană; nivelul ei era de asemenea, mai jos decât al Mediteranei. Ce s'a întâmplat însă?

Din cauza mișcării scoarței pământului, s'a produs în regiunea Bosforului o prăbușire, care a pus în legătură cele două mări și prin care s'au scurs apele din Mediterana în bazinul Mării Negre, umplându-l astfel cu ape mai calde, dar mai sărate, care au căzut la fund, așezându-se, în schimb, la suprafață, apele mai sălcii și mai ușoare, aduse de fluviile care se varsă în ea.

Marea Neagră

Prelungirea apelor calde și sărate din Mediterana, spre Marea Neagră, se petrece și azi pe fundul Mării, sub forma unui curent (Marea Egee-Marea Neagră), în timp ce apele mai puțin sărate ale Mării Negre se scurg spre Mediterana prin Bosfor, sub forma unui alt curent, pe la suprafață, născut din diferența de nivel între Marea Neagră și Marea Mediterană, care rămâne din cauza marilor evaporări, sub nivelul mării Negre.

Marea Neagră, mai dispune însă și de un curent circular la suprafață, provocat de vânturile care suflă mai des în această regiune dela N. N. E. (Crivățul).

ȚARMUL ROMĂNESC AL MARII NEGRE. Țara noastră posedă la Marea Neagră, pe o lungime de 436 km., tot țărmul cuprins între limanul Nistrului și Ecrene; acesta e țărmul care ne pune în contact cu apele Mării Negre și care ne dă nouă, cât și țărilor din centrul și N.V. Europei, putința legăturilor ușoare și rapide, cu Constantinopolul, Asia Mică, Egipt și India precum și cu celelalte țări de pe fața pământului.

Țărmul românesc se poate împărți în două părți, cu totul deosebite unul de altul.

1. Țărmul cuprins între *limanul Nistrului* și capul *Midia*, care se prezintă sub forma unui țărm jos și drept, lipsit cu totul de golfuri și format din nisipurile depuse de Mare (perisipuri) cari închid limanurile, precum și de aluviunile depuse de aceste limanuri și de aluviunile depuse de Dunăre; țărmul acesta nu e favorabil așezărilor omenești.

2 Țărmul cuprins între capul *Midia* și *Ecrene*, care e mai înalt (20—200 m.), fiind format din loess (până la *Mangalia*) și *calcar* (dela capul *Șabla*), cunoscut în partea de Sud (stâncile calcaroase dela *Cavarna* și *Balcic*, mai cu seamă), sub numele de „*Coasta de Argint*” fiindcă în bătaia soarelui capătă o culoare albă-argintie.

Cele mai importante golfuri din acest țărm, sunt golfurile *Constanța* și *Balcic*, și capurile *Midia*, *Constanța*, *Tuzla*, *Șabla* și *Caliacra*.

Riviera noastră. — Există în țara noastră un ținut de o frumusețe de basm. Avem o fereastră deschisă spre fetele Orientului, fereastră prin care până acum nu au privit decât pictorii noștri și artista de o înțelegere atât de subtilă a frumuseților naturii, care a fost Regina Maria. Avem mica noastră „*Rivieră*” sau „*Crimcie*”. Abazia noastră, pe care cei mai mulți nici nu o bănuiesc. Un crâmpeiu de Mediterană, încrustat în modestul nostru țărm de mare, plin de pitoresc al reliefului, îmbibat cu atâta lumină și culoare cât nu poate cel mai delicios covor oltenesc sau basarabean. Un mic raiu în care realitatea e atât de apropiată de vis, încât ajunge să trăiești în el două trei zile ca să închizi în suflet una din cele mai încântătoare amintiri pe care le poate da o viață. Acest ținut românesc, admirabil și atât de pușin cunoscut, este *Coasta de Argint*.

Numirea, dată de răposatul *Murgoci*, pare pretențioasă și seamănă a reclamă, deși până acum nu sunt nici *Palaceu-ri*, nici *Cazinouri*, nici jocuri de noroc, care să o justifice. *Coasta noastră de Argint*, comparată cu *Coasta de Azur* a Franței, rămâne mult în urmă și ca întindere și ca splendoare. Dar dacă o privești din punctul

de vedere mai modest al țării noastre și dacă o compari cu mult laudata Constanța „perla Mării Negre”, atunci trebuie să mărturisești că e mai mult decât te așteptai. Ca noutate, ca originalitate și ca variație de aspecte, Coasta de Argint e mult mai presus decât litoralul Constanței, chiar dacă se adaugă acestuia monotona plajă dela Mamaia și Techirghiol făcător de minuni. E singurul colț al țărmului nostru, unde Marea Neagră s'a imblânzit și privește cu ochi albaștri senini asupra pământului. E singura noastră regiune litorală, pe care se ridică înălțimi cu aspecte de munte, pe care se întind păduri umbroase și pline de izvoare, pe care te poți bucura de priveliști neașteptate, dela povârnișurile cu linii armonioase ca un gât de lebădă, dela Ecrene, până la sbuciumul terenului sugerând un cataclism terestru, dela Belcic, și până la peretele drept de prăpastie, dintre Caverna și Caliacra, înalt de o sută de metri și pe alocuri de o albeață vizibilă dela mari depărtări, ca un liman de scăpare și de adăpost pentru corăbiile celei mai furtunoase mări.

Aceste râpe albe, scânteind în soare, între albastrul stins al cerului și albastrul adânc al mării, a făcut pe un călător de pe un vapor să șoptească odată cuvintele: „Coasta de Argint”. Murgoci a auzit și a consacrat expresia. O primim fiindcă ne încântă și ne măgulește, ceea ce e semnul cel mai bun că va deveni populară, dar să nu uităm că numai în parte această coastă e de „argint”, adică de marnă văroasă, albă-cenușie și friabilă. La Caliacra, coasta e roșie sângerată, din cauza lutului numit terra-rossa, iar spre Ecrene este verde, fiind acoperită de păduri. Astfel că de ar fi să păstrăm stilul hiperbolic al lui Murgoci, ar trebui să vorbim nu de una, ci de trei coaste, coasta de mărgean, coasta de argint și coasta de smarald. Fiecare din ele are nuanțe proprii, care distrug monotonia caracteristică restului țărmului românesc, dar toate împreună reprezintă o singură unitate armonică, despre care putem vorbi laolaltă.

(G. Vâlsan).

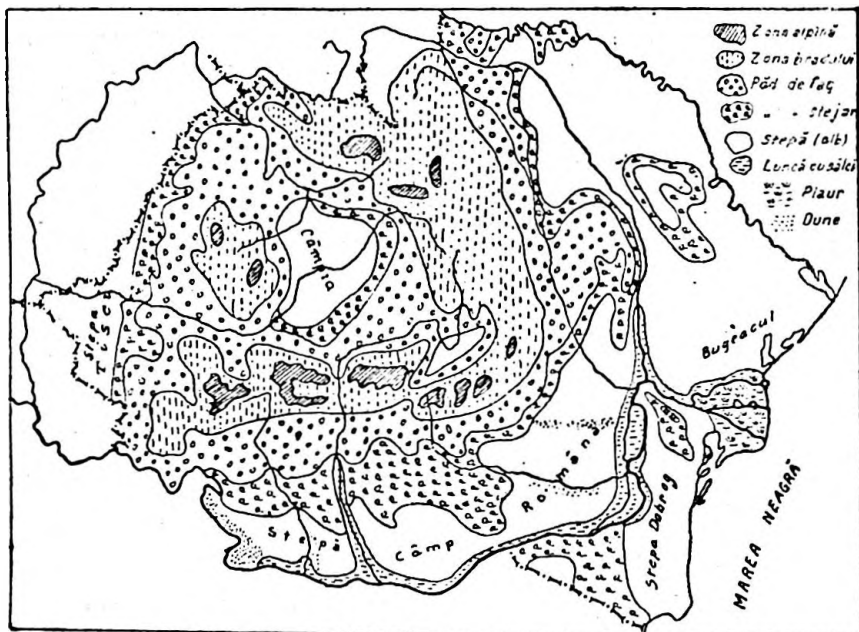
Vegetația României.

Ca în orice ținut de pe suprafața pământului, și în țara noastră, felul și răspândirea plantelor, depind de clima, relieful și natura solului. Situată într-o regiune în care își dau întâlnire climatele principale ale ținutului temperat (climatul continental excesiv al Europei răsăritene, climatul temperat al Europei de apus și climatul mediteraneean al Europei de miazăzi), formele de pământ (munți, dealuri, podișuri și câmpie), precum și solurile principale ale Europei, pe pământul țării noastre își vor da întâlnire, aproape toate plantele cunoscute continentului nostru.

Două forme de vegetație predomină, însă, în țară la noi, *stepelc* și *pădurile*; două zone de stepă, o *zonă de stepc calde*, în regiunile de câmpie și chiar podișuri, și o altă zonă de *stepc reci* (zonă alpină) în regiunile înalte, muntoase, despărțite printr-o *zonă de păduri*.

Intr'adevăr, începând cu regiunile cele mai joase care se apropie mai mult de nivelul mării și'n care climatul continental e mai pronunțat (diferențieri mari de temperatură între

Vegetația României

iarnă și vară, cantități medii anuale de ploaie sub 500 mm.), vom întâlni o zonă de stepc, lipsită cu totul de orice altă formă de vegetație mai dezvoltată (păduri), în care ierburile, până mai acum câteva zeci de ani, creșteau în bună voie, ca și'n stepele de astăzi ale Rusiei sau ale Asiei. Acestea sunt stepele din Oltenia de Sud, dar mai ales cele din Muntenia (Burnas, Bărrăgan), din Dobrogea (între Babadag și capul Caliacra), Basarabia de Sud (Bugeacul) și stepa Panonică la apusul țării, precum și stepele din Nordul Moldovei, traversate de Prut și Jijia (Doroboi, Botoșani, Iași și Bălți) și cele din Transilvania, dintre Mureș și Someș (în câmpia Transilvaniei).

Astăzi, pământul acestor stepe, e scormonit de fierul plugului, care taie brazde adânci, iar în locul ierburilor de altădată, se întind lanurile de grâu și porumb, cari fac din țara noastră, una dintre cele mai bogate țări din lume.

Depresiunile stepelor în care se strânge mai mult apa ploilor din timpul verii, și a zăpezilor din timpul iernii, fiindcă dispune de o cantitate de umezeală mai mare, pe care o pot păstra o bună parte din an, au posibilitatea alimentării unei vegetații lemnoase de tufișuri, pe care o constituiesc *măcieșii*, *porumbarii*, *vișinii pitici*; în timp ce de-a-lungul apelor curgătoare, în luncile râurilor, unde plantele au la dispoziția lor o cantitate de apă și mai mare, se întâlnesc binefăcătoarele păduri de *plop*, *arini* și *sălcii*, cari înaintază în văile râurilor, ca niște adevărate *păduri galerii*, constituind răcoroasele *zăvoaie* și *arinișuri*; astfel cea mai frumoasă luncă, dintre toate luncile din țara noastră, vestită atât prin flora, cât și prin fauna ei, e *lunca Dunării*. Pentru variația acestor stepe atât de triste prin întinderea lor așa de uniformă, un rol important îl joacă și *stușările*, care formează adevărate păduri, înalte de câte 3—4 m., întâlnite de obicei în regiunile de revărsare a râurilor, unde pământul, o parte din timpul anului, e îmbibat bine cu apă.

2 Părăsind stepa și înaintând spre poalele munților, în *regiunea pădurilor*, propriu zisă, dăm în ținuturile dealurilor și ale podișurilor, mai cu seamă, chiar și în regiunea câmpiilor mai bogat udate de ploi (media cantității de ploae anuală e mai mare de 500 mm.), cum e de exemplu, șesul străbătut de Argeș, de o *zonă de vegetație de tranziție*, care face legătura între vegetația de stepă, dela câmpie, și vegetația pădurilor, care începe la poalele munților: aceasta e *zona de antestepă*, în care vegetația ierboasă a stepelor, se amestecă cu vegetația arborescentă a pădurilor (păduri amestecate cu poene); acestei regiuni de tranziție, îi urmează zona podurilor, care acoperă o bună parte din suprafața țării și astăzi, deși au fost uneori tăiate atât de mult și înlocuite cu arături, încât n'a mai rămas din ele, decât amintirea lor: Codrul Vlăsiei din Muntenia, Codrul Bâcului în Basarabia, Codrul din Moldova de mijloc (stejar, frasin, carpen), care desparte cele două stepe ale Moldovei (a Jijiei la Nord și a Bugeacului la Sud) și pe care Cantemir îl numea

„Pieptul Moldovei”, vrând să arate prin aceasta, că acest codru a servit de apărare Moldovenilor în luptele cu Tătarii și cu ceilalți năvălitori.

Cea mai importantă specie de copac, din aceste păduri, care înaintază și spre poalele munților, e *stejarul*, cu lemnul tare și frumos, întrebuințat la fabricarea mobilelor, precum și *gorunul*, *gârnița*, *teiul*, *frasinul*, *arțarul*, *carpenul*, etc.

Pădurilor de stejar, le urmează, la altitudini mai mari, în regiunea munților, cam între 300—800 m. înălțime, *pădurile de fag*, amestecate cu *mesteacăn* și *paltin*, în părțile mai joase, cu brazi în părțile mai înalte; dar nu e mai puțin adevărat, că uneori pădurile de fag pot înainta și până la 1400 m. (ex. Valea Prahovei); în unele locuri, mai adăpostite, din Oltenia mai ales, pădurile de fag sunt amestecate cu *castani dulci* și *nuci* chiar.

Dela 600 m. până la 1600 m. și chiar 2000 m., se întinde zona *pădurilor de conifere*, în care predomină *bradul alb* în părțile mai joase, *molidul* în părțile mai înalte. Spre deosebire de pădurile de stejar și fag, care dispun de o bogată vegetație ierboasă și chiar de arbori mai mici, *pădurile de conifere*, fiind prea dese și întunecoase, nu permit creșterea nici unui firisor de iarbă.

Zona acestor păduri de conifere, a fost pe vremuri, patria *zimbriului* și a *bourului*.

Dincolo de pădurile de conifere, prin urmare la înălțimi de peste 1000—2000 m. din cauza frigului pădurea începe a se rări iar copacii a se pipernici; bradul devine pitic și anemic, până ce dispare cu totul, locul lui luându-l *jnepii*, care se târăsc pe pământ; pe vârful munților crește *mușchiul* și *lichenii*, pe stânca goală *floarea reginii*, ienupărul pitic, merișorul, bujorul de munte, sălciile pitice, afinii.

Aceasta e *zona alpină*, *steпа rece* sau *steпа înaltă*, care se întâlnește în părțile cele mai înalte ale munților și care se apropie, prin vegetația care o caracterizează, de *zona polară*.

În afară însă, de această vegetație, care aparține unor zone și subzone destul de caracteristice, țara noastră mai dispune în legătură cu climatul mai blând din Banat, Oltenia și Dobrogea și din unele depresiuni mai bine adăpostite, de o vegetație care se apropie de vegetația țărilor din Sudul Europei, reprezentată prin smochini, castani dulci, nuci (Oltenia), lămâi și portocali.

Fauna României

De clima, solul și vegetația din țara noastră, depinde și felul animalelor și răspândirea lor; din această cauză, pe pământul României vom întâlni un număr important de animale, caracteristice celor trei Europe (centrală, orientală, mediteraneană) la contactul cărora se găsește.

1. Stiepa e caracteristică, în afară de câteva animale mai mari cum e de exemplu lupul, prin animale mici, dintre cari cele mai însemnate, sunt grivanul (cârgiogul), care mănâncă și ascunde în galeriile săpate pe sub pământ, cantități însemnate de cereale, *popândăul*, *șoarecele de câmp*, *ieșurele* și *orbetele*, iar dintre păsări, cele mai caracteristice *dropiile*, adevărată podobă păsărească, *prepelita*, *potârnichea* și *cocorul*; în ape crapul, somnul și șalăul, sunt peștii mai însemnați. Regiunea cea mai importantă însă în privința faunei, sunt bălțile din lunca și delta Dunării; *vidra*, *nurea*, trăesc într'un număr însemnat prin stufăria bălților, unde își fac culcușul; ceea ce caracterizează însă fauna luncilor și fauna deltei Dunării sunt, mai cu seamă, păsările: *cormoranul*, *liși'a*, *pelicanul*, *stârcul*, *lebăda*, *gâsca* și *rața sălbatică*, toate își găsesc mediul geografic de care au nevoie.

La munte, ursul, capra neagră, cerbul, mistrețul.

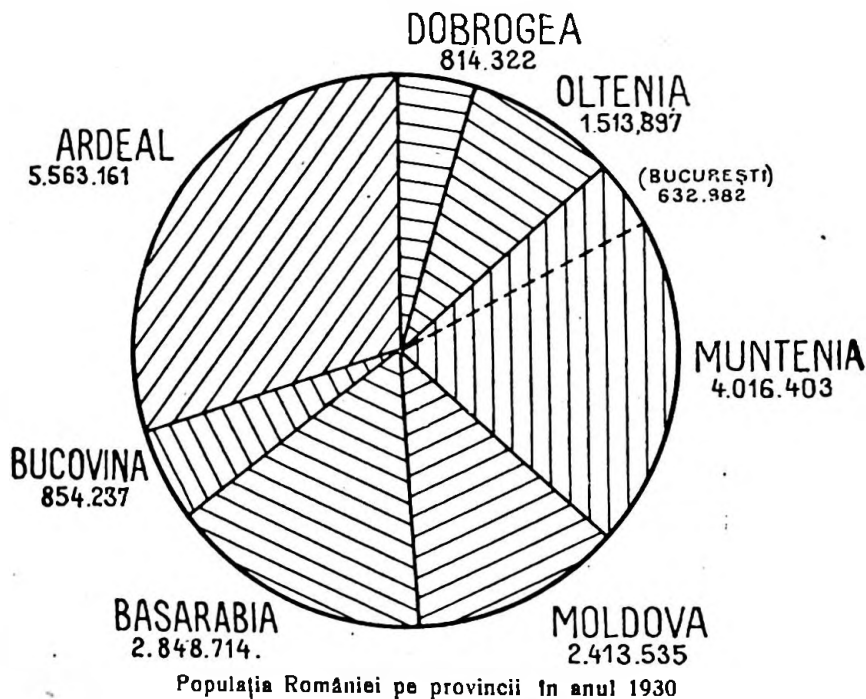
Populația României

România are o populație de 20.000.000 locuitori; față de întinderea ei (295.000 km. p.) și față de bogățiile de care dispune, numărul acesta e destul de mic; țări cari nu sunt cu mult mai mari decât România și cu bogății cu mult mai restrânse, dispun de populații de 2—3 ori aproape mai mare.

Repartizată la km. p., această populație dă un număr de vreo 64 locuitori — unele regiuni din Anglia, Belgia, etc. au câte 250—300 și chiar 400 locuitori pe un km. p.

Ținând seama de numărul global al populației și de întinderea țării, putem spune că România, în momentul de față, ia loc printre țările mari din Europa, ocupând locul al 8-lea (Rusia, Germania, Anglia, Italia, Franța, Polonia, Spania, România).

Ținuturile cari au o populație mai numeroasă (150—200 locuitori pe un km. p.) în Țara noastră, se întâlnesc, în general, în regiunile mai bogate și în care omul are puțința să muncească mai mult și mai variat fiindcă în acest caz și producția e mai mare și mai variată și deci există posibilitatea hrănirii unui număr mai mare de locuitori; asemenea ținuturi se întind de-a-lungul apelor (valea Prahovei, Valea Oltului, a Jiului, a Mureșului, etc.), în regiunile industriale, mai cu seamă acolo,

unde se întâlnesc și produse agricole și miniere (Banatul, Hunedoara, Țara Bârsei, Valea Prahovei), în *depreșiunile subcarpătice* (agricultură, podgorie, păduri, pășuni) din Oltenia până în Moldova, precum și în micile șesuri din Transilvania și dela poalele Munților Apuseni.

O populație mai rară (40 locuitori pe un km. p.), întâlnim în general, în ținuturile de câmpie (Bărăganul, Bugeacul, Stepa Dobrogei), în Delta Dunării, precum și în ținuturile de munte.

Născut din contopirea a două din cele mai bine dotate popoare pe care le cunoaște Istoria — Dacii și Romanii —

și așezat pe teritoriul pe care-l locuiește de peste 19 veacuri, posedă, ca moștenire dela strămoșii săi, și, în același timp, datorită condițiunilor grele ale mediului în care s'a dezvoltat, o sumedenie de însușiri fizice și sufletești care-l fac să fie o individualitate etnică cu totul aparte în concertul popoarelor din Europa.

Nunai faptul că a reușit să continue în această parte a Europei, la gurile Dunării și în cetatea Carpatică, viciața romană, atâta vreme, și că a reușit să-și păstreze ființa sa etnică timp de peste 1000 ani, în împrejurări dintre cele mai vitrege, îndurând toate năvălirile Barbarilor, e o dovadă că Poporul Român dispune de o vitalitate cu totul excepțională.

Poporul nostru dela țară însă, duce și astăzi o viciață plină de lipsuri, folosindu-se foarte puțin de binefacerile civilizației. Astfel, condițiunile generale sanitare sunt tot atât de rele ca și'n trecut aproape, alimentația insuficientă depinde de capriciile recoltei, asistența socială e destul de slabă și în multe locuri inexistentă, etc.

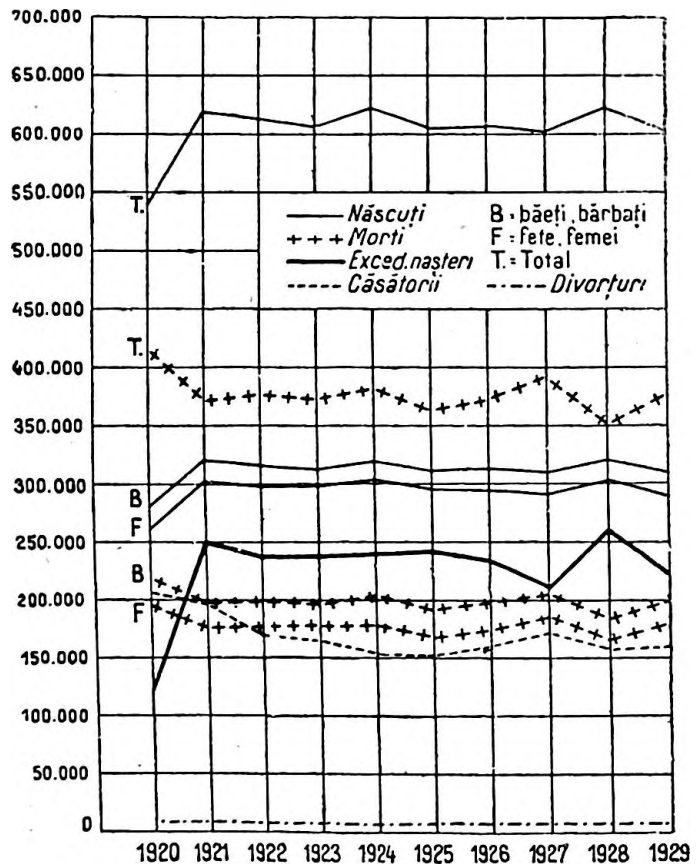
Rezultatul: România e una din țările care are cea mai mare mortalitate; înainte de războiu numai Rusia întrecea Vechiul Regat, în această privință. Și ceea ce e bine de știut, e faptul că cea mai mare mortalitate se produce mai cu seamă în rândul copiilor mici, în mediul rural, până la vârsta de 5 ani; mamele nu știu să-și crească copiii.

Dacă studiem statisticele demografice în privința natalității și mortalității din ultimii ani — 1930 — se constată totuși câteva îmbunătățiri: astfel numărul născuților a crescut dela 600.556 cât era în 1929, la 625.341 în 1930, în timp ce al morților a scăzut dela 377.646 cât era în 1929, la 346.714 în 1930; astfel excedentul de populație a crescut în 1930 cu 55.717 suflete, față de anul 1929 — 222.919 în 1929, 278.626 în 1930, cel mai mare număr de născuți înregistrați vreodată în România. *Natalitatea* României s'a urcat deci pentru anul 1930 la 35‰ față de 34,1‰ din 1919, în timp ce *mortalitatea* a scăzut dela 21,4‰ în 1929 la 19,4‰ în 1930, *cea mai scăzută mortalitate înregistrată pînă astăzi în țara noastră.*

În mediul rural, cu atât mai mult în cel dela orașe, natalitatea e într'o continuă scădere în ultimul deceniu; totuși cifra inițială (39,5‰) e foarte scăzută față de cifra obișnuită

în Vechiul Regat; scăderea aceasta se datorește coeficientului foarte scăzut de nașteri al Provinciilor, mai ales a celor de Vest, ale căror date scad media atât de urcată mai înainte a României Mici.

În mediul rural cifra nașterilor, deși în scădere, prezintă

Mișcarea populației

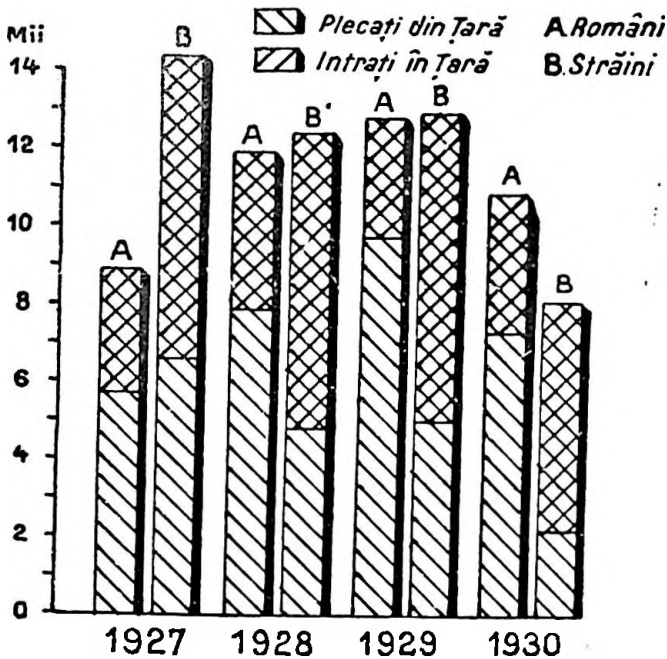
oscilațiuni foarte mari dela an la an, pe când la orașe natalitatea se prezintă aproape ca un fenomen stabil.

Diferența maximului și minimului la țară a fost între 44,2‰ în 1921 și 37,3‰ în 1929, pe când la orașe maximul a fost de 23,6‰ în 1930 și minimum de 20,7‰ (1925).

Prin urmare, atât natalitatea cât și mortalitatea sunt într-o continuă scădere.

Excedentul natural de populație oscilează aproape an de an, anul 1930 dispunând de cel mai urcat excedent; întregul excedent e datorit satelor, căci orașele nu contribuiesc aproape cu nimic la excedentul natural de populație. Cele 3.480.577 de locuitori urbani abia dau un excedent de 20.407 loc. sau 5,9‰ față de excedentul comunelor rurale, care se urcă la 17,9‰.

Această situație se datorește faptului că orașele deși au

o natalitate mult mai redusă, au totuși o mortalitate care se apropie de cea a mediului rural, unde natalitatea urcată compensează mortalitatea mare. Aproape întreaga creștere de populație a orașelor se datorează populației rurale emigrată la orașe.

După cum se poate vedea din tabloul de mai sus cea mai mare natalitate, pe provincii, o are Dobrogea și Moldova, în timp ce cea mai mică o are Banatul.

Județul Fălciu și Cahul, dispun de cea mai ridicată na-

talitate (56‰) în timp ce județele Timiș (20,8‰), Caraș, Hunedoara, Severin, Arad și Făgăraș, de cea mai mică natalitate.

MIȘCAREA POPULAȚIEI PE PROVINCH ÎN ANUL 1939

PROVINCHII	NĂSCUȚI VII la 1000 loc.	M O R Ț I la 1000 loc.	EXCEDENT la 1000 loc.
Oltenia	33,9	19,0	14,9
Muntenia	36,9	19,9	16,4
Dobrogea	41,2	22,2	19,0
Moldova	40,6	20,5	20,1
Basarabia	39,5	19	20,5
Bucovina	32,5	19,5	13
Transilvania	30,8	18,3	12,5
Banatul	21,8	18,4	3,4
Crișana și Maramureș	29,7	13,4	11,3
ROMÂNIA	35,0	19,0	15,6

NAȚIONALITATEA. Născut pe pământul pe care-l locuiește și pe care niciodată nu l-a părăsit, Poporul Român apare în tot cuprinsul țării — dela Nistru și până la Tisa — ca un popor unitar, din toate punctele de vedere. limbă, obiceiuri și credință.

Voi și inteligent, muncitor — de când se luminează dimineața și până se întunecă seara — nu mai încetează munca (mai cu seamă vara) și răbdător, tolerant față de foarte neamurile cari au trăit în țara lui, față chiar și de cei cari l-au stăpânit și chinuit, Românul, de pretutindeni, e același, cu același suflet blând și primitiv, așa cum îl descriu chiar călătorii străini din timpurile de altădată.

Ceea ce îi lipsește în momentul de față și suferă mai mult decât oricând, e lipsa de carte, fără de care viața modernă nu poate fi înțeleasă și nici folosită. Numai prin carte se va putea ridica la nivelul celorlalte popoare din apusul Europei și la care îi dă dreptul toate însușirile și dispozițiunile lui intelectuale și sufletești.

Intr'adevăr, pe când în alte țări nu sunt nici 10% neștiu-

tori de carte, sau nu sunt deloc (Olanda, Danemarca), la noi în țară, analfabetismul se ridică până la peste 50%.

MIȘCAREA POPULAȚIEI ÎN COMPARAȚIE CU ALTE ȚĂRI ÎN ANUL 1930

Nr. crt.	Natalitatea	%	Mortalitatea	%	Excedent natural	%	Mortalitatea infantilă	%
1	România	35,0	România	19,4	Polonia	17	România	17,6
2	Polonia	32,3	Portugalia	18,8	Un. sud. Af.	16,7	Lituania	15,4
3	Portugalia	32,2	Japonia	18,2	România	15,6	Ungaria	15,4
4	Japonia	32,4	Spania	17,3	Bulgaria	14,8	Portugalia	14,4
5	Grecia	30,9	Grecia	16,2	Grecia	14,7	Ceho-Slov.	13,8
6	Bulgaria	30,6	Lituania	15,9	Japonia	14,2	Bulgaria	13,6
7	Spania	29,0	Bulgaria	15,8	Olanda	14,0	Japonia	12,1
8	Lituania	27,4	Polonia	15,8	Portugalia	14,0	Spania	11,7
9	Un. sud. Af.	26,3	Franța	15,7	Canada	13,5	Austria	10,6
10	Italia	26,0	Ungaria	15,3	Italia	12,3	Italia	10,6
11	Ungaria	24,7	Estonia	14,9	Spania	11,7	Belgia	9,3
12	Canada	24,5	Ceho-Slov.	14,2	Lituania	11,5	Canada	8,9
13	Olanda	23,1	Letonia	14,2	Australia	11,3	Germania	8,4
14	Ceho-Slov.	22,6	Irlanda lib.	14,1	N. Zelandă	10,2	Danemarca	8,2
15	Finlanda	20,6	Italia	13,7	Ungaria	9,4	Franța	7,8
16	Australia	19,9	Austria	13,5	Ceho-Slov.	8,5	Irlanda lib.	7,7
17	Irlanda lib.	19,8	Belgia	13,2	Danemarca	7,9	Un. sud. Af.	6,7
18	Letonia	19,8	Finlanda	13,2	St. Unite	7,6	Anglia și W.	6,0
19	St. Unite	18,9	Suedia	11,7	Finlanda	7,4	Suedia	5,4
20	N. Zelandă	18,8	Elveția	11,5	Norvegia	6,9	Elveția	5,1
21	Danemarca	18,7	Anglia	11,4	Germania	6,4	Olanda	5,1
22	Belgia	18,6	St. Unite	11,3	Irlanda lib.	5,7	Australia	4,7
23	Franța	18,1	Germania	11,9	Elveția	5,6	Norvegia	4,6
24	Germania	17,5	Canada	11,0	Letonia	5,6	N. Zelandă	3,5
25	Estonia	17,4	Danemarca	10,8	Belgia	5,4		
26	Norvegia	17,3	Norvegia	10,4	Anglia și W.	4,9		
27	Elveția	17,1	Un. sud. Af.	9,7	Suedia	3,7		
28	Austria	16,8	Olanda	9,1	Austria	3,3		
29	Anglia și W	16,3	Australia	8,6	Estonia	2,5		
30	Suedia	15,4	N. Zelandă	8,6	Franța	2,4		

(Buletinul Demografic)

Pe provincii, populația României e repartizată astfel:

1930

1. — Vechiul Regat	8.758.157
2. — Ardealul, B., Cr., M.	5.536.161
3. — Basarabia	2.848.714
4. — Bucovina	854.237

Total 17.997.269

În apusul țării (Banat, Transilvania, Țara Crișurilor), numărul neștiutorilor de carte e mai redus ca'n vechiul Regat și mai cu seamă ca'n Basarabia, care din acest punct de vedere, e cea mai înapoiată.

Administrația rusească, cât timp a dăinuit în Moldova dintre Prut și Nistru, a fost cu totul protivnică elementului românesc pe care vroia să-l slăbească sub toate formele, și economic și cultural.

Din 18.000.000 loc. (1930) aproape 80%, o majoritate covârșitoare deci (14.000.000), sunt Români cari aparțin grupului de popoare de neam romanic, iar restul diferite naționalități (4 milioane), cunoscute sub numele de *minorități* (sunt în minoritate față de români), răspândite în diferite părți ale țării, mai cu seamă în provinciile alipite de curând, care au stat sub diferite stăpâniri străine.

ALTE NAȚIONALITĂȚI. Dintre populațiile străine, cari s'au aciuit în decursul vremurilor, pe pământul nostru, distingem:

A Populațiile de neam *germanic*, din care fac parte:

1. *Sașii* (200.000), aduși de regii Ungariei, încă din sec. XII-lea, de prin părțile Rinului de jos, din Luxemburg și Franconia, s'au așezat în Transilvania în patru înuturi mai importante, regiunea Brașovului, a Sibiului, a Sighișoarei și a Bistriței.

Majoritatea lor (75%) sunt agricultori pricepuți; mulți dintre ei se ocupă și cu comerțul și industria.

Când au venit în Transilvania erau catolici, în secolul al XVI-lea însă, au trecut la luteranism.

2. *Svabii* (300.000), cari se întâlnesc în partea de apus a Banatului, precum și în județul Arad și Satu-Mare, s'au așezat în locurile în care se găsesc astăzi, în secolul al XVIII-lea, fiind aduși din Suabia, Bavaria, Württemberg, de către împărații Austriei.

Svabii se ocupă cu agricultura, industria și comerțul.

3. *Austriacii* (70.000), din Bucovina, așezați în partea ceașta a Moldovei, după ocupația Bucovinei de Austriaci (1775).

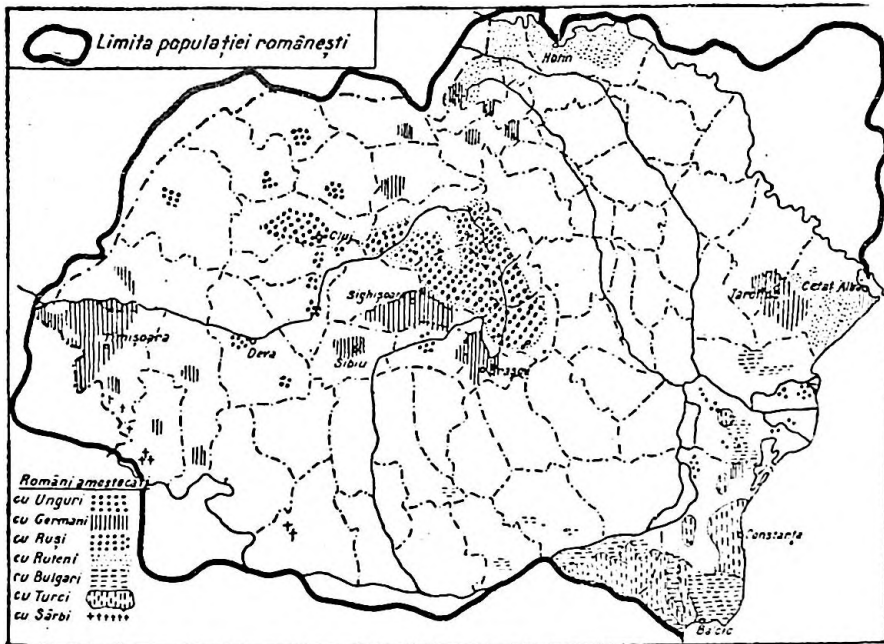
4. *Germanii* din sudul Basarabiei, aduși de ruși, după ocuparea acestei provincii (1812), de prin părțile Württembergului și Svabiei. Rușii i-au împrăștiat și le-au acordat

privilegii în așa fel, încât s'au putut desvolta și organiza foarte bine. Au întemeiat o mulțime de sate, care prin numele lor amintesc satele sau orașele din patrie (Leipzig, Berlin, etc.); cel mai de seamă centru al lor e *Tarutino*.

Parte din acești germani au trecut Dunărea, așezându-se în Dobrogea de Nord (județul Tulcea).

În vechiul Regat se întâlnesc germani în număr foarte mic, răspândiți prin unele orașe.

Toți Germanii din țara noastră, se ridică în total, cam la vreo 600.000.

B. Populațiile de neam slav.

1. *Rutenii* (ucrainienii sau rușii mici), stabiliți în Bucovina de Nord, Maramureș și Basarabia de Nord (județul Hotin), mai cu seamă, sunt aduși de Austriaci (în Bucovina) și de Ruși (în Basarabia), cu scopul de a lovi în elementul românesc.

Rutenii se așează pe pământul nostru, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și în tot decursul veacului al XIX-lea, covârșind cu numărul lor pe Românii din partea locului.

Numărul Rulenilor în țara noastră, e cam de vreo 350.000
2 *Sârbi* (50.000), din Sud-Vestul Banatului cari și-au părăsit patria, din cauza persecuțiilor turcești în decursul veacului al XVII-lea și al XVIII-lea; trăiesc amestecați printre Români și Șvabi, toți cunoscând foarte bine limba românească.

3. *Ruși*, cari se întâlnesc mai mult ca funcționari și negustori, în Moldova dintre Prut și Nistru, unde s'au așezat în timpul stăpânirii rusești (după 1812).

Mulți dintre ei, cum sunt *Lipovenii*, au trecut dincoace de Nistru, așezându-se în Bugeac și Deltă, fiindcă erau persecutați, din punct de vedere religios, de către Ruși (aceasta înainte de revoluție).

Lipovenii se ocupă cu pescuitul.

4. *Bulgarii*. de origină mongolică, dar cu totul slavizați, cari s'au așezat în țara noastră, de curândă vreme; cei din Dobrogea și Deliorman, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (după războiul nostru de independență), profitând de ospitalitatea noastră pe deoparte, iar pe de altă parte, fugind de persecuțiile Turcilor. Și tot din aceleași motive (persecuțiile turcilor), s'au așezat în veacul al XIX-lea în Sudul Basarabiei (Ismail, Cahul, Tighina), fiind colonizați de Ruși.

C. A treia categorie de populație minoritară, sunt populațiile de neam *mongolic*.

1. *Maghiarii* sau *Ungurii*. după ce s'au așezat în câmpia Panonică și-au întemeiat un stat puternic, au cucerit Transilvania, pe care au stăpânit-o 1000 de ani.

Mai numeroși se întâlnesc în orașe, puțini în sate, în multe din ele fiind colonizați abia în secolul al XIX-lea, când Ungurii încep cu înverșunare lupta de desnaționalizare a Românilor din Transilvania.

Foarte înrudiți cu Ungurii sunt *Secuii*, care însă se deosebesc ca limbă; au fost așezați de Unguri în răsăritul Transilvaniei, ca să apere pasurile Carpaților, de năvălirea Pecenegilor, Cumanilor și Tătarilor.

Locurile pe unde se întâlnesc astăzi, sunt: câmpia Trei Scaune, a Ciucului și câmpia Giurgeului.

O parte din Secui, au trecut munții și s'au așezat dincoace de Carpații Răsăriteni, în Moldova, prin județele Bacău

(Faraoani, Cleja) și Roman (Sobăoani, Hălăucești, etc.), fiind cunoscuți sub numele de *Ciangăi* (50.000).

Ungurii sunt, parte catolici, parte protestanți sau calvini, iar Secuții, ca și Ciangăii, sunt catolici.

2. *Turcii* se găsesc prin Sudul Dobrogei, unde s'au așezat încă de pe vremea când stăpâneau această provincie; pe la sfârșitul secolului al XIX-lea, mulți dintre ei au părăsit Dobrogea, retrăgându-se în patria lor.

3. *Tătarii* au venit în Dobrogea de Sud și prin Bugeacul Basarabiei, din veacul XIX-lea.

Tătarii și Turcii sunt *Mahomedani*.

Și în sfârșit, în Dobrogea, pe lângă Coasta de Argint mai ales, ca și în Basarabia de Sud, se mai întâlnește o populație, tot de origină mongolică (poate Cumani), cunoscută sub numele de *Găjăuți*. Limba lor e cea turcească, pe când credința lor e creștină.

ALTE NEAMURI. Pe pământul țării noastre, și-au mai găsit refugiu și adăpost și alte neamuri, unele fiind atrase de dorința unei vieți și a unui câștig mai bun, altele din cauza persecuțiilor stăpânilorilor lor.

Printre aceste populații, cei mai numeroși astăzi, sunt Evreii, cari acum 100 de ani, nu erau decât câteva mii (vreo 12.000), iar astăzi au atins un număr de peste un milion.

În țară la noi, în Moldova mai cu seamă, au început să se așeze, de pe la sfârșitul veacului XVIII-lea și în tot decursul veacului al XIX-lea (după 1829).

Majoritatea lor se ocupă cu negoțul.

Mai numeroși se întâlnesc în orașele din Nordul Moldovei, în Bucovina și Nordul Basarabiei, precum și în Maramureș și Transilvania.

Puțini sunt în Muntenia și mai puțini în Oltenia.

Cei mai mulți, au venit la noi din Polonia și Rusia, unde erau persecutați.

Evreii sunt de credință *mozaică*.

Armenii (12.000), s'au așezat în țară din timpurile cele mai vechi, chiar după întemeierea Principatelor, unii dintre ei însă sunt mai de curând veniți. Foarte mulți s'au românizat. Majoritatea armenilor se ocupă cu comerțul.

În Transilvania au venit în veacul al XVIII-lea, așezându-se în orașele mai însemnate (Cluj, Bistrița).

Grecii au pătruns în țară în diferite timpuri și s'au așezat în orașe, în special în porturile dela Dunăre (Brăila, Galați) și Mare (Constanța). Ocupația lor de predilecție e negustoria.

Francezii, Elvețienii, așezați prin Bugeac, unde formează câteva sate, *Polonii* prin Nordul Moldovei, sunt alte naționalități care s'au pripășit pe pământul nostru, dar în număr cu totul restrâns.

În sfârșit, *Țiganii*, de rasă arică, au venit din Asia la țară încă din veacul al XIV-lea.

Până la Cuza-Vodă, ei au fost robi domnești și boierești. Unii dintre ei (lăeții), au rămas nomazi până astăzi (aceștia sunt mai de curând veniți). Majoritatea lor, însă, au căutat să se asimileze populației românești, așezându-se în sate și adoptând limba, obiceiurile și portul românesc.

Aspecte de viață și ocupație la munte, deal, șes și baltă

Clima și formele de pământ au determinat și în țara noastră ca și în alte țări pe fața pământului felul de viață și ocupațiunile locuitorilor. Astfel la *munte* viața se prezintă mai grea decât în regiunile de deal sau câmpie mai ales. În primul rând circulația se face în condiții restrânse fiindcă drumurile nu se pot construi decât cu mare greutate; din această cauză transporturile nu se pot face decât pe cărări și poteci înguste cu ajutorul anumitor animale (măgarul, calul de munte) obișnuite să urce povârnișurile pietroase ale muntelui.

Semănăturile lipsesc aproape cu totul, cel mult grădinile cu pomi fructiferi (prune, mărul, etc.) și ceva legume, apar pe înălțimile mai mici, în unele locuri; în schimb pădurea ocupă tot locul, *de conifere* (brad, molid, etc.) la înălțimi mai mari, cea de *foioase* (fag, carpen, mestecăn, stejar) la înălțimi mai mici; acestea sunt pădurile cari oferă unei lumi întregi, lemnul de construcție de cea mai bună calitate de care are nevoie industria modernă; oamenii din ținuturile acestea au avut întotdeauna o îndemănare mare pentru lucrarea lemnului; creierea

unui număr cât mai mare de centre mici industriale, având lemnul ca materie primă, cari ar putea folosi puterea apelor de munte ca izvor de energie, ar trebui să fie una din preocupările principale ale locuitorilor.

Vara muntele este colindat de ciobani cu turmele ier, căutând iarba necesară vitelor.

Dar muntele mai oferă omului *apă* abundentă (izvoarele sunt numeroase), în unele locuri *sare* și *petrol*, un vânat important precum și poamele de pădure (smeură, mure), locuri de recreații, de excursii și sporturi.

În regiunea dealurilor, dela poalele Carpaților, culturile de viță de vie, de pomi fructiferi precum și înăneție, sunt ocupațiile principale ale omului.

Cu totul altfel însă se prezintă viața la câmpie: circulația se face cu toată ușurința în lung și în lat, iar agricultura se face în cele mai bune condiții; numai în timpul iernei activitatea încetează, câmpia devenind pradă viforului și zăpezilor.

În regiunile inundabile (luncile râurilor, bălțile și delta Dunării) pe unde se întâlnesc soluri alcătuite de aluviunile cele mai fertile, omul poate practica cultura legumelor pe terenuri irigate cu apă din râuri; producția variată a acestor regiuni asigură omului tot ce are nevoie: materialul pentru construcția casei (lemnul, stuful) și pentru încălzit, peștele, legumele, pășunile, etc.

Viața de sat și viața de oraș

Din cele 20 milioane locuitori cât este populația României în momentul de față marea majoritate este o populație rurală. Viața de sat este aceea care se întinde mai pe tot coprinsul țării, o viață simplă și sănătoasă, așa cum a moștenit-o românul dela moși strămoșii lui.

Viața de oraș este mai redusă și mai recentă în istoria poporului nostru.

Cu un trecut dintre cele mai sbuciumate, poporul nostru, când nevoile l-au mai slăbit, s'a putut organiza și adapta repede la marea viață cu care a venit în contact.

Viața de țară, în majoritatea cazurilor, este o viață patriarhală: adânc credincios, născut creștin, cu sufletul sănătos

și curat, cu o iubire nețărmurită față de pământul pe care îl locuște și-l muncește, așa după cum l-au muncit și strămoșii lui.

Vieța de sat din țara noastră, în multe regiuni de munte, mai cu seamă, amintește vieța vechiului „popor dac” de altădată: oamenii dela munte de prin părțile bazinului superior al Tisei — Maramureș — își lucrează toate uneltele de cari au nevoie numai din lemn, iar ciobanii din Carpații noștri, amintesc prin îmbrăcămintea lor, vechea îmbrăcăminte dacă — sarica, cojocul.

Cât despre vieța de oraș aceasta nu are un trecut prea îndepărtat; mai toate orașele noastre au trecut prin aceeași evoluție: s'au născut din sate: *satul, târgul și orașul*, iată filiera prin care au trecut aceste așezări mai mari din țara noastră. Pentru multe din orașele noastre când e vorba, mai ales, la cele mai mari, acestea au intrat și ele în ritmul marilor orașe din apusul Europei; o vieță plină de sbucium, cu un pas accelerat în toate domeniile de activitate: comerț, industrie, etc. E aceeași vieță care se întâlnește și în marile orașe din apusul Europei. Și nici nu se putea altfel să se întâmple într'o țară care dispune de atâtea bogății și posibilități de vieță și de o populație plină de energie și pricepută.

Civilizația apuseană a fost repede asimilată.

Așezările omenești

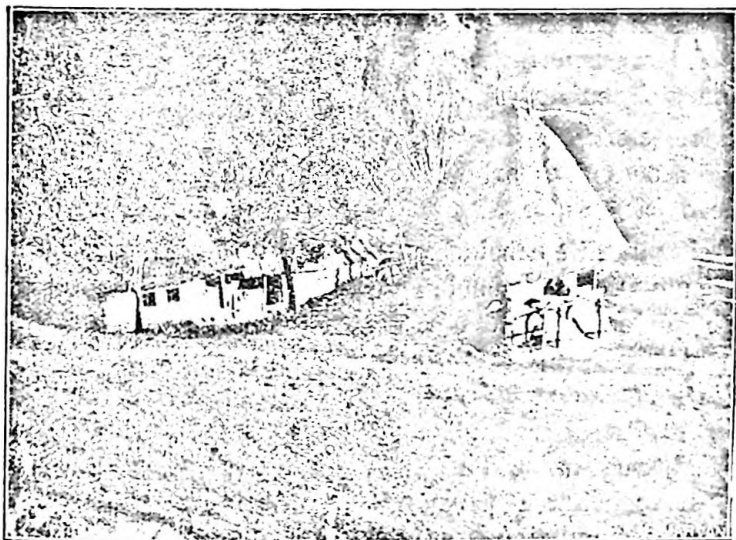
Așezările omenești nu se fac după voia întâmplărilor, sau după capriciul oamenilor, ci sunt determinate de *cauze economice, de nevoi politice sau de preocupări strategice*. Cel dintâi lucru, ce hotărăște o așezare de locuitori, este apa. Fără apă, vieța oamenilor și a animalelor din jurul lui nu este posibilă. În lumea întreagă se vede că toate satele și orașele sunt grupate în jurul unei artere puternice de apă, a unui râu curgător, a unui fluviu sau pe țărmul lacurilor și al mărilor. Cele mai vechi așezăminte omenești, în România, au fost în Transilvania. Ca și apele cari pornesc din podișul Transilvaniei spre cele patru puncte cardinale, Românii s'au revărsat mai târziu spre câmpiile de prinprejur. Cum majoritatea locuitorilor din țara

noastră, (85%) sunt plugari și cum țăranul nostru este lipit de ogorul lui, pe care-l muncește și îl hrănește, s'au format o mulțime de mici așezări omenești, satele risipite pe întreaga suprafață a țării noastre.

Centre mai mari, mai ridicate în civilizație, orașele, s'au dezvoltat mai târziu. Ele sunt încă și azi prea puține față de cele dintâi.

Deci, Țara Românească, este o țară mai mult de sate.

I. *Satele.* Satele noastre, diferă unele de altele, după așezarea geografică. Cele din poalele munților au casele risipite pe

Un cătun din județul Hunedoara

coaste, făcute din bârne, căptușite pe dinafară și pe dinăuntru cu șipci și tencuite cu var, sau lipite cu pământ și apoi văruițe. Explicația este că pe aici lemnul e mai abundent și mai ușor de lucrat. E și materialul care face o casă sănătoasă, mai călduroasă, la munte vremea fiind timp îndelungat rece și mai ales umedă. Casele sunt acoperite cu șindriliă, cu panta foarte repede, pentru ca să alunece zăpada de pe ea și în general fără coș. Explicația lipsei coșului este că aerul fiind tot umed, face să putrezească ușor șindrila ce acoperă casa, și ca să-i dea o

rezistență mai mare contra putrefacției știind că fumul din vatră are gudron în el, care este un apărător în contra putrezirii, lasă atunci ca acest fum să iasă din coșul vetrei sau al sobei în podul casei și de aci strecurându-se ușor printre șindrile, pe care mereu le afumă, le gudronează, le face mai rezistente la umezeală.

Adesea, până și biserica satului e făcută din băne și acoperită cu șindrila.

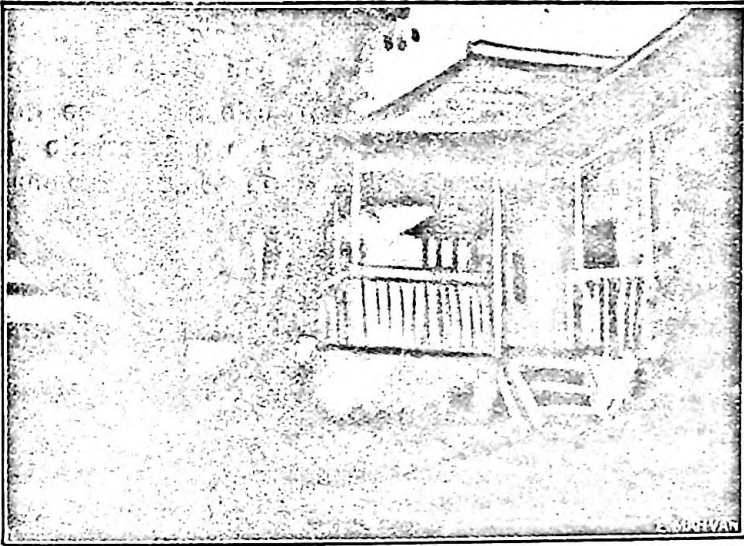
Cu cât ne lăsăm mai la vale, în regiunea dealurilor, cu atât locul se lărgeste, clima este mai dulce și satul se adună pe coasta dealurilor, ori în lungul văilor. Aci casa e tot de lemn, dar având în general un cerdac cu fața ceva mai ridicat. Nu arare ori, în jurul casei, este o grădină cu pomi, ori în fața casei un strat cu flori.

Spre câmp, unde soarele dogorește și vântul suflă cu putere întroenind locurile, casele sunt adunate la un loc, înșirate de o parte și de alta a șoselei sau a vreunei străzi.

Aci, pădurile lipsind și lemnul fiind mai scump, casele sunt făcute dintr'un schelet de stâlpi și grinzi de lemn, între care se împletesc nuele lipite cu lut galben, amestecat cu pae, ca să nu crape, ca să se țină unul de altul; apoi, pe deasupra se văruesc. Fiindcă la câmp, vara este înăbușitoare și iarna ger aspru, țăranii având din belșug porumb, acoperă casele lor cu coceni, cari nu-i costă nimic și cari în răcoare vara și cald iarna. În vecinătatea lacurilor și bălților, casele se acoperă cu trestie. În ultimul timp mai ales în urma împroprietărilor, au început a se face case din cărămidă și a le acoperi cu tablă de fier sau mai ales în Banat, Crișana și Transilvania, cu țiglă de argilă. În orice caz, caracteristica satelor din vechiul regat și Basarabia este, ca fiecare casă să fie izolată de cele vecine prin grădini mari, mai mult sau mai puțin îngrijite. În restul țării, mai ales în apusul ei, casele prin imitația celor săsești și ungurești, sunt lipite una de alta, pe linia străzii, curțile și grădinile fiind în dosul casei. An de an, satele devin mai populate și mai frumoase.

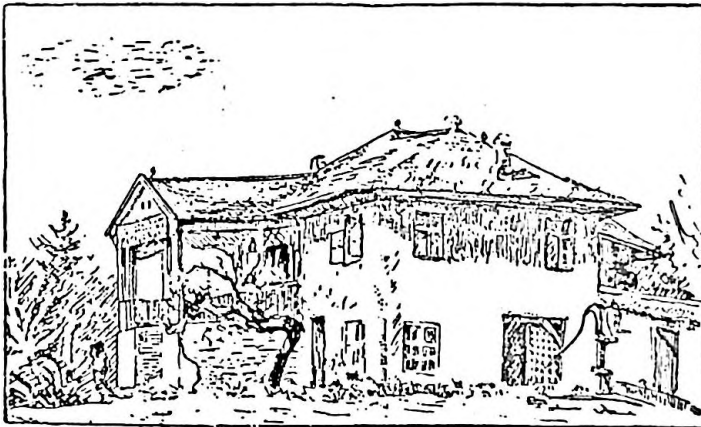
2. *Orașele.* Așezările omenești unde s'a înscăunat o cultură mai ridicată, un început de industrie, un comerț mai accidental, sunt orașele, mai ales când în unele s'a stabilit un

centru politic sau a trecut pe lângă ele o mare cale de transport, linie ferată sau drum de mărfuri.

O casă din Măldărești

Majoritatea lor s'au născut din sate. Mahalalele multor orașe de azi, amintesc prin înfățișarea lor caracterul satelor.

O casă de deal la noi

Orașele din țara noastră s'ar putea descrie pe județele
V. Hill. — Geografie, cl. VIII

respective, pe importanța lor economică, sau pe trecutul lor istoric. Rezultatele sunt aceleași. Noi le vom descrie după înfățișarea pământului nostru, dela centru către periferie.

În prima categorie vom descrie *orașele din Transilvania*. Cele mai principale orașe din această regiune sunt următoarele:

Clujul (113.000 loc.), municipiu, este așezat pe Someșul mic. E un oraș frumos, bine populat cu o universitate și diferite feluri de școli, în același timp și un centru însemnat economic.

O casă de câmpie la noi

Brașovul (54.000 loc.), municipiu, e un oraș așezat la poalele munților Bărsei, înconjurat aproape pe trei părți de înălțimi. E un oraș curat, cu o climă plăcută, cam aspră iarna.

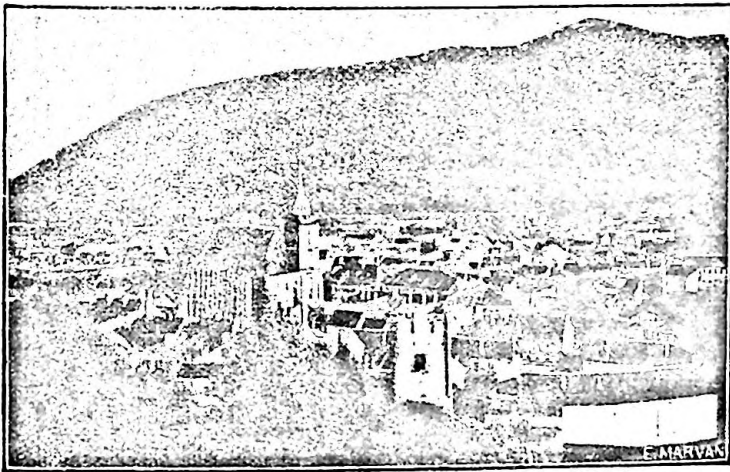
Sibiul, municipiu, cu 48.000 loc., e unul din însemnatele centre industriale și comerciale ale Transilvaniei. E un oraș curat, bine îngrijit, în el e scaunul mitropoliei ortodoxe din Ardeal. În apropiere de Sibiu sunt numeroase sate industriale și marele sat românesc *Rășinari*, unde este mormântul marelui și neuitatului mitropolit Andrei Șaguna.

Târgul Mureșului (43.000 loc.), municipiu, oraș curat, asfaltat peste tot locul, e centrul principal al Secuilor.

Turda, așezat pe Arieș, un mare centru industrial, grație gazului metan adus în oraș pe țevi (Fabrică de ceramică, sodă, hidrogen, ipsos, var, ciment, sticlă, bere, etc.).

Bistrița, centrul Sașilor din nordul Transilvaniei. Aci s'a născut Andrei Mureșanu care a fost amărât din copilărie când vedea pe străini înflorind, iar pe Român sărăcind în propria lui țară.

Alba-Iulia, oraș așezat pe dreapta Mureșului, la vărsarea Ampoiului în Mureș, ce datează de pe timpul Romanilor. Aci a fost chinuit Horia. Azi ne e mai scump ca oricând, pentrucă în el a intrat triumfător Mihai Viteazul (1600), încoronându-se

Brașov : Tâmpa și Biserica Neagră

ca Domn al tuturor Românilor, și pentrucă aci s'a încoronat în 1922 marele Rege Ferdinand ca Rege al României Mari.

Sighișoara (capitala județului Târnava Mare). E un oraș frumos, locuit mai mult de Sași.

Dej, oraș așezat la confluența celor două Someșe.

II. A doua categorie de orașe sunt cele așezate la *poalele munților în afara centurii de munți ai Transilvaniei*. Unele din aceste orașe sunt ceva mai departe de munți, la poalele dealurilor. Intre cele mai principale, cităm:

1. *Sighetul Maramureșului*, așezat în stânga Tisei, la confluența cu Iza.

2. *Baia Mare*, așezat pe apa Firiza, afluent al Lăpușului, este un mare centru minier.

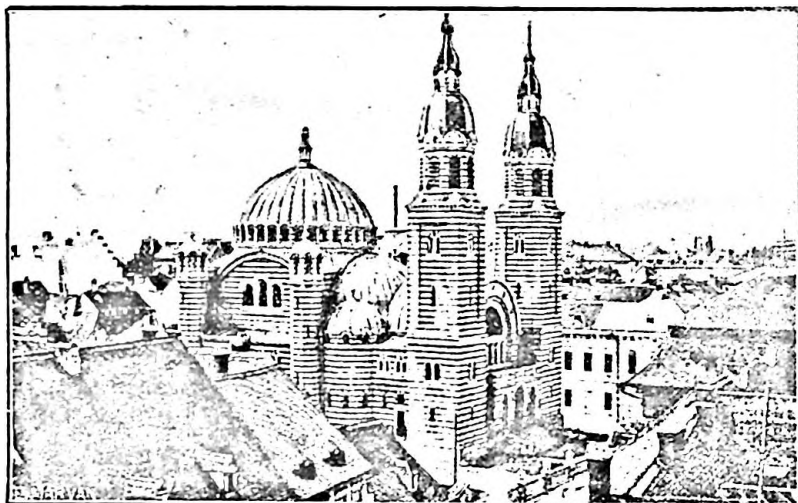
3. *Zalău*, un mic orașel așezat la poalele munților Meseș.

4. *Satu Mare*, oraș mare (64.000 loc.), municipiu, așezat pe malul drept al Someșului, și la o mare răscruce de drumuri.

5. *Oradea Mare* (98.000 loc.), municipiu, este situat pe ambele maluri ale Crișului Repede. E un mare centru industrial și comercial.

6. *Beiuș*, orașel la poalele munților Bihorului, cu unele din cele mai vechi școli românești.

7. *Arad* (81.000 loc.), municipiu, situat pe Mureș, mare

Sibiu: Catedrala Gr.-or.

oraș industrial și comercial, curat, luminat cu electricitate, asfaltat și bine pavat, cu numeroase fabrici de mobile, aeroplane, vagoane, țesături, etc.

8. *Timișoara* (97.000 loc.), municipiu, așezat pe Bega, e cel mai mare și mai bogat oraș din apusul țării noastre; e frumos, alcătuit după un plan american, plin de palate și de fabrici de tot felul. E unul din cele mai mari centre industriale și comerciale din țară și în acelaș timp un mare centru cultural.

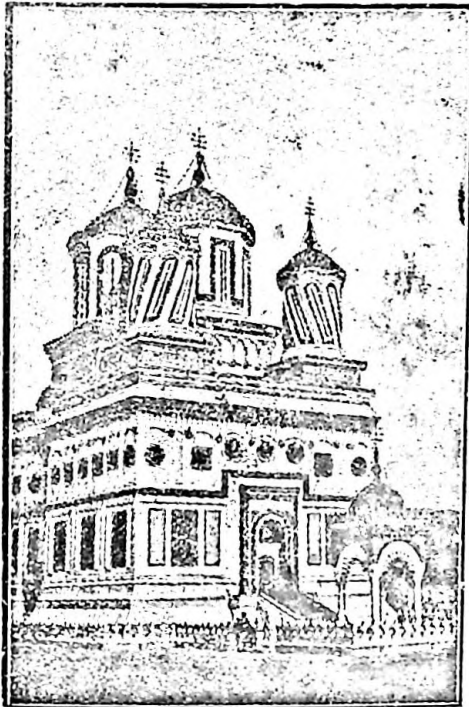
9. *Lugoj*, așezat pe Timiș, oraș însemnat pentru filatura borangicului și a țesăturilor de mătase.

10. *Caransebeș*, ceva mai mic ca Lugojul, așezat tot pe Timiș, reședința Episcopului ortodox al Banatului.

Târgul-Jiu orașel frumos cu climă plăcută, cu o vieață curat românească.

Râmnicul-Vâlcea, pe valea Oltului, la ieșirea lui din munți, este reședința episcopiei ortodoxe a Olteniei.

Curtea de Argeș, fostă capitală a Țării Românești, cu o biserică în stil bizantin care e o podoabă a țării noastre, în care se odihnesc rămășițele lui Neagoe Basarab și a soției sale

Mănăstirea Curtea de Argeș

Despina. Tot aci este mormântul Regelui Carol, al soției sale Elisabeta, al marelui Rege Ferdinand și al soției sale Maria.

Pitești (20.000 loc.), pe apa Argeș înconjurat de dealuri cu vii, pomi și păduri.

Câmpul-Lung, situat pe râul Târgului la poalele munților Iezcrului.

Târgoviște, fosta capitală a Țării Românești. În anul 1462,

Turcii au silit pe Domn să-și mute capitala din Târgoviște la București pentru a fi mai ușor și mai bine supravegheat de pașa dela Rusciuk.

Ploești (68.000 loc.), municipiu, așezat la poalele dealurilor, pe câmpia cuprinsă între Prahova și Teleajen. E un mare centru industrial, metalurgic, are distilerii de petrol, mori, etc. E cel mai mare nod de cale ferată din întreaga țară.

Buzău (28.000 loc.), oraș ce va avea un mare viitor când va avea legătură cu Brașovul.

Râmnicul-Sărat, pe apa cu acelaș nume, reședință de județ, un mic orașel.

Focșani (25.000 loc.), așezat pe Milcov.

Bacău. așezat pe malul drept al Bistriței, aproape de vărsarea sa în Siret. Oraș industrial.

Piatra. oraș de aceeași mărime ca și Bacăul.

Roman, așezat pe țărmul stâng al Moldovei, aproape de vărsarea ei în Siret.

Fălticeni, Capitala județului Baia.

Suceava. oraș plin de amintiri ale trecutului nostru.

Rădăuți, cu mormântul lui Bogdan, descălecătorul Moldovei.

Câmpu-Lung, așezat în regiunea muntoasă pe apa Moldovei.

III. Orașele din câmpie și de pe podișul Moldovei.

Craiova (61.000 loc.), un mare oraș al țării, așezat în apropierea Jiului. Este unul din principalele centre culturale ale Olteniei.

Are un parc frumos (Bibescu-Vodă) și mai multe monumente istorice.

Caracal, oraș de șes în apropiere de ruinele vechiului așezământ roman, Romula.

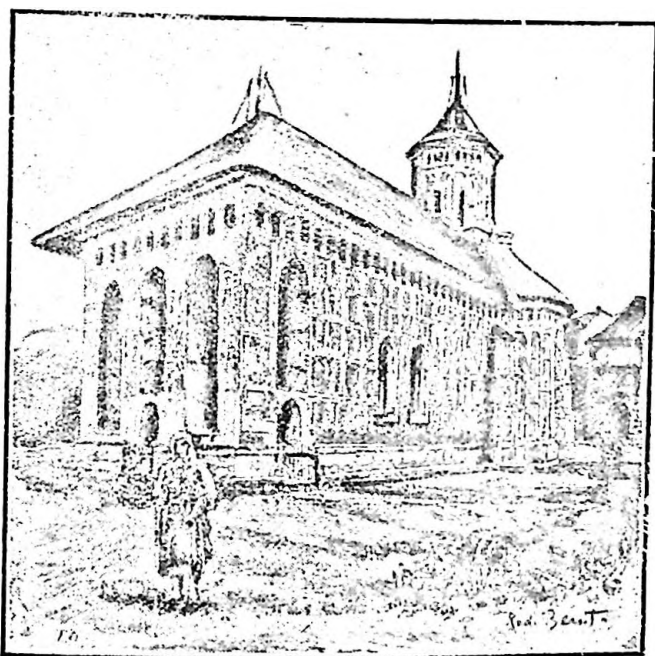
Slatina. așezat pe malul Oltului, cam prea departe de gară.

București (650.000 loc.), municipiu, capitala României și a județului Ilfov, este așezat în câmpie, la întretăierea a o mulțime de drumuri. El este cel mai populat oraș din țară, fiind cel mai mare centru cultural al țării, având o academie, o universitate, muzee, biblioteci, instituțiuni de credit, înalte școli

de comerț și industrie, etc. În același timp e și cel mai mare oraș comercial și industrial din țară. În curând Bucureștiul va deveni un mare și desăvârșit oraș occidental.

Tecuci, așezat în șesul Moldovei.

Bârladul, așezat în lunca Bârladului, este un oraș foarte vechiu al țării noastre. A fost prădat și ars de Tătari în anul 1440. Este un centru cultural.

Mănăstirea Voroneț

Vaslui, oraș de răscruce a drumurilor din mijlocul Moldovei, cu frumoase școli secundare.

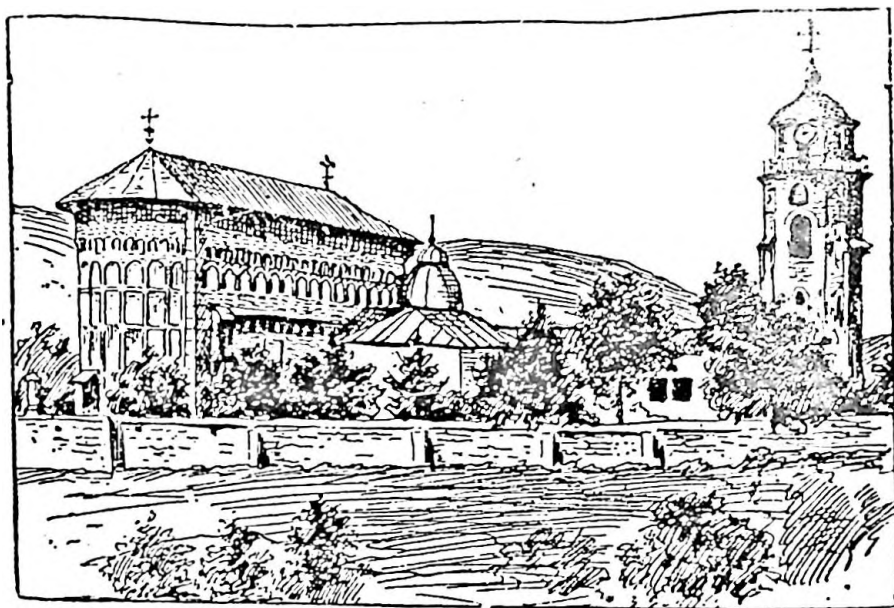
Puși, oraș nu departe de Prut, în o regiune plină de podgorii.

Iasi (98.000 loc.), municipiu, fosta capitală a Moldovei până la alegerea lui Cuza ca Domn al celor două Principate. Este așezat într'o poziție frumoasă de dealuri pe coasta Bahluiului. În el se văd urmele timpurilor glorioase ale Moldovei. De când rămăsese la o margine de țară, lipsit de comerț și ne mai fiind în calea marilor căi de transportat mărfuri și oameni,

el scădea neconțenit, menținându-se numai ca un centru puternic cultural. Azi, când s'a realipit Basarabia la pământul lui Ștefan cel Mare, vieața orașului acestuia se va inviora. Posedă o Mitropolie, o universitate, bibliotecă, muzeu, teatru, și numeroase școli secundare.

Botoșani, unul din importantele orașe din nordul Moldovei, prin industria și comerțul său de cereale.

Cernăuți (100.000 loc.), municipiu, așezat pe malul drept

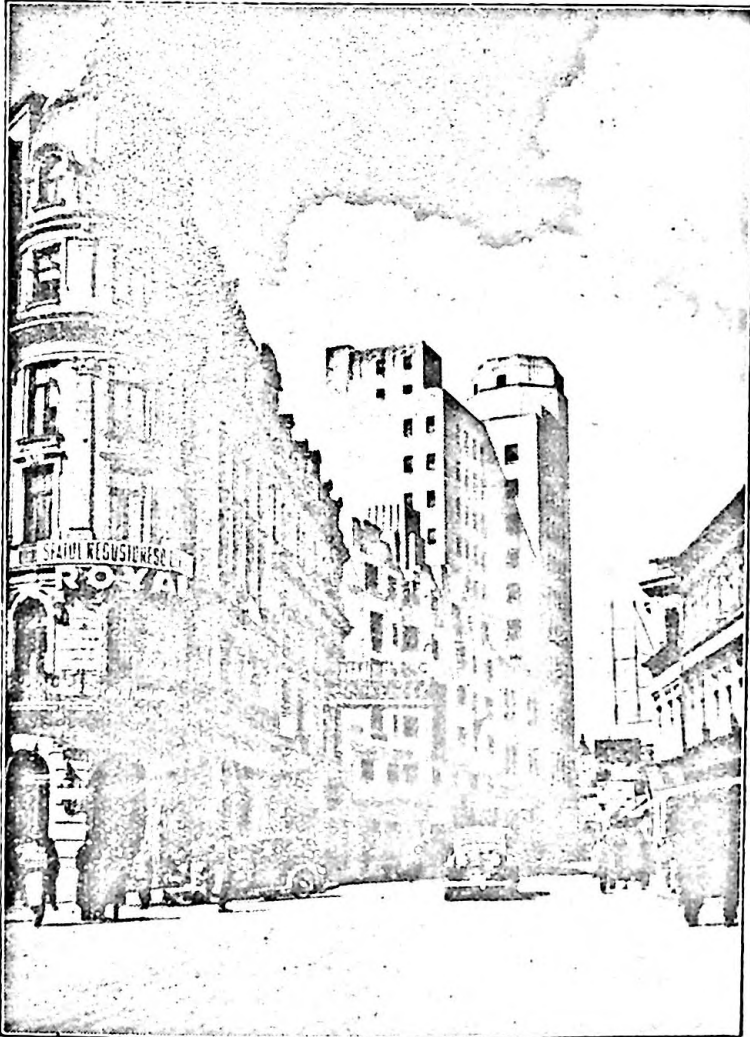
Mănăstirea Sucevița. (Bucovina)

al Prutului, are o universitate. Aci e scaunul mitropoliei Bucovinei. Este un mare centru comercial și industrial.

Chișinău (145.000 loc.), municipiu, așezat pe apa Bâcu, E cel mai însemnat oraș din Basarabia. Are o mitropolie, o facultate de teologie, numeroase școli secundare și o școală militară. Este un însemnat centru comercial și industrial al Basarabiei.

Cetatea Albă (37.000 loc.), situat pe malul drept al limanului Nistrului, înconjurat de vii. E un centru însemnat în țară pentru negoțul vinurilor și al peștelui. Păstrează încă zidurile unei vechi cetăți.

Tighina, cu ceva mai mic ca Cetatea-Albă, e așezat pe malul Nistrului, la întretăierea a trei drumuri spre Galați, Chișinău și Tiraspol. A fost pașalâc turcesc.

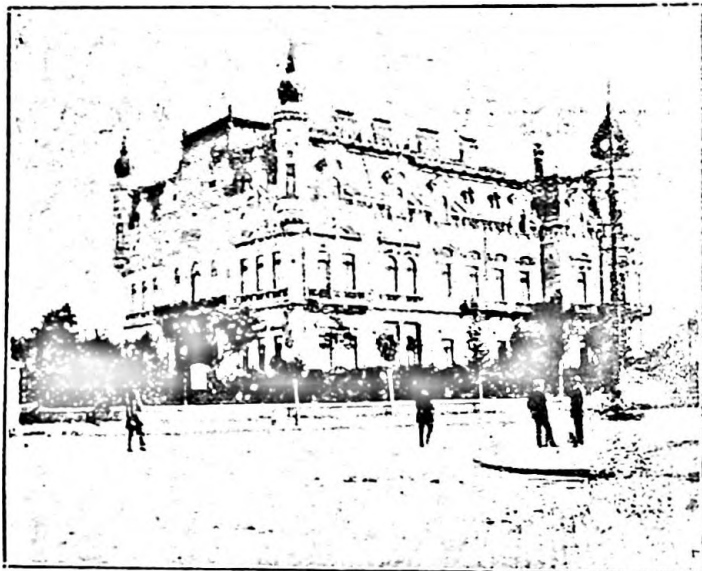

București: Calea Victoriei

Hotinul, așezat pe Nistru, în Nordul Basarabiei, și el a fost cetate întărită.

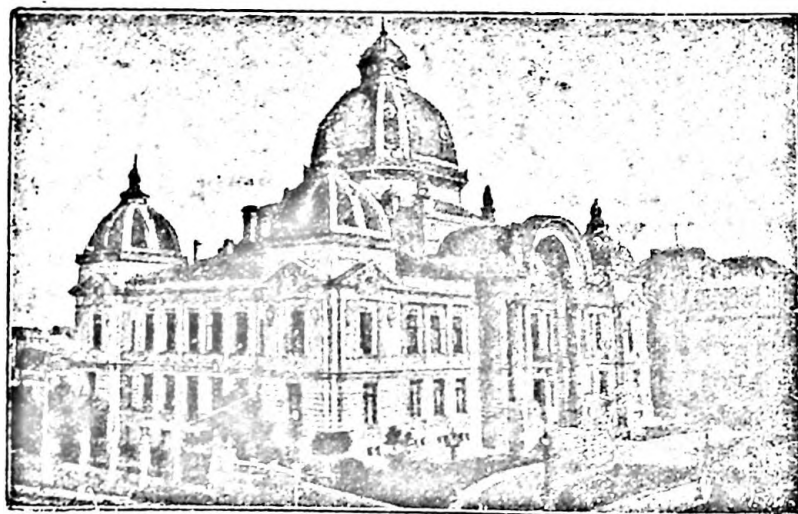
Soroca, pe malul Nistrului. A fost un oraș întărit.

Bălți. după cum îl arată numele e așezat pe malul drept

Ministerul de Externe

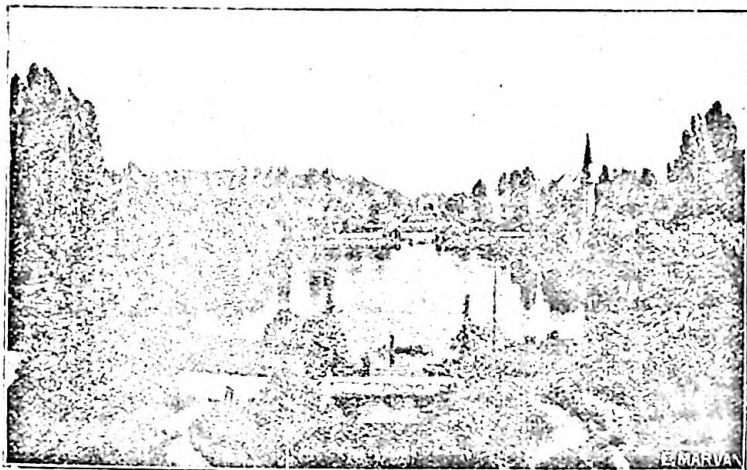
al Răutului, într'o regiune joasă, plină de mlaștini și bălți.

Casa de Depuneri

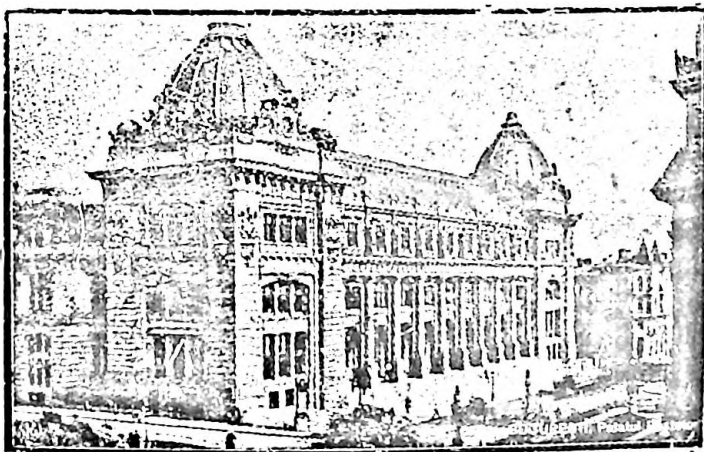
Orhei. e așezat și el pe apa Răut.

IV. În fine, cu cât negoțul pe Dunăre s'a dezvoltat, cu atât s'au creiat orașe cari s'au dezvoltat în lungul acestei nepre-

București: lacul din Parcul Carol

țuite artere de comunicație. Aceste orașe *porturi* au fost înființate cam în dreptul unui oraș deja existent de pe malul bulgă-

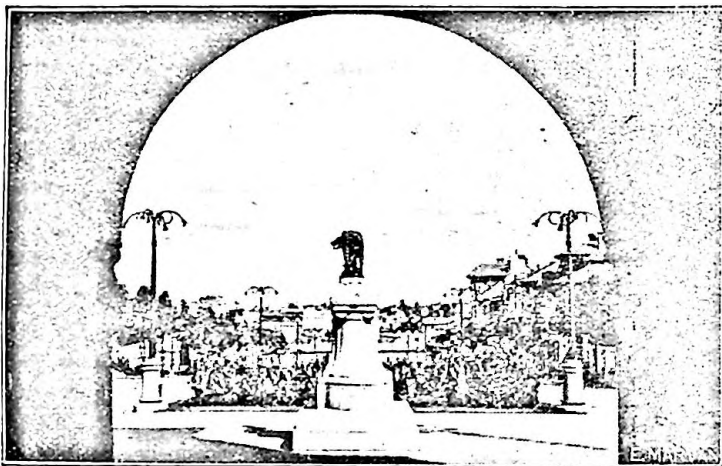
Palatul Poștei din București

resc ca și cum ar fi continuarea lor peste apă, aci la noi. Unele datează din timpul Romanilor, altele ceva mai târziu de pe

timpul vizitării Grecilor, Venețienilor și Genovezilor, în fine, multe au fost create mai către timpurile noastre.

Intre aceste orașe mai de seamă cităm:

Turnu-Severin (24.000 loc.), așezat pe o terasă frumoasă a Dunării, are o piață centrală largă, bulevarde frumoase, un teatru monumental, școli secundare și un șantier naval. În apropierea lui, se văd ruinele podului lui Traian.

București : Lupoica de pe dealul Patriarhiei

Calafat, așezat pe un mal al Dunării, într'o poziție ce domină Vidinul din fața sa.

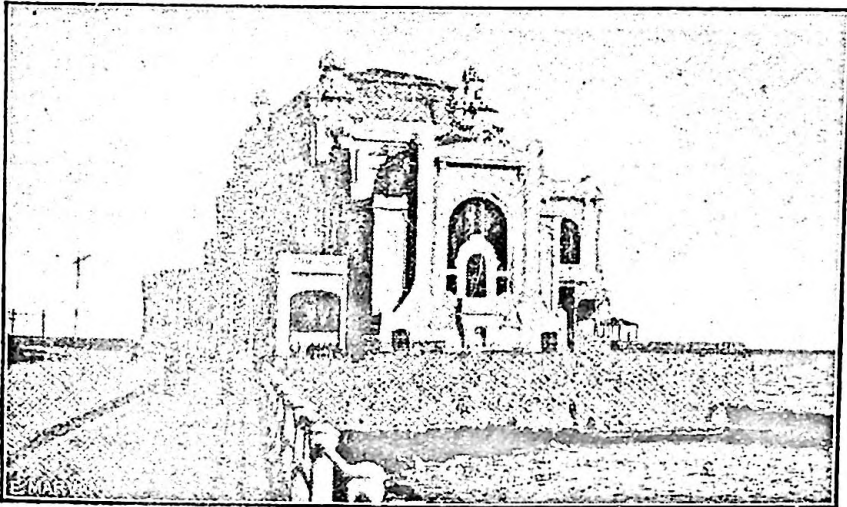
Corabia, așezată în lunca Dunării, aproape deci de fluviu, din care cauză a luat o mare desvoltare comercială pentru încărcatul cerealelor. Pe aci a trecut armata română Dunărea în 1877 și în 1913. Are în fața sa, Rahova.

Turnu-Măgurele, în fața Nicopolului de pe malul bulgăresc, e puțin departe de fluviu, cu 4 km., din cauza luncei sale care aci este prea joasă și inundabilă când vine mare Dunărea.

Zimnicea, port, așezat în fața Șistovului.

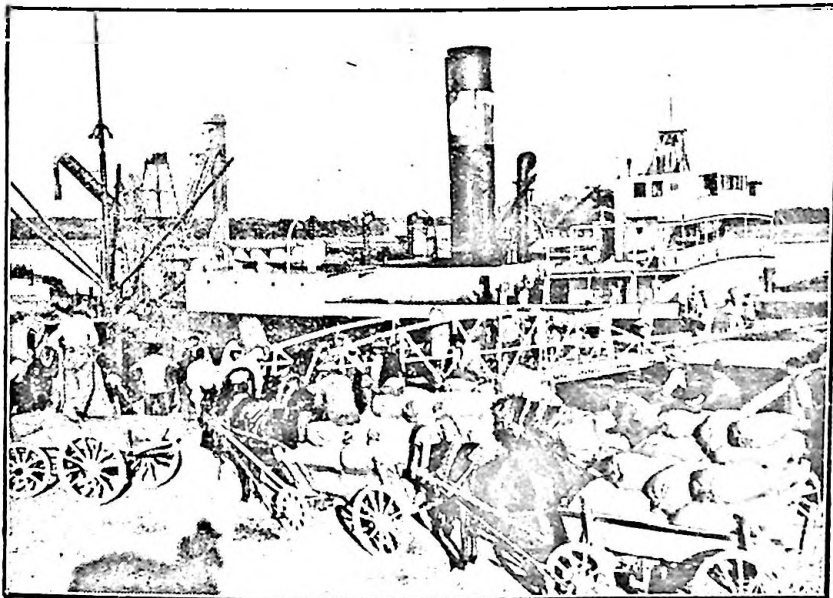
Giurgiu, vechiu oraș, ars de Turci pe vremuri și în 1916 bombardat de Bulgari. Și el e departe de apa Dunării cu 3 kilometri, din cauză că firul apei s'a apropiat de malul Bulgăresc. Din această cauză s'a construit un port secundar, Ramadan, unde pot ancora vasele de pe Dunăre. A fost raia turcească.

Călărași, oraș nou, așezat în fața Silistrei.

Casinoul din Constanța

Brăila (78.000 loc.), municipiu, e cel mai însemnat port

Vederea Portului Brăila

de cereale al României. Până la el pot înainta vapoarele de ocean. E un oraș frumos și regulat, stratele sunt concentrice și radiate dela un punct așezat pe marginea Dunării.

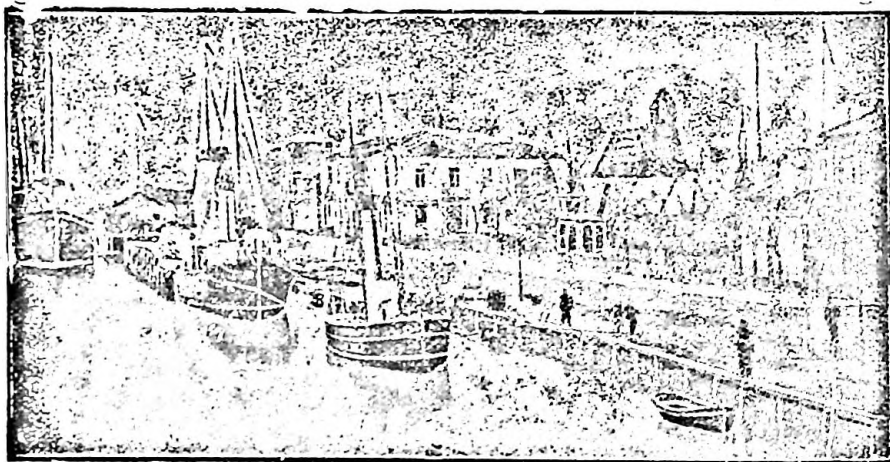
Galăț (86.000 loc.), municipiu, mare port al Dunării. E cel mai comercial oraș din sudul Moldovei. La portul său vin toate cerealele și lemnăria, din Moldova și Bucovina, destinate exportului. Dacă Brăila este portul nostru de export, apoi Galați este portul cel mai însemnat de import. Are docuri și cea mai mare fabrică de cherestea din țară.

Ismail și *Chilia*, sunt porturi cari fuseseră lăsate în părăsire de Ruși. Dela unire însă le așteaptă o nouă viață în România mărilă.

Tulcea, e așezat la începutul deltei Dunării, într'o poziție frumoasă.

V. Orașele de pe țărmul mării sau în apropiere.

Constanța (60.000 loc.), municipiu și reședință de județ.

Sulina

E cel mai însemnat oraș port al României. E merit de acum în colo să joace un mare rol comercial la Marea Neagră. Când va fi legat cu Dunărea printr'un canal, va fi cel mai cercetat port al Mării Negre. Are un port bine construit și relativ bine

utilat. Se ridică au de an, fiindcă prin el se scurg bogățiile țării, mai ales iarna când îngheață Dunărea.

Sulina, e poarta de intrare a vaselor pe Dunăre.

Mangalia, oraș ce moare neavând un port adăpostit.

Balcic, oraș ce va putea deveni un port însemnat al țării, — fiind adăpostit de vânturi, — mai ales când va fi legat prin o linie ferată, Gițenița-Balcic.

Confesiunile.

Românii sunt creștini, în majoritate *creștini-ortodoxi*; se poate spune, că Poporul Român s'a născut creștin, căci odată cu colonizarea Daciei și în tot timpul stăpânirii romane și mai târziu, o mulțime de coloniști romani, dintre care mulți vor fi fost creștini, au trecut Dunărea stabilindu-se în Dacia; pe drept cuvânt, Românii sunt cei mai vechi creștini, față de toate popoarele vecine, cari au venit mai târziu prin ținuturile în care se găesc astăzi, creștinându-se și mai târziu.

Numai o parte din Românii din Transilvania, țara Crișurilor și Banat (2 milioane), atrași de promisiunile împăraților austriaci, cari le-au făgăduit drepturi politice, au recunoscut, de vreo 200 ani (1700), de șef suprem al bisericii lor, pe Papa dela Roma. Ei sunt cunoscuți sub numele de *greco-catolici* sau *uniți*. Mitropolitul Alba-Iuliei și Făgărașului, care are reședința la Blaj, și care are sub ascultarea lui trei episcopii (Gherla, Oradea, Lugoj), ține locul Papei.

Biserica română ortodoxă e *autocefală*. având ca șef suprem pe *Patriarhul* a cărui reședință e la București.

Chestiunile religioase sunt discutate și rezolvate de Sfântul Sinod, care constituie autoritatea superioară, din acest punct de vedere.

Odată pe an, sau de mai multe ori, dacă e nevoie, Sfântul Sinod se întrunește sub președenția Patriarhului, la București.

Pentru administrația bisericească, țara e împărțită în mai multe eparhii sau diecese, fiecare pusă sub conducerea unui mitropolit sau episcop.

În afară de ortodoxi, în țară la noi se mai întâlnesc și alte culturi, cărora constituția le garantează deplină libertate.

Astfel, catolicismul, e practicat de către o parte din Unguri (restul sunt calvini), de Ceangăi, Secui, Șvabi, precum și de alți Germani, răspândiți în diferite părți ale țării.

Luteranismul e practicat de către Sașii din Transilvania și Germanii din Basarabia.

Mozaismul e credința Evreilor, iar *mahomedanismul*, a Turcilor și Tătarilor.

Românii de peste Hotare.

În afară de granițele actuale ale României se mai găsesc un număr destul de mare de Români supuși țărilor în mijlocul cărora trăiesc.

1. Astfel *dincolo de Nistru*, în Ucraina rusească, se întâlnesc din cele mai îndepărtate timpuri, încă de pe vremea întemeierii Principatelor, peste 500.000 de Români.

Cei mai numeroși sunt stabiliți între Nistru și Bug dar și dincolo de Bug sunt multe sate românești cari se întind până la Nipru.

Stăpânirea rusească nu s'a întins în aceste ținuturi decât abia spre sfârșitul veacului al XVIII-lea (1792); așa că multă vreme Românii au fost singurii plugari și singurii stăpânitori de fapt ai locurilor acestora. În veacul al 17-lea (1679), domnul Moldovei, Duca-Vodă, pune mâna pe toate ținuturile acestea dintre Nistru și Bug și unindu-le cu Moldova, își ia titlul de domn al țării Moldovenești și Ucrainei.

Fără școală (numai 5% știu să scrie și să citească), fără biserică, Românii de peste Nistru (Transnistrieni) duc o viață foarte grea fiind amenințați să dispară.

2. Peste granița de apus a țării, până la *Tisa*, atât în Ungaria cât și în Iugo-Slavia (Banatul sârbesc), au rămas de asemenea despărțiți de Patria-Mamă, o mulțime de Români.

Ungurii ca și Sârbii sunt puțin îngăduitori față de ei, așa că cu toată rezistența și ei sunt amenințați în existența lor etnică.

Sârbii mai stăpânesc în ținutul dintre Pec și Timoc (Craina), peste 300.000 de Români, la fel cu cei din Banat și Oltenia.

3. Cei mai numeroși însă dintre toți sunt Românii din peninsula Balcanică (Macedonia mai ales) cunoscuți sub numele de Români *Macedoneni* sau *Aromâni*. Sunt mai mult de 500.000 și se întâlnesc mai cu seamă prin părțile muntoase ale Macedoniei, Tesaliei și Epirului. Unii se găsesc sub stăpânirea Grecilor (cei din munții Pindului, cei din jurul Saloncului și Seresului), alții sunt sub stăpânirea Sârbilor (Monastir, Meglenia), Albanezilor (câmpia Muzachia) și a Bulgarilor (M. Rodope, valea Strumei).

Izolați și în nuanță cu totul restrâns aproape chiar dispăruți, sunt Românii din peninsula Istria, *Istro-Românii*.

Toți duc o viață grea și plină de primejdii din cauza asupririlor la cari sunt supuși de către stăpânitorii lor, deși ei constituiesc populația cea mai veche din părțile acestea și ei sunt aceia cari constituiau, în timpurile mai vechi, o bună parte din populația principală a peninsulei Balcanice.

Majoritatea lor se ocupă cu păstoritul și negoțul.

4. Din fosta monarhie Austro-Ungară, din cauza persecuțiilor ungurești, peste 100.000 de Români și-au părăsit, înainte de Războiul Mondial, pământul strămoșesc și au trecut oceanul Atlantic așezându-se în Statele-Unite din America de Nord, unde au școlile lor, bisericile lor și ziarele lor. Parte din ei, dela unire, au început să revină în țară.

ROMÂNIA ECONOMICĂ

Din punct de vedere economic, România e una din puținele țări de pe fața pământului, despre care se poate spune că e atât de bine înzestrată încât nu cu multă greutate ar putea ajunge aproape la o independență economică, idealul, pe care-l urmărește astăzi, mai mult ca oricând, orice țară.

Intr'adevăr, țara noastră constituie, în această privință, o mică lume în care s'au concentrat cele mai variate și mai importante bogății (cereale, lemne, sare, petrol, etc.) de care are nevoie lumea întreagă.

Astfel pe pământul României, își dau întâlnire și *câmpiile* bogate care fac din ea unul din grânarele principale ale lumii, și *dealurile* fertile, vestite prin podgoriile, livezile și grădinile cu pomi fructiferi (noi constituim un fel de Franță sau Italie a Europei de Sud-Est, din acest punct de vedere) și *munții*, acoperiți cu păduri seculare care fac din ea, o a doua Suedie sau Elveție; și nu mai puțin importante sunt *bogățiile subsolului* nostru, căci în el se găsesc și *zăcăminte de petrol* care o pun în rândul celor mai producătoare țări din lume (Statele-Unite, Rusia, Venezuela, România), precum și *aurul și argintul* care o pun în rândul întâi în Europa.

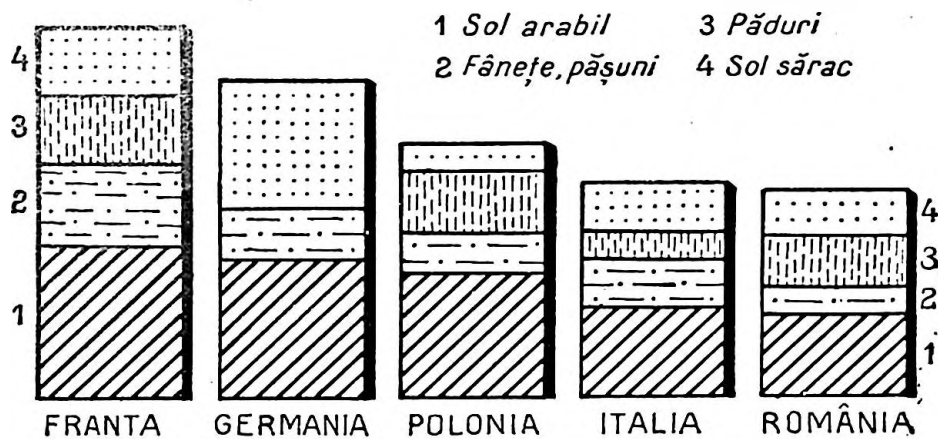
Dar cealalte bogății, *sarea, gazul natural, izvoarele de ape minerale și termale* cât și *frumusețile țării*, cari o fac să fie una dintre cele mai bine înzestrate țări? (România foarte ușor ar putea deveni o țară importantă de *turism* în Europa).

Țara noastră are însă nevoie, în toate ramurile ei de activitate, de o exploatare rațională și de o valorificare a tuturor bogățiilor ei.

AGRICULTURA: România este, înainte de toate, o țară

agricolă, căci agricultura constituie cel mai important izvor de bogăție; întreaga organizație economică și socială, pe agricultură se bazează; din 20 milioane de locuitori, cât e populația țării, peste 80% o formează *populația rurală* dedată în întregime muncilor agricole, iar 86% aproape din suprafața țării (295.000 km. p.) sunt ținuturi ocupate de diferite culturi sau exploatări agricole, agricultură propriu zisă, viticultură, arboricultură, pășuni și păduri.

Ceea ce determină România să fie una din țările principale agricole din lume, e *climatul* favorabil culturilor sale, unele

dia ele mediteraneene (vița de vie) și chiar tropicale (porumbul tutunul), și *solul* care e atât de fertil încât fără nicio îngrășămintă dă randamente dintre cele mai mari; acesta e *pământul negru* sau *cernoziomul* cari ocupă suprafețe întinse, mai cu seamă, în câmpiile din Basarabia, Dobrogea, câmpia Dunării și câmpia Tisei, atingând în unele locuri grosimea de un metru.

Așezat pe un strat de *loess*, de mai mulți metri grosime, compus din argilă fină amestecată cu nisip, *pământul negru* s'a născut, în bună parte, din putrezirea materiilor organice dispunând astfel de cele mai hrănitoare substanțe (azot, acid fosforic, calciu, potasiu), dar mai cu seamă de *humus* (6%).

Repartiția proprietății agricole. — Caracteristica proprietății noastre agricole, de după războiu, e marele număr de exploatări agricole cari aparțin micului proprietar; aceasta e situația la care s'a ajuns în urma reformei agrare realizată după războiul nostru de întregire și care a avut în vedere *împroprietărirea țăranilor*.

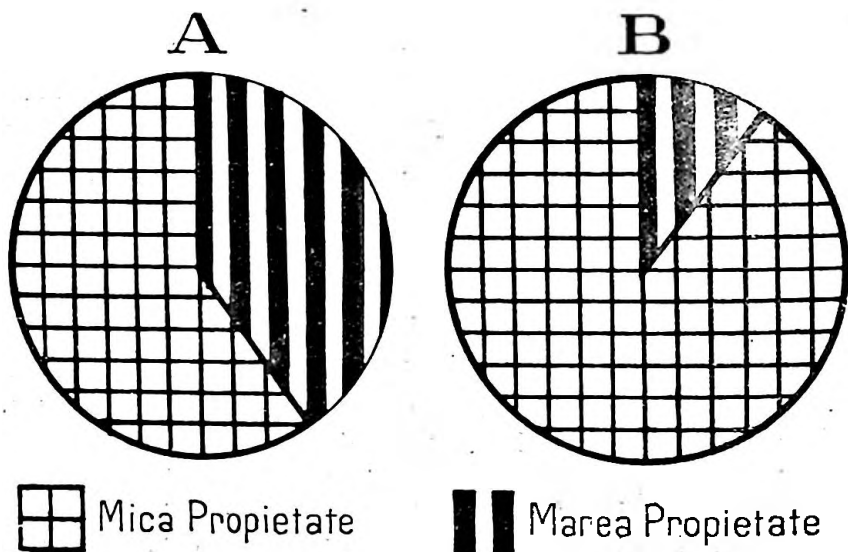
Incepută încă de pe vremea Domnitorului Cuza (1864), această reformă s'a desăvârșit în timpul domniei regelui Ferdinand I, întelelectorul României Mari.

La 20 Iulie 1917 s'a promulgat la Iași, legea prin care s'a modificat art. 19 din Constituția țării și prin care s'a precizat exproprierea. La împroprietărire au fost preferați, în primul rând, țărani mobiliizați sau membrii familiilor lor, dacă aceștia au murit în războiu sau din cauza războiului.

S'au expropriat în primii zece ani de după războiu, peste 6 milioane ha. și au fost împroprietăriți 1.767.000 de săteni, mici agricultori.

Astfel, în urma acestei reforme, repartitia proprietății agricole a suferit transformări radicale.

Dacă facem o comparație între proprietatea agricolă dinaintea reformei și cea de după reformă, găsim următoarea situație:

A. *Mica proprietate*, adică proprietatea până la 100 ha., înainte de împroprietărire dispunea de 12.025.814 ha. ceea ce reprezintă 59,77% din suprafața totală agricolă, în timp ce marea proprietate, înțelegând prin aceasta proprietatea mai mare de 100 ha., dispunea de 8.108.847 ha., ceea ce însemnează 40,23% din suprafața agricolă.

B. După împroprietărire, ținând seama că s'au expropriat 6 milioane hectare cari au trecut în seama micii proprietăți, avem situația următoare: *mica proprietate* are la dispoziție 18.033.011 ha. ceea ce revine 89,56% din suprafața agricolă, iar marea proprietate 2.100,750 ha., adică 10,44%.

Din aceste cifre reese clar, în momentul de față, că dacă mica

proprietate reprezintă aproape 90% din suprafața agricolă, *România e o țară în care predomină mica proprietate.*

O bună organizație a cooperativelor agricole, procurarea de credite, aprovizionarea cu semințe de calitate superioară, utilizarea mașinilor moderne în muncile agricole, precum și educarea micului proprietar, în această direcție, prin școlile de agricultură, sunt măsuri cari odată realizate, vor da cele mai bune rezultate în noile exploatari agricole.

IMPĂRTȘIREA SUPRAFETII ȚARII DUPĂ UTILIZAREA EI ÎN CULTURI AGRICOLE. Peste 61% din suprafața țării, adică peste 18 mil. ha. o constituie suprafața agricolă, din care peste 71%, cu alte cuvinte peste 13 mil. ha., e suprafața cultivată, cu cereale, cu pl. industriale etc., restul rămânând pe seama ogoarelor (455.000 ha.), a fânețelor și pășunilor (4 mil. ha.), și a culturilor arborescente (614.000 ha.).

Din suprafața de 13 mil. 800 mii de ha., peste 11 mil. $\frac{1}{2}$ ha. (88%) sunt ocupate de cultura *cerealelor* (porumb, grâu, orz, ovăz) ceea ce ne arată caracterul esențial agricol al țării noastre și rolul important, în economia noastră națională, a acestor plante; ele sunt acelea cari ne asigură pâinea zilnică și în același timp, ele sunt acelea cari constituiesc articolul cel mai important de export; e o recoltă bună, finanțele statului merg bine, e o recoltă rea, ceea ce se întâmplă când ploile sunt prea puține sau nu cad la timp. sau prețul cerealelor scade, așa după cum s'a întâmplat în ultimii ani, când s'a produs o supraproducție mondială, întreaga economie a țării se resimte și se sdruncină.

Ceea ce lasă de dorit, însă, în agricultura noastră, cu toate condițiunile naturale favorabile, sunt mijloacele înapoiate, adeseori, și metodele încă primitive (sistemul vechi de pluguri, brazdele puțin adânci, neselecționarea semințelor) întrebuintate în această ramură de activitate economică, atât de importantă pentru noi. Intr'adevăr, pe când în țările din Occidentul Europei (Belgia, Danemarca și Germania) fiindcă agricultura se face sistematic (brazda adâncă, selecționarea semințelor) producția la ha. e de 28 de hl., și chiar de 33 hl., de grâu, de exemplu, în țară la noi abia se ridică, în cele mai bune cazuri, la 13 hl. la hectar.

De aici reducerea producției și deci și reducerea cantității

de export; România ar putea produce de două și chiar de trei ori aproape mai mult, *cereale*, de cât produce și deci de două sau trei ori ar putea exporta mai mult decât exportă.

I. REPARTIZAREA SUPRAFEȚII TERITORIALE

	Mii ha.	% din total
Suprafața agricolă	18.155	61,5
Păduri	7.134	24,5
Supr. neut. pt. agric.	4.209	14,0
	29.498	100,0

II. SUPRAFAȚA AGRICOLĂ SUBDIVIZATĂ, ÎN 1931

	Mii ha.	% din total
Suprafața însămânțată	13.031	71,8
Ogoare	455	2,5
Fânețe și pășuni	4.054	22,3
Culturi arborescente	614	3,4
	18.154	100,0

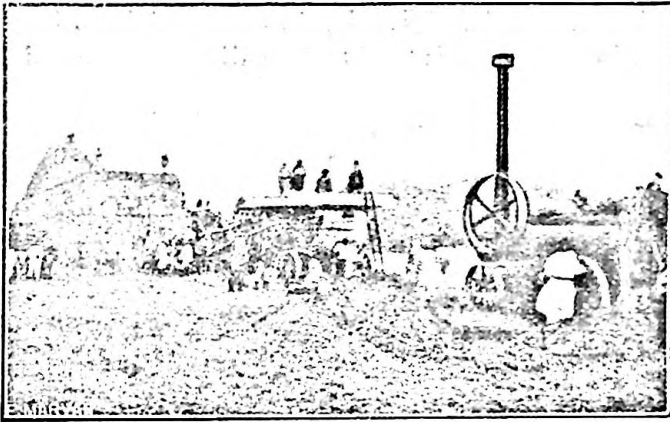
Suprafața însămânțată în perioada 1921—1932, a marcat o creștere continuă. În anul 1931, spre exemplu, s'a însămânțat o întindere care întrece cu 30% suprafața cultivată în 1921 și cu 20% suprafața medie însămânțată în anii 1911—1915, în teritoriile cuprinse în granițele noastre actuale; comparată cu situația din anii 1911—1915, suprafața însămânțată este în creștere începând din anul 1924. Acest fapt prezintă, din punct de vedere economic și statistic, o mare importanță, arătând că situația nu poate fi considerată normală decât începând din anul 1924.

Creșterea suprafețelor însămânțate a fost mai pronunțată în anii 1921—1925, când s'a înregistrat un spor mijlociu anual de 4,5%. Odată atinsă suprafața medie din 1911—1915, creșterea suprafețelor însămânțate s'a încetățenit, astfel că în anii 1925—1932, suprafața însămânțată s'a mărit în medie numai cu 1,5%.

Suprafața totală însămânțată în Vechiul Regat a fost în ușoară scădere în prima perioadă cincinală (1921—1925) comparativ cu situația dinainte de războiu, însă după anul 1926 această suprafață a

crescut considerabil, întrecând în anul 1931 cu 21% suprafața din 1911—1915.

Suprafața însămânțată în Basarabia a fost în continuă creștere. Această provincie nu a servit ca teatru de operațiuni în timpul războiului, fiind astfel mai favorizată sub acest raport față de celelalte provincii. Sporul înregistrat de suprafața cultivată din această provincie se datorește mai cu seamă *plantelor industriale și furajere*, a căror cultură a luat o mare dezvoltare în perioada de după războiu.

Treeratul grâului (clișeu Rom. Ec.)

În fine, suprafața însămânțată în Transilvania, a suferit o scădere însemnată în primii ani cari au urmat după războiu, astfel că întinderile însămânțate au putut întrece abia în anul 1931, media cincinală 1911—1915.

Produsele agricole joacă, în viața noastră economică, cel mai important rol, atât în comerțul nostru exterior cât și în cel interior, căci ele sunt acelea cari întrec, prin valoarea lor, celelalte produse industriale sau miniere.

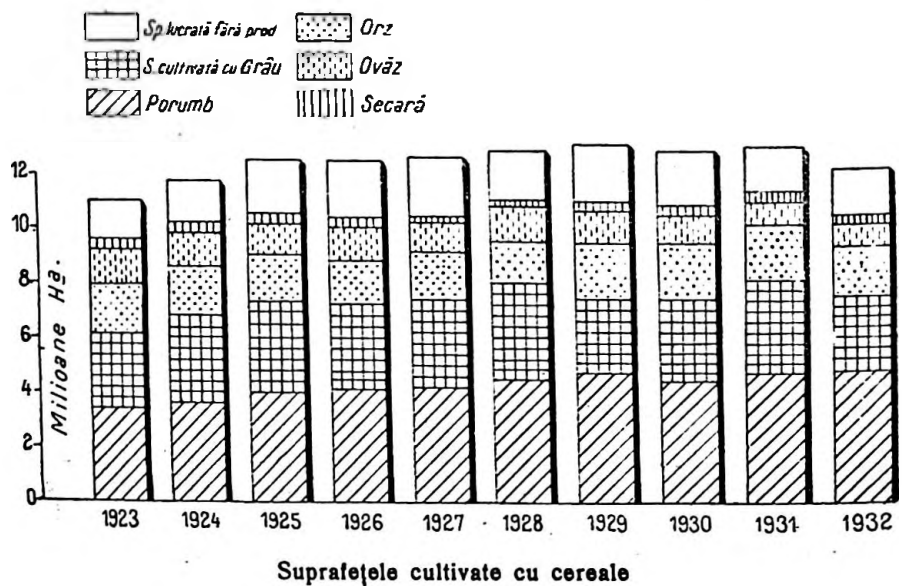
Plantele cultivate în țara noastră pot fi împărțite în mai multe categorii:

Cerealele (grâul, porumbul, orzul, ovăzul, secara, meiul), *plantele alimentare* (fasolea, mazărea, bobul, cartoful, ceapa, varza, dovleacul, etc.), *plantele industriale* (rapita, inul, cânepa, floarea soarelui, sfecla de zahăr, tutunul), *furajele* (lucerna, trifoiul, dughia, rădăcinile de nutreț, etc.). *vița de vie și pomii fructiferi.*

Culturile sunt practicate în câmpii și pe podișuri (grâul, porumbul, orzul, ovăzul), pe dealuri și pe povârnișurile Carpaților din Moldova și Transilvania (viță de vie, pomi fructiferi); munții rămân domeniul pădurilor și al pășunilor.

Pe provincii repartiția plantelor cultivate în țara noastră ar fi cam aceasta: *cerealele* ocupă cea mai mare întindere în Vechiul Regat (câmpia Dunării, Dobrogea), Basarabia și câmpia Tisei.

Plantele alimentare și industriale le găsim răspândite pe întreaga întindere a țării; în județele din Dobrogea și Bărăgan,

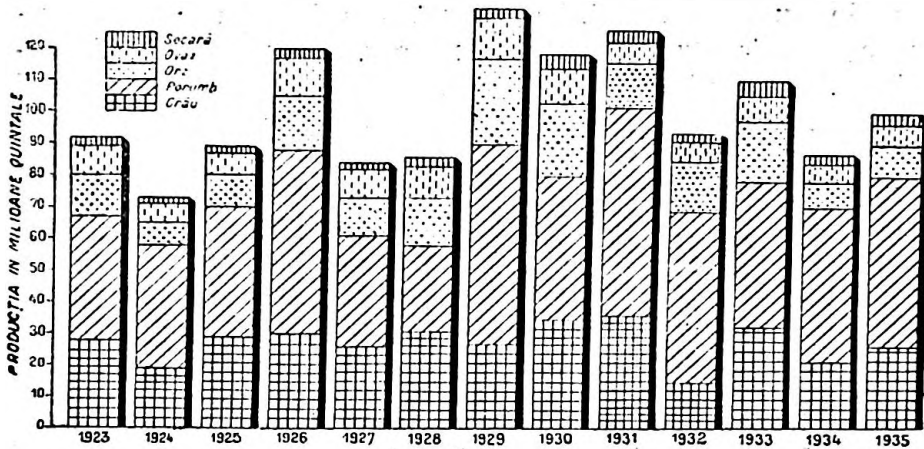
fasolea, în Nordul Basarabiei, în Dobrogea, într'o parte din Bărăgan și'n Câmpia Tisei, *oleaginoasele și furajerele* în Transilvania.

CEREALELE, prin întinderea, producția, cât și comerțul la caro dau loc, ocupă locul cel mai important în viața economică a țării, căci de ele depinde buna stare a populației și a statului.

Vechiul Regat, Basarabia, câmpiile Banatului și ale Crișanei sunt ținuturile care formează grânarul României și al Europei chiar.

Cea mai mare parte din suprafața însămânțată de 13 mil. 800 mii ha., e ocupată de culturile de cereale cari s'au întins în ultimul timp (1935) pe 11.626.000 ha.

Dintre cereale, cultura *grâului* și a *porumbului* ocupă cel dintâiu loc (aproape 8 mil. ha. amândouă); *Porumbul* constituie principala hrană a populației rurale, din care cauză ocupă cea mai mare întindere, pe când *grâul* e principalul produs agricol de export. Climatul și muncile agricole cari nu coincid la cultura lor, au putut asocia admirabil cultura acestor plante, în țara noastră.

Producția cerealelor

GRÂUL. Cultivat din cele mai vechi timpuri, încă de pe vremea Geților și Dacilor, *grâul* formează alimentul populației orășenești și mai cu seamă articolul principal de export. Datorită climatului și solului, grâul nostru e de o calitate cu totul superioară, față de grâul celorlalte țări; producția la hectar însă e redusă (10—13 hl. în medie).

Suprafața însămânțată cu grâu, în ultimul timp, s'a ridicat la peste 3 mil. 400.000 ha., cu o producție medie de 30 mil. hl. Înainte de război, Vechiul Regat dispunea de o suprafață de 2.000.000 ha. aproape și de o producție tot de vreo 30 mil. hl. Cantitatea disponibilă pentru export era atunci cam de 14 mil. quintale, România ocupând locul al patrulea printre țările expor-

tatoare de grâu din lume (Rusia, Canada, Statele-Unite, România).

După războiul mondial, suprafața însămânțată cu grâu n'a crescut proporțional cu creșterea teritoriului României, fiindcă în acest caz ar fi trebuit să fie de 4 mil. ha., iar producția să se ridice la cel puțin 60 mil. hl.; în felul acesta România ar fi putut avea cantități disponibile de grâu, la export, cu mult mai mari, mai cu seamă dacă ne gândim că și randamentul la ha. s'ar fi putut dubla (în loc de 10—13 hl. să producem 24—26 hl. la hectar).

Totuși țara noastră cu situația pe care o are, ocupă un loc de frunte printre țările producătoare de grâu din lume urmând imediat după Statele-Unite, Canada, Rusia, India, Argentina și Australia; în Europa, în afară de Rusia, e cea mai importantă țară exportatoare de grâu dintre toate statele agrare; dacă sunt țări cari produc mai mult decât noi, cum sunt, spre exemplu, Franța, Italia și Germania, ele însă n'au importanța României în comerț, întrucât n'aduc grâul lor pe piețele mondiale.

Speciile mai importante de grâu din România sunt următoarele:

Grâul alb românesc, cea mai răspândită varietate în câmpia Dunării cu grăunțele roșiatice, foarte bogate în gluten, e una din cele mai rezistente specii.

Grâul de Banat, cultivat, după cum îl arată și numele, mai mult în Banat, se aseamănă foarte mult cu grâul alb românesc. *Grâul roșu* e cultivat mai mult de micii proprietari; *grâul Ghirca* e grâul de o calitate superioară, bogat în gluten și cultivat mai cu seamă primăvara. Se mai cultivă în sfârșit și grâul *arnău* și cel *turcesc* care sunt foarte bine cotate în comerț și care sunt căutate pentru fabricarea pastelor făinoase.

În urma propagandei făcută de serviciile agricole ale Ministerului de Agricultură și a Camerelor de Agricultură, cei mai mulți agricultori, mari și mici, nu întrebunțează decât sămânță de bună calitate. Și pentru a încuraja, mai cu seamă, pe micii agricultori, Statul a creiat mai multe ferme model și stațiuni pentru selecționarea semințelor.

PORUMBUL, deși introdus în Principate abia la sfârșitul veacului al XVII-lea pe vremea lui Șerban Cantacuzino, ocupă

suprafața cea mai mare (aproape 5.000.000 ha.) constituind alimentul principal al populației rurale; deasemenea cantități importante se și exportă; și nu rareori, din acest punct de vedere, suntem printre cele dintâi țări din lume (a doua țară după Argentina). Producția anuală variază între 40—60 mil. ha.; lasă mult de dorit randamentul la hectar, care nu țrece de 13 hl., în timp ce în alte țări, cum e Ceho-Slovacia de exemplu, se ajunge până la 19 hl. În anul 1932 producția porumbului a fost de peste 54 mil. chintale.

Speciile de porumb obișnuite, cultivate în țara noastră sunt: *porumbul dinte de cal*, care ajunge adeseori până la o înălțime de 2,50 m., cultivat mai cu seamă în Oltenia și Muntenia, în regiunile de câmpie, atât de micii proprietari cât și de cei mari; *porumbul românesc*, cultivat în județele Prahova, Dâmbovița, Muscel, Ilfov și Buzău, *porumbul hângănesc*, cultivat de micii agricultori în județele muntoase ale Moldovei, *porumbul scorumnic*, cultivat în părțile muntoase din Muntenia, *porumbul cincantin*, cultivat în Moldova de marii proprietari, mai ales, și *porumbul pignoletto* cultivat în județele Brăila, R.-Sărat, Buzău și în Moldova.

Porumbul în general e o plantă foarte pretențioasă; are nevoie de ploae în toate epocile dezvoltării lui, așa că seceta îi strică foarte mult, deși solul și clima țării îi convine destul de bine. Pentru a se coace complet are nevoie de o vară caldă și de o toamnă lungă. Dacă toamna e scurtă și mai ales rece, e recoltat necopt și în acest caz poate provoca una dintre cele mai periculoase maladii „pelagra”. În alte țări (Italia) porumbul înainte de a fi înmagazinat e uscat în anumite cuptoare; din această cauză această boală a fost cu totul stărpită.

Al doilea loc în cultura cerealelor, în afară de porumb și grâu, îl ocupă, în agricultura noastră, cultura *orzului*, *ovăzului*, *secarei* și *meiului*.

ORZUL mai ales ocupă în Muntenia, Basarabia și Transilvania, suprafețe foarte întinse, în unele locuri chiar mai mari decât ale grâului. În Basarabia mai cu seamă cultura orzului urmează imediat după cultura porumbului. Suprafața ocupată de cultura acestei plante e aproape de 2 mil. ha., cu o producție medie de 15—20 milioane hectolitri.

Două specii se cultivă mai mult la noi: *orzoaica* prin județele Brăila, Constanța, Tulcea, Tulova și Ialomița, căutată foarte mult de fabricanții de bere, atât în țară cât și în afară de țară, și *orzul obișnuit de primăvară* care e cultivat imediat după topirea zăpezilor și care ocupă cea mai mare suprafață (se cultivă și toamna).

Producția la hectar variază între 7—15 hl. Orzul e întrebuințat ca hrană pentru animale (se hrănesc și păsările cu orz ca să ouă) și în distilerile de alcool. Paiele se întrebuințează și ca furaje.

Cantități foarte mari se exportă, țara noastră deținând, în momentul de față, locul întâiu pe fața pământului, din acest punct de vedere. Germania, Belgia, Olanda, Danemarca și Franța sunt clienții cei mai buni ai orzului nostru.

OVĂZUL ocupă o suprafață de 800.000 hectare, dând o producție de vreo 10 mil. hl. Dela rășboiu încoace, suprafața cultivată a crescut, micii proprietari cultivându-l pentru necesitățile lor proprii și pentru export; în această privință România e a treia țară exportatoare din lume (Argentina, Canada, România).

Varietatea cea mai răspândită e *ovăzul românesc cu grăunța galbenă*, adaptat climatului și solului nostru.

Printre varietățile streine a căror cultură a reușit destul de bine la noi, sunt: ovăzul Besseler, Anderbeck, Victoria, Gloire d'Ostende, etc.

Recolta ovăzului se face în general în aceleași condițiuni ca și cea a grâului. Producția la ha. e slabă și variază foarte mult dela un an la altul din cauza secetei care bântue adeseori în țara noastră.

Grăunțele servesc la alimentarea animalelor.

SECARA are o importanță cu mult mai mică decât celelalte cereale, din care cauză și suprafețele ocupate cu culturile ei sunt mult mai reduse. E singura cereală a cărei cultură se micșorează în fiecare an. Se cultivă în ținuturile mai nipoase din județele Dolj, Mehedinți, Ialomița, Covurlui, Tulcea, Constanța, precum și în Bihor și Satu-Mare.

Basarabia e în fruntea calității (Hotin, Bălți, Orhei).

Suprafața cultivată e de 350.000 ha.; producția 2.670.000 hl.

MEIUL e și mai puțin cultivat. Ialomița, Dobrogea și Bugeacul sunt ținuturile mai importante de cultură, unde e consumat de turci, tătari și bulgari. E o plantă care rezistă la secetă și care are o durată de vegetație foarte scurtă; altădată, meiul constituia cereala vremurilor de restriște. Astăzi servește la complectarea suprafețelor cari n'au putut fi însă-mânțate cu cereale mai valoroase sau la înfocuirea culturilor degerate.

b) A doua categorie de plante, cultivate în țara noastră sunt PLANTELE INDUSTRIALE (oleaginoase, textile, industriale propriu zis): cânepa, inul, rapița, floarea soarelui, sfecla de zahăr și tutunul, cari toate împreună ocupă o suprafață totală de vreo 355.000 ha.

CÂNEPA (plantă ind. textilă și oleaginoasă) se cultivă în România, atât în regiunile de câmpie cât și'n cele de munte, de cele mai multe ori fiind cultivată de micii agricultori pentru nevoile lor proprii. Rare ori se cultivă pe suprafețe mai mari în județele Timiș-Torontal, Arad, Bihor și Tighina, unde marile exploatațiuni au chiar instalații speciale de topire și de filat. În general cultura cânepii, ca și a inului, a suferit foarte mult din cauza concurenței pânzeturilor de bumbac.

Unii agricultori cultivă cânepa pentru a fi lucrată în marile industrii. În acest caz se încheie un contract între agricultori și industriași; fabricile procură semințele, iar cultivatorii sunt obligați să le livreze întreaga recoltă.

INUL. Cultura inului (plantă ind., textilă și oleaginoasă) ca și a cânepii, a scăzut foarte mult în țara noastră, tot din cauza concurenței pe care i-o face bumbacul. Inul a cărui cultură altădată era practică pe o scară largă de către populația rurală, pentru fibrele lui din cari se lucrau pânzeturi dintre cele mai frumoase și durabile, astăzi nu se mai cultivă decât pentru semințele lui, aceasta în Vechiul Regat, fiindcă în celelalte provincii, Bucovina, Basarabia, Banat și Transilvania, continuă încă să se cultive mai mult pentru fibrele lui.

Varietățile de in cultivate, sunt două mai însemnate: *inul comun* și *inul de Riga*.

RAPIȚA (plantă industrială oleaginoasă). Ocupa și ea altădată întinderi cu mult mai mari decât astăzi; înainte de războiu era cultivată mai mult de marii proprietari; e o plantă delicată care îngheață foarte ușor și e atacată deosemena foarte ușor de insecte, așa că micului proprietar nu-i convine s'o cultive. Varietățile care se cultivă la noi sunt următoarele: *rapita belgiană, rapita franceză și napul*.

Se cultivă în momentul de față în câmpia Munteniei și a Tisei. Din sămânță se extrage uleiul.

FLOAREA SOARELUI (plantă industrială oleaginoasă) ocupă suprafețe destul de mari în unele părți ale țării și aceasta fiindcă în ultimul timp a luat o extindere foarte mare fabricarea uleiului extras din această plantă, întrebuințat de populația săracă în locul untdelemnului.

Se cultivă mai cu seamă în Basarabia (jud. Bălți, Soroca, Orhei).

Floarea soarelui e cultivată și de marii și de micii agricultori. O oarecare cantitate de semințe se și exportă.

SFECLA DE ZAHĂR (plantă industrială) e introdusă în țara noastră nu prea de multă vreme. Climatul și solul României îi convine de minune. Cultura ei a făcut progrese mari, deși suprafața cultivată ar putea fi mai întinsă. Fabricile de zahăr de cari culturile de sfeclă sunt legate, nu permit o cultură mai mare decât capacitatea lor de fabricație.

Cultura acestei plante depinde însă și de distanța terenurilor față de fabricile de zahăr respective; cu cât fabrica e mai aproape cu atât și câmpiile cultivate cu sfeclă de zahăr sunt mai întinse.

Înainte de reforma agrară, sfecla de zahăr era cultivată mai ales de marii proprietari, fie în regie, fie în tovărășie cu țărani; astăzi cultura ei se face de către mici agricultori.

Producția la hectar e foarte variabilă. Transilvania și Bucovina dă însă cel mai mare randament, fiindcă cultura ei în aceste părți ale țării e mai îngrijită.

Toată recolta trebuie vândută fabricilor de zahăr; între fabricant și cultivator se încheie un contract, unul o cultivă în anumite condițiuni, iar celălalt o cumpără cu'n anumit preț fixat de o comisiune mixtă.

TUTUNUL (plantă industrială) a fost introdus în Principate de către Turci pe la jumătatea secolului al XVII-lea. Cultura acestei plante constituie un monopol al statului; statul singur are dreptul să-l cultive, să-l lucreze și să-l vândă (Casa Autonomă a Monopolurilor). Statul e obligat, în anumite condiții, să acorde autorizație de cultură, având în vedere și exportul.

Cultura tutunului pentru nevoile Casei autonome a monopolurilor nu poate fi făcută decât în localitățile și pe suprafețele fixate în fiecare an de această Casă.

Tutunul e cultivat în câmpia Română și pe culmile subcarpatice. Cel mai bun tutun e produs de colinele cari sunt expuse la soare. Județele Romanați, Vlașca, Ilfov, Ialomița, Tutova, Tulcea, Lăpușna, Orhei și câmpia Crișurilor, sunt cele mai însemnate în cultura acestei plante.

În țara noastră se cultivă următoarele varietăți:

1. *Tutunul Jaka* (Enidge) originar din Macedonia, cu frunzele mici și lunguețe. Se cultivă mai mult pe colinele subcarpatice.

Suluk, Molovata și Resina, nu sunt altceva decât un fel de tutun Jaka aclimatizat în țara noastră; se cultivă foarte mult.

3. *Ghîmpași, Persicean, Banat* (Kerti unguresc) etc.

Dacă privim datele din tablourile de mai sus, se poate observa foarte ușor, că suprafața cultivată cu plante industriale a crescut foarte mult între anii 1921—1926, pe când între anii 1926—1931 această suprafață a început să scadă. Acest lucru se datorește mai cu seamă progresului pe care l-a făcut cultura floarii soarefui, care a luat un mare avânt până la 1926. Suprafețele cultivate cu sfeclă de zahăr deasemenea au crescut mult între anii 1925—1927, când începând criza în această industrie, fabricile, în urma unei înțelegeri internaționale, au redus cererile la cumpărare până la 80%, așa că și suprafețele însămânțate au fost nevoite să se restrângă proporțional.

A treia categorie de plante cultivate de agricultorul nostru, sunt **PLANTELE ALIMENTARE** ca: fasolea, mazărea, ceapa, cartoful și varza.

Unele dintre aceste plante sunt cultivate din cele mai vechi timpuri, multe dintre ele (fasolea, mazărea, linteaa, bobul) fiind, ca și'n alte țări, intercalate cu porumbul.

Fiindcă pășunile și fânețele naturale nu sunt suficiente pentru alimentarea animalelor cari se cresc în țara noastră, legea din 1907 a reglementat cultura *plantelor furagere*. Cele mai însemnate plante de nutreț cultivate la noi, sunt: *lucerna*, *trifoiul* și *dughia*; în Bucovina, Transilvania și câmpia Tisei se întâlnesc cele mai importante ținuturi rezervate culturii acestor plante.

Suprafețele ocupate de fânețele artificiale, în ultimii zece ani au crescut continuu, dublându-se aproape, în timp ce fânețele naturale cari sunt în mare parte dependente de extinderea culturii cerealelor, și-au păstrat, în acest interval de timp, aproape aceeași suprafață.

Imbunătățirea plantelor agricole în țara noastră — Încă înainte de Războiul nostru de Intregire, atât în Vechiul Regat cât și în provinciile alipite, agricultorii începuseră să facă tot felul de încercări spre a ajunge la o ameliorare a plantelor.

Cele dintâi încercări din țara noastră datează din anul 1900, când V. C. Munteanu, directorul școlii de agricultură dela Herăstrău a început să separe formele de grâu „Bălan”.

În 1906, M. Popovici a întemeiat pentru tutun, stația de selecționare și experimentare dela București-Belvedere, iar în 1911 Dr. S. Ionescu-Sisești începu la ferma Spanțov ameliorarea grâului.

În 1913 s'a întemeiat Societatea Națională de Agricultură care avea obligația de a perfecționa selecționarea cerealelor. Așa se face că în același an, Filipescu, președintele Societății naționale de Agricultură, având dorința ca totul, dela început să meargă pe calea cea bună, invită în țara noastră pe suedezul H. Nilsson Ehle, specialist în ameliorarea plantelor, pentru a da unele directive în această privință.

Astăzi se găsesc în țara noastră mai multe stațiuni experimentare, unele aparținând statului, altele aparținând particularilor. Printre cele mai de seamă, particulare, pot fi menționate: stația din *Cenad* din *Timiș-Torontal*, care pune în comerț semințe ameliorate de grâu și orz de toamnă, de ovăz, de porumb și de sfeclă furajeră, stația dela *Țigănești-Ilfov* care face experiențe cu selecționarea grâului, sfeclii de zahăr, porumbului, ovăzului și fasolei, stația *Odvos* (Arad) care se ocupă numai cu ameliorarea grâului, stația de ameliorare dela școala de agricultură dela Feldioara (Brașov) și stațiunea de ameliorare dela Bod-Stupin (Brașov).

Cât despre instituțiile de Stat, acestea sunt laboratoarele învățământului superior agricol și câteva ferme de stat cari se ocupă cu ameliorarea plantelor.

În general, încercările acestea de ameliorare a plantelor în țara

noastră, sunt încă la început. Defectuoziitatea structurii agrare înainte de războiu și dificultățile financiare după războiu, au împiedecat statul să ia măsuri energice pentru ameliorarea plantelor agricole.

... VIȚA DE VIE ȘI POMII FRUCTIFERI. În afară de cultura cerealelor care ocupă un loc atât de important în agricultura țării, cultura pomilor fructiferi și mai cu seamă cultura viței de vie, ocupă unul dintre cele mai însemnate locuri în viața noastră economică.

Puține țări sunt în Europa, în care cultura acestor plante să fie practică din timpuri atât de vechi, cum e țara noastră; și în special cultura viței de vie datează încă de pe vremea Agatirșilor, Geților și Dacilor, cari întrebuițau vinul ca băutură aproape în mod obișnuit.

Faptul că și astăzi prin pădurile noastre secolare se întâlnește foarte adeseori crescând, agățându-se și incolăcindu-se de trunchiurile copacilor viță sălbatecă, cunoscută sub numele de „curpen”, e o dovadă că vița de vie e o plantă care face parte din flora țării noastre.

În Dacia veche, cultura viței de vie luase o extensiune atât de mare, încât regele Dacilor Boerebista s'a văzut nevoit să ia măsuri de extirpare a acestei plante.

Mai târziu, vinurile din Principatele Române au căpătat un mare renume, datorită calității lor superioare. Toți călătorii streini cari au trecut prin țara noastră, au apreciat și au lăudat vinurile noastre.

Vinurile românești se exportau foarte mult în Ungaria, Polonia și Ucraina și au ajuns adeseori până și pe piețele de desfacere din Franța.

Vinurile de Cotnari, apreciate atât de mult în 1711 de Petru cel Mare, țarul Rusiei, vinurile de Drăgășani, Orevița, Golul Drincei, erau exportate pe piețele streine cu același renume ca și vinurile de Bourgogne, Rin, Tokay, etc. La Paris și Londra vinurile de Cotnari erau vândute cu prețuri foarte mari, înainte de războiu.

Buchetul vinului de Cotnari, Măgura, Peatra e comparat cu cel de Santorin (Italia).

Vinul a jucat întotdeauna, în viața noastră economică, un rol însemnat, constituind un articol important de export.

Timp de sute de ani bugetul statului era echilibrat adeseori, datorită impozitelor pe vii și pe produsele lor.

Dar dezastrele cauzate de invazia filoxerei (1884—1886), precum și cele cauzate de Războiul Mondial, ca și reforma agrară de după război, au schimbat cu totul aspectul viilor noastre.

Prin așezarea ei geografică, prin climatul și natura solului, România dispune de condiții admirabile pentru cultura acestei plante. Iernile reci din țara noastră favorizează limpezirea pe cale naturală a vinului, în timp ce căldurile mari din timpul verii, permit coacerea deplină a strugurilor.

Din cauza gerului prea mare din timpul iernii, vița de vie, la noi trebuie să fie îngropată (vița nu suportă temperaturi mai joase de -20° , de aceea trebuie pusă la adăpost să nu degere).

Regiunea colinelor dispune de condițiile cele mai favorabile culturii acestei plante; ea este aceea care din cele mai vechi timpuri, posedă varietățile de struguri cele mai importante, cari servesc la fabricarea vinurilor noastre renumite.

Și *câmpiile* au numeroase vii cari dau cantități mari de vin (Teleorman, Vlașca, Romanați); dar vinurile fabricate din acești struguri, nu se pot păstra multă vreme, deoarece se acidulează.

Caracterul vinurilor e în strânsă legătură și cu natura solului; astfel, regiuni întregi viticole se întâlnesc pe dunele nisipoase, cum sunt spre exemplu, viile din valea lui Mihai și Simian (jud. Sălaj), Ciurpereni, Sadova (Dolj), Saba (Cetatea Albă), Ivești, Hanul Conachi (Tecuci).

Viile de pe terasele Nistrului sunt plantate în solurile de origine calcaroasă, pe când viile din regiunea *Codrului*, din mijlocul Basarabiei, ca și cele din regiunea Tigheciului din jud. Huși, sunt plantate într'un sol bogat în cernoziom.

Viile din regiunea Cotnari (Iași) au la dispoziție un sol argilos-nisipos, amestecat cu calcar, iar viile Drăgășanilor sunt într'un sol format din argilă galbenă-feruginoasă, amestecat cu nisip și calcar.

Viile din regiunea Alba-Iuliei sunt plantate în soluri formate din șisturi marnoase, iar cele din regiunea *Aradului* (Miniș) care dau vinurile vestite de Miniș, sunt plantate pe terasele ramificațiilor occidentale ale munților Zarandului.

Și în sfârșit, se mai întâlnesc vii plantate și în soluri aluvionare.

România posedă o *suprafață* viticolă de vreo 273.000 ha. cu o producție medie, anuală, de peste 7 mil. hl. (o medie de 28—32 hl. la ha.).

România e a cincea podgorie din lume (Franța, Italia, Spania, Portugalia, România).

Cele mai importante podgorii, se întâlnesc în regiunea dealurilor, dela poalele Carpaților, înconjurând aproape, de jur împrejur munții.

Producția și calitatea vinului depind în primul rând de climatul, natura solului și felul vițelor care se plantează.

Dintre toate climatele, cel *temperat.* e cel mai favorabil culturilor de viță, deoarece el este acela care oferă vinurile de masă ușoare, plăcute și buhetoase.

Cât despre natura pământului, fiecare fel de pământ (calcaros, sol vulcanic, marnos, prundișuri), prin originea și compoziția lui, imprimă, vinurilor produse, anumite caractere care le deosebesc unele de altele chiar în ceea ce privește gustul.

În ceea ce privește felul, sunt peste 3000 de varietăți europene de viță; din acest număr imens de soiuri, fiecare podgorie își oprește numai câteva, 3—4, cari reprezintă amestecul cel mai reușit.

Podgoriile cele mai importante din țara noastră, grupate pe regiuni viticole, sunt următoarele:

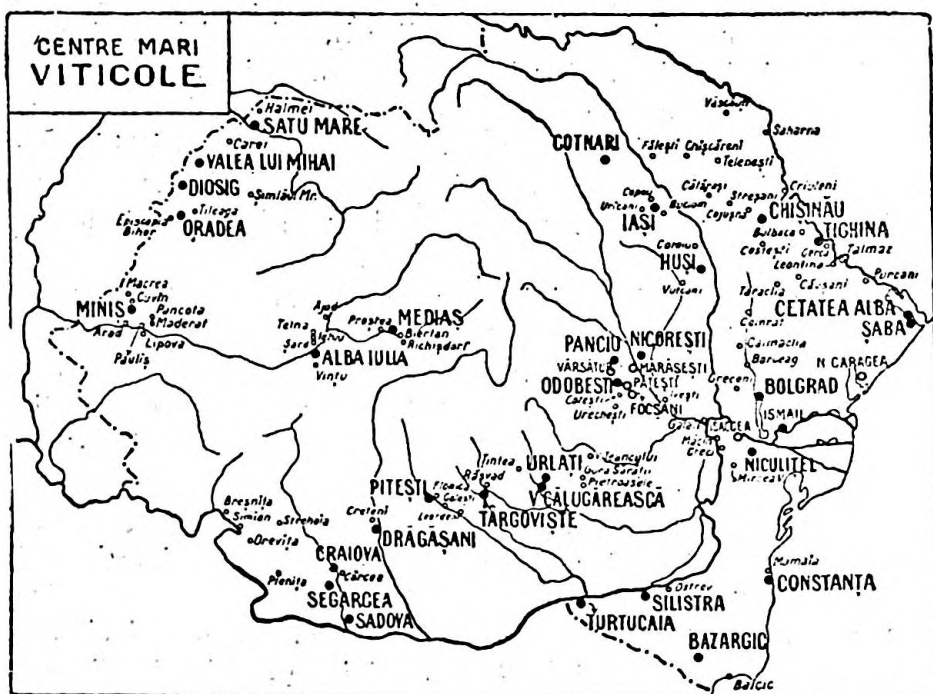
1. *Regiunea viticolă a Moldovei și Basarabiei* care ocupă jumătate din suprafața viilor țării, producând peste 60% din recolta totală anuală. Această regiune se compune din următoarele centre de podgorii:

a) În *Basarabia*, viile de pe *terasele Nistrului*, începând dela *Saharna și Rezina* (Orhei) până la *limanul Nistrului* (sunt renumite viile Șaba, Cetatea Albă, Olănești din jud. Cetatea Albă precum și cele dela Căușani, Tighina din jud. Tighina și Saharna din jud. Orhei), *Viile Codrului* (reg. Chișinău, Orhei), *Viile din centrul Basarabiei*, producând cele mai renumite vinuri la Chișinău, Vadul lui Vodă, Bolboca, *Viile dela Sud*, în afară de Șaba și Cetatea Albă, sunt viile de Țiganca, Bolgrad, Borceag, Tătărești.

b) În *Moldova*, viile dela Nord care se întind dela Ștefănești (Botoșani), Hârlău, Cotnari, Bucium, Uricani, etc.; *Viile Codrului Moldovei* (codrul Tigheciului) cu centrul principal la Huși (Vutcani, Cotoiul, Pleșul, Turbatul, etc.); *Viile Moldovei de jos* care sunt cele mai importante, nodul principal formându-l triunghiul deschis de localitățile Odobești, Panciu și Nicorești

cu ramificații principale de-a-lungul Siretului, Trotușului și Milcovului.

2. *Regiunea Viticolă a Munteniei, N. E. Olteniei și a Dobrogei de sus* care acoperă aproape un sfert din suprafața viilor țării. Este cea mai interesantă din punct de vedere al calităților distinse pe care le au vinurile și mai ales pentru strugurii de masă. Cele mai importante centre sunt următoarele: *Viile dela Dealul Mare* (Tintea, Bucov, Scăeni, Valea Călugărească, Urlați, Ceptura), *viile Buzăului* (Vadul Săpat, Pitroasele, Calea Teancului, Gara Sărata, etc. *viile Râmnicului*, legate mai mult de

România viticolă

podgoriile Odobești, *Viile Târgoviște* (Răzvadul, Gura Ocniței), *viile Muscelului* (Golești, Leordeni, Florica), *Viile Drăgășanilor*, cu renumitele vinuri spumante (Drăgășani, Măciuca, Crețeni, Orbești), *Viile terasei Dunărene*, din Teleorman și Vlașca, *Viile dela Sarica din Dobrogea* care dă vinuri admirabile (Niculițel, Isaccea).

3. *Regiunea viilor Aradului*, redusă ca suprafață, dar care constituie o regiune cu totul specifică; viile aici acoperă tere-

nuri de stânci pietroase, de diorit, obținându-se vinuri ca cele dela Miniș, cunoscute sub numele de „vinuri de Miniș” sau „vinuri de friptură”, alcoolice și demi seci. Cele mai importante localități sunt: *Miniș, Măgheraș și Mocrea*, cari erau renumite altădată în toată Ungaria pentru vinul pe care-l dădeau. Vinurile din aceste ținuturi ajungeau până în Germania, Boemia, Polonia și Slovacia, unde se consumau ca vin de masă sau erau întrebuițate pentru șampanizare.

4. *Regiunea vinurilor dela Alba-Iulia* (Ighiu, Telna, Aiud) și de pe *Târnave* (Proștea Mare, Besna, Seica mare, Dicio-Sân-Martin) care dă unele dintre cele mai buhetoase, ușoare și plăcute vinuri din țară. Vinurile de Medias și Alba Iulia se apropie foarte mult de vinurile de Cotnari de altădată.

5. *Viile Bihorului* (Rezul, Secueni, Oradea Mare, Marghita, Măgura Simlăului), *Satului-Mare* (Halmei, Careii Mari, Baia Mare), *Banatului* (Lugoj, Săn Nicolaul Mare, Săn Petru Mare), *Viile Olteniei din vest și din centru* (Golul Drincei și Orevița, Plenița, Segarcea, Vulcănești, Strehaia), *viile Dobrogei de Sud* (Balcic, Turtucaia, Caliacra).

Sunt în țară la noi unele regiuni viticole foarte mult expuse diferitelor boli criptogamice; așa de exemplu „Oidium” face ravagii în Dobrogea, în regiunea Constanței și în Oltenia, pe când în Banat și în Bihor e foarte de temut Cochilis-ul.

Mama (plasmopara viticolă) produce uneori efecte destul de pronunțate, dar aceasta se întâmplă mai rar; e periculoasă de obicei, spre toamnă, și aceasta pentru boabe.

În toamnele reci se produce adeseori putrezirea strugurilor cu deosebire când anotimpul e ploios.

Cât despre *filoxeră* acțiunea aceasta e mai periculoasă pentru ținuturile mai calde și cu o umezeală potrivită, pe când în regiunile dela Nord, mai reci, influența ei e cu mult mai redusă, vițele putând rezista chiar nealtoite. Banatul, Oltenia și Dobrogea de Sud, sunt bătuite foarte mult de filoxeră.

Pentru a se da o îndrumare cât mai solidă viticulturii, statul a înființat mai multe școli de viticultură (7) și mai multe pepiniere cari au rolul de a salva vechile varietăți indigene scăpate dela distrugere (filoxeră, rășboiu), să multiplice și să distribuască chiar gratuit, materialul necesar reconstrucției, să

propage noile metode de cultură ale plantelor altoite pe port-
altoiurile americane și să prepare specialiști și tehnicieni necesari
statului sau particularilor.

Activitatea statului e concentrată astăzi asupra a trei serii
de probleme:

1. Multiplicarea, selecționarea și controlul materialului de
plantat, fie că e preparat în pepinierile din țară, fie că e im-
portat.

2. Studiul, experimentarea și propagarea metodelor mo-
derne de cultură și vinificație, prin mijlocul pepinierilor Sta-
tului, a stațiunilor experimentale și demonstrative, a pivni-
țelor, etc.

3. Organizarea serviciului pentru represiunea fraudelor în
prepararea și comerțul băuturilor alcoolice.

În afară de toate acestea statul a luat măsurile necesare,
în vederea progresului viticulturii, să se limiteze cultura viilor
dela câmpie, în afară de varietățile de masă, precum și exten-
siunea culturilor de calitate inferioară.

ARBORICULTURA constituie deasemenea pentru econo-
mia agricolă a țării, o mare bogăție. *Fructele* formează unul
dintre cele mai importante și mai igienice alimente, așa că ele
nu sunt și nu trebuie să constituie un aliment de lux, și aceasta,
cu atât mai mult, cu cât nenumăratele boale și afecțiuni sto-
macale, se pot vindeca numai prin fructe.

Din punct de vedere agricol, livezile de pomi ocupă de
obicei regiunile unde în afară de pășuni, nu mai e posibilă
nicio altă cultură; așa se întâmplă, mai cu seamă, când e vorba
de cultura *prunului*, care în multe locuri formează singurul mijloc
de trai al populației dela sate.

Livezile de pomi au unele puncte de contact cu silvi-
cultura, intrând când se găsesc pe suprafețe mai întinse, toate
avantajele pădurilor: regularea regimului ploilor, purificarea ae-
rului, înfrumusețarea regiunilor, fixarea terenurilor surpate în
urma despăduririlor, dând pe lângă fructe și lemnul prețios
pentru lucru (nucul, ciureșul, etc.).

Arboricultura, ca și cultura viței de vie, s'ar putea spune
că e o cultură legată de însuși sufletul poporului român.

Regiunea lor de cultură corespunde, în linii generale, re-

giunei de cultură a viței de vie, dealurile Munteniei și Olteniei, podișul Transilvaniei, văile Crișurilor, Câmpia Banatului, centrul Moldovei și Basarabiei, fiind cele mai importante ținuturi, în această privință.

Valoarea producției tuturor pomilor fructiferi cultivați în țara noastră poate fi scotită la peste 5 milioane lei.

PRUNUL ocupă locul întâi, în cultura pomilor fructiferi; în unele locuri formează adevărate păduri, iar producția lor e atât de mare, încât prunele, foarte adesea, sunt utilizate și ca hrană a animalelor.

Cea mai mare parte din cantitatea produsă e transformată în *țuică*, iar o mică parte e uscată și conservată.

Producția prunelor nu e aceeași în fiecare an; în regulă generală, după un an bun, urmează doi cu o recoltă slabă.

Sunt vestite prunele Tulce Grase, vinete Moldovenești și Grase propriu zise, toate varietăți indigene, mari și bogate în zahăr, bune pentru întrebuințat, și la masă și pentru industrializare.

Cât despre celelalte fructe produse de pământul țării noastre, sunt tot atât de superioare, dacă nu chiar mai superioare, celor mai căutate fructe din țările meridionale.

Astfel: 1. CIREȘELE „Pietroase”, „Drăgănele”, „Boambele Moldovenești”, sunt foarte căutate pentru volumul și aroma lor.

2. MERELE Ionathan, Pătule, Renete, Ananas, Sovari, din regiunile Hunedoara, Maramureș, Zalău, Satu-Mare, Mureș, sunt atât de superioare încât alimentează o bună parte din piețele Austriei și Germaniei, iar cele produse de regiunea Tighina, Orhei, Cetatea Albă, destinate exclusiv exportului, iau, în fiecare an, drumul Poloniei și Ceho-Slovaciei.

3. NUCILE din regiunile, mai cu seamă, Hunedoara, Zalău, Satu-Mare, Severin, Orhei, Tighina, Hotin sunt căutate pe piețele din Polonia, Germania, Austria și chiar America.

Cu toată importanța pe care ar putea-o avea cultura pomilor fructiferi — valoarea tuturor pomilor fructiferi se ridică la peste 11 milioane lei, iar producția lor la peste 5 milioane lei,---

în țara noastră, atât livezile cu pruni cât și grădinile noastre, sunt departe de a da rezultatele pe care le-ar putea da și aceasta se datorează faptului că majoritatea livezilor și grădinilor se găsesc în mâinile micului cultivator rural, care le neglijează, nu se pricepe și nici nu le dă atenția care ar merita-o.

În Ardeal și Basarabia situația e mai bună decât în Vechiul Regat, întrucât culturile sunt mai îngrijite.

Statul prin *pepinierile horticole* cât și prin stațiunile experimentale de arboricultură pe care le-a creiat, încearcă să îmbunătățească cultura pomilor fructiferi cât și răspândirea în țară a celor mai bune varietăți.

Din totalul exportului țării noastre, *cerealele* ocupă primul loc; iar în comerțul mondial de cereale, România ocupă primul loc în ceea ce privește *exportul de orz* (35% din comerțul acestei cereale) și locul al doilea cu privire la *porumb* (15% din totalul mondial), primul loc deținându-l Argentina.

Din celelalte produse agricole vegetale care intră în comerțul nostru exterior, trebuie menționată fasolea și oleaginoasele (turte și semințe).

Cantitățile de produse agricole exportate au variat în fiecare an, iar prețurile mondiale având și ele oscilațiuni foarte mari anuale și valoarea exportului nostru a variat foarte mult.

Cu toată creșterea mare a cantităților exportate dela un la an, dela 1,3 milioane în media anilor 1921—1925 la 2,1 mil. tone în 1926—1930 și la 3,2 tone în 1932, valoarea exportului a scăzut considerabil din cauza prăbușirii prețurilor agricole.

Pădurile.

O bogăție importantă a țării o constituiesc de asemenea *pădurile*. Carpații mai cu seamă, dispun de păduri imense de toată frumusețea, în cari la fiecare pas se întâlnesc copaci de o mărime uriașă; odinioară se întindeau pe suprafețe cu mult mai mari decât astăzi, căci o bună parte din dealurile, podișurile și chiar șesurile noastre erau acoperite cu cōdri, dela cari n'au mai rămas decât amintirea numelui lor (Codrul Vlăsiei, Codrul Tigheciului, Codrul Băcului); o tăiere fără niciun rost, o adevărată devastare, a adus la despădurirea unei bune părți din suprafața țării; în unele locuri, mai cu seamă la șes,

mergând până pe povârnișul dealurilor, pădurile au fost tăiate pentru a se face loc arăturilor.

Cu toată lipsa de cruțare a lor, România tot posedă astăzi o suprafață de 7.134.200 ha. (un sfert aproape din suprafața țării din care scăzând 685.725 ha. suprafața luminșișurilor, rămâne complet împădurită o suprafață de 6.448.475 ha.).

Pădurile de *conifere, fag și stejar* sunt cele mai importante; numai peninsula Scandinavică mai dispune de brazi cari se apropie prin frunusețea și nelezimea lor de brazii noștri; cât despre molid, acesta e neîntrecut; lemnul lui curat, mătășos și sonor, e întrebuințat chiar la fabricarea viorilor.

Pădurile de conifere ocupă 25% din suprafața pădurilor noastre, cu alte cuvinte 1.614.719 ha., pe când *foioasele* se întind pe o suprafață de 4.833.756 ha. (75%); *fagul* ocupă 2.452.897 ha., *stejarul* 1.548.512 ha., iar *carpenul, teiul, etc.*, 832.341.

Bucovina e partea cea mai bogată a țării în păduri (45% din suprafața ei), în timp ce Basarabia dispune de cele mai reduse suprafețe (6%), partea cea mai împădurită fiind regiunea Chișinăului.

Transilvania și Banatul vin în rândul al doilea; cât despre Vechiul Regat și acesta posedă păduri întinse mai cu seamă în valea Lotrului (stejari, conifere), și în Carpații Moldovei. Pădurile sunt dese iar copacii sunt sănătoși și fără noduri.

Transportul lemnului dela locul de exploatare, se face de cele mai multe ori pe apă, râurile constituind o cale admirabilă. Moldovița, Suceava, Bistrița, Siretul, Prutul, Lotrul, Mureșul, Oltul și Sebeșul sunt cele mai importante în această privință.

Și numai datorită acestor mijloace de transport o bună parte din pădurile Transilvaniei, Moldovei, Bucovinei și Maramureșului, au putut fi exploatare pe o scară foarte largă.

Galati este astăzi cel mai însemnat port pentru exportul lemnului destinat Orientului.

Cea mai mare parte din pădurile din țara noastră constituie proprietatea statului, comunelor și diferitelor instituții publice. Proprietatea particulară dispune de vreo 2.500.000 ha.

Pădurile prin întinderea și importanța lemnului lor, formează o adevărată bogăție naturală a țării, ca și petrolul și

celelalte minerale; de aceea statul are și trebuie să aibă toată atenție asupra exploatării lor, fiindcă una din cele mai importante chestiuni de care trebuie să se țină seama, e *rezerva* lor; din această cauză, exploatarea lor nu se poate face după bunul plac, ci după anumite norme, impuse de codul silvic.

Consumul interior și cantitatea de lemne care se exportă, nu poate întrece capacitatea de producție a pădurilor; trebuie să se țină seamă în această privință de refacerea ei și de timpul necesar acestei refaceri; nu trebuie atinsă rezerva care constituie un fel de capital, ca și capitalul dintr'o bancă.

De aceea proviziile naturale cari par inepuizabile pentru a fi de o valoare durabilă pentru economia țării, nu trebuiesc exploatare până la exterminare; nu trebuie exploatat anual mai mult decât are putința a se reface o pădure.

Astfel creșterea anuală pentru totalul pădurilor din țara noastră se evaluează la 2,6 m. c. pe ha., ceea ce înseamnă că o exploatare normală ar putea dispune în fiecare an de o cantitate totală de 16.868.000 m. c.

4.894.000 m. c. lemn de construcție de esență moale

2.798.000 m. c. lemn de construcție de esență tare

1.184.000 m. c. lemn de încălzit de esență moale

7.992.000 m. c. lemn de încălzit de esență tare.

În realitate exploatarea anuală a depășit foarte mult aceste cifre. Astfel în cursul anilor 1923—1927 produsul tăierilor au da' în medie 25 mil. m. c.

Exportul lemnului ocupă locul al *treilea* în exportul total al țării.

În anul 1930 Țara noastră a exportat 2.865.000 m. c. în timp ce consumul intern a fost de 19.268.000 m. c.: 11.234.000 m. c. lemn de încălzit și 8.034.000 m. c. lemn de construcție.

Lemnul de încălzit este exportat aproape exclusiv numai în Ungaria. Cheresteaua rășinoasă se exportă în special în Ungaria, Egipt, Germania, Grecia precum și în alte țări.

Bogăția animală.

Într'o țară agricolă, așa cum e țara noastră, *creșterea animalelor* constituie și reprezintă unul din cele mai importante izvoare de bogăție națională.

Până la jumătatea veacului al XIX-lea, situația Principatelor, din acest punct de vedere, era dintre cele mai înfloritoare; fiindcă cultura cerealelor nu ocupa suprafața de astăzi, rămăneau ținuturi incense, în care animalele cornute, mari și mici, rătăceau în plină voie; numai seul și pielea, multă vreme au fost folosite; carnea se arunca, așa cum se arunca în Argentina până mai deunăzi.

Numărul lor era foarte mare iar rasele cu totul superioare. Toți călătorii cari au trecut prin Țările românești, în trecut, aduceau laude bogăției noastre animale; caii, cornutele mari și mici, mai cu seamă când era vorba de Moldova, erau vestite; se căutau pentru prăsilă și se cumpărau cu miile, de Turci, Poloni, Austriaci și Prusieni. Calul moldovenesc era exportat până în Danemarca, chiar pentru ameliorarea rasei chevaline daneză.

Turcii aveau chiar o zicătoare: un tânăr persan și un cal moldovenesc e tot ceea ce se poate dori mai mult.

Situația aceasta am început însă s'o pierdem cam de pe la 1775, dela pacea dela Kuciuk-Cainargi, când Marea Neagră începe să fie deschisă și vaselor celorlalte state, în afară de Turcia, și mai ales dela pacea dela Adrianopole (1829) când Principatele noastră încep să intre în legături comerciale și cu celelalte țări din Europa. Deacum încolo, agricultorul român, va fi îndemnat să se ocupe, din ce în ce mai mult, cu cultivarea cerealelor, cari găseau un preț bun pe piețele străine (nu mai eram nevoiți să ne vindem produsele numai Turciei, pe prețuri de nimica). Așa se face că suprafața rezervată altădată pășunatului se micșorează în favoarea culturilor de tot felul, iar acestea încep a se practica în ultimul timp, pe o scară din ce în ce mai mare cu ajutorul mașinilor.

Dar cea mai importantă cauză care a contribuit ca această ocupație, atât de importantă altădată, să cadă pe planul al doilea, a fost închiderea granițelor de către Austro-Ungaria la 1866 când s'a interzis importul și chiar transitul de carne și de animale vii din țara noastră, în și prin fosta monarhie.

Pe de altă parte, transporturile mecanice (calea ferată, automobilele, autocamioanele) precum și Războiul de Intregire, au avut și ele partea lor, destul de însemnată, în descreșterea numărului și chiar degenerarea raselor de animale.

După Războiul Mondial, statul a luat tot felul de măsuri, pentru îmbunătățirea și pentru creșterea numărului lor. Astfel a înființat și astăzi dispune de numeroase herghelii de cai, la Rădăuți, în Bucovina, unde se crește calul arab, la Rușeț, (jud. Brăila) unde se crește calul anglo-arab, numit „Gidran”, la Parța în jud. Timiș-Torontal unde se crește calul anglo-normand cunoscut sub numele de „nonius”, la Bondița lângă Cluj și la Sâmbăta de jos unde se crește calul Lipița, precum și depozite de *armăsari* la Anadolkiroi în jud. Constanța, la Rușeț, la Slobozia (jud. Ialomița), Grași (jud. Neamț), la Rădăuți, Turnu-Severin, Homorod (Târnava-Mare), etc., pentru *tauri* la Runcu în Muscel, la Rușeț și la Popăuți în jud. Botoșani, pentru oi la Palas lângă Constanța, la Brebeni pe Olt, la Dulbanu-Crețu, în jud. Buzău, și la Domnița, în jud. R.-Sărat.

În afară de toate acestea, pentru a încuraja creșterea animalelor de rase superioare, statul mai împrumută, fără dobândă, pe crescători pentru a cumpăra reproducători, iar camerele de agricultură organizează expoziții agricole cu care ocazie distribue și premii în bani.

Inițiativa particulară s'a remacrat prin sindicatele de crescători delă Brașov, Mediaș și Grabat pentru rasele de vaci Simmenthal, cele delă Sibiu pentru rasa Pintzgau și cele din Maramureș, pentru rasa bună.

Rezultatele sunt dintre cele mai bune.

1. Cele mai iubite și mai numeroase animale din țara noastră sunt OILE (peste 12 mil.); crescute din cele mai vechi timpuri, pentru carnea, lâna și pielea lor, până mai acum câteva decenii, ciobanii cu turmele lor considerabile de oi au străbătut neîncetat, în lung și'n lat, pământul locuit de Români, scoborîndu-se delă munte la câmpie în timpul iernii, sau urcându-se delă câmpie la multe în timpul verii (transhumanță), răspândind și menținând obiceiurile, credințele, precum și unitatea limbii.

Rasele de oi. Cele mai numeroase oi aparțin raselor indigene, *rasa țigae*, cu lâna fină, moale, subțire și deasă, și *rasa țurcană* (bârsană), cu lâna lungă dar cam lăptoasă. Țigaiia neagră e vestită pentru carne; se găsește mai ales în Dobrogea.

Printre cele de rasă străină, cele mai importante sunt oile de *merinos*, *astrahan* și *karakul*.

Țurcana neagră se încrucișează foarte mult cu rasa *karakul* pentru a obține o lâna neagră foarte mult prețuită; din încrucișarea rasei țigae cu *merinos* se obține rasa *spancă* (Ba-

sarabia, Dobrogea) iar din încrucișarea dintre țigae și țurcană se obține rasa *stogoșă*.

Cât despre *capre*, acestea sunt într'un număr cu mult mai redus.

Oi merinos (clișeu Rom. Ec.)

2. BOVINELE (4 mil.). Printre animalele de muncă, cel mai important și cel mai răspândit animal din țara noastră e *boul*: din nefericire însă, în Vechiul Regat, mai cu seamă, acest animal e cam degenerat, nu prea e îngrijit, adeseori chiar vacile cari dau lapte, sunt puse la jug, iar în timpul iernii nu prea au adăposturi bune.

Provinciile alipite și în special *Banatul*, *Transilvania* și *Țara Crișurilor*, sunt cele mai importante regiuni de creștere a bovinelor; ele dispun de cel mai mare număr și de cele mai îngrijite vite.

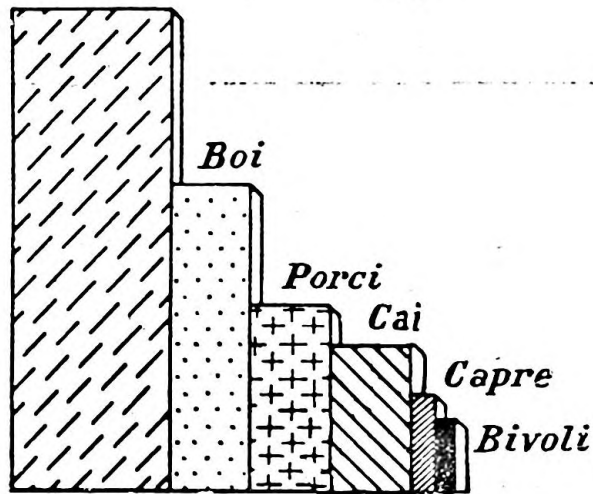
Cele mai importante rase indigene sunt: rasa de *stepă* foarte dezvoltată, cu coarnele mari, minunată pentru muncă, în care distingem varietățile: *boul moldovenesc*, *boul ialomișean* și *transilvănean* și *rasa de munte*, caracteristică printr'o talie și coarne mici.

Cât despre rasele străine importante, se poate cita: rasa *Simmenthal* și *Pintzgau* în Transilvania, *rasa Brună alpestră* în Maramureș și *rasa Rosie* (Angeln) din Sudul Basarabiei.

Cât despre *bivoli* aceștia sunt mai puțin răspândiți în

Oi

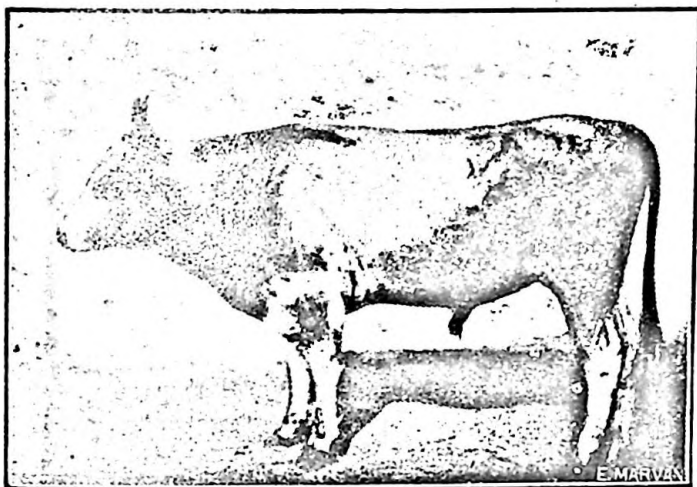
țara noastră (Câmpia Dunării, a Bârsei și a Tisei mai mult)

Rasa Moldovenească

sunt și mai plăpânzi de altfel, nu rezistă la gerurile mari din timpul iernii; sunt utilizați ca animale de muncă și mai cu

seamă bivolițele sunt căutate pentru lapte, care e de o calitate cu totul superioară.

Rasă Moldovenească (clișeu Rom. Ec.)

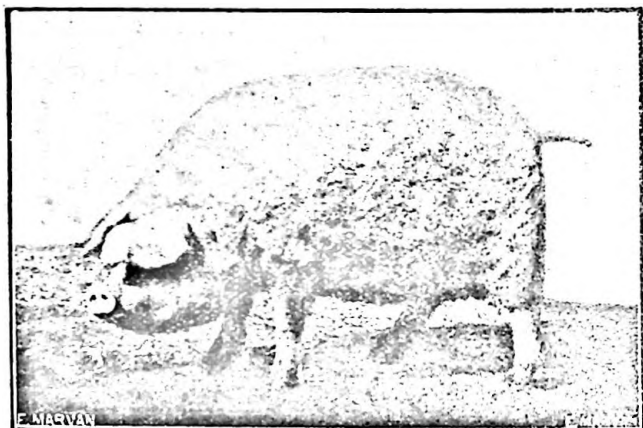
3. CAILI (2 milioane), cei mai numeroși și frumoși, sunt răspândiți prin Basarabia, Transilvania, Banat, Țara Crișurilor, Câmpia Dunării și'n Dobrogea.

Odinioară, *caili moldovenesti* erau vestiți în toată lumea; astăzi, numărul lor a scăzut, iar rasa care se apropia de cea arabă, a degenerat mult.

În afară de rasa moldovenească, întâlnim în țara noastră și alte rase; astfel *calul Dobrogean*, de talie mijlocie dar foarte puternic, *calul Transilvănean* mai robust, *calul de munte*, mic dar foarte rezistent și deprins a urca munții, *calul Huțul* din Bucovina (tot cal de munte), *calul Basarabean* mare, de fracțiune (rusec), iar dintre rasele importate, utilizate la îmbunătățirea raselor indigene, cele mai însemnate sunt: rasele *pur sânge englezesc*, rasele *anglo-arabe* (Ghirdan) rasele *orloff-rusești* (Basarabia), rasele *anglo-normande* „nonius” din Banat și împrejurimile Aradului, rasa *Lipitan* din regiunile muntoase ale Transilvaniei, etc.

4. PORCII (peste 3 milioane) se cresc mult în Banat, Transilvania, Oltenia și Muntenia de Nord.

Rasa mangalița răspândită în toate țările balcanice, e cea mai prețuită la noi și pentru grăsimea și pentru carnea ei; sunt două varietăți, una cu părul alb, alta cu părul negru. Cât despre rasa indigenă, aceasta este caracteristică printr'un

Rasa mangalița

păr lung, prin urechile ascuțite și drepte; în regiunile de munte, acești porci sunt mai mici și se numesc „stocli” în timp ce în câmpia Dunării sunt mai mari și se numesc porci de *baltă*. Se mai întâlnește și porcul *palatin* cu urechile în jos și porcul „basna” nume care i s'a dat după localitatea unde a fost creată această varietate (Berkshire și mangalița).

Rase străine: rasa Yorkshire, răspândită în Banat, Ardeal și Bucovina și rasa Berkshire în centrul și Nordul Basarabiei.

PEȘTELE. Dintre toate bogățiile animale din țara noastră, peștele constituie una din cele mai importante bogății. Dunărea cu bălțile ei și mai cu seamă delta marelui fluviu, a fost întotdeauna un rezervor de cea mai mare însemnătate, din care s'au alimentat Grecii, Turcii, Polonii și Rușii; peștele a constituit întotdeauna un articol important de schimb, între noi și celelalte țări.

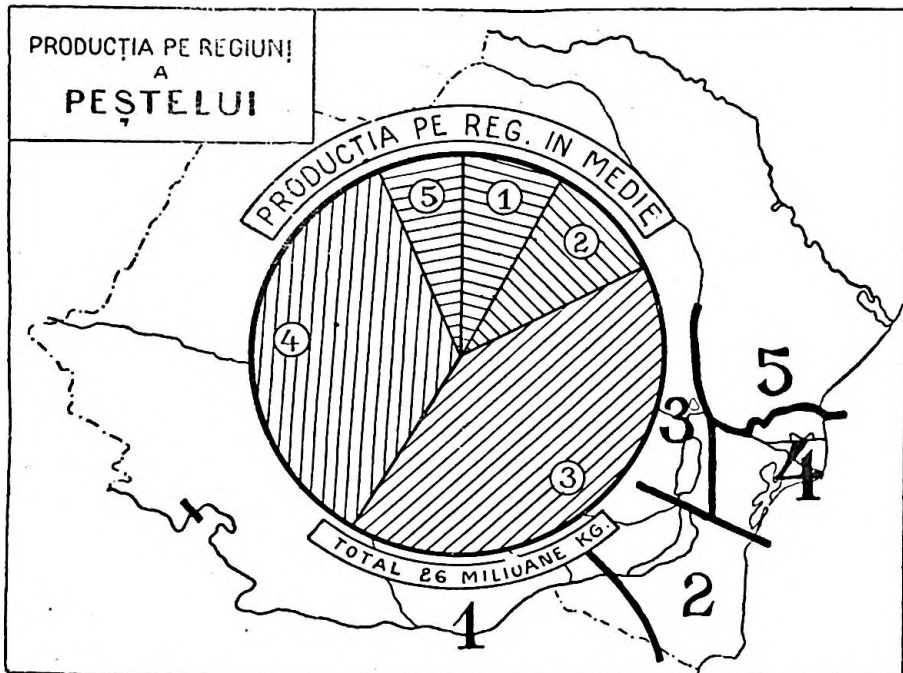
Venețienii veneau în principate și vindeau mătăsăriile, oglinzile lor, etc. și cumpărau în schimb cantități mari de pește pe care-l transportau apoi în toate țările din Europa.

Cele mai importante ape în această privință sunt apele Dunării.

Piscicultura în lacurile de munți sau câmpie e foarte puțin răspândită în țara noastră. În Bucovina, Transilvania, Banat, sunt câteva lacuri în care se crește crapul și păstrăvul ca și la Rucăr, lângă Câmpulung (păstrăvi).

Cât despre celelalte râuri, pescuitul în apele lor se practică pe o scară foarte restrânsă; de asemenea și pescuitul în apele Mării Negre e foarte puțin dezvoltat.

Datorită Dunării care udă România pe o distanță de vreo

1075 km. (Baziaș-M. Neagră), datorită revărsărilor din fiecare primăvară care alimentează o sumedenie de bălți înșirate de-a lungul ei, datorită Deltei foarte bogată în bălți, România constituie una din cele mai importante țări din Europa în producția de pește de apă dulce (după Rusia care dispune de apele Volgei).

În anii buni se pescuiește până la 33 mil. kg. și chiar 42 mil. (apele statului + ale particularilor) în timp ce în anii răi producția scade până la 17—18 mil. kgr.

Din cele trei secțiuni ale Dunării, pe pământul României, secțiunea muntoasă, între Baziaș și T. Severin, e cea mai săracă în pește; în schimb în câmpie și mai cu seamă pe măsură ce se apropie de vărsare în mare, Dunărea devine din ce în ce mai bogată.

Cea mai mare parte din pescăriile Dunării constituie proprietatea statului, care deține în mâinile lui cursul Dunării dela Baziaș și până la mare și toată regiunea inundabilă cu bălți cu tot, la care trebuie să se mai adauge limanurile din Sudul Basarabiei precum și lacurile de apă dulce și sărată din Dobrogea și apele M. Negre dela limanul Nistrului și până la Ecrene (peste 1.189.000 ha).

Pescuitul în apele mării Negre a fost neglijat până acum câtăva vreme; în ultimul timp însă statul a luat năsari pentru ca să se facă mai activ; astfel pe când noi pescuim 500.000 de scrumbii, Bulgarii pescuiesc în apele lor peste 20 milioane.

De altfel pescuitul și'n delta Dunării nu se face sistematic, căci din 260.000 ha. ape care ar putea procura aproape 20 mil. kg. pește nu se obține decât 3 milioane.

Țărnul Mării dela limanul Nistrului și până la capul Midia dispune de o mulțime de lacuri sărate. Aceasta e coasta mării Negre cea mai bogată în pește în apele căreia se prind *scrumbiile*, *nisetrul* și *chefalul*.

Dela capul Midia și până la Constanța și chiar mai la Sud, nisetrul nu se mai întâlnește și nici alte specii importante de pește. Pe măsură însă ce te apropii, de-a-lungul coastei, de granița Bulgariei, numărul *scrumbiilor albastre* crește ca și al altor pești cari vin în unele epoci ale anului din M. Egee și marea Mediterană.

Primăvara când apele revărsate de Dunăre sunt adânci și se întind pe suprafețe mari, pescuitul nu e prea abundent; de asemenea nu e bogat nici în Mai și nici în Iunie. Din luna August însă, când apele încep să se retragă în regiunile inundabile, iar apa din lacuri începe să scadă, pescuitul devine de atunci încolo foarte mare. August, Septembrie, Octombrie și Noembrie sunt lunile cele mai importante din acest punct de vedere. În Ianuarie și Februarie se poate de asemenea prinde cantități mari de pește sub gheață, când lacurile sunt puțin adânci și frigul mare; se face o gaură în gheață și imediat pești se strâng în număr foarte mare.

Pescuirea *Nisetrului* e cel mai bine organizat; e renumit și pentru iererele lui. Nisetrul e prins mai mult vara și foarte puțin iarna.

Scrumbiile de Dunăre sunt foarte adeseori afumate.

Primăvara și chiar în Februarie uneori scrumbiile intră în apele Dunării, unde rănesc până în luna Mai când își depun lapții.

În anii buni se prind până la 4 milioane de scrumbii, în cei mai răi până la 800.000. Aceste diferențe atât de pronunțate provin din curenții Mării Negre și din temperatura apelor mării și Dunării.

Chefalul e un pește migrator. Din Mai și până în August trece din mare în apele lacurilor dela Iarm. Este prins în cantități mari în canalele cari se construiesc în acest scop în apropierea Iarmului mării.

Scrumbiile albastre sunt pescuite în apele Mării Negre în dreptul Constanței, spre Mangalia și mai ales în golful Balci, spre frontiera Bulgariei. Se prind cam jum. milion pe an.

Se pot distinge ani buni când se pescuiesc cantități foarte mari de pește și ani răi; totul depinde de Dunăre: pătrunde, în timpul inundărilor cantități mari de apă proaspătă în bălți, pescuitul va fi abundent, pătrunde puțină și lacurile nu sunt bine alimentate iar apele murdare nu sunt îndepărtate, pescuitul e slab, și de proastă calitate; pești cari trăiesc în lacuri a căror apă nu e primentă, degenerază. iar carnea lor capătă un miros și gust care le face să nu mai poată fi mâncată.

În delta Dunării sunt o mulțime de lacuri mari și adânci dar sunt cu totul neproductive din cauza apelor murdare; ele dispun de o vegetație bogată care împiedică lumina, aerul și căldura să pătrundă în ele.

Cu toate acestea regiunea inundabilă oferă un teren care dispune de o foarte abundentă hrană pentru pești: viermi de toate speciile, larve, molusce, grăunțe de iarbă; și bogăția aceasta alimentară explică în bună parte șederea lor în această regiune și în bălți.

În anul 1918, nivelul apelor Dunării a fost atât de mic, încât nu s'au mai revărsat, așa că bălțile n'au mai fost alimentate cu apă; consecința a fost că nici un pește n'a pătruns din Dunăre în lacuri; pe de altă parte, peștii cari se găseau în aceste bălți n'au mai avut hrana necesară așa că foarte mulți au pierit. A fost anul cel mai prost pe care l-a avut vreodată România.

Delta Dunării este una dintre cele mai mari suprafețe de apă din țara noastră (250.000 hectare) și cu toate acestea ea este aceea care procură cantitatea cea mai mică de pește; aceasta fiindcă bălțile aici sunt rău alimentate cu apă dulce și în schimb cea mai mare parte din ele sunt pline cu ierburi și plante acvatice.

Un mare număr de lacuri sunt alimentate cu apă murdară și transformate în mlaștini aproape, cum sunt lacurile Murghiol, Crapina, unul dintre cele mai frumoase, lacul Greaca, etc.

Lacul Razim e un exemplu admirabil care ne arată cum se

poate mări bogăția lacurilor în pește, aprovizionându-le cu apă dulce. Are o suprafață de 80.000 hectare și n'avea până în anul 1906 nici o legătură cu Dunărea. Salinitatea apelor făcea aproape imposibilă viața peștilor în acest lac. Producția aproape se ridică la 40.000 kg pe an (jum. kg. de hectar).

Când s'a construit canalul Regele Carol I, care unește lacurile Razim cu Dunărea, apa dulce a înlocuit apa sărată iar urmarea a fost că îndată peștii au început să se înmulțească atât de mult, încât producția s'a ridicat în ultimul timp la 6 milioane kg. pe an (75 kg. de hectar).

Pescuțul din primul an a fost atât de bogat, încât s'au scos cheltuelile de construcție a canalului.

De asemenea canalul principele Ferdinand (1912—1914) care unește canalul Dranov cu Dunărea, din primul an, de când a fost deschis, a mărit producția dela 200.000 kg. la 700.000 kg. de pește. Cheltuelile de construcție au fost acoperite din primul an.

România produce o cantitate de pește de 42 mil. kgr. anual (atât apele cari aparțin statului — 20 mil. kg. — cât și cele particulare — 22 mil. kg. — care poate fi evaluată, cu icre cu tot, la trei miliarde lei; cantitatea de icre negre variază între 2—3 vagoane anual; sunt de o calitate cu totul superioară, superioare chiar celor rusești, exportându-se în Germania și Franța, unde sunt vândute totuși sub numele de caviar rusesc.

Superioritatea icrelor noastre constă în faptul că pescarii români n'adaugă nicio substanță chimică conservatoare (acid salilic, urotropină), atât de dăunătoare sănătății.

Exploatarea bălților cari aparțin statului se face fie prin arendarea lor, fie prin plata în natură (dijmă).

Peștele prins e transportat în diferite puncte de concentrare unde agenții statului și pescarii, conform convențiilor încheiate, își iau partea ce li se cuvine.

Dacă suprafața de 600.000 hectare, care aparține statului, ar fi amenajată în condițiuni tehnice și hidrobiologice moderne, producția medie ar putea fi de 200 kgr. la hectar sau în total, pe an, de 120.000.000 kgr. ceea ce ar reprezenta o valoare de cel puțin 2 miliarde 40 milioane lei, din care, partea statului ar fi aproape de 1 miliard 200 milioane lei.

În afară de alte diferite ameliorări, pescăriile statului au nevoie de luntre pentru transportul peștelui, de fabrici de con-

serve, de frigorifere, de amenajarea și construirea porturilor de pescuit (Constanța, Sf. Gheorghe, Vâlcov, Tulcea, Galați, Brăila).

Astfel pescuitul se prezintă ca un domeniu foarte larg, care ar putea deveni un mare câmp de activitate și de profituri, atât pentru populațiile riverane cât și pentru societățile care și-ar investi capitalurile într-o asemenea întreprindere.

ALBINĂRITUL. Creșterea albinăritului este una din ocupațiile cele mai vechi ale poporului nostru, moștenită dela vechii Agatirși, Geți și Daci. Au fost timpuri, când Principatele noastre, exportau cantități importante de *ceară* și *miere*, în Ardeal, Turcia (păteau o parte din tribut cu miere și ceară) și în Italia. În multe orașe din Italia, la Roma chiar, cele mai bune lumânări se fabricau cu ceara adusă din Principate.

Erau mulți boieri cari posedau prisăci cu mii de știubee. Mierea era vândută în boloboace ca și vinul.

De când însă, în veacul al XIX-lea, a început să se consume tot mai mult zahărul extras din sfeclă, iar în locul cerei pentru luminat să se întrebuinteze alte mijloace, ocupația aceasta, deși foarte productivă și foarte ușoară, a dat foarte mult înapoi.

Astăzi în Vechiul Regat, județele *Mehedinți* (marca e o albină), *Buzău*, *Vaslui*, *Iasi*, *Argeș* și *Ilfov*, iar în provinciile alipite, în Transilvania, în județele *Hunedoara*, *Târnave* și *Cluj*, în Basarabia, *Tighina*, *Cetatea Albă* și *Ismail*, sunt ținuturile în care locuitorii se mai ocupă pe o scară mai mare, cu creșterea albinelor.

Țara noastră posedă astăzi cam vreo 650.000 stupi cari produc circa 3.600.000 kg. miere și 200.000 kg. ceară, în valoare cam de vreo 200 milioane lei.

VIERMII DE MĂTASE. Introduși în Principate, probabil de către Turci prin veacul al XVII-lea (borangic e cuvânt turcesc) iar în Transilvania aduși din Italia în vremea stăpânirii austriace (Maria Tereza a încurajat foarte mult creșterea viermilor de mătase; din timpul ei s'au realizat în Banat frumoasele culturi de duzi care se nătlănesc pe marginea șoselelor) ocupația aceasta a dat foarte mult înapoi, în ultimul timp, de când piața noastră a fost inundată de pânzeturile de humbac.

Cât despre Basarabia, creșterea viermilor de mătase în veacul al XVIII-lea, se practica ca'n toată Moldova, cu care pe vremea aceea această provincie forma un tot.

După 1812, când Basarabia e lăuată de Ruși, creșterea viermilor a fost continuată mai ales de coloniștii Bulgari și de Găgăuți cari veneau din ținuturi în care ocupația aceasta e practică de mai multă vreme, așa că erau obișnuiți cu ea.

Vechea administrație rusească a contribuit și ea la intensificarea acestei ocupații, distribuind gratuit semințe și duzi.

Creșterea viermilor de mătase e în strânsă legătură cu cultura duzilor; gândacii de mătase nu se hrănesc decât cu frunzele acestui copac care întâlnește în țara noastră toate condițiile favorabile dezvoltării lui, solul și climatul colinelor și al câmpiilor mai ales.

Climatul țării noastre e destul de favorabil de altfel și în ceea ce privește evoluția viermilor de mătase, în special a raselor anuale, adică a celor de primăvară, singurii cari se cresc la noi. Creșterile din timpul verii nu prea au sorți de izbândă din cauza căldurilor prea mari din lunile Iulie și August.

Ceea ce ar favoriza la noi mult dezvoltarea acestei ocupații e și mâna abundentă de lucru ce se întâlnește la sate: familiile dela țară sunt foarte numeroase, iar munca care trebuie depusă e dintre cele mai ușoare, așa că se poate ocupa foarte bine atât copiii cât și bătrânii.

DUDUL. În țară se găsesc în plină producție cam 1.200.000 de duzi, aproape toți sălbateci, adică ieșiți din semințe.

Cel mai răspândit și singurul cultivat în stil mai mare e dudul alb.

Dudul negru e cu mult mai puțin răspândit decât cel alb.

În mod excepțional și'n număr cu totul restrâns se găsesc duzi albi, De Cattanco și de Lombardia.

În ultimul timp statul a introdus în pepinierele sale varietățile: Mosetti, Nigra, Japonica, etc.

Statul posedă de altfel șase pepiniere speciale pentru duzi, la *Tighina*, la *Recaș* și la *Orșova*, în Banat, la *Cazaci* în Dâmbovița, la *Băneasa* în jud. Ilfov și la *Podul Văleni* în jud. Prahova.

Duzii produși în aceste pepiniere se impart cultivatorilor pe prețuri foarte mici.

Cât despre viermii de mătase cari se cresc în țara noastră, sunt cei de rasă anuală, viermii cu coconii galbeni, cari sunt cei mai răspândiți. Se cresc mai cu seamă galbenii puri originari din Italia, Franța și Ungaria; printre aceștia se cresc varietățile: albul eticezesc, albul de Adrianopole, albul de Bagdad și albul de origine franceză.

Numai statul și stabilimentele autorizate au dreptul să vândă și să împartă semințele viermilor de mătase. Parte din semințele distribuite de stat sunt importate din străinătate, (Franța, Italia, Ungaria), parte sunt produse de Ministerul de Agricultură în stația sericicolă dela Orșova.

Dintre toate semințele importate, cele din Ungaria dau cele mai bune rezultate.

Regiunea cea mai importantă de cultură a viermilor de mătase e Banatul, unde, spre deosebire de restul țării, producția sericicolă e organizată aproape ca un monopol al statului (statul oferă gratis semințele și dă dreptul de folosință a frunzelor de duzi plantați pe marginea șoselelor, în schimb toată producția de mătase trebuie vândută lui).

Centrul regiunii acesteia e *Lugoju*.

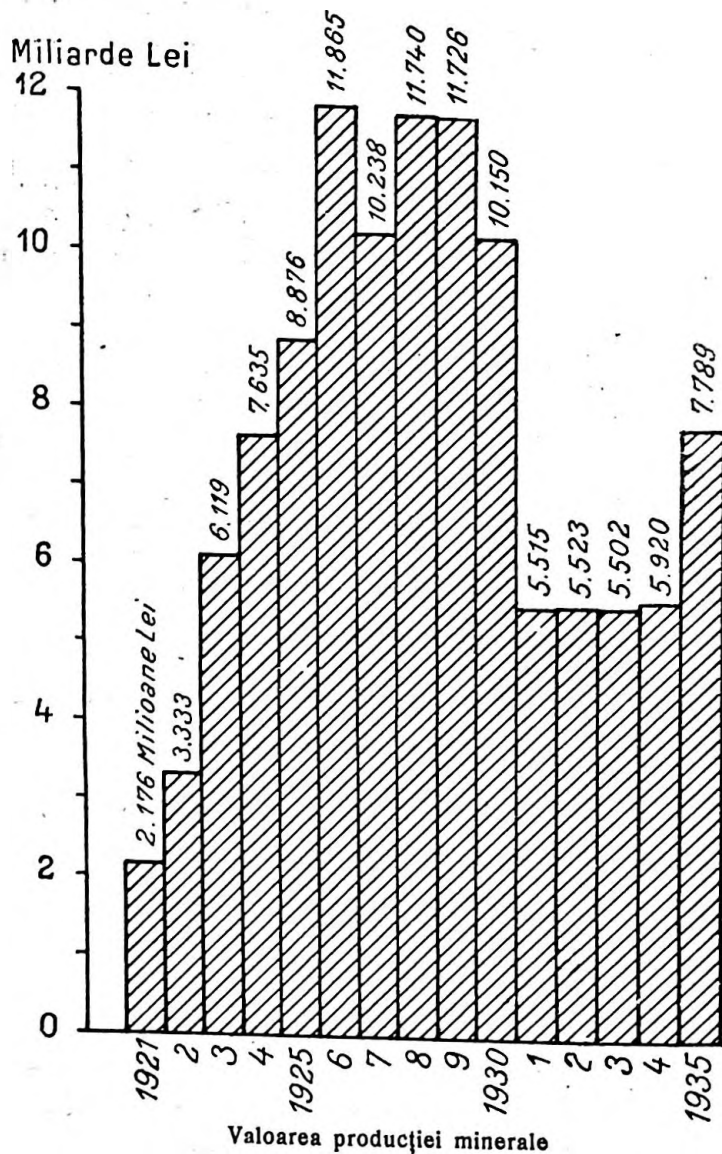
În Vechiul Regat județele sericicole sunt: Dolj, Olt, Romanați, Vlașca, Ilfov, Muscel, Dâmbovița și Mehedinți, iar în Basarabia: Cahul, Ismail, Tighina și Cetatea Albă; producția acestei regiuni nu se poate cunoaște exact.

În general, probabil că țara noastră are o producție cam de vreo 480.000 kgr. mătase anual.

Mineralele

În privința mineralelor, România e una din țările cele mai bine înzestrate căci în pământul ei se găsesc aproape toate mineralele și mai cu seamă cele mai importante izvoare de energie (petrol, cărbuni, gaz natural) de care nu poate fi lipsită în momentul de față viața modernă. Din această cauză, ținând seama și de materiile prime pe care le are la dispoziție, țara noastră are puțința să-și creieze o însemnată viață indu-

strială care s'o pună într'o dependență cât mai mică față de celelalte state industriale ale Europei.

Că industria minieră ocupă un loc important în economia și finanța românească nu numai prin aportul ce-l aduce în

compunerea venitului național sau în exportul țării, dar și prin evoluția și progresul ce l-a marcat dela războiul mondial.

Industria minieră însă ocupă un loc important și în exportul țării. Singurele noastre produse miniere exportabile sunt *petrolul și sarea*. În afară de sare care prezintă circa 1/1000, se poate vedea din tabloul de mai jos că singur petrolul ocupă 1/3 din exportul României.

Isvoarele de energie

Petrolul, cărbunele, gazul metan și căderile de apă — acestea din urmă sunt utilizate pe o scară redusă — sunt isvoarele de energie ale țării noastre.

PETROLUL constituie cel mai important combustibil din țara noastră și întrucât în pământul nostru se găsesc unele dintre cele mai importante zăcăminte, România, în momentul de față, se numără printre cele dintâi țări producătoare din lume.

În țara noastră petrolul e cunoscut încă din veacul al XVI-lea și XVII-lea fiind menționat în diferite documente sau de diferiți călători cari au trecut pela noi, mai cu seamă prin județele Prahova și Bacău, unde populația rurală îl întrebuința la unsul osiilor.

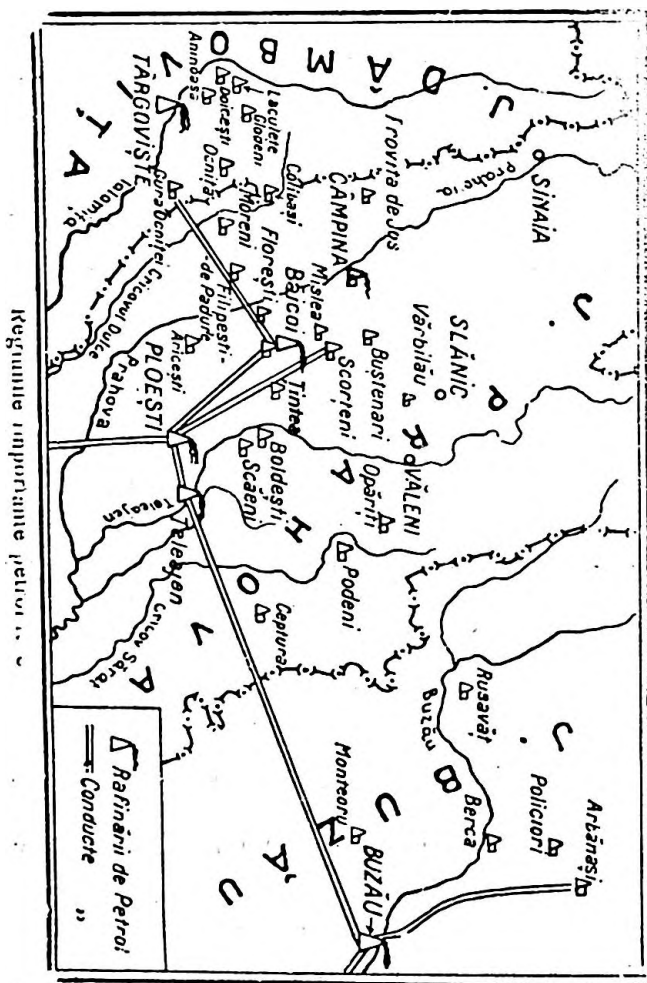
Târziu de tot, în veacul al XIX-lea când i se cunoaște compoziția și când începe să se extragă din el o mulțime de derivate printre cari și gazul lampant, începe să fie întrebuințat la luminat (Bucureștiul a fost cel dintâi oraș din lume, luminat cu petrol).

Multă vreme, până la sfârșitul veacului al XIX-lea (1890), exploatarea lui s'a făcut cu totul primitiv, prin săparea puțurilor din care „puțarii” îl scoteau cu găleata, așa cum se scoate și astăzi apa din puțuri în multe locuri.

Din această cauză neajunsurile erau foarte multe, căci puțul nu putea atinge adâncimile la cari se găsește petrolul, pe de o parte, iar pe de altă parte lucrătorii erau expuși la fiecare pas din cauza gazelor inflamabile și otrăvitoare. Prețul ridicat al petrolului din vremea aceea (producția era foarte

mică) constituia un stimulente în dezvoltarea acestei industrii, așa că această industrie făcea eforturi foarte mari pentru a pune mâna pe piețe străine unde să-l poată exporta.

În scurt timp însă (sfârșitul veacului al XIX-lea) România

nu mai putea face concurență Americanilor, cari perfecționară extragerea petrolului (sistemul sondelor), transportul lui (petrolul nostru era transportat în butoaie, pe care), distilarea și rafinarea lui, în așa fel, încât, reușiră (Americani) să scadă atât de mult prețul petrolului și al derivatelor lui, că țara noastră se găsi într'un moment, într'o situație cu totul inferioară.

Această perioadă care nu putea dura mult timp, e caracterizată, în afară de neajunsurile de mai sus, la noi, prin exploatare și capitaluri mici.

România nu putea rămâne nepăsătoare față de noile metode de exploatare. Deaceia la sfârșitul secolului al XIX-lea se introduce și la noi sistemul sondelor, marea exploatare începând să înlocuiască astfel mica exploatare, capitalurile mari luând locul micului capital.

Cu noua tehnică se va putea ajunge la adâncimi de peste 1000 m.; dar sondele sunt scumpe, așa că marile capitaluri străine (americane, engleze, franceze, belgiene) vor fi acelea cari vor ocupa cea mai mare parte din exploatarea acestei bogății naționale.

Producția în schimb a crescut vertiginos: dela 50.000 tone cât fusese în 1890, se ridică în 1904 când se descoperi regiunea Moreni, la 500.000 tone, iar în 1913, în ajunul Războiului Mondial, la 1.800.000 tone. România devenea astfel a patra țară producătoare din lume (Statele Unite, Mexicul, Rusia, România).

Petrolul în țara noastră se întâlnește și se exploatează mai cu seamă în stratele terțiare. Cele mai bogate zăcăminte se găsesc în terțiarul cel mai recent (pliocen) de pe povârnișurile Carpaților Meridionali din Muntenia; în Moldova se găsesc în terțiarul vechi.

Cu toate acestea petrolul nu rămâne întotdeauna în locurile în care s'a format; el se mută din loc în loc; se pot distinge și zăcăminte primare și secundare; s'a format în primele strate și în urma peregrinării ajunge în stratele secundare. Zăcămintele primare se întâlnesc deobicei în delte, la gurile râurilor.

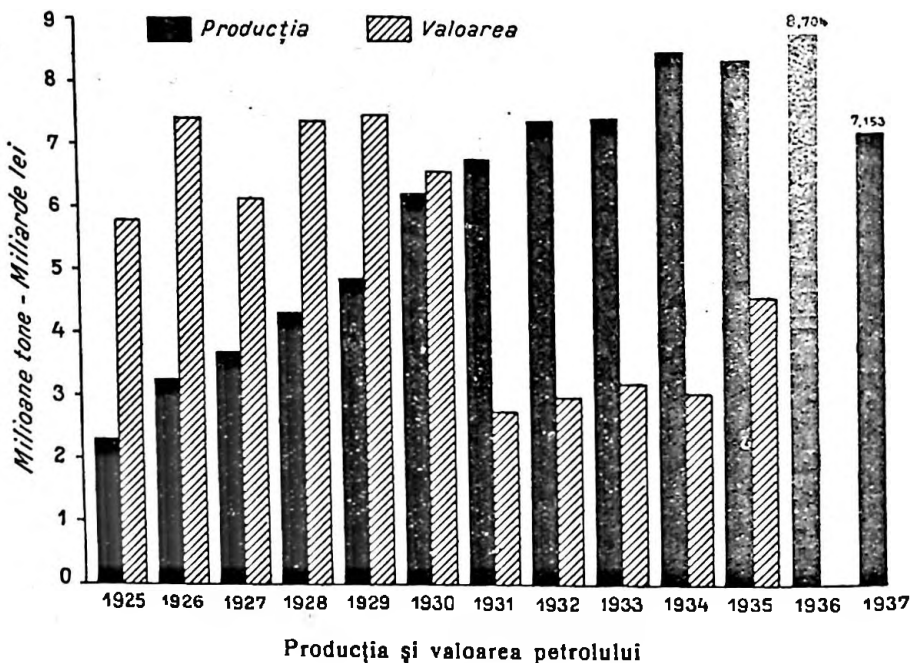
Cu cât se găsește la adâncimi mai mari, cu atât cheltuelile de exploatare, de foraj, sunt mai mari cu atât și compoziția și calitatea lui sunt mai diferite.

Marele schimbări cari se produc adeseori încă în profunzimi, în scoarța pământului, explică, în bună parte, de ce sonde foarte apropiate unele de altele, n'ajung toate la aceeași rezultat; unele dau producții foarte mari, altele, la o distanță numai de câteva zeci de metri, nu dau nimic sau dau petrol care nu poate fi întrebuințat.

Exploatarea petrolului prin sonde e foarte costisitoare, căci costul unui metru forat e de 5.000—6.000 lei (au fost ani când au costat câte 15.000, 1914) așa că, dacă petrolul se găsește la o adâncime de 500—600 metri, costul unei sonde se ridică la 10—12 milioane lei; aceasta când e vorba de o regiune cunoscută, fiindcă în caz contrar, cheltuelile sunt și mai mari, riscurile cresc în mod considerabil; în acest caz e nevoie să se construiască drumuri, să se transporte ma-

terialul și mașinile în locurile hotărâte, trebuie să se construiască case pentru lucrători și personalul tehnic. Timpul necesar pentru foraj, variază după adâncimea la care se găsesc straturile petrolifere; astfel, dacă forajul înaintază câte 40—50 cm. pe zi și dacă sondajul trebuie făcut până la 600—700 m., timpul necesar e de 3—4 ani și uneori chiar de 5 ani.

Exploatările zonelor petrolifere dau rezultate foarte nesigure.

Astfel uneori trebuie să pui 5—6 sonde până să descoperi zonele petrolifere; rareori un singur sondaj e suficient.

În exploatările dela Arbănași, Ceptura, Florești, societățile petrolifere au trebuit să facă mai multe sondaje până să ajungă la o zonă favorabilă; în alte locuri după ce s'au făcut cheltueli enorme, nu s'a dat de petrol. Societatea Steaua Română lucrează la Ceptura, din 1912, fără rezultate prea favorabile, ca și societatea Româno-Americană la Păcurari, pe când societatea Petrolul Românesc a început sondajul în 1921 la Florești în condițiuni foarte favorabile.

Într'un cuvânt, riscurile sunt foarte mari, așa că toate aceste cheltueli nu le pot susține decât societățile cu capitaluri mari. E adevărat că adeseori o singură sondă acoperă cheltuelile mai multor ani, ceea ce se întâmplă foarte des în industria noastră petroliferă.

Petrolul brut, așa cum iese din pământ, e strâns în gropi sau în rezervoare mari de tablă și se transportă apoi prin conducte sau prin

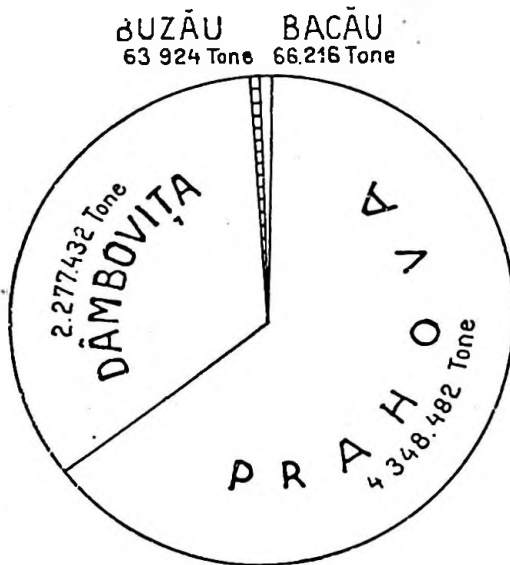
vagoane cisterne la rafinării unde este purificat și supus distilărilor; se extrage din el benzina care e atât de mult întrebuințată astăzi, petrolul lampant, diferite uleiuri grele, precum și uleiurile din care se extrage parafina, utilizată la fabricarea lumânărilor, etc.

Residurile cari rămân după distilare, formează păcura (mazut) care e utilizată ca combustibil.

Marile societăți posedă propriile lor rafinerii, dar sunt și rafinerii mai mici care lucrează petrolul brut, al societăților cari, nu dispun de rafinerii.

Astăzi țara noastră produce peste 7.300.000 t. (1937), cam câte 2.000 vagoane pe zi, ceea ce însemnează că producția a crescut, în momentul de față, de peste patru ori față de aceea dinaintea războiului: România ocupă locul al șaselea printre țările producătoare de petrol de pe fața pământului (St.-Unite, Rusia, Venezuela, Iran, Indiile Olandeze, România; de asemenea are o foarte mare importanță petrolul românesc pe piața mondială, deoarece 80% din producția petrolului nostru se exportă.

În țara noastră zona petroliferă ocupă o suprafață foarte

Producția petrolului

întinsă, petrolul găsindu-se în toată regiunea externă a Carpaților din Bucovina și până'n Oltenia, dar mai cu seamă în ținuturile dela cotul Carpatic, la o adâncime care variază între

30—1400 m.: județele mai importante din acest punct de vedere sunt: j. *Prahova* cu localitățile Cămpina, Băicoi, Buștenari, Ceptura, Moreni, Țintea, cari dau cea mai mare cantitate de petrol (70% din toată producția țării), *Dâmbovița* (25%) cu loc. Ochiuri, Gura Ochișei, Colibași, *Buzău* (3,50%) cu Arbănași, Sărata Monteoru, Niculești și Bacău (1,50%) cu loc. Lucăcești, Moinești, Solonț, Tețcani.

Petrolul se mai găsește și'n Transilvania, în ținutul Ciucului și Trei Scaune, în Maramureș, în valea Izei, în munții Lăpușului, precum și lângă Ocna Sibiului, Teiuș, Turda și Dej.

Vagoanele cisterne fiind neindestulătoare pentru transportul cantității de petrol, necesară distileriilor sau porturilor de export, s'au construit câteva linii conducte (pipeine) prin care petrolul poate fi cu mult mai ușor transportat: Cămpina-Ploești, Ploești-Giurgiu și Ploești-Constanța unde se încarcă direct în vapoarele tancuri.

Că petrolul constituie una din avuțiile cele mai importante din țara noastră, reese foarte clar din importanța pe care o ocupă în comerțul nostru extern (locul al treilea: cerealele, lemnele și petrolul).

GAZUL NATURAL. Gazele naturale constituiesc un alt izvor însemnat de energie și de bogăție pentru țara noastră. România e una din țările cele mai bogate de pe fața pământului în privința aceasta; din nefericire însă cantități considerabile se pierd zadarnic nefiind utilizată decât o cantitate cu totul redusă.

Gazul natural din Transilvania e format mai mult din *metan* (97—99,25%), fiind cel mai bogat gaz din lume în hidrocarburi; se distinge din acest punct de vedere de gazele naturale care se găsesc în Vechiul Regat, în regiunea petroliferă.

La noi nu se cunoaște prea de mult timp importanța și compoziția metanului. În Transilvania, se descoperise înainte de război, mai cu seamă în regiunea Basna.

Multe ținuturi bogate în gaz metan au fost cunoscute prin anul 1919, mai întâi în apropierea Sărmășelului pe unde se căuta potasiu.

Fiindcă aceste gaze naturale și mai cu seamă cele din Transilvania dispun de foarte mult *metan*, au o mare putere calo-

rică. După calculele făcute, un metru cub are 8716 calorii; o suprafață de 1 kilometru pătrat poate da 140 mil. m. c. gaz; fiindcă regiunea aceasta se întinde pe o suprafață de vreo 515 km. p. în țara noastră, producția României ar putea fi de 72 miliarde m. c. gaz, care ar da 600.008 miliarde calorii.

Comparat cu cărbunele dela Petroșani, cele 72 miliarde m. c. de gaz, corespund la 20 milioane vagoane. Cum extracția anuală de cărbune e cam de 20.000 vagoane, producția unui singur an ar putea înlocui 1000 de ani exploatarea dela Petroșani.

Unii geologi susțin că, conținutul bazinului transilvănean e de 5 ori mai bogat.

Oricare ar fi calculele, adevărul e că țara noastră posedă provizii uriașe de gaze naturale cari sunt suficiente să o aprovizioneze de acum înainte încă foarte multă vreme cu lumină, căldură și energie.

Cele mai numeroase foraje n'ating o adâncime mai mare de 200 m., așa că de cele mai multe ori cheltuielile de captare ale gazului metan sunt cu mult mai mici decât cele ale petrolului.

Ținuturile cele mai importante producătoare de *gaz natural* se găsesc în general în regiunile petrolifere din Vechiul Regat, precum și'n câmpia Transilvaniei și'n regiunea Târnavelor.

În Transilvania putem distinge trei ținuturi principale producătoare cari aprovizionează industria și populația cu gaz: regiunea *Sărmaș, Saroș și Basna*.

1. Dela Sărmaș pleacă o conductă (73 km.) prin care s'ar putea transporta 300.000 m. c. de gaz, spre Turda-Mureș-Uioara. Această conductă alimentează cu energie un număr însemnat de uzini. Orașul Turda dacă se bucură de o viață puternică industrială, aceasta se datorește gazului metan: fabricile de calciu, de sticlă, de pielărie, morile, fabricile de bere, precum și cele de sârmă cele mai mari din țara noastră, toate sunt puse în mișcare cu acest izvor de energie.

A doua regiune importantă e regiunea *Saroș* care alimentează printr'o conductă de 12 km. lungime comunele Saroș și Dicio-Sân-Martin; datorită gazului metan cu care e alimentat, orașul Dicio-Sân-Martin a devenit un centru important industrial. Uzinele de nitrogen folosesc în special acest izvor de energie.

A treia regiune e regiunea *Basna* care alimentează comu-

nele Basna și Mediaș cu gaz și datorită acestui gaz, orașul Mediaș devine din ce în ce mai mult un mare centru industrial (fabrici de pielărie, de sticlă, de mașini de scris).

Numărul orașelor însă alimentate cu asemenea gaz e cu totul redus: *Turda, Mediaș, Dicio-Sân-Martin, Uioara și Basna*. Intr'un viitor toate marile orașe din Transilvania vor putea întrebuința foarte ușor metanul care se găsește în cantități atât de mari în această parte a țării.

Existența gazului metan în Transilvania va avea o importanță foarte mare, căci aceasta va constitui marea regiune industrială a țării. Gazul natural unit cu energia hidroelectrică vor putea permite electrificarea țării; Bucureștiul și toate orașele Transilvaniei ca și întreaga regiune petroliferă se vor putea foarte ușor alimenta cu curentul electric produs de acest gaz.

Luminatul caselor și al străzilor ca și încălzitul caselor s'ar putea realiza foarte ușor întrucât aparatele de încălzit sunt simple iar gazul e foarte eficient. Metanul arde fără fum și fără cenușe.

Și'n afară de toate acestea metanul mai poate fi utilizat și ca materie primă fiindcă din el se pot scoate o mulțime de substanțe chimice: alcool metilic, aldehydă formică, bioxid de azot, necesar fabricării acidului azotic și azotaților, îngrășăminte chimică, etc. În regiunea petroliferă se extrage benzina din gaze și numai după aceea gazele se dau consumului pentru ars.

Până astăzi însă, cea mai mare parte din gazul produs e consumat în industrie unde servește ca izvor de energie.

Se pierd totuși cam 3 milioane m. c. gaze zilnic.

CĂRBUNII DE PĂMÂNT constituiesc al treilea combustibil important, fiind întrebuințați pe o scară mai largă, mai cu seamă, la drumul de fier și în diferite întreprinderi industriale.

Țara noastră dispune de terenuri întinse carbonifere, dar exploatarea lor e redusă (e întrebuințat petrolul în locul cărbunelui) din care cauză de un export nici nu poate fi vorba.

România dispune de următoarele tipuri de cărbuni:

Antracit, huiță, cărbune brun, lignit și turbă.

Antracitul e cel mai bun cărbune pe care-l avem, din nefericire însă se găsește în cantități foarte mici (rezerva e de

at s
întâ
mă.

rj.
pest
:ogea

Ican
Anina
loric

aluat
ovulu

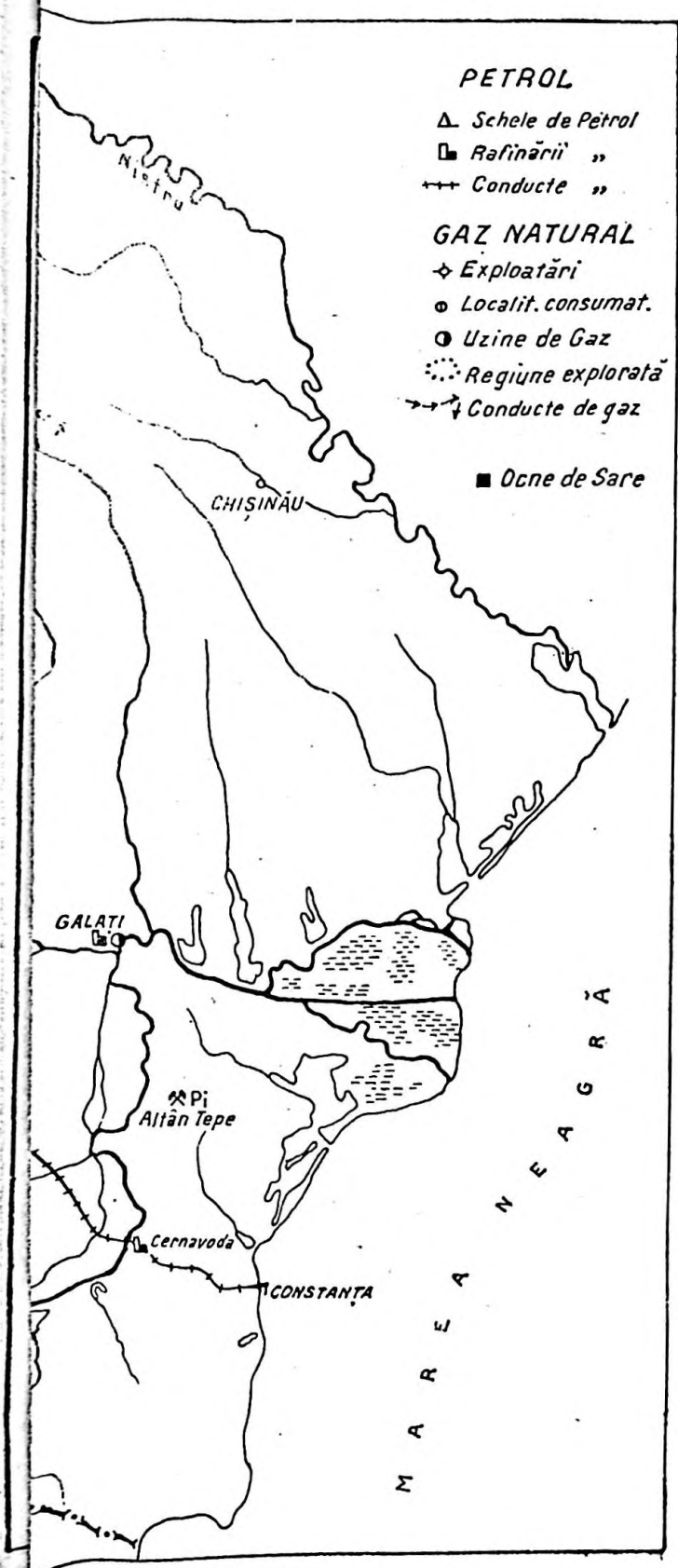
tratu
ă să
e sui
stra
rioar
omar

decă

in ba
supe
N.V
Ticu
recun

can
rind-
alitat
pierc
spec
supe
ni Co
bă.

ântu

METALE

Mine în producție

Au. Aur Mn. Mangan

Ag. Argint Mi. Mica

Al. Sulfur Hg. Mercur

Cu. Cupru Pb. Plumb

Fe. Fer Pi. Pirita

Cr. Crom Sb. Antimoniu

+ Chihlimbar.

■ Uzine metalice

▲ Triunghiul aurifer

PETROL

▲ Schele de Petrol

■ Rafinării

++ Conducte

GAZ NATURAL

◆ Exploatare

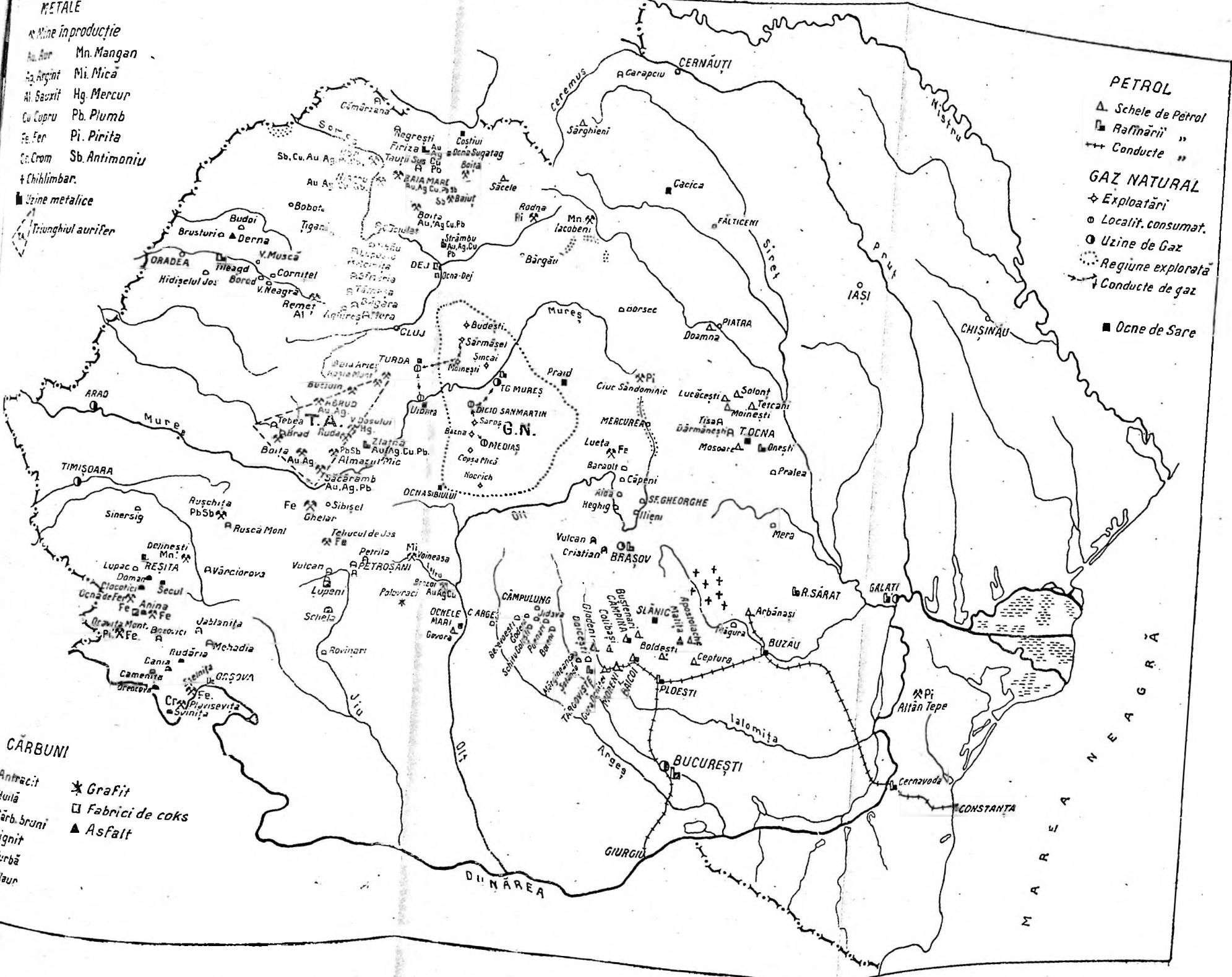
○ Localit. consumat.

● Uzine de Gaz

⊙ Regiune explorata

→ Conducte de gaz

■ Ocne de Sare

CARBUNI

□ Antracit

○ Huilă

▲ Cărb. brun

○ Lignit

⊙ Turbă

⊙ Plaur

★ Grafit

□ Fabrici de coks

▲ Asfalt

100.000 t.) în așa fel încât au fost ani când s'a și renunțat să se mai exploateze. Produce peste 8000 de calorii. Se întâlnește în țara noastră acest cărbune în depozitele liasice ce mărginesc partea de sud a granitului de Târnava.

Regiunea în care apare la zi e *Schela* din județul Gorj.

În restul țării se mai găsește la adâncimi mari de peste 1200 m., printrunele locuri din Muntenia, Moldova și Dobrogea; din aceste locuri însă nu se exploatează.

Huila se găsește atât în regiunea Brașovului (Vulcan, Codlea și Cristian) cât și în regiunea (Banatului, Reșița, Anina, Bârzasca, Bigăr și Lupac). Acest cărbune are o valoare calorică de 6000—7000 calorii.

Rezerva totală de huilă în întreaga țară poate fi evaluată cam la vreo 30.790.000 tone. Huila din regiunea Brașovului n'are decât o importanță locală.

În general se observă că huila care s'a format în straturile de pământ cari au suferit mișcări tectonice, se prezintă sfărâmată, conținând multă *cenuse* și procente însemnate de *sulf* (Cozla) și *apă* (Brașov), pe când huila din bazinele unde straturile au fost mai puțin frământate, e de o calitate superioară putând fi utilizată și la prepararea cocsului metalurgic (Doman, Anina, Secul, Bigăr).

Cărbunele brun se găsește în cantități mult mai mari decât huila și adeseori o și înlocuește în industrie.

Regiunile importante cu acest cărbune se întâlnesc în bazinul Comănești, Asău din jud. Bacău, în bazinul Jiului superior (Petroșani, Lupeni), în bazinul Brad, Baia de Criș, la N.V. Clujului (bazinul valea Almașului, Someș), la Aghireș, Ticu, Lupoiaia, etc., în bazinul Rusca Montana din Banat, precum și în regiunea Mehădiei.

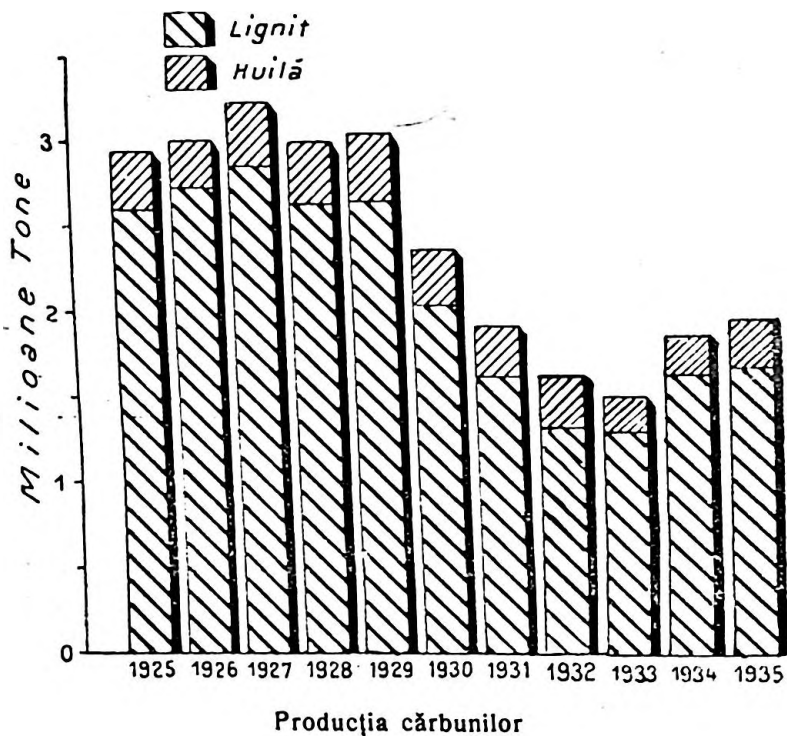
Rezervele de cărbuni bruni din țara noastră se ridică cam la un miliard 730 milioane tone, regiunea principală constituind-o bazinul Petroșanilor; cărbunii din acest ținut sunt de o calitate superioară putând fi comparați cu huila. La aer nu-și pierd calitățile fizico-chimice și nu se transformă în praf. Ca aspect sunt negri lucioși și compacți; de asemenea de o calitate superioară sunt și cărbunii din stratele superioare ale bazinului Comănești. Ceilalți cărbuni bruni sunt de o calitate mai slabă.

A patra categorie de cărbuni care se găsește în pământul

nostru, e *lignitul*. Se întâlnește în cantități foarte mari: rezerva ligniților exploatabili se ridică la o cantitate de peste un miliard 100 milioane tone, iar cea posibilă la miliarde tone.

Regiunile mai importante sunt următoarele:

1. Zona subcarpaților Getici dela Dunăre și până în valea Dâmboviței pe o linie de aproape 240 km.: a) În Oltenia la Cucești, Arnota etc. (jud. Vâlcea); Oltenia are o rezervă imensă dar din cauza depărtărilor mari a zăcămintelor de lignit față de calea ferată e cu totul aproape necomercializată.

b) În Muntenia, în regiunea muncelilor dintre Olt și Dâmbovița, la Curtea de Argeș, Tigreni, Cerbușeni, în județul Muscel la Domnești, Berevoiești, Șchitu-Golești, Poenari și Boteni.

2. În zona colinelor Subcarpaților meridionali dintre valea Dâmboviței și valea Prahovei, la Căndești, Mărgineanca, Pandele, Șotânga, Aninoasa, Lăculețe, Filipeștii de Pădure, precum și în raza Subcarpaților Răsăriteni (Ojasca) și în câmpia Română, unde s'a întâlnit lignit în urma sondajelor făcute (Mărculești Filaret) și unde rezerva probabilă e de miliarde de tone.

3. A treia zonă principală de ligniți e cea din Transilvania din ținuturile Făgăraș, Brașov, Căpeni, Baraolt, Iieni, Vlădeni, Aita de mijloc, Ciucul de jos, Borsec.

4. A patra zonă se întinde la Vestul și Nord-Vestul munților Apuseni, la Dorna de sus, Tătăruș și Budoii, la Sudul Oradiei Mari, la Hidișetul de jos, pe valea lui Mihai, în depresiunea Crișului Alb, la Gura Honț, în depresiunea Zalăului (Bobota).

Lignitul în general e un cărbune de o calitate inferioară; valoarea lui calorică e cam de 2500—3800 calorii. Au multă apă și dau, unii dintre ei, residuri de peste 25%.

În sfârșit țara noastră mai posedă și regiuni în care se găsește *turba*; acest cărbune se întâlnește:

1. În regiunile înalte muntoase ale Carpaților, la înălțimi de 1000—2000 m. prin depresiunile din jurul izvoarelor, a lacurilor glaciare și pe golurile pleșuve deasupra zonei pădurilor de conifere; aceste turbării au aspectul unor pajiști moi, umede, formate din mușchi și ficheni.

Cele mai importante turbării alpine sunt cele de lângă Lacul Roșu, de pe muntele Penteleu (j. Buzău), de pe muntele Urdele și Muntinu (Parâng), de pe Retezat, Negoiful, Godeanu, Ceahlău, etc.

2. A doua regiune în care se găsește turba, sunt ținuturile joase din regiunea deluroasă subcarpatică din Moldova (valea Bahnei, Dersca, din jurul orașului Fălticeni), din Bucovina (Vatra Dornei, Iacoheni, Sulița, Moldova), din Transilvania (Borsec din j. Mureș, cele dela Ponor din j. Alba, Șercaia și Lunca Olutului din Făgăraș, cele dela Basna din j. Târnava-Mică, Malnaș din j. Trei Scaune).

Felul cărbunelui	Rezervele expr. în tone
Antracit	100.000
Huilă	3.079.000
Cărbune brun	1.732.090.000
Lignit	1.106.623.000
Turbă	67.600.000
Total	2.909.492.000 ton

O turbărie importantă e cea dela Eced (j. Sălaj) situată la N.V. Satului Mare, la graniță, împărțită cu Ungaria.

Din punct de vedere caloric, turbele din Maramureș, Bucovina și din Nordul Moldovei, reprezintă cele mai ridicate puteri calorice, ajungând până la 4300 calorii, pe când cele din Transilvania sunt mai slabe.

După evaluările făcute, rezervele zăcămintelor de turbă cari pot fi ușor exploatare se ridică, cam la peste 67 mil. t.

Rezultă din cele arătate mai sus, că România dispune de o rezervă de 3 miliarde tone cărbuni aproape, ceea ce înseamnă că pentru nevoile ei industriale această rezervă îi e suficientă încă multă vreme. Se observă însă, în ceea ce privește consumul acestui combustibil, că în ultimul timp a început să fie pe o scară tot mai mică întrebuințat din cauză că e concurat de celălalt combustibil (petrol) care este mai eficient pe piața internă. Astfel țara noastră în anul 1926 a produs 3 mil. tone, în timp ce producția anului 1932 a scăzut la 1.600.000 tone.

4 *Căderile de apă* constituiesc un alt izvor de energie importantă; toate râurile noastre aproape pot fi utilizate din acest punct de vedere: Dunărea, Oltul, Mureșul, Siretul, Bistrița, etc. pot procura o imensă forță motrice; apele din țara noastră constituiesc o rezervă considerabilă pentru viitor. Statul de altfel și-a dat seama de importanța acestui izvor de energie și prin „legea regimului apelor” alcătuită după război, le-a declarat ca bunuri publice, punându-le sub controlul lui.

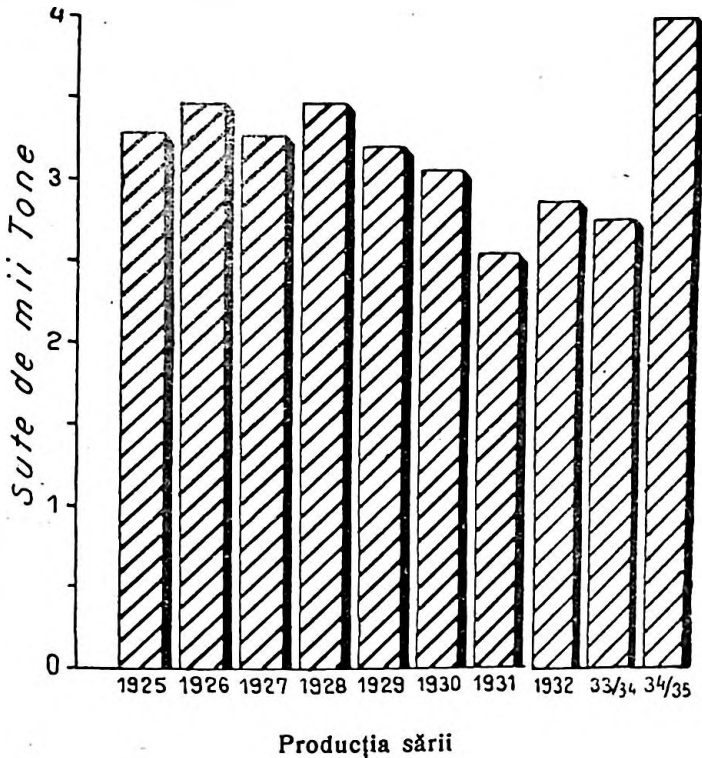
Din nefericire însă, până astăzi, căderile de apă sunt puțin întrebuințate la noi; industria mică utilizează mai ales acest izvor de energie; morile, pivele și ferăstraiele, așa că în această privință, țara noastră nu se poate compara cu celelalte țări din Europa, Elveția, Suedia, Germania, Franța, Italia.

ALTE MINERAIE. SAREA. România posedă în pământul ei și alte minerale care prezintă o importanță destul de mare. Astfel pământul ei dispune, spre deosebire de țările vecine, Bulgaria, Iugo-Slavia și Rusia, de cantități considerabile de *sare*, care după unele evaluări ar putea satisface nevoile lumii întregi.

Sarea se găsește din abundență atât în provinciile alipite cât și în vechiul Regat. Numai masivul de sare dela Tg.-Ocna ar putea alimenta toată țara timp de 800 de ani deacum înainte (4 km. lungime, 300 m. lățime și 100 m. adâncime) și asemenea

masive se întâlnesc foarte des în cuprinsul țării (Ocnele Mari în județul Vâlcea, Slănic în Prahova), mai cu seamă în dealurile subcarpatice din Muntenia și Moldova, în podișul Transilvaniei, precum și'n baziul Izei din Maramureș.

Exploatarea sării din aceste ținuturi se practică din cele mai vechi timpuri; Românii sistematizaseră foarte mult extragerea sării; și astăzi se întâlnesc în foarte multe locuri în Ar-

deal (Uioara, Turda) urmele galeriilor de sare, din acele timpuri.

Sarea a constituit un venit din cele mai importante pentru domnitorii noștri, în trecut, după cum astăzi constituie pentru stat care a instituit monopolul asupra ei (1862).

Deși cantitățile disponibile sunt imense, producția anuală se ridică abia la 264.000 t., din care o bună parte se exportă în Bulgaria, Iugo-Slavia, Egipt, iar înainte de război se vindea și'n Rusia.

Se exportă cam. vreo 40.000 t. anual.

Dacă producția e redusă, aceasta se explică în bună parte

prin faptul că sarea, în țară la noi, nu este încă destul de industrializată; din sare s'ar putea extrage clorul, sodiul, compușii sodiului, carbonatul și bicarbonatul de sodiu căutați atât de mult în industrie și medicină.

Nu toate masivele salinifere sunt exploatare.

Cele mai importante saline, exploatare în momentul de față, sunt: în Vechiul Regat, la Tg.-Ocna (j. Bacău), Slănic (Prahova) și Ocnele mari (j. Vâlcea), în Transilvania la Ocna Sibiului (lângă Sibiu), la Uioara, Turda, Ocna Dejului (lângă Dej) și Praid pe Târnavă Mică, precum și în Maramureș, la Slatina și Sugatag, în Bucovina, la Cacica.

METALELE. În privința metalelor, România fără să dispună de cantități prea mari, are totuși o situație destul de bună.

Astfel *minereuri de fier* se găsesc în mai multe regiuni, țara noastră dispunând cam de vreo 26 mil. tone minereuri rezerve, cu un conținut de fier care variază între 25% și 50%.

Regiunile din care se exploatează minereurile de fier, sunt.

1. Regiunea *Poiana Ruscă* care se găsește pe versantul nordic al Carpaților Meridionali, în județele Hunedoara și Caraș, cu două ținuturi importante de exploatare: a) zăcămintele din *Ghelar* exploatare împreună cu uzinele din Hunedoara, de către Regia Publică Comercială Hunedoara, și b) zăcămintele din *Teiușul de jos*, exploatare de Societatea Titan, Nadrag, Calan.

Un neajuns dintre cele mai mari pentru punerea în valoare a acestor minereuri, îl constituie conținutul prea ridicat în mangan.

2. Regiunea *Banatului* cu zăcămintele mai însemnate situate în partea occidentală pe o zonă care se întinde dela N. la S. dela *Dognecea* la *Moldova Nouă*.

Zăcămintele acestea care dau minereuri de o calitate bună (magnetită și hematită) aparțin societății „Uzinele și Domeniile Reșița”.

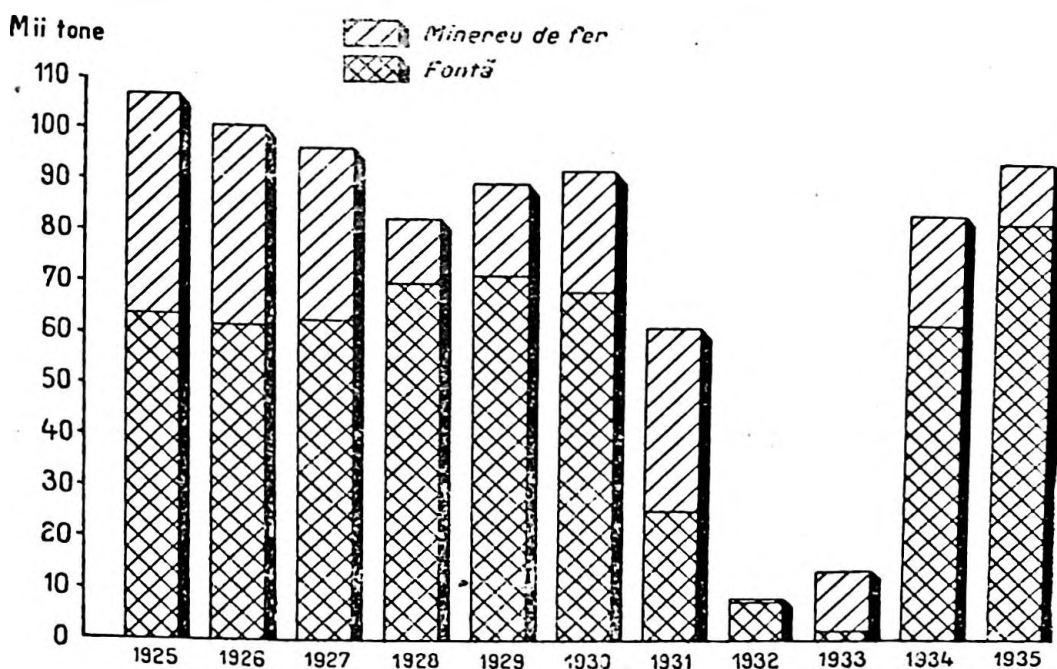
Celelalte zăcămintele din Banat sunt mai puțin importante.

Comunele principale cu minereuri de fier sunt următoarele: Dognecea, Ocna de Fier, Bocșa Montană, Lupac, Dolina-Liubcova, etc.

3. Munții Apuseni constituiesc a treia regiune cu zăcăminte de fier, care e însă de mică importanță. Minereuri de fier, în această regiune, se întâlnesc în munții Bihor, în ținutul Vașcău, în munții Codrului și în regiunea Arieș-Turda.

Cea mai mare parte din aceste zăcăminte se găsesc în posesia Regiei Publice comerciale Huniedoara.

4. *Regiunea Ciuc* cu localitățile *Lueta, Racoșul de Jos, Mădăraș*, etc., nu prezintă prea mare însemnătate; minereurile conțin puțin fier.

Producția fierului și a fontei

5. Și'n sfârșit, în regiunea *Maramureșului*, în Nordul țării, la frontiera cu Ceho-Slovacia, de-a-lungul Tisei, se găsește o zonă însemnată de mineralizare, care cuprinde zăcăminte variate metalifere de aur, argint, plumb, zinc, apoi fier și mangan.

Prin localitățile în care se găsesc minereuri de fier pot fi menționate: Kirva-Turc, regiunea Poiana Rhona, Baia Luchi și Comârzan.

Țara noastră produce cam vreo 100.000 tone minereuri de fier pe an, dar are nevoie de cantități mult mai mari, așa că pentru satisfacerea necesităților, uzinele metalurgice sunt silite

să întrebuințeze pentru fabricarea oțelului și a fontei, fier vechi, sau să importe minereuri. Astfel oțelăriile Reșița și Ferdinand, utilizează aproape 65% fier vechi la încărcătura furnalelor pentru fabricarea oțelului, iar pentru fabricarea fontei, 25%.

Numai furnalele înalte dela Huniedoara și Vlahița au întrebuințază deloc fier vechi.

Minereurile de pirită dintre care unele sunt cupritere se întâlnesc în special în *Dobrogea* (Altântepe, Bașchiori și Ortachioi), în *Banat* (Oravița, Ciclova, Sasca și Moldova), în *Carpații Meridionali* (la Nordul munților Făgăraș, în valea Racovița, în valea lui Stan și valea Latoviței din munții Lotrului și la Baia de Aramă în podișul Mehedinți), în *munții Apuseni* (în regiunea triunghiului aurifer și'n munții Zarandului), în regiune: Baia Mare, Rodna Veche (Kirva-Turc din apropierea frontierei cu Ceho-Slovia, între Ilba și Băiuț e o altă regiune importantă, la Rodna Veche, Borșa, etc.) și'n sfârșit în *Carpații Orientali* în districtele Ciuc (San Dominic) și Neamț.

După evaluările făcute până acuma, România dispune de rezerve de peste 8 milioane tone. În ultimul timp producția de min. de cupru a fost de 6.655 tone.

Minereuri de *plumb* și *antimoniu* se găsesc în munții Apuseni în masivul metalifer lângă Almașul mic și la Rușița în j. Caraș; iar *minereuri de zinc* și *plumb* se găsesc la Cârlibaba. în Bucovina, de *mercur* în valea Dorului lângă Abrud, de *bauxită* din care se extrage *aluminium* la Remetea și Bratea în munții Bihorului, de *crom*, în regiunea Dubova-Ogradena în Banat precum și importante zăcăminte de *mangan* în Carpații Orientali, în regiunea munților Bistriței Aurii, dela Cârlibaba la Vatra Dornei (Iacobeni, Pucioasa, Ciocănești, Cârlibaba), în munții Lăpușului (Mașca din j. Someș), în regiunea Baia de Arieș Turda), în regiunea munților Codrului și munților Zarandului (Vașcău-Moneasa), în Banat la extremitatea de Nord a munților Semenicului, la Sud și Vest de Timiș (Reg. Târnava Delinești) și'n sfârșit în Carpații Meridionali (m. Parângului, Sebeșului).

Mica se găsește în cantități mari în țara noastră, mai cu seamă în munții Lotrului (Voineasa); România, în privința a-

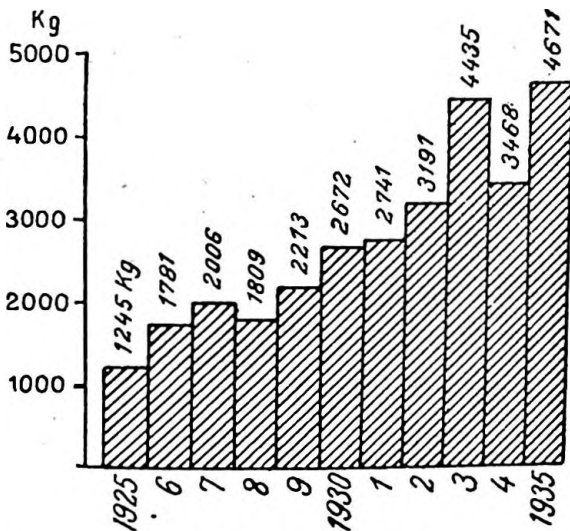
ceasta, e una dintre cele mai importante țări din lume (vine imediat după India și Statele-Unite). Exploatarea ei însă, necesită cheltueli foarte mari, fiindcă se găsește sus pe munți, la înălțimi mari, în locurile inaccesibile drumului de fier sau căruțelor; de aceea trebuie transportată pe spinarea animalelor câte 12—30 km., pe drumuri foarte grele.

R E Z E R V E

MINEREU de	Cantitatea rezervelor totale	Conținutul metalic
Fier	26.220.000	25—60 (fier)
Mangan	9.000.000	14—36 (Nu)
Crom	2 000.000	38—52(CO ₂ O ₃)
Pirită	8.000.000	

(Bul. Inst. Geol.)

METALELE PREȚIOASE. *Aurul și Argintul.* România, și'n privința metalelor prețioase e o țară destul de bine înzestrată; astfel, în ceea ce privește aurul, e cea mai bogată țară din Eu-

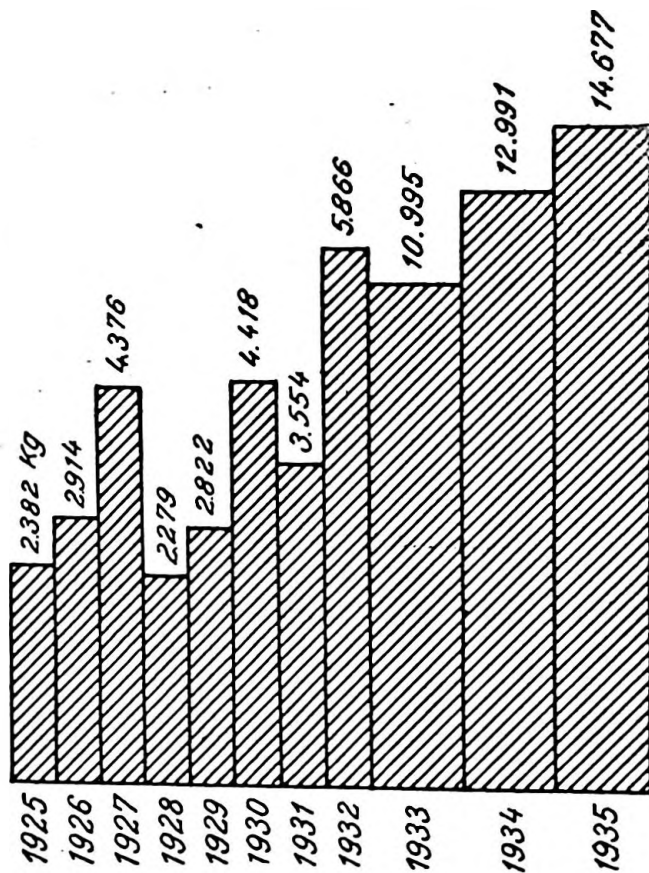

Producția argintului

ropa (producția auriferă a Rusiei e alimentată de minele ei din Siberia) iar în ceea ce privește situația ei în producția mondială, România ocupă locul al 11-lea.

Nisipur anumitor râuri cât și munții Apuseni sunt exploatați din cele mai îndepărtate timpuri. Agatirșii, Iacii și Romanii erau foarte pricepuți în exploatarea acestui metal nobil.

Cea mai bogată regiune auriferă, o constituie munții Apuseni cari dau 77% din producția totală de aur a țării; în acest ținut se întâlnește vestitul triunghi aurifer format din *Roșia*,

Producția aurului

Săcărâmb și *Baia Crișului*; *Offenbaia*, *Brad* și *Zlatna*, sunt alte localități importante de exploatare a aurului.

Alte regiuni destul de importante; din care se extrage acest metal nobil sunt: regiunea *Băii Mari* (*Baia Sprie*, *Capnic*, *Valea Roșie*, *Cărpiniș*, *Baiu*), munții *Rodnei* și munții *Banatului* (*Prigor*, *Gârbovă*, *Bania*, *Șopot*, etc.) care dau cam 23% din producția totală.

Parte din minerele aurifere se găsesc în posesia statului.

parte aparțin țăranilor români cari le exploatează pe seama lor proprie sau aparțin diferitelor societăți (Societatea Mica a cumpărat minele de aur din Brad): în regiunea Abrudului nu e aproape țăran care să nu-și aibă mina și steampul lui (un fel de moară) pus în mișcare de o apă curgătoare, care în fiecare moment, lovește și sfărâmă stânca din care se va culege apoi aurul.

În timpurile mai vechi se exploata și din nisipul câtorva ape renumite în această privință (Jiul, Oltul, Buzăul, Bistrița) de către țăganii aurari cari erau robii domnului.

Astăzi exploatarea aurului din nisipul râurilor a trecut pe seama statului. România a produs în ultimul timp 2.741 kg. aur; se observă o creștere pronunțată a producției (în 1920 producția era redusă la 700 kg.) tocmai în anii de criză (1929—1933) ceea ce se explică prin faptul că aurul e cerut și găsește o piață de desfacere sigură la Banca Națională.

Din aceleași izvoare din cari se extrage aurul, se exploatează și *argintul*, cu singura deosebire, că producția argintului (3.500 kg.) e cu mult mai mare decât a aurului.

Baia Mare (88%) și Capnic (j. Satu-Mare), Baia Crișului (Munții Apuseni) și Dognecea (Banat) sunt cele mai însemnate localități în privința producției argintului.

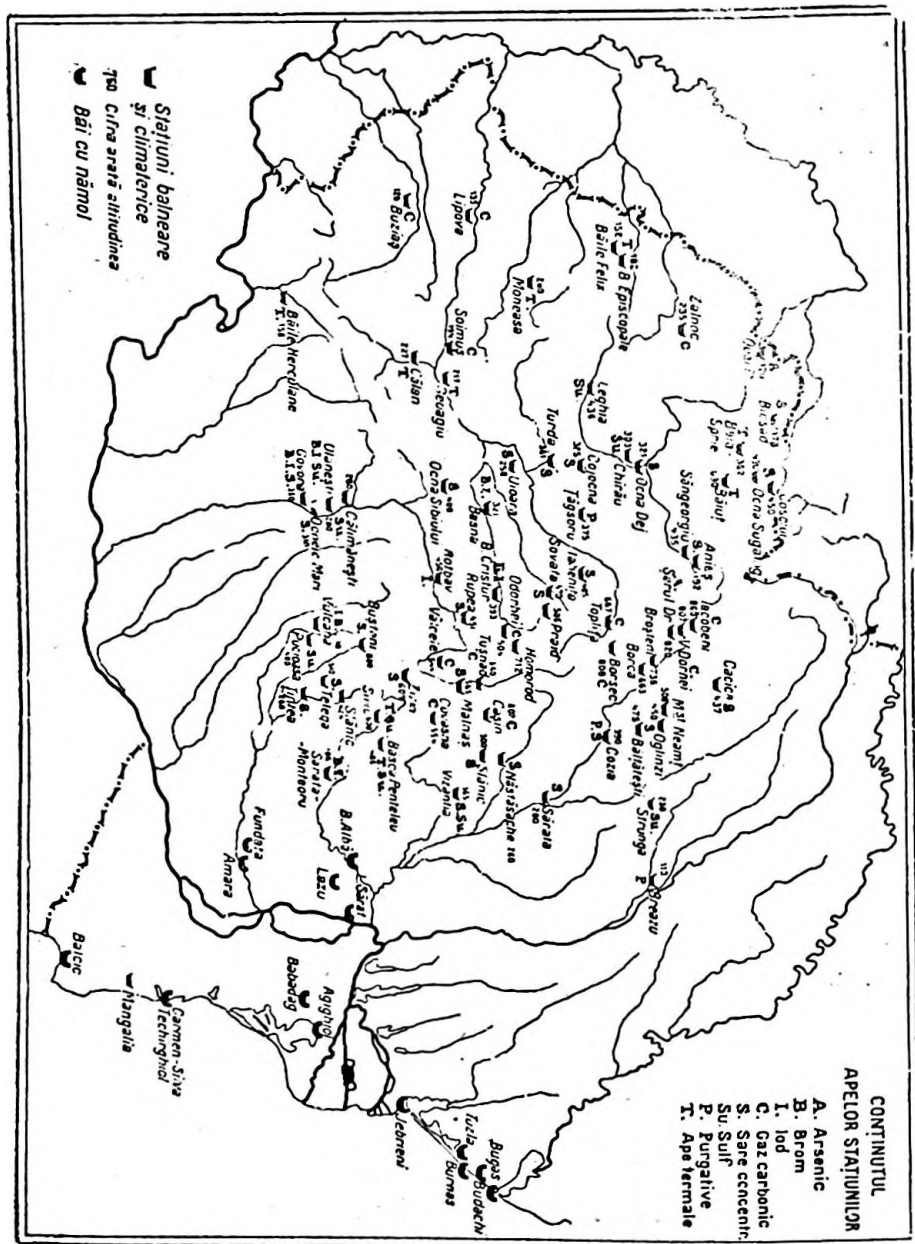
Alte minerale

Și din acest punct de vedere, România e o țară bine dotată. Cu un pământ variat și destul de frământat în cursul timpului (țara noastră are cel mai lung lanț de munți vulcanici, stinși, din Europa), care ascunde în el tot felul de minerale, România e una dintre cele mai importante țări din Europa, care dispune de foarte numeroase izvoare de ape, unele *calde* (termale), iar altele minerale, *sărate, acidulate* (C. O²), *sulfuroase* (S. H²), *feruginoase* (compuși de ai fierului), *iodate* (iod), etc., toate tămăduitoare de diferite boale.

Cele mai importante regiuni, cu ape minerale și termale, sunt în primul rând, povârnișul Carpaților, atât spre Transilvania, mai cu seamă poalele munților vulcanici, cât și spre

Vechiul Regat, podișul Transilvaniei, munții Apuseni și munții Banatului.

Unele dintre aceste izvoare sunt cunoscute și cercetate de suferinzi, încă din timpurile vechi (de pe vremea Romanilor), cum sunt de exemplu *Băile Herculane*, *Geoagiu* și *Căluș*.

Ape sărate. În vechiul Regat, *Ocele Mari*, în jud. Vâlcea, *Slănicul din Prahova*, *Sărata Monteoru*, din Buzău, *Vizantea* în Putna, *Slănicul Moldovei* și *Tg. Ocna*, în județul Bacău, *Strunța*, în județul Roman și *Băllătești*, în județul Neamț.

În Bucovina: Solca.

În Transilvania: Bocata, în județul Mureș, *Ocna Sibiului*, în jud. Sibiu, *Turda* și *Iabenița* lângă Reghinul Săsesc, *Sărata* lângă Odorhei, *Basna* la Nord de Mediaș.

În Maramureș: Sugațag și Coștiui.

Ape acidulate (CO₂), în regiunea vulcanică a Transilvaniei: *Sân-Giorgiul Românesc* pe Someș, *Cobiliza* pe Bistrița, afluentul Someșului, *Vatra Dornei*, în bazinul Dornei, *Borsecul* la sudul Călimanului, *Toplița* pe Mureș, *Băile Tușnad*, la poalele muntelui Puciosul, apoi pe valea Oltului se *întâlnesc*: *Covasna*, *Malnaș*, *Bicsad*, *Vâlcelele*, *Zizin*; în Banat la *Buziaș*.

Ape sulfuroase: *Iacobeni* (Bucovina), *Slănicul Moldovei*, *Vulcana*, *Pucioasa* pe valea Ialomiții, *Govora*, *Olănești*, *Căciulata*, în județul Vâlcea.

Ape iodurate: *Govora*, *Călimănești*, *Căciulata*, *Vulcana*, *Slănicul Moldovei*.

Isoare calde (termale): *Băile Herculane* (68°), ale căror ape sunt identice cu cele dela *Vichy* din Franța, *Băile Felix* și *Băile Episcopiei* de lângă *Oradea Mare*, *Vața*, între *Arad* și *Brad*, *Moneasa*, în munții *Codrului*, *Geoagiu* în apropierea *Orăștiei*, *Călan* lângă *Huniedoara*.

În afară de aceste izvoare minerale, România mai dispune și de nenumărate *lacuri sărate*, cum sunt cele din câmpia *Română*, *Dobrogea* și *Sudul Basarabiei*: *Balta-Albă*, *Lacul-Sărat* lângă *Brăila*, *Amara*, lângă *Ialomița*, *Tekir-Ghiol*, pe malul mării, în *Dobrogea*, *Lacul Tuzla*, la *Sudul Basarabiei*.

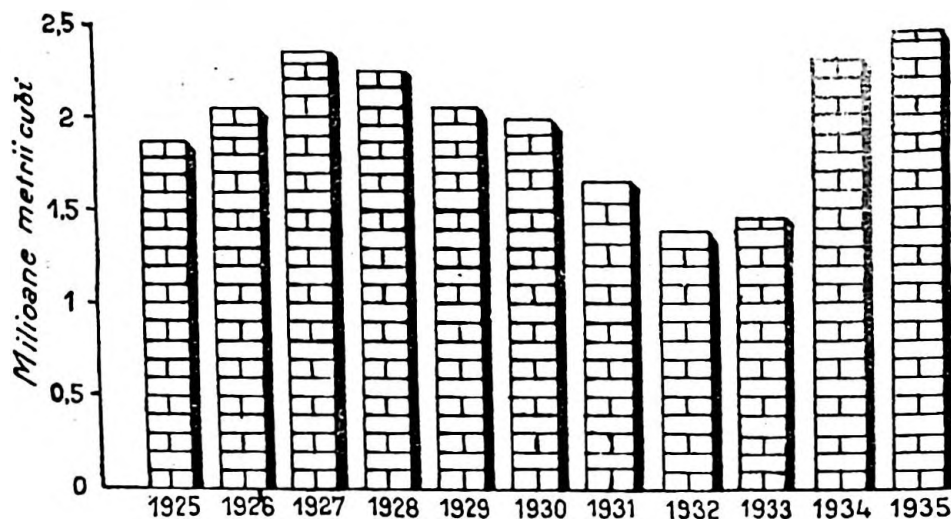
CARIERE DE PIATRĂ. România are în munții, dealurile și podișurile ei, admirabile pietre de construit (pentru poduri și edificii, pentru pavaje, pentru prepararea varului, cimentului, ipsosului, etc.) în așa fel, încât din acest punct de vedere, situația ei e dintre cele mai mulțumitoare.

Astfel, la *Măcin*, *Greci* și *muntele Carol I* lângă Tulcea, se exploatează granitul, de o frumusețe rară.

La *Cernavodă* sunt pietre minunate pentru fabricarea cimentului, iar la *Canara* și *Hârșova* (Dobrogea) un calcar frumos (zaharoid), care servește drept marmoră.

La *Murșlar* (Constanța), cariere de calcar și argilă caolinizată întrebuințată la fabricarea faianței.

La *Gura Văii*, lângă Severin, sunt cariere de piatră din cea mai rezistentă; de aci s'a luat piatra cu care s'a construit podul de peste Dunăre, „Carol I”.

Producția carierelor

La *Albești*, în Muscel, se găsește un calcar frumos, din care s'a construit mănăstirea Curtea de Argeș.

La *Comarnic* și *Breaza de sus* în valea Prahovei, ca și la *Putna* în Bucovina, sunt importante fabrici de ciment.

Dela *Tarcău* (Neamț) și dela *Corbeni* (Argeș), se exploatează gresia, bună pentru pavatul străzilor.

La *Deleni* (jud. Botoșani) și *Hârlău* (Iași), sunt renumite cariere de piatră pentru mori.

La *Racoș* (Târnava Mare) sunt cariere mari de *bazalt*, iar la *Turnu Roșu* (Sibiu) cariere de marmoră de diferite culori.

La *Deva* (Hunedoara), cariere de *ardezie*.

La *Vaşcău*, pe Crișul repede, în munții Apuseni, se exploatează marmora.

În Nordul Basarabiei (Mănăliga, jud. Hotin), ca și pe podișul Transilvaniei și în Subcarpați, se exploatează *gipsul*.

În județul Hotin și Soroca, se găsește *fosforitele*, un material care servește la îngheșatul pământului.

Asfaltul se exploatează în jud. Bihor și Sălaj (Brusturi, Derna, și Teleagul de Câmp la Nordul Crișului Repede), precum și în Prahova la *Mița*. O bună parte din străzile Oradiei, Clujului, Seghedinului și Buda-Pestei au fost pavate cu asfaltul exploatat din aceste regiuni.

Industria

De o industrie mare nu se poate vorbi, în România, decât dela sfârșitul veacului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea și aceasta limitată cu totul numai la câteva ramuri de activitate, cu toate că țara noastră dispunea și de izvoare de energie importante și de materii prime abundente.

Una din cauzele principale a fost nesiguranța vremurilor; până mai deunăzi Tătarii și Turcii năvăleau și pustiau pământul celor două Principate și până mai deunăzi au urmat rând pe rând ocupațiile armatelor străine (rusești, austriace, turcești); și pe lângă toate acestea, lipsa drumurilor și a capitalului necesar unor asemenea întreprinderi, au lipsit cu totul, multă vreme.

Aceasta în Vechiul Regat, fiindcă în provinciile alipite, în Transilvania și Banat în deosebi, lucrurile se schimbă: aici populația, în special cea germană (Sașii și Svabii) s'au dedat de timpuriu la o viață industrială, reușind să creeze, fiind ajutați și de fosta administrație Austro-Ungară, *întreprinderi mari industriale*.

De aceea, până în ultimul timp, țara noastră n'a cunoscut decât viața agricolă propriu zisă, industria fiind redusă la fabricarea, în stil mic, a produselor necesare vieții de toate zilele.

Astfel singurele industrii de cari se poate vorbi, în vremea aceasta, erau *morile*, în primul rând, răspândite pe întreaga suprafață a țării și puse în mișcare, de apă, de vânt, *ferăstrăele* pentru tăiatul scândurilor, în regiunile muntoase, *velnițele* pentru fabricarea țucii, în regiunile deluroase, precum și *vărăriile* cari fabricau varul, *pivele*, *tăbăcăriile*, *lemnăria*, *rotăria*, *cojocăria*,

fierăria, fabricile de lumînări, de săpunuri, etc.; toate se fabricau în mod primitiv, cu mijloace reduse, în așa fel, încât și cantitatea și calitatea lăsau mult de dorit.

În ultima vreme însă, lucrurile s'au schimbat, fiindcă statul a luat tot felul de măsuri făcând mai multe legi speciale, prin cari încurajează creierea marelui industrii naționale. În felul acesta se va ajunge la înlăturarea neajunsurilor provenite, adeseori dintr'o producție agricolă insuficientă sau dintr'o devalorizare a produselor agricole, cari provoacă și'ntr'un caz și'ntr'altul crize economice.

O recoltă slabă aduce după sine întotdeauna o scădere a puterii de cumpărare, veniturile statului scad întrucât lumea nu mai poate face față impozitelor, veniturile căilor ferate se resimt și ele, echilibrul bugetar e sdruncinat așa că într'un cuvânt, întreaga viață economică a țării se resimte. Și pentru a se înlătura asemenea neajunsuri, s'a ajuns la creerea marilor întreprinderi industriale, cari pe lângă alte avantajii, ne liberează de tutela țărilor industriale, dă posibilitatea celor cari n'au putut să beneficieze de reforma agrară să se îndrepte spre viața industrială unde-și vor putea câștiga existența și'n sfârșit se va putea astfel mai ușor să se ajungă la un echilibru între diferitele forțe productive.

Din această cauză, marea industrie din țara noastră se bazează, în bună parte, pe ajutorul și avantajii pe cari statul a înțeles să i le procure.

Astfel încă din anul 1881, statul prin diferite legi de încurajare, a început să acorde mai multe avantajii câtorva industrii de primă necesitate; printre acestea cele dintâi care s'au bucurat de atenția statului au fost: *industria hârtiei* (1881), *industria zahărului* (1882), *industria textilă*, a *curelelor* și a *sacilor de jută*, față de cari statul se angaja, ca din producția fiecăreia, să cumpere el, pentru nevoile lui, anumite cantități.

În anul 1887 însă s'a alcătuit legea prin care se favoriza în mod general și sistematic, orice fel de industrie națională, bineînțeles fiind vorba tot de marea industrie; astfel stabilimentele industriale cari dispun de cel puțin 25 lucrători și de un capital de 50.000 lei, vor beneficia toate, oricare va fi caracterul lor, de avantajii cuprinse în această lege; întreprinderea obține gratuit 1—5 hectare de pământ pe care avea să

se construiescă fabrica, obținea, de asemenea, scutiri de impozite față de stat și comună, scutiri de vamă pentru mașinile necesare și pentru materiile prime (timp de 15 ani), precum și o reducere a tarifelor de transport pentru materiile prime și produsele manufacturate.

În felul acesta, țara noastră a reușit să-și creieze o viață industrială dintre cele mai importante, asemănătoare, în unele locuri, cu a țărilor din Occidentul Europei; numai dela 1887 până la 1911 s'au creiat 769 întreprinderi industriale (textile, alimentare, de hârtie și celuloză, de produse chimice și electrotehnice) dintre cari cele cari utilizează mai cu seamă produsele agricole (morile, fabricile de zahăr, distileriile, fabricile de bere) s'au dezvoltat atât de mult încât produsele lor au ajuns să satisfacă nu numai piața internă, dar să fie și exportate.

Legea de încurajare a industriei naționale promulgată în 1912 a fost extinsă și asupra noilor teritorii în anul 1920.

Așa se face că, în momentul de față, produsele de import și export au suferit o schimbare profundă, în comparație cu ceea ce era înainte de războiul mondial, căci multe, foarte multe din fabricatele pe cari altădată le importam, astăzi le lucrăm la noi în țară și multe din produsele brute pe care le exportam altădată, astăzi le exportăm transformate, câștigul și într'un caz și'n celălalt fiind foarte mare.

Ceea ce caracterizează viața industrială din țara noastră și astăzi încă, e faptul că mica și marea industrie se găsesc una lângă alta, cu alte cuvinte, transformarea materiilor prime are loc, în același timp, atât în ateliere dintre cele mai mici și primitive cât și'n marile stabilimente adaptate celei mai moderne tehnice. Prima e autohtonă provenind de cele mai multe ori din agricultura țării și desfășurându-se într'un cadru adecuat, a doua, (industria mare) e un produs străin importat; și astfel, în timp ce în alte țări, formele acestea primitive industriale au dispărut cu totul, marea industrie luându-le locul, în țara noastră, industria casnică, cum se numește această industrie, deține încă un mare loc, satisfăcând, în bună parte, nevoile, mai cu seamă ale populației dela țară.

Dela căsuța în care locuiește, construită adeseori din pământ și acoperită cu paie, până la obiectele și instalațiile pe care le are, dela îmbrăcămintea lui și a copiilor lui lucrată din

în cânepă sau lână, până la uneltele de câmp, totul, în cea mai mare parte, e opera țaranului, care știe să îndeplinească și rolul dulgherului și al tinichizului, precum și rolul țesătorului: în toată această operă, femeia își are locul ei foarte important, ajutând la fiecare pas bărbatul, în munca pe care trebuie s'o ducă la bun sfârșit.

Cine nu cunoaște și nu apreciază frumusețea covoarelor lucrate de țărancele noastre, lucrarea coșurilor și a lăcășilor împletituri de păpură sau trestie, lucrările lemnului precum și fabricarea vaselor de faianță, de cele mai diferite feluri și a dantelelor care sunt neînțelese. Și deși lucrate cu unelte dintr-are cele mai simple, cu toate acestea produsele acestei industrii casnice nu numai că nu sunt de o calitate inferioară, dar sunt dintr-are cele mai frumoase, superioare uneori chiar celor lucrate în fabrici.

Brașov, Măcești, Câmpu-Lung sunt renumite prin frumusețea și calitatea covoarelor, broderiilor și țesăturilor lor. În privința cărora industria noastră casnică are o tehnică și o înfăptuire superioară chiar fabricii.

Străinii care ne vizitează țara sunt surprinși de frumusețea costumelor noastre naționale împodobite cu broderii dintr-are cele mai frumoase și mai fine, și lucrate toate în casă. În toate împrejurările regula armoniilor e strict respectată și aceeași în mod înșelător, fiindcă nimeni nu primește vreă educație specială în această privință. Culorile, cu toată concurența materilor colorante de pe piețele dela oras, sunt prezente, încă pe o scară destul de mare, de fiecare familie în casă, din frunzele florilor sau scoarța anumitor plante.

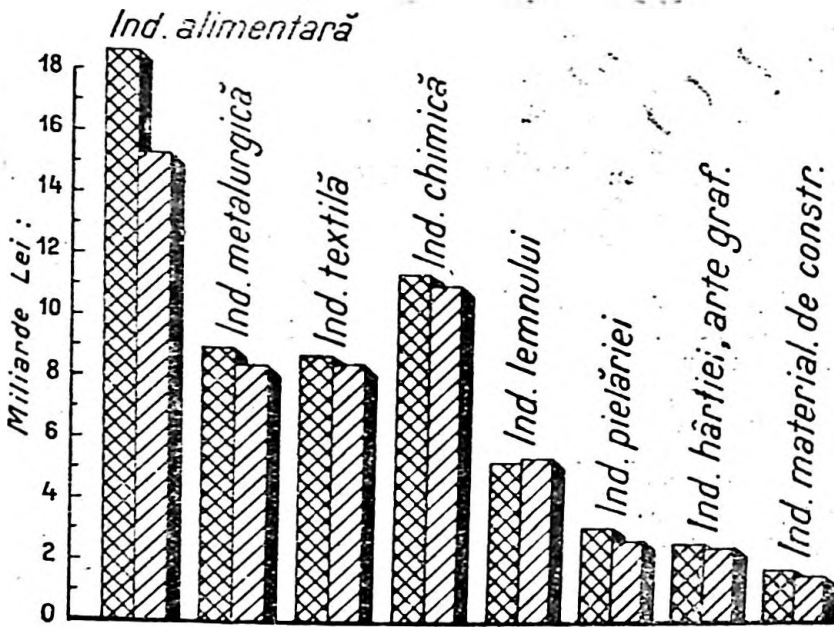
Ceea ce e de remarcă, e faptul că produsele acestei industrii domestice, de cele mai multe ori întrec nevoile casnice, așa că rămân cantități mari disponibile la vânzare: plantele vinde; nu numai unt, ouă, legume, dar și tot felul de țesături de lână, covoare, sorturi, cămăși, etc.

Lucrarea covoarelor mai ales completează în parte munca agrară: e ocupația pe care o îndeplinește familia rurală în timpul iernii, când orice activitate la câmp încetează, ocupăse căru-i mărește și veniturile.

Saral a luat, în ultimul timp, unele măsuri de încurajare

acestei industrii; astăzi în 1924, pentru a da mai mult imbold lucrării covoarelor, s'a oprit importul lor, iar societatea „Furnica” întemeiată în anul 1882 a avut un rol dintre cele mai importante, din acest punct de vedere; pentru a încuraja broderiile și țesăturile naționale în rândul țăranilor, ea le oferă unelte, materii prime, modele, înlesnind totdeodată și vânzările.

Modelele de broderie din județele *Gorj, Vâlcea, Muscel, Prahova, Neamț* și *Suceava*, sunt cele mai cunoscute și răspândite.

INDUSTRIA MARE. Ținând seama de izvoarele de energie de care dispunem (petrol, gaz natural, cărbuni, huiă albă) precum și de varietatea și abundența materiilor prime, țara noastră va putea în curând, să devină una dintre cele mai importante țări industriale din Sud-Estul Europei.

După unire, marea industrie a luat în țara noastră o puternică dezvoltare; în această privință Transilvania ocupă primul loc, în timp ce Basarabia, ca o regiune care e eminentă agricolă, ocupă ultimul loc.

Pentru a ne da seama de evoluția marilor întreprinderi industriale din ultimul timp (perioada de după război), trebuie

să cunoaştem progresul pe care l-a realizat în acest interval de timp (dela război până astăzi) numărul întreprinderilor, forţa motrice, capitalul investit, valoarea materiei prime, valoarea combustibilului, valoarea producţiei, numărul funcţionarilor şi al lucrătorilor, căci numai în felul acesta vom putea să ne facem o idee clară de situaţia industriei din zilele noastre, în comparaţie, mai cu seamă, cu cea dinaintea războiului.

Industria mare în ţară la noi, dela războiu încoace şi anume dela 1922, a trecut prin două perioade: întâia dela 1922—1927 când a realizat progrese continue şi a doua dela 1927 când începe să dea înapoi.

Astfel în intervalul dela 1922—1927 numărul întreprinderilor a crescut dela 2.925 (1922) uzine la 4.094 uzine (1927), ceea ce înseamnă că numărul lor a sporit cu 1000 (40%), forţa motrice, cu 100.000 H.P. (375.011 H.P. în 1922, 463.436 H.P. în 1927), iar numărul personalului şi al lucrătorilor cu 50.000.

Valoarea producţiei creşte cu 24 miliarde (134% în timpul dela 1922 — 1927), valoarea combustibilului cu 1 miliard (50%) iar valoarea materiei prime cu 20 miliarde (127%).

Producţia şi instalaţiunile marelui industriei s'au dezvoltat neîncetat în acest interval de timp; anii dela 1922—1927 au fost favorabili pentru așa ceva, dar aceşti ani buni n'au fost întrebuinţaţi şi pentru consolidarea întreprinderilor, căci o bună parte din aceste întreprinderi au crezut în timpuri favorabile şi după anul 1927 din care cauză au făcut suprainvestiţii măbind astfel instalaţiile, ceea ce a fost o greşală, de oarece s'au provocat greutăţi tocmai într'un timp când debuşul lor începuse să scadă. Din această cauză, multe întreprinderi au fost nevoite să se închidă, neputând face faţă noilor împrejurări.

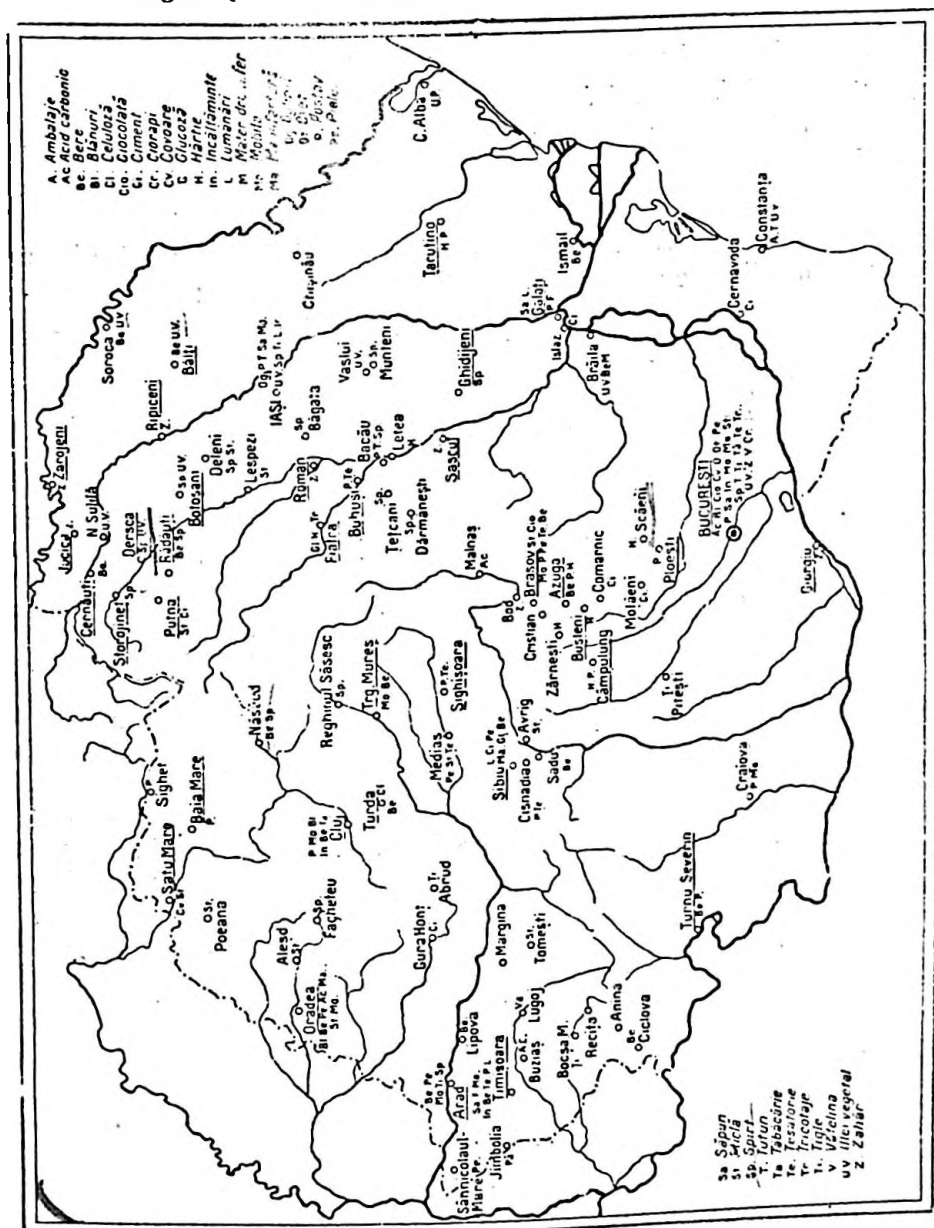
Astfel se poate constata că în perioada dela 1927—1931 numărul întreprinderilor care sunt în activitate scade cu 500 (15%); totalul personalului şi al lucrătorilor scade şi el cu 60.000 persoane (28%); acest fapt se explică însă în bună parte şi prin mecanizarea tot mai mare a fabricaţiunilor, așa că în 1931, deşi numărul întreprinderilor e mai mare ca 20% decât în 1922, personalul întrebuinţat e micşorat cu 7% faţă de acest an.

Cât despre valoarea producţiei, aceasta scade în interval dela 1927—1931 cu 26 miliarde lei (44%) ceea ce înseamnă în primul rând o scădere a producţiei dar şi o scădere a preţurilor diferitelor mărfuri; valoarea combustibilului scade cu 1½ miliard lei (52%) iar valoarea materiei prime cu 17 miliarde lei (52%).

Aceste cifre ne arată clar *regresul* din ultimii ani al marelui industriei.

Rezultă deci din datele de mai sus că, criza de care se resimte

astăzi industria noastră e o criză de consum în primul rând, la care trebuie adăogat apoi dificultățile provenite din investigațiile prea mari,

precum și din faptul că industriile au făcut apel prea mult la instituțiile de credit. Astfel sunt industrii cum e cea a cimentului, care lucrează cu o producție de 27% din capacitatea ei, ceea ce e foarte greu să poată țace față împrejurărilor actuale.

România dispune astăzi de mai multe ramuri importante industriale, cari joacă unul dintre cele mai mari roluri, în viața noastră economică; *industria alimentară, industria metalurgică și electrotehnică; industria chimică, industria pielei, industria textilă, a lemnului, a hârtiei și artelor grafice, a ceramiceii, a sticlei și a materialelor de construcție, etc.*, sunt dintre cele mai însemnate.

INDUSTRIA ALIMENTARĂ e cea mai importantă dintre toate industriile dela noi din țară, atât prin numărul stabilimentelor, cât și prin capitalul angajat și cantitatea producției; și e natural să se petreacă astfel într-o țară agricolă cum e țara noastră, care poate pune la dispoziția industriei alimentare, cantități considerabile de materii prime, procurate de agricultura indigenă: *cereale morilor, sfecla de zahăr fabricilor de zahăr, orz fabricilor de bere, cartofi-cereale distileriilor de alcool, semințe de in, rapiță, floarea soarelui, fabricilor de ulei, etc.*

a) *Morăritul* constituie cea mai însemnată industrie din grupa industriilor alimentare și una dintre cele mai vechi din țara noastră, care asigură măcinatul aproape celei mai mari părți din producția cerealelor noastre.

Morile mici puse în mișcare de apă, vânt (Basarabia) sau motoare cu benzină, sunt răspândite pe întreaga suprafață a țării până și în cele mai mici și sărace sate, în timp ce morile mari sistematice se întâlnesc de obicei, în centrele din marile regiuni agricole (șesuri, podișuri) unde au la îndemână materia primă, ca și în marile orașe unde se consumă multă făină (Botoșani, Iași, Cernăuți, Chișinău, Bălți, Hotin, Ploești, București, Pitești, Caracal, Craiova, Timișoara, Arad, Oradea-Mare, Beiuș, Careii Mari, Satu-Mare, Salonta mare, Tg. Mureș, Cluj, sau în porturile dela Dunăre (Giurgiu, Brăila, Galați) și mare (Constanța) de unde făina se poate exporta mai ușor.

Ceea ce e de remarcat, e faptul că morile mari din orașele dela apusul țării (Satu-Mare, Oradea, Arad, Timișoara), au pierdut din importanța lor de altădată, întrucât astăzi nu mai dispun de regiunile agricole care le alimentau înainte de război.

În total dispunem cam de vreo 7000 mori mici și vreo 500 mori mari, nefindestulătoare totuși, din care cauză se exportă o parte din cereale și nemăcinate.

b) *Fabricile sau distilerile de alcool* (spirtul, oțetul, esența de oțet, cogniacul, lichiorul, romul) dețin locul al doilea printre industriile alimentare. Extras din cartofi sau cereale (porumb) alcoolul poate deveni o adevărată primejdie, în cazul când e consumat; de aceea statul a luat tot felul de măsuri, în ultimul timp, atât pentru fabricarea lui, cât și pentru consumul lui.

În schimb însă alcoolul în industrie și farmacie, găsește o largă întrebuințare, aducând unele dintre cele mai mari venituri țării, mai ales că se și exportă. Cele mai importante fabrici se găsesc la București, Chișinău, Cernăuți, Rădăuți, Alba-Iulia, Brașov, Cluj, Timișoara.

Orzul e întrebuințat la fabricarea *berii*, care a început și în țara noastră, de câțiva timp, să se consume destul de mult; de aceea s'au și întemeiat în orașele mai importante, fabrici de bere (București, Iași, Azuga, Chișinău, Bălți, Cetatea-Albă, Cernăuți, Rădăuți, Brașov, Arad, Timișoara, Turda).

Velnițele. Tot în rândul distilerilor, trebuiesc amintite și numeroasele *velnițe* care se întâlnesc în regiunea dealurilor din Oltenia și Muntenia și care servesc la transformarea prunelor în *țuică*. *Conservarea prunelor* (uscate, afumate) sau fabricarea magiunului care luase o dezvoltare mare în timpul marelui război, a dat înapoi în așa fel, încât această industrie a rămas cu totul neglijată. În schimb importăm prune conservate din Iugo-Slavia și chiar din California.

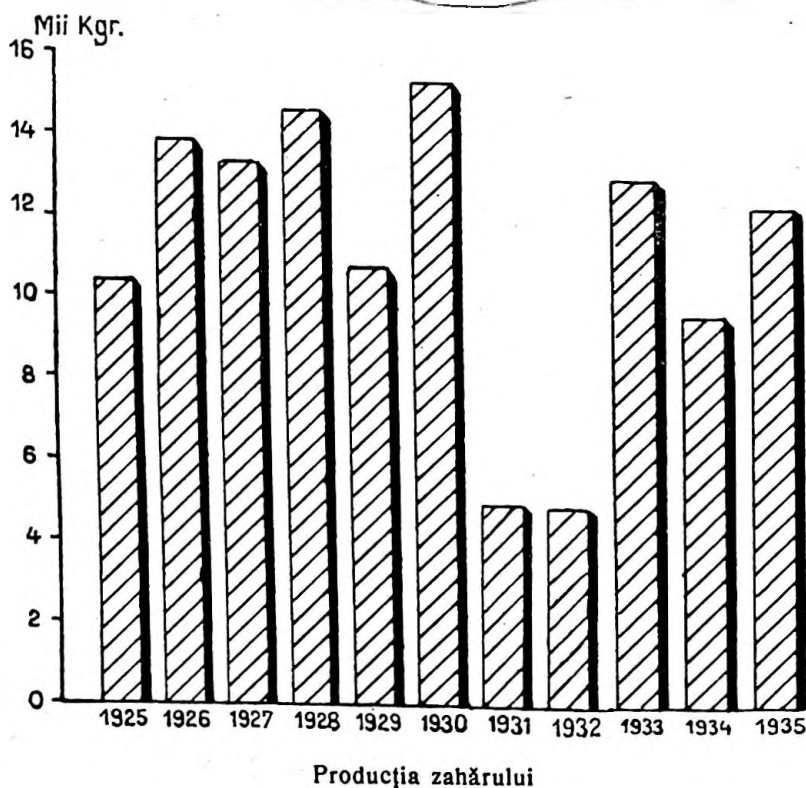
c) *Fabricile de zahăr*. România dispune astăzi de vreo 11 fabrici de zahăr, a căror producție (49.500 tone pe an) satisface consumul intern, rămânând o bună cantitate și pentru export.

Cele mai importante și numeroase fabrici se întâlnesc în Nordul Moldovei, unde se găsesc și regiunile cele mai de seamă în cultura sfeclei de zahăr.

În Bucovina, fabrici de zahăr sunt la *Crisceatic*, *Luțeni* și *Jucicu* (jud. Cernăuți), la *Zarojani* (jud. Hotin), *Ilcani* (jud. Suceava), *Ripiceni* (jud. Botoșani), *Sascut* (jud. Putna), *Roman* (jud. Roman), *Giurgiu* (jud. Vlaşca), *Chitila* (jud. Ilfov), *Bod* (jud. Brașov), *Tg.-Mureș* și *Arad*.

Din aceeași categorie de industrii alimentare, fac parte și fabricile de *uleiuri vegetale* (în, rapiță, cânepă și mai cu seamă

de floarea soarelui) răspândite în Moldova și Basarabia mai mult, unde au luat avânt de multă vreme, Rușii căutând să înlocuiască încă dinaintea războiului mondial, undelemnul de măsline cu uleiul de floarea soarelui (Chișinău, Bălți, Cahul, Cetatea-Albă, Hotin, Soroca, Tighina, București, Brăila, Galați), fabricile de paste făinoase (macaroane, pesmeți) dela București, Brăila, Galați, Chișinău, Bălți, Cetatea-Albă, Orhei, Soroca, Brașov, Sibiu, de conserve alimentare, vegetale (fasole,

mazăre, bame, pătlăgele vinele), *carne și pește* (București, Craiova, Galați, Cernăuți, Timișoara, Cluj), fabrici de unt și brânzeturi (București, Brașov, Sibiu, Timișoara, Cluj) precum și fabricile de ciocolată și bomboane (București, Timișoara, Cernăuți, Cluj).

Rezultă din tablourile de mai sus că *industria alimentară* s'a dezvoltat foarte mult în perioada 1922—1927, căci numărul întreprinderilor a crescut cu peste 500 (113%), totalul persona-

lului cu 52%, valoarea materiei prime cu 180% și valoarea producției cu 150%.

Dela 1927 și până la 1931 industria alimentară arată o descreștere cu 11% a numărului întreprinderilor cari lucrează, totalul personalului cu 37%, valoarea materiei prime scade cu 64% iar producția cu 57%.

INDUSTRIA METALURGICĂ prezintă o importanță din cele mai mari în viața economică a țării fiindcă ea este aceea care procură — într'o măsură destul de largă — agriculturii cât și celorlalte industrii, mașinile și uneltele necesare.

Până la război, industria aceasta era aproape inexistentă la noi; după război, în urma alipirii Ardealului și Banatului la Vechiul Regat, *industria metalurgică* a făcut progrese considerabile ceea ce nu însemnează că ne putem dispensa cu totul de produsele metalurgice străine; ne lipsește în această privință minereurile de fier în cantități mai mari și cărbunele care poate fi transformat în cocs pentru fabricarea fierului. Țara noastră posedă câteva ținuturi cu minereuri, dar acestea s'ar epuiza în scurt timp dacă am folosi, pentru necesitățile acestei industrii, producții anuale mari. Astfel, în timp ce Vechiul Regat importa înainte de război vreo 260.000 tone articole de fier, România Mare are nevoie de cel puțin 650.000 tone anual. Pentru a acoperi aceste necesități cu minereurile din țară, avem nevoie de o producție anuală de 1.500.000 tone minereuri, ceea ce ar însemna o epuizare a rezervelor noastre de minereuri în câțiva ani.

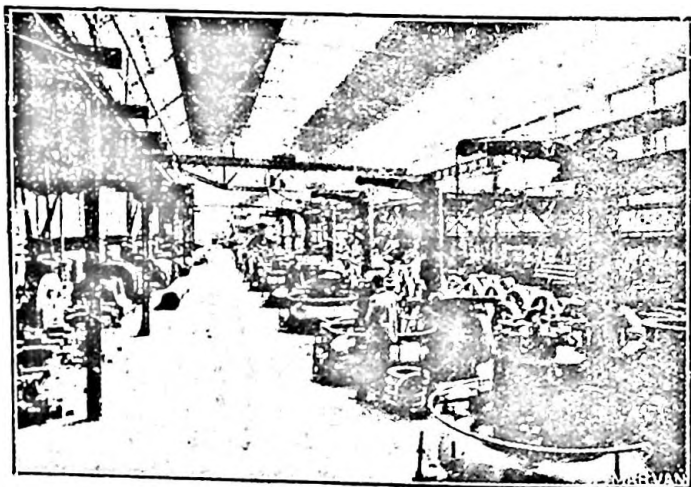
Industria metalurgică din țara noastră posedă stabilimente foarte diferite; astfel se pot distinge următoarele grupe:

- a) turnătorii;
- b) uzini metalurgice;
- c) uzini de mecanică fină (balanțe, aparate de măsurători, greutate, instrumente de precizie);
- d) diferite articole de sârmă, ace, lanțuri, săbii, pumnale, pile, etc.

Turnătoriile cele mai importante sunt cele dela *Reșița*, *Anina* și *Nadrag*, în Banat, și cele dela *Hunedoara*, *Cujir* și *Călan* din Transilvania, din uzinele cărora ies produse brute,

semifabricate (fontă, oțel) precum și piese de fontă și oțel, tot felul de mașini, construcții de fier, etc. Acestea sunt întreprinderi cari pot sta alături cu cele mai mari uzini din Europa Occidentală și cari îmbrățișează toate fazele producției, dela materia brută și până la produsele fabricate. În aceste locuri industria metalurgică a găsit combustibilul de care are nevoie (cărbunile) precum și minereurile de fier pe care le exploatează și le lucrează pe loc.

Printre marile turnătorii, cele dela Reșița ocupă primul loc; trecutul lor și dimensiunile lor, justifică în bună parte acest loc. Inceputul acestor imense întreprinderi, se urcă până la începutul secolului al 13-lea. În 1718, se descoperă cele dintâi minereuri de fier,

Uzinele Reșița

în partea de răsărit a Banatului; s'au adus atunci, locuitori din toate părțile țării și chiar din țările streine, pentru a exploata zăcămintele de minereuri.

Printre furnalele mari, cari s'au creat atunci în Ungaria, cele dela Bocșa merită să fie amintite, fiindcă ele constituiesc începutul stabilimentelor dela Reșița.

La 1 Noembrie 1769, se începu construirea, a două furnale mari, a unei laminării de fier, a unei turnătorii de unelte, a unui atelier de lustruit, a hangarelor cu cărbuni, a cuptoarelor de calciu și a două cărămidării. Construcțiile au avut de suferit, din cauza mai multor dificultăți: epidemiile cari izbucniră printre lucrători, conflictele și procesele cari se iviră din exploatarea terenurilor.

În 1771, cele două furnale mari, fură terminate și exploatarea începu. Acestea însă, erau furnale cu cărbune de lemn, care nu puteau produce, bineînțeles, decât mici cantități de fier. În 1816, ele fură transformate în furnale cu coes; lucrători români și streini fură angajați, în afară de cei din Austria, Salzburg, Stiria cari lucrau deja. Se pusese astfel, baza unei mari întreprinderi. Transformarea cărbunelui care se descoperi în minere din Doman și Secul, în coes, favoriză dezvoltarea furnalelor mari și Reșița datorează tot progresul ei, acestui mineral important, auxiliar în furnale, precum și existenței zăcămintelor de minerale.

Când drumul de fier își făcu apariția, stabilimentele fură mărite și în vederea fabricării materialului de cale ferată; producția uzinelor crescă în unii an cu 90%; dar când rețeaua de cale ferată fu terminată și când nevoile drumului de fier unguresc începură să se micșoreze, uzinele Reșița începură să dea alte produse. Astfel, în timpul marelui războiu, ele fură transformate într'un imens arsenal, în care se fabricau cantități enorme de material de războiu (30 tunuri pe zi).

Astăzi Reșița, care până la sfârșitul războiului mondial, a fost o societate privilegiată austro-ungară, e o societate anonimă-română, al cărei capital însă, în bună parte, e străin (marele consorțiu englez Vickers din Londra, e interesat în această societate).

Reșița este un stabiliment cu totul modern, a cărui importanță crește și prin situația lui la porțile Orientului; ea se bazează pe reuniunea tuturor felurilor de producție, dela materia primă până la produsele fabricate.

Cât despre uzinele metalurgice, acestea pot fi divizate în:

1. Uzinele pentru construcții de fier.
2. Fabriци de mașini.
3. Ateliere mecanice pentru reparat și pentru fabricarea diferitelor piese ale mașinilor.
4. Turnătorii în fier.
5. Turnătorii de alte metale: clopote.
6. Fabriци de mobile și lăcătușerie.
7. Fabriци de cue, șurupuri, sârmă, etc.
8. Fabriци de împachetat și tinichigerie.
9. Unelte.
10. Căldări de aramă.

Nu trebuiesc uitate *șantierele maritime*.

Desvoltarea uzinelor metalurgice e în strânsă legătură, într-o țară agricolă cum e România, de fabricarea mașinilor agricole, precum și de progresul celorlalte industrii (industria alcoolului, zahărului, industria petroliferă, șantierele navale de

reparat și construit vase; de reparat și construit vagoane și locomotive de drum de fier, etc.) cari fac apel la mașinile și piesele cari se construiesc în aceste stabilimente.

Statul de asemenea, prin politica lui comercială, trebuie să le protejeze față de concurența produselor similare străine.

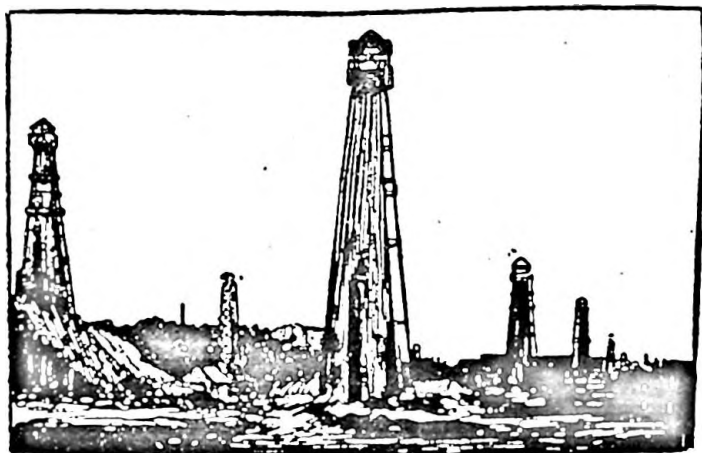
În Vechiul Regat, ca și în provinciile alipite, stabilimentele acestea industriale dispun de instalațiile cele mai moderne, putând să facă față, în bună parte, nevoilor țării, precum și cererilor celor mai pretențioase.

Iată și câteva centre mai importante ale acestei industrii: *Bucureștiul* care dispune de turnătorii de fier și metale, căldări de vapori, rezervoare, recipiente de metal sudate (Wolf) construcții de mașini cu vapori pentru industrie și agricultură, batoze, aparate și unelte de foraj, pompe, balanțe decimale (Lemaître), fabrici de ace, sârmă, unelte agricole (Neptun) fabrici de lăcătușerie, precum și de atelierele căilor ferate și arsenalul armatei, cari aparțin statului. *Brăila* care are ateliere de reparat vagoane de drum de fier și locomotive, *Turnu-Severin* și *Galății* cari posedă șantiere de reparat și construit vapoare, ateliere de reparat locomotive și vapoare, *Câmpina* unde se găsesc ateliere speciale de reparat mașinile de foraj și diferite unelte utilizate în industria petroliferă, precum și una din cele mai mari fabrici de cue din țară, *Aradul* unde se fabrică motoare, unelte, piese detașate, *Satu-Mare* unde sunt fabrici de vagoane, *Sibiul* care are fabrici de mașini agricole, *Dicio-Sân-Martin* fabrici de cazane de bae, robinete de alamă, *Brașovul* și *Copșa* care dispun de turnătorii.

INDUSTRIA CHIMICĂ constituie de asemenea una dintre cele mai importante industrii din țară, luând un avânt foarte mare, mai cu seamă dela război încoace; Vechiul Regat, înainte de război, dispunea de materii prime abundente, cari i-ar fi permis creierea unei astfel de industrii; caracterul însă eminent agricol cât și ușurința cu care se puteau importa produse chimice, au determinat, în bună parte, neglijarea acestei industrii. Și în afară de aceasta, nimeni nu vroia să-și riște banii în întreprinderi de rezultatul cărora nu era sigur. O singură mare industrie luase o dezvoltare considerabilă, aceea a *petrolului* iar cât despre celelalte, nu existau decât două mari fabrici, una de *acid sulfuric* și alta de *îngrășămintă chimică* (Mărășești).

După război și după alipirea noilor provincii însă, lucrurile s'au schimbat, întrucât nevoi noi apărând în viața noastră economică, pe de o parte, iar pe de altă parte, importul acestor produse fiind îngreunat, *industria chimică* trebuia să capete un nou impuls. Așa se face că astăzi țara noastră dispune de o industrie chimică foarte importantă, care dacă nu se poate compara încă cu industria chimică din alte țări, produsele ei însă satisfac într'o mare proporție necesitățile țării.

INDUSTRIA PRODUSELOR PETROLIFERE constituie cea mai însemnată industrie chimică și una dintre cele mai importante industrii din țara noastră și este explicabil să fie astfel

Șantierul Moreni Pâscov

într'o țară, în care petrolul e una din bogățiile principale. Distileriiile de petrol s'au înființat în țară la noi, cam în același timp cu cele din America și Rusia și la început nu produceau decât *petrol lampant*.

Dela simple instalațiuni s'a trecut însă cu timpul la marile rafinerii, în privința cărora dispunem astăzi de unele dintre cele mai mari de pe fața pământului. La *Câmpina* și *Ploești* (Steaua Română e a treia din lume), Băicoi, Târgoviște, Moinești, R.-Sărat, se întâlnesc rafineriile cele mai importante.

Cele mai însemnate produse petrolifere sunt *benzina*, *vasilina*, *parafina* și *motorina* precum și *culorile* întrebuintate în fabricile de pânzeturi și stofe.

Din nefericire însă această bogăție națională e exploatată cu ajutorul capitalului strein (englez, francez, american, olandez și belgian) în așa fel, încât cel mai mare folos îl trag streinii, nu noi.

Cât despre *industria celorlalte produse chimice*, România dispune astăzi de numeroase fabrici în care se produce *acid azotic* și *sulfuric*, *sodă* (se și exportă), *oxigen* și *acetilin*, *hidrogen*, *diferite explosive* în afară de o mulțime de alte produse chimice și farmaceutice.

Acidul sulfuric, *sulfatul de cupru*, *de fier*, și *negru animal*, sunt fabricate la Câmpina, Brașov, Zlatna, Valea Călugărească și Mărășești; Uzinele dela Mărășești și Firiza de jos dau la iveală mai cu seamă suprafosfați.

Piritele și minereurile de cupru din Transilvania și Dobrogea formează materia primă a acestor fabrici.

Soda caustică, *clorura* și *clorații*, cari înainte de război, deși materia primă, sarea de bucătărie, se găsea în abundență, nu exista în țara noastră, astăzi se fabrică atât de mult, încât se și exportă. *Turda* și *Uioara*, *Dicio Săn Martin*, *Ocna Mureșului* și *București* sunt centrele cele mai însemnate. Fabricile de săpun precum și rafineriile de petrol întrebunțează mai cu seamă *soda caustică* fiindcă *petrolul brut* e tratat mai întâi cu potasiu.

Una dintre cele mai mari instalațiuni ale industriei chimice e la *Dicio Săn Martin*, unde s'au construit uzinele de azotați în regiunea gazelor naturale. Aceste uzine sunt formate dintr'o centrală producătoare de energie, dintr'o fabrică de carbură de calciu, dintr'o fabrică de azotat de calciu și dintr'o fabrică de clor.

Oxigenul și *acetilena* sunt fabricate la *București*; materia primă pentru fabricarea acetilenei e carbura de calciu care altădată adusă din Elveția, e procurată astăzi de fabrica din Dicio Săn Martin. Fabrica de acetilenă face suduri autogene.

Distileriile de cărbuni și *lemn* sunt în cea mai mare parte situate în *Transilvania* și *Banat* (Reșița și Anina sunt cele mai mari); ele produc cocsul din huiță utilizat în metalurgie și pentru fabricarea gazului de iluminat. Cocsul acesta nu ajunge să satisfacă nevoile industriei noastre metalurgice și calitatea lui e inferioară cocsului ceho-slovac sau englez; de altfel a-

ceasta e una din problemele principale ale metalurgiei din țara noastră.

Lupeni, Galați, Cluj și Bucureștii sunt alte centre importante în această privință.

Lacuri, culori, cerneală, cremă de ghețe, se fabrică la București, Timișoara, Brașov, Ploești, Galați, Arad, Iași și Cernăuți.

Produse farmaceutice și parfumerii (loțiuni de păr, ape de colonia, apă de gură, pastă de dinți), la București, Iași, Oradea-Mare, etc.

Săpun și lumânări se fabrică la București, Brăila, Galați, Chișinău, Timișoara, Oradea-Mare, Cluj.

În afară de marile fabrici, mai sunt o mulțime de fabrici mici de săpun și lumânări a căror producție globală e foarte mare; multe familii de altfel își fac singure în casă săpunul care e mai bine preparat de cât cel cumpărat din comerț.

INDUSTRIA PIELEI. Deși e una dintre cele mai vechi industrii din țara noastră, căci din cele mai vechi timpuri s'au preparat pieile în țară, sub diferite forme, aplicându-i-se cele mai noi metode aduse din apus.

Această industrie se poate împărți în două: *tăbăcăriile și confecționarea pieilor* în diferite articole.

Cele mai numeroase fabrici, atât de tăbăcărie cât și de confecționarea pieilor, se practică în mici stabilimente, cele mari, înzestrate cu mașinismul cel mai perfecționat, fiind foarte reduse ca număr; în aceste întreprinderi se execută toate transformările și prelucrările pieilor, dela tăbăcitul până la fabricarea lor în încălțăminte sau diferite alte fabricate.

Pentru tăbăcit se utilizează *taninul* pe care-l dă scoarța stejarului, dar pentru că întrebuințarea acestui tanin necesită un timp foarte îndelungat până ce pieile se tăbăcesc, marile întreprinderi importă substanțe străine (quebraco argentinian, tanin italian și jugoslav). Dacă e adevărat că tăbăcitul cu tanin de stejar durează un an și jumătate, produsele lui însă sunt superioare față de produsele tăbăcitului modern care nu durează decât 5—6 săptămâni.

Industria pielei a luat o dezvoltare considerabilă în urma alipirii noilor provincii, lucrându-se astăzi în țară tot felul de

produse, curele de transmisiune, hamuri, valize, geamantane, mănuși, genți, jambiere, etc.

Cele mai importante centre ale acestei industrii sunt: *București, Iași, Bacău, Chișinău, Bălți, Cetatea Albă, Holin, Orhei, Tighina, Cernăuți, Ilcani, Suceava, Medias, Sibiu, Cluj, Sighișoara, Brașov, Timișoara, Oradea-Mare.*

INDUSTRIA TEXTILĂ. A făcut progrese atât de mari, în urma războiului, încât România a parvenit să-și lucreze singură, dela cele mai fine postavuri și mătăsuri, în așa fel, încât din acest punct de vedere, foarte puțin mai depindem de țările din apusul Europei; importul produselor textile s'a împuținat cu totul dela război încoace, fiindcă necesitățile interne, în cea mai mare parte, pot fi satisfăcute de fabricile noastre.

Se disting următoarele grupe importante pentru fabricarea produselor textile:

1. *Grupul muntean* cu centrele principale București, Ploești, Doftana, Brănești, Câmpulung, Pitești și Craiova.
2. *Grupul Moldovii* cu centrele Iași, Bacău, Roman, Buhuși, Piatra-Neamț.
3. *Grupul Brașovului* cu centrele Brașov, Azuga, Sf. Gheorghe, Râșnov, Bran, Dârste, Zizin, Satu-Lung.
4. *Grupul Sibiului* cu centrele Sibiu, Medias, Sighișoara, Aiud, Sebeș, Săliște, Orlat, Dumbrava, Sadu, Cișnădie.
5. *Grupul Banatului* cu centrele Timișoara, Lugoj, Arad, Eselnița.
6. *Grupul Basarabean* cu centrele Cetatea Albă, Tarutino, Tighina, Ismail și Bolgrad.

În afară de fabricile împrăștiate în diferite orașe din țară, ca Satu-Mare, Cluj, Tg.-Jiu, Craiova, Slatina, Zimnicea, Galați, Constanța, Nehoiași, Buzău, Cernăuți, Storojineț, Chișinău, etc.

Industria lânei s'a dezvoltat mai cu seamă în Moldova, în Banat și Transilvania, în timp ce industria *bumbacului*, în Vechiul Regat și la Arad; industria mătăsii e localizată la Lugoj, în timp ce fabricarea pălăriilor de catifea, păr de iepure, la Timișoara.

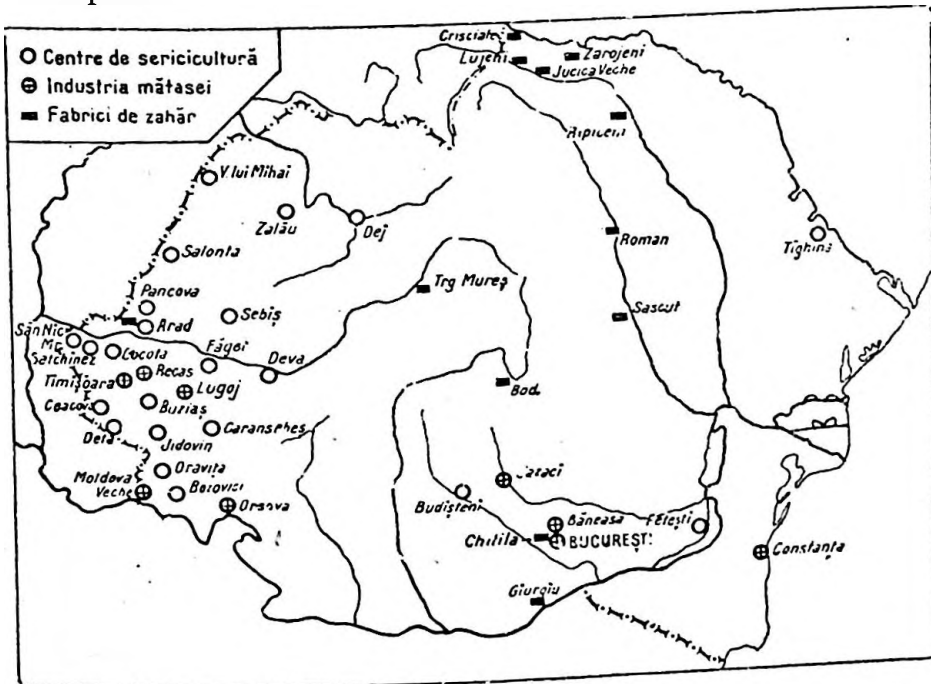
În industria textilă, *industria lînii* ocupă primul loc; șto-

fele de Braşov ca şi cele din Banat, Azuga, şi Buhuşi sunt dintre cele mai renumite.

La *Cisnădie* industria ţesutului datează încă din anul 1513. Articolul principal al acestui centru e postavul de Halina lucrat din lână şi păr de capră care se vinde în Vechiul Regat şi'n Transilvania iar înainte de război ajungea până'n Galiţia.

Industria pledurilor s'a dezvoltat la Lugoj, Buhuşi şi Cisnădie.

Firele fine care servesc la fabricarea ştofelor fine sunt lucrate în bună parte la Timişoara, dar cea mai mare parte se importă.

Industria bumbacului şi a inului ocupă locul al doilea în industria textilă urmând imediat după a lânii; Bucureşti, Piteşti, Galaţi, Brăneşti din Dâmboviţa, Craiova, Iaşi, Tg.-Neamţ, Ploeşti, Cernăuţi, Arad, Timişoara, Lugoj, Cluj, Oradea-Mare, fiind centre mai însemnate.

Industria cănepei şi a jutei ocupă locul al treilea; se lucrează sfoara, frânghiile, cablurile de transmisiune, hăţuri, şnururi, şireturi, etc. (Sf. Gheorghe, Curtici, Lugoj, Timişoara).

Cânepa se produce în țară, dar se și importă din Italia.

A patra grupă de industrie textilă o constituie *articolele tricotate* (București, Iași, Arad, Timișoara precum și celelalte centre ale industriei textile).

Industria pălărilor formează a cincea grupă. cea mai mare fabrică se găsește la Timișoara; înainte de război, produsul acestei industrii se vindea și în celelalte țări din Europa (București, Ploești, Fălticeni, Cernăuți, Timișoara, Oradea-Mare sunt cele mai importante centre).

A șasea grupă o formează industria *vetei și a articolelor de pansamente* cu centrele principale *Buștea* din Ilfov, Iași, Chișinău și Cetatea-Albă.

Industria mătăsii e concentrată mai cu seamă în Banat, la *Lugoj*. În ultimul timp s'au mai înființat fabrici de mătase și în alte centre: București, Timișoara, Orșova, Constanța, Mătasea naturală începe să fie concuroasă cu mult succes de *mătasea artificială* produsă pe cale chimică de Chordonnet, a cărei mostră a făcut senzație la expoziția universală dela 1889 dela Paris.

Și'n sfârșit, tot produse ale industriei textile, sunt diferitele articole, ca panglicele, florile artificiale, etc.

INDUSTRIA LEMNULUI e una din cele mai importante din țara noastră, atât prin numărul întreprinderilor, capitalul, numărul lucrătorilor, cât și prin cantitatea și valoarea produselor acestei industrii.

Herăstraele, ca și morile și velnițele, constituiesc unele dintre cele mai vechi și mai însemnate industrii dela noi din țară, răspândite prin văile munților, în apropierea masivelor păduroase.

Bogăția mare forestieră, de care dispune țara noastră, explică în bună parte, dezvoltarea acestei industrii.

Exploatarea pădurilor, întrebuințarea marilor cantități de lemne. cât și transportarea lor, necesită capitaluri mari (trebuie create mijloace de transport, instalații pentru tăierea lemnului și transportul lor; din această cauză, din nefericire, capitalul strein ca și în industria petroliferă, aparține, în cea mai mare parte, societăților străine. Aceste societăți, se ocupă nu numai cu exploatarea pădurilor propriu zis, ci și cu transformarea, în fabrici, a lemnului exploatat.

București, Tg.-Mureș, Târlău, Piatra-Neamț, Cernăuți, Suceava, Rădăuți, Brașov, Arad, Timișoara sunt centre importante pentru lucratul lemnului.

Bucovina dispune, în special, de cel mai bun lemn de rezonanță.

Esențele mai importante, exploatate, sunt *rășinoasele, fagul, stejarul* (cel din Transilvania e foarte drept, având un trunchiu de 12—15 metri), *ulmii și frasinul*.

În afară de produsele de cherestea (scânduri, doage, grinzi, etc.) s'au întemeiat în țară mai multe fabrici de *mobile și parchete* (București, Iași, Suceava, P.-Neamț, Arad, Turda, Sighet, Cluj, Tg.-Mureș, Satu-Mare, Brașov, Oradea-Mare), precum și de *hârtie și celuloză* (Lelea în j. Bacău, P.-Neamț, Bușteni în jud. Prahova, Petrifalău în jud. Alba, Zărnești în jud. Brașov, Bărgău în jud. Năsăud).

România produce cam vreo 40.000 t. *hârtie*, anual.

Cu toată dezvoltarea pe care a luat-o industria lemnului la noi, rămâne, totuși, o cantitate destul de apreciabilă, pentru export (20%).

O bună parte din produsul herăstraelor noastre, este exportată în țările din Sudul Europei și țările din Orient (Turcia, Grecia, Serbia, Bulgaria, Franța de Sud, Spania).

Din tablourile de mai sus reese că numărul întreprinderilor din industria lemnului crește în perioada 1922—1927 cu 34%, valoarea materiei prime cu 4% și a producției cu 36%, pe când în anii 1927—1931 numărul întreprinderilor scade cu 20%, valoarea materiei prime cu 63% și a producției cu 57%.

Industria lemnului ca și industria pielei, a avut după război o situație mai rea, comparativ cu celelalte industrii; în schimb *industria hârtiei și a artelor grafice* până la 1927 s'a dezvoltat foarte bine și'n ceea ce privește instalațiile și producția.

În perioada 1927—1931 numărul întreprinderilor a crescut cu 15%, pe când valoarea materiei prime a scăzut cu 18%, iar a producției cu 15%.

INDUSTRIA CERAMICEI ȘI A MATERIALELOR DE CONSTRUCȚIE s'au dezvoltat, în primul rând, în regiunile unde se găsește materia primă și'n al doilea rând, în apropierea marilor orașe, cari au nevoie de produsele lor.

Industria ceramicei s'a dezvoltat în țara noastră destul de mult căci are la dispoziție numeroase *terenuri argiloase*; această industrie produce în cantități mari, porțelanuri, teracotă, apoi *țigle* și *olane* pentru acoperișul caselor, recipiente refractare pentru turnătorii, tuburi pentru canalizare, cărămizi pentru sobe, oale de pământ pentru bucătărie, etc.; cât despre cealaltă industrie, a *materialelor de construcție*, aceasta produce *ipsosul*, *varul*, *cimentul* și *asfaltul*; dezvoltarea lor e în strânsă legătură cu necesitățile țării.

Industria țiglei și a olanelor e cea mai importantă ramură a industriei ceramice dezvoltată mai cu seamă în Transilvania fiindcă se consumă mai mult decât în Vechiul Regat, unde în schimb domină *olăria*; se fabrică oale, farfurii de pământ, urcioare, de cele mai multe ori admirabil decorate, etc.

Fabrici de țigle și olane se întâlnesc mai în toate orașele mari; cele mai importante se găsesc la *București*, la *Lugoș*, *Satu-Mare*, *Cluj*, *Medias*, *Cernăuți*, etc.

În ceea ce privește materialul de construcție, *industria cimentului* constituie una dintre cele mai mari industrii din țară. Toate fabricile lucrează cimentul *Portland* preparat dintr'un amestec de calciu și materii argiloase. Producția cimentului e atât de mare încât, acoperind toate nevoile țării, rămân cantități importante și pentru export.

Cele dintâi fabrici de ciment au fost construite la *Brăila* (1890) la *Azuga* (1896) și la *Cernavodă* (1899); mai târziu s'au mai înființat și altele, la *Comarnic*, cea dintâi echipată cu cup-toare rotative automate, la *Gura-Văii*, la *București* (Titan) și la *Fieni* în jud. Dâmbovița.

Prin alipirea noilor provincii, numărul fabricilor de ciment a mai crescut deoarece cimentul se fabrică și'n câteva orașe din aceste provincii: *Turda*, unde se găsește una dintre cele mai mari fabrici care utilizează gazul metan din regiunea Sărmașului, *Brașov*, *Putna* din Bucovina și *Arad*.

Industria ipsosului constituie altă ramură importantă a industriei materialelor de construcție; în urma războiului, această industrie s'a mărit și cu fabricile de ipsos din Transilvania, așa că astăzi țara noastră poate exporta cantități importante în fiecare an (2000 vag.).

Industria varului procură *varul hidraulic*, *varul gras* și

creta, producția acestei industrii fiind în strânsă legătură cu nevoile pieței interioare; se găsește răspândită mai cu seamă în regiunile calcaroase cari procură materia necesară. *Bucovina* dă o varietate de calcar de o calitate cu totul superioară; e renumită fabrica de var și de siliciu dela *Pojorâta*.

Industria asfaltului prepară cartonul gudronat, gudronul pur și rafinat; această industrie s'a dezvoltat foarte mult, după război, iar produsele ei pot concura cu deplin succes pe cele străine.

Industria sticlei de asemenea constituie o industrie importantă în țara noastră. Deși această industrie nu datează decât de vreo 50 și ceva de ani (1880), s'a dezvoltat atât de mult, încât azi poate face față la mai mult de o treime din nevoile țării.

Se lucrează sticla suflată, sticla de geamuri, sticla pentru oglinzi. Cele mai importante fabrici se întâlnesc la *București* unde se găsesc unele dintre cele mai perfecționate, la *Medias* în Transilvania unde e cea mai mare fabrică de sticlă de geamuri din țară, alimentată cu gaz metan, la *Turda* și *Dicio Sân Martin*, la *Brașov*, la *Porumbac* (jud. Făgăraș), la *Putna* din jud. *Rădăuți*, la *Azuga*, *Hârlău*, *Iasi*, *Deleni* (Botoșani), *Solont* (Bacău) și *Lespezi* (Fălticeni).

Dacă aruncăm o privire generală asupra vieții industriale dela noi din țară, observăm că industria, ca în majoritatea țărilor, s'a născut mai întâi în regiunile cari au avut la îndemână izvoarele de energie (cărbuni, petrol, metan, căderi de apă) precum și materiile prime necesare, în al doilea rând, în centrele mari, cari constituiesc, în același timp, piețe importante de desfacere și de consum al produselor fabricate, și'n sfârșit, în legătură cu exportul, în porturile Dunărene și dela mare.

Din această cauză ținuturile cele mai industriale din țara noastră se întâlnesc în părțile de apus, în Banat, Transilvania, unde e și o populație dedată de multă vreme la această activitate economică, de-a-lungul munților, precum și'n orașele *București*, *Ploești*, *Cernăuți*, *Chișinău*, *Arad*, *Oradea-Mare*, *Cluj*, ca și în porturile dela *Dunăre*, *Severin*, *Brăila*, *Galați* sau *Mare*. (*Constanța*).

Dacă ținem să comparăm situația industrială a fiecărei provincii față de Vechiul Regat, găsim că cea mai însemnată industrie se află dincoace de Carpați (Vechiul Regat).

În afară de unele excepții (Ind. produselor petrolifere, a lemnului, etc.), *Industria mare* în viața economică a țării noastre, până în momentul de față, nu poate avea altă menire decât să satisfacă nevoile pieții interne. De un export pe piețele externe și de o concurență a produselor fabricate similare cari vin din țările industriale din apusul Europei, nu poate fi încă vorba; nu este însă mai puțin adevărat că țara noastră dela războiul mondial încoace a realizat progrese atât de mari încât în multe privințe poate sta alături cu cele mai industriale țări vecine ei (Polonia, Cehoslovacia); sunt regiuni (Borcatul) cari prin viața lor industrială amintesc chiar cele mai industriale ținuturi din Occidentul european.

Prin situația noastră geografică în apropiere de țări cari au un caracter esențial agricol — Ungaria, Iugo-Slavia, Bulgaria, Turcia, Grecia — rostul anumitor ramuri industriale (textile, metalurgice, etc.) va trebui să fie îndreptat și în direcția aprovizionării acestor țări din preajma noastră și aceasta cu atât mai mult cu cât va trece multă vreme până când aceste țări să poată intra într-o fază a unei industrii.

Industria română și criza mondială. — În legătură cu criza mondială, industria română n'a avut prea mult de suferit, fiindcă această industrie, în general, e o industrie de acoperire a consumului intern.

În urma crizei însă s'au produs mai multe lucrări. Astfel producția vamală față de produsele indigene a trebuit să se urce pe măsură ce prețurile produselor industriale mondiale au scăzut; urmarea a fost că importul nostru s'a redus numai la produsele cari nu se află în țară. Pe de altă parte măsurile luate pentru apărarea leului (restricții valutare, contingentare) n'au făcut decât să mărească și mai mult siguranța că produsele indigene nu vor fi concurate de cele străine. Toate acestea, în ceea ce privește industria manufacturieră, fiindcă în privința industriei petrolului și a lemnului cari sunt industrii și de export, lucrurile stau altfel; aceste industrii au avut mai mult de suferit pe urma crizei mondiale, întrucât ele au un contact important cu industria celorlalte țări.

În interior, micșorarea consumului, impunerile fiscale cari nu s'au putut reduce de stat în raport cu regresul producției, precum și sumele de bani pe care Statul le datorează industriei indigene, sunt cauzele principale cari au contribuit la regresul industriei.

Un fapt important social pentru țara noastră, spre deosebire de altele, este proporția mică de șomeuri în industrie. Astfel în 1931, nu-

mărul șomeurilor e de 36.912, iar în Martie 1932 de 45.000, pentru ca în Septembrie același an să scadă la 25.000.

Dacă se consideră că în industria mare care dispune de 152.000 de lucrători (1932) ar fi 10.000—15.000 șomeuri, aceasta nu reprezintă decât 7—10% din numărul lor, un procent foarte redus dacă ținem seama că în alte țări (Germania) numărul lor se ridică la 30—35%.

Populația României fiind formată din 82% săteni, numărul acesta de șomeuri nu reprezintă decât un procent extrem de redus dacă se raportează la ea.

Fiind lovită mai puțin de criza din ultimul timp, industria română a putut face față împrejurărilor din ultimii ani. Urcarea consumului intern, fapt ce se observă chiar la unele ramuri industriale, e factorul care va cultiva în mod tot mai favorabil producția industriei noastre.

(Bul. Inst. Rom. de conj.).

Căile de comunicație

Pentru dezvoltarea economică a unei țări, *mijloacele de comunicație* au o importanță hotărâtoare; într'adevăr, atât produsele pământului, cât și transformarea (industria) și schimbul lor (comerțul), depind atât de mult de mijloacele de transport, încât fără ele orice progres ar fi cu neputință; materia primă trebuie transportată în centrele de fabricație, iar produsele acestora în centrele de consumație. *Pe drept cuvânt deci, se poate spune că mijloacele de comunicație ne arată gradul de civilizație al unei țări.*

Căile de comunicație se împart în trei categorii: *căi de uscat, de apă și aeriene.*

Căile de uscat sunt de două feluri: *șoselele și căile ferate.*

1. Șoselele au început să se construiască la noi în țară mai întâi, în vremea Regulamentului Organic (în Principate fiindcă în Transilvania, Banat și Maramureș au început să fie construite mai dinainte); ele nu sunt altceva decât drumuri nivelate și pietruite și se împart în *șosele naționale* (întreținute de stat), *judetene* (întreținute de județ) și *comunale* (întreținute de comune). Importanța lor, mai ales de când a început să se stabilească curse de automobile și autocamioane, e considerabilă în dezvoltarea economică a țării; ele sunt acelea care concurează astăzi cu succes, *calea ferată.*

România dispune de o rețea de șosele de 106.245 km.

2. Cât despre *căile ferate*, acestea datează, în Vechiul Regat, încă din primii ani de domnie ai Regelui Carol I.

Linia București-Giurgiu al cărui proiect fusese făcut încă din timpul domniei lui Cuza, a fost cea dintâi linie construită de către o societate engleză și pusă în circulație în anul 1869.

A urmat apoi construirea liniei Suceava-Romana cu ramificațiile, din Pașcani spre Iași și din Verești spre Botoșani, concesionată grupului Offenheim, precum și construirea liniei Roman-Galați prin Mărășești-Tecuci cu o ramificație Tecuci-Bârlad, linia Galați-Brăila-Buzău-Ploești-București și linia București-Pitești-Slatina-Craiova-Turnu-Severin-Vârciorova, concesionate companiei Dr. Strussberg.

Concesionările acestea provocând o mulțime de conflicte între guvernul român și companiile străine care-și luaseră obligațiunea să construiască liniile ferate în anumite condițiuni, se renunță în curând la acest sistem, statul luându-și asupra lui, ajutat de corpul nostru ingineresc, sarcina de a-și construi liniile ferate necesare.

Așa se face că imediat după războiul de Independență, la 1880, Statul Român pune mâna pe administrarea și exploatarea căilor ferate.

Pentru a ne da seama mai bine de situația căilor ferate din țara noastră, putem să împărțim, în două, perioada de observație: perioada dinaintea de război și cea de după război:

Astfel în perioada dinaintea războiului, situația căilor noastre ferate e dintre cele mai favorabile, realizându-se progrese continue; liniile, instalațiunile, materialul rulant erau în cea mai bună stare, iar excedentele dintre cele mai importante; într'un cuvânt, calea ferată, din țara noastră, putea sta pe picior de egalitate cu liniile ferate din țările din apusul Europei.

Dela 1901 până la 1915, în fiecare an, excedentul veniturilor față de cheltueli era de 20 milioane lei aur.

În 1888, lungimea liniilor din România era de 1.328 km., în 1892 de 2.483 km., în 1897 de 2.676 km., în 1908 de 3.186 km., iar în 1915 de 3.588 km. Rețeaua era bine construită și bine înzestrată.

Războiul Mondial a cauzat pagube imense și a distrus o bună parte din această rețea, peste 2.300 km., fiind ocupate de

armatele inamice, cari, la retragerea lor, au distrus tot ceea ce se putea distruge mai important din ele (poduri, ace, linii telegrafice, etc.).

Prin alipirea Provinciilor la Vechiul Regat, rețeaua de cale ferată s'a mărit cu 2.421 km., linii însă cari și ele lăsau foarte mult de dorit, căci din cauza războiului (mai ales cele din Bucovina) fuseseră cu totul ruinate.

Astfel după război, Statul Român a trebuit să ia asupra lui toate sarcinile de refacere a întregii rețele, la cari trebuie să se mai adauge și sarcina de unificare a liniilor ferate dintre provinciile alipite și Vechiul Regat.

După război liniile ferate se urcă dela 10.925 km. în 1923 la 11.206 km. în 1932. Din lungimea totală 6% reprezintă linia îngustă, restul fiind linii cu ecartament normal.

În ceea ce privește lucrările de artă, România are 19,9 km. de tuneluri și peste 90 km. de poduri și viaducte.

Numărul stațiilor și haltelor e de 1.749, dintre care însă numai 1.417 sunt puncte tarifare; totalul magaziiilor C. F. R. se ridică la 1.949, cu o capacitate de circa 1.273.000 m³, la care se mai adaugă silozurile în număr de 16, cu o capacitate de 14.750 m³.

Traficul de călători a fost în perioada de după război, până la 1930, mai intens decât cel din 1914, însă numărul de călători kilometri începe să scadă din 1924 pentru a trece cu începere din anul 1930, sub nivelul celui din 1914—1915. Această reducere se datorează atât crizei cât și concurenței făcute de automobile.

În general trenurile noastre de călători sunt slab frecventate (83,65 călători km. pe tren-km.) ceea ce însemnează că sunt prea multe trenuri de călători pentru intensitatea traficului.

În momentul de față, România are o rețea de 11.206 km. cale ferată (30 km. la 1000 km.), insuficientă necesităților sale economice (100 km. la 1000 km. ar fi rețeaua normală). Ceea ce însă îngreunează foarte mult rețeaua noastră ferată, e faptul că, așa cum se găsește distribuită pe teritoriul României, nu corespunde necesităților actuale. Rețeaua provinciilor alipite, a fost construită, avându-se în vedere alte interese; Bucovina și Transilvania, ca unele care au făcut parte din fosta monarhie Austro-Ungară, dispuneau de căi ferate, care le îndreptau toată

activitatea spre Marea Adriatică, iar Basarabia, ca una care a făcut parte din Rusia, de căi ferate, care îi îndreptau activitatea spre Odesa; astăzi, toată atenția noastră economică e îndreptată spre porturile Dunărene și cele ale Mării Negre, în afară de alte necesități, isvorite din tranziția Poloniei și Cehoslovaciei, prin țara noastră, spre Marea Neagră.

Cele mai importante linii ferate dela noi din țară, de interes internațional în același timp, sunt următoarele:

1. *Linia care unește Bucureștiul, capitala țării, cu Banatul* București-Pitești-Piatra-Olt-Craiova - Turnu-Severin - Vârciorova-Caransebeș-Lugoj-Timișoara-Jimbolia, prin care poți trece în Iugo-Slavia.

2 *Linia care unește capitala țării cu Ardealul*, prin pasul Predeal, linie care la Teiuș se desparte în două, una apucând-o pe valea Mureșului spre Arad, alta spre Cluj și Oradea Mare (București-Ploești-Predeal-Brașov-Sighișoara-Blaj - Teiuș - Alba-Iulia-Deva-Curtici-Ungaria spre Budapesta, sau Teiuș-Feldioara-Rășboeni-Apahida-Cluj-Oradea Mare-Episcopia Bihorului de unde trece în Ungaria spre Budapesta, sau se continuă spre Nord, în țară. Săcueni-Careii-Mari-Satu Mare-Halmei, de unde se trece în Ceho-Slovacia).

3. *Linia care unește Bucureștiul cu Bucovina* (București-Ploești-Buzău-Mărășești-Adjud-Bacău-Roman-Pășcani-Burdujeni-Cernăuți-Ghica-Vodă, pe unde se trece în Polonia; dela Mărășești, o linie o apucă spre Tecuci-Bârlad-Vaslui-Iași-Ungheni-Chișinău-Tighina, care trece Nistrul spre Odesa.

4. *București-Ciulnița-Fetești-Cerna Vodă-Constanța*, una dintre cele mai importante linii, fiindcă ne pune în legătură cu Marea.

5. Liniile care ne leagă cu porturile principale Dunărene: București-Giurgiu, București-Ploești-Buzău-Brăila-Galați, continuată cu Reni-Basarabeasca-Tighina.

6. *Linia Trotușului*, care dela Adjud se desparte de linia principală care merge pe valea Siretului, spre Cernăuți, și o apucă spre Târgul-Ocna-Palanca (prin pasul Ghimeș), Petru Rareș unde se desparte în două, una apucând-o pe Olt și trecând prin Miercurea Ciucului-Sf. Gheorghe ajunge la Brașov, iar alta spre Gheorgheni-Toplița-Reghinul-Sășesc-Tg. Mureș-Feldioara-Rășboeni și intră în linia principală București-Oradea.

7. *Linia Oltului* (București-Piatra Olt-Sibiu).

8. *Linia șesului Tisei* (Satu-Mare-Oradea-Arad-Timișoara, care se leagă cu marea arteră Timișoara-București.

În afară de aceste linii principale, mai sunt multe linii secundare, cari se desprind din marile artere.

Ceea ce se poate observa în distribuția rețelelor, e lucrul următor, că rețeaua cea mai deasă din țara noastră o întâlnim în Banat și Transilvania, în general, în ținuturile cele mai industriale, pe când Basarabia și Dobrogea dispun de cele mai rare rețele.

Rețeaua de căi ferate, la noi, suferă de unele neajunsuri deocamdată: nu e prea deasă, nu sunt linii duble decât foarte puțin (București-Buzău, București-Câmpina), ceea ce îngreunează foarte mult circulația, numărul locomotivelor (2200) și al vagoanelor (de călători 2700, de marfă 52.002) e neîndestulător (avem nevoie de 100.000 vagoane de marfă, de 4.400 locomotive și peste 7300 vagoane de călători); totul contribuie la îngreunarea transporturilor; din această cauză, rețeaua de linii ferate are încă multe lucrări și completări importante de realizat.

CAILE DE APĂ. România dispune de importante căi de apă, *maritime* și *fluviale*. Calea maritimă în țara noastră, o constituie Marea Neagră (450 km., limanul Nistrului-Ecrene), care ne pune în legătură prin Bosfor, Marea de Marmara și Dardanele, cu Marea Mediterană și deci cu toate mările și oceanele din lume. Navigația pe Marea Neagră e cu mult mai grea decât pe Marea Mediterană, din cauza intemperiilor prea dese, cari o agită. De Marea Neagră ne leagă gurile Dunării și câteva porturi, dintre care cel mai important e Constanța. Mangalia, Cavarna și Balciul, sunt puțin exploatate, fiindcă nu au instalațiile necesare și nici nu sunt legate prin căi ferate cu restul țării. Pe coasta Mării Negre, România are faruri instalate la Bugaz, Sulina, la gura brațului Sf. Gheorghe, la Constanța, Tuzla, Mangalia, Sabla și Caliacra.

În portul Constanța, care are instalații pentru exportul cerealelor și al petrolului, pot intra cele mai mari vapoare din lume. Pentru construcția portului și a instalațiilor, s'au cheltuit peste 80 milioane lei aur; suprafața totală a portului, e de 220 hectare.

Vapoarele noastre de pasageri și mărfuri fac curse regulate pe linia maritimă Constanța-Constantinopole-Alexandria, iar cargoboturile transportă produsele noastre, până la Rotterdam.

CĂILE FLUVIALE. În privința căilor fluviale, România posedă cam 2840 km. căi navigabile fluviale, din care 1075 km. le constituie cursul principal al Dunării, 395 brațele ei secundare și 1370 km. afluenții principali. Prutul, Mureșul și canalul Bega, Nistrul.

Cea mai însemnată cale de apă a României, în momentul de față, e *Dunărea*, în legăturile ei comerciale cu celelalte țări, căci ea o pune în contact cu țările din centrul și apusul Europei, pe de o parte, iar, pe de alta, cu Marea Neagră; din această cauză, cea mai mare parte din produsele noastre de export, se îndreaptă spre porturile acestui fluviu internațional, din al cărui curs, noi posedăm porțiunea cea mai însemnată, cursul inferior și gurile lui.

Pe această porțiune se află 36 porturi, situate la distanțe între 20—30 kilometri, dintre cari cele mai însemnate sunt: Sulina, Galați, Brăila, Oltenița, Giurgiu, Corabia, Calafat, Turnu-Severin și Orșova.

Pentru crearea și amenajarea acestor porturi, România a cheltuit până în 1914, aproape 120.000.000 lei aur.

Aceste porturi au fost prevăzute cu cheiuri, platforme, magazii, debarcadere cu pontoane de acostare, căi ferate, șosele, bazine de iernare și diverse instalații mecanice pentru înlesnirea operațiilor.

În porturile mai importante, ca Brăila și Galați, statul nostru a făcut sacrificii mai mari pentru a crea bazine pentru comerț, cari cuprind, pe lângă alte instalații, și docuri cu silozuri de cereale, de o capacitate de 25.000 tone.

Fiecare din aceste bazine, pe o suprafață de 8 hectare, este în legătură cu Dunărea și are pe una din părți un cheiu de 500 m. lungime, iar celelalte laturi sunt pe o lungime de 1200 — 1400 metri și sunt prevăzute pe o parte din lungimea lor cu estacade de acostare. În jurul fiecărui bazin, sunt amenajate aproape 20 ha. de platforme utilizabile, pe care sunt clădite magazine de transit și de întreprindere, de aproape 10.000 m. p. suprafață.

Magaziile cu silozuri clădite în beton armat, cuprind celule care pot înmagazina, până la 400.000 hl. cereale, cu ajutorul elevatoarelor și benzilor de transport. Dispozitive speciale înlesnesc încărcarea cerealelor, din silozuri în vapoare.

Traficul navigației fluviale, înainte de războiu, era de 340.000 pasageri și de 500.000 tone mărfuri diverse; după războiu, traficul de pasageri a fost de 1.032.999 pasageri și 200.000 tone mărfuri; traficul de pasageri a crescut deci, în timp ce cel de mărfuri din cauza lipsei de export, a scăzut.

Cu parcul de vase ce posedă N. F. R., se îndestulează în mare parte traficul de călători și de mărfuri pe Dunărea de sus dela Turnu-Severin la Baziaș, pentru călători și mărfuri, apoi până la Belgrad, Buda-Pesta și Viena, pentru mărfuri și produse petrolifere.

(Bul. I. R. C.).

În afară de Dunăre, țara noastră mai dispune și de alte ape navigabile, pentru vase mai mici; de *Nistru*, care e navigabil dela *Soroca* până la Mare, de *Prut*, navigabil din dreptul Hușilor, până la confluența cu Dunărea, de *Mureș*, dela Arad în jos.

Ar putea deveni navigabile (pentru plute sunt) când cursul lor se va reglementa, *Siretul* care până la Mărășești are înfățișarea unei ape mari și *Oltul*, care va constitui o legătură admirabilă, directă, între Ardeal și Dunăre.

Comerțul

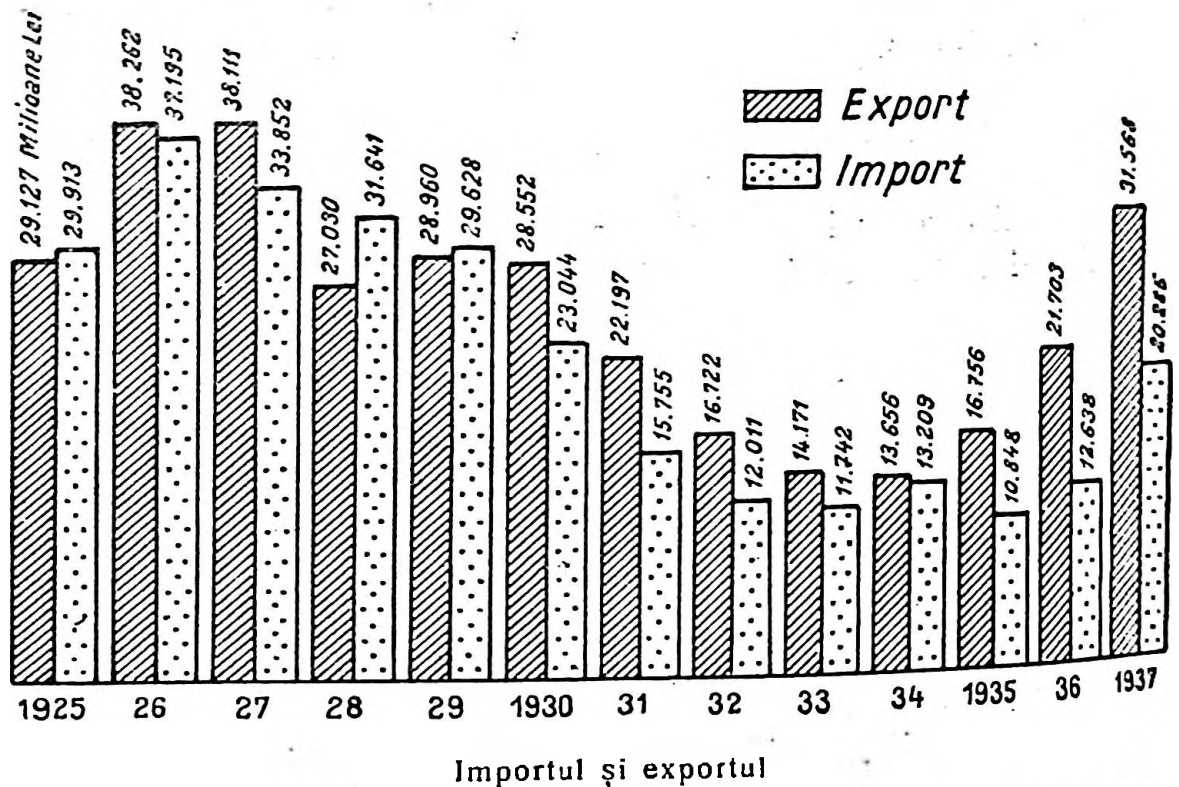
Bogățiile de care dispune o țară, nu sunt răspândite uniform pe întreaga ei suprafață, după cum foarte rar se poate întâlni o țară pe glob, care să se poată îndestula cu tot ceea ce produce ea; de asemenea, o țară oricât de bogată ar fi, cu atât simte nevoia mai mult de a-și vinde produsele ei, țărilor care au nevoie. De aici necesitatea de a se produce schimbul produselor unei țări, fie în interiorul ei, între diferite regiuni, între munte și deal, între deal și câmpie, între sat și oraș, precum și nevoia de a-și schimba produsele cu alte țări.

Schimbul acesta de produse, care în vremurile noastre se face cu ajutorul monetei și prin compensații, constituie operația cunoscută sub numele de *comerț*.

Comerțul e de două feluri: *comerț intern*, când schimbul se face între locuitorii aceleiași țări, și *comerțul extern*, când schimbul are loc între două țări.

Comerțul intern. Mai activ e în orașe unde vine de obicei să se aprovizioneze, cu tot felul de produse, mai cu seamă, fa-

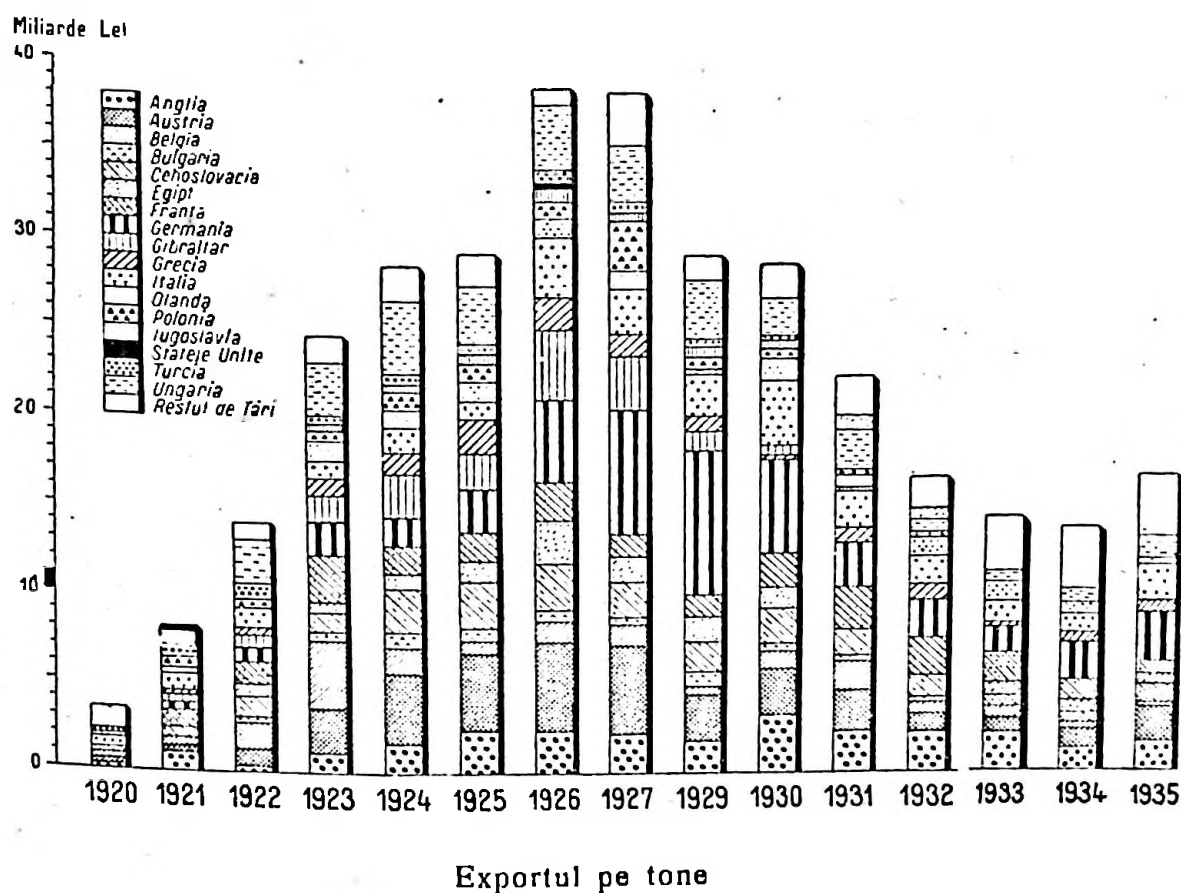
bricate, de cele mai multe ori, și populația dela sate. Până mai acura câteva zeci de ani, astăzi pe o scară mult mai redusă, de când s'au înmulțit căile de comunicație, comerțul acesta interior, se practica în anumite zile din săptămână sau de peste an, în orașele în care veneau oamenii de prin satele vecine, unii aducând diferite mărfuri spre vânzare, alții cumpărându-le. Acestea sunt vestitele târguri săptămânale sau anuale, *bâlciurile* cum se mai numesc (iarmaroace) și cari continuă să se practice și azi în multe părți ale țării (în județul Vâlcea, e însemnat bâlciul de Râureni, în județul Buzău, la Drăgaică, în București la Moși, la Giurgiu, Vălenii de Munte, Câmpulung, Fălticeni, etc.).

Cât o fi de mare comerțul intern, nu se poate ști, fiindcă e foarte greu să se calculeze toate schimburile acestea care au loc între oameni în intervalul unui an.

Comerțul exterior. De o dezvoltare mai mare a legăturilor noastre comerciale cu cealaltă țări, nu poate fi vorba, decât după pacea dela Adrianopole (1829), când cele două Principate Românești, capătă dreptul de a face comerț și cu cealaltă țări, nu numai cu Turcia, căreia până atunci, trebuia să i se vândă tot produsul pământului nostru; aceasta, în ceea ce privește

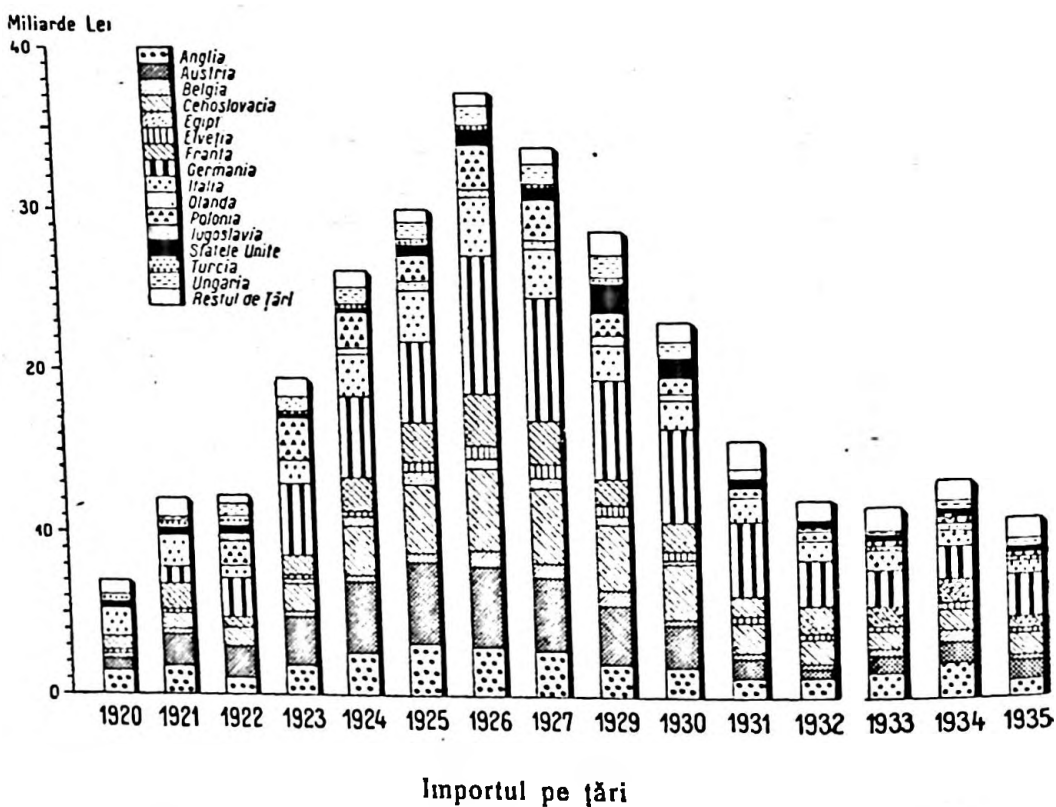
comerțul exterior al celor două Țări Românești, Moldova și Muntenia, fiindcă comerțul celorlalte provincii românești era înglobat la comerțul țărilor din care făceau parte (al Basarabiei la Rusia, al Bucovinei și Transilvaniei la Austria). De asemenea comerțul nostru extern, a început să facă progrese considerabile, după ce cele două Principate se unesc și situația lor politică se consolidează (independența 1877) și după ce începe construirea liniilor principale ferate și a șoselelor, precum și curățirea gurilor Dunării (Sulina), care ne vor pune în legătură cu toate țările din Europa și lume.

Comerțul extern e format din *export*, cu alte cuvinte, din vinderea sau trimiterea în alte țări, a produselor de cari noi dispunem mai mult decât ne trebuie, precum și din aducerea sau cumpărarea din alte țări, cu alte cuvinte, din *importul* mărfurilor de care noi avem nevoie.

Când exportul e mai mare decât importul, atunci spunem că *balanța comercială e favorabilă sau activă*, iar când importul e mai mare decât exportul, atunci balanța devine *nefavorabilă sau pasivă*.

Până la războiul mondial, în general, balanța comercială a României a fost activă și anume *exportul* (675 milioane lei) era cam cu vreo 100 milioane lei aur, mai mare decât *importul* (575 milioane lei), ceea ce însemna, că în fiecare an rămâneau în țară 100 milioane lei; situația economică a României, era dintre cele mai bune, deci. Țările cu cari făceam atunci un comerț mai intens, erau țările, cari aveau în primul rând, nevoie de produsele noastre (cereale, lemne, petrol, sare), iar noi de produsele lor (mașini, țesături, produse chimice, farmaceutice, etc.), cum era Germania, Austro-Ungaria, Belgia, Franța, etc.

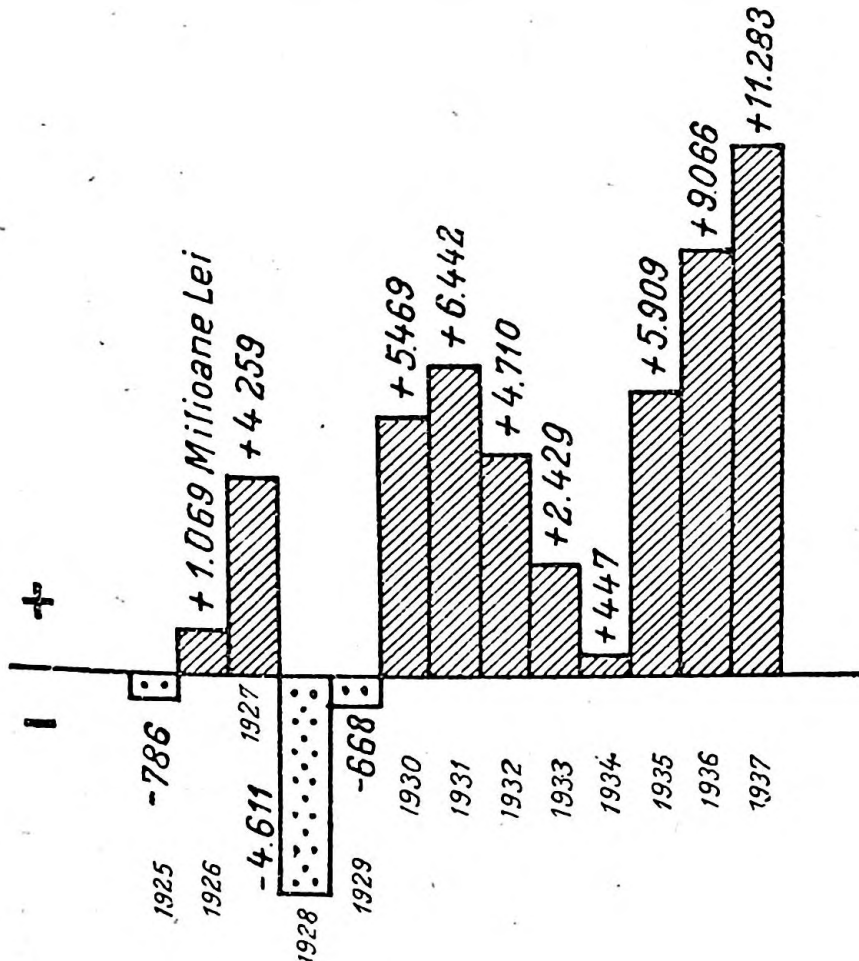

Dar strângerea relațiilor comerciale, dintre noi și unele din aceste țări, mai erau determinate, în bună parte, și de alte motive, unele de natură politică (eram aliați cu Germania și Austro-Ungaria), altele de natură pur comercială (Germania acorda înlesniri mari de plată, ceea ce nu făceau nici Francezii nici Englezii).

După războiul mondial, în urma căruia țara noastră și-a realizat unitatea, comerțul extern al României a suferit schim-

bări profunde, în primul rând în ceea ce privește produsele importate și în al doilea rând în ceea ce privește țările cu cari suntem în legături comerciale mai strânse.

Intr'adevăr, dacă exportul României îl constituie și astăzi cam aceleași produse, ca și înainte de război (cereale, lemne, petrol cu derivatele lui, animale vii și produsele lor, etc.), importul nu mai e același ca înainte de război, căci România

Balanța comercială

astăzi, în urma alipirii noilor provincii, dispune de bogății și industrii pe care nu le avea înainte de război; industria metalurgică, industria textilelor, industria chimică, etc., satisfac din zi în zi tot mai mult, nevoile interne ale țării, așa că importul tuturor acestor produse a scăzut foarte mult, dela război.

În ceea ce privește legăturile comerciale cu celelalte țări,

în comerțul extern al României, de după război, un loc important îl ocupă tot mai mult, țările aliate, Franța, Anglia, Statele-Unite, Italia, cari au luat, în parte, locul Germaniei și Austro-Ungariei, dinaintea războiului, și cari caută să ne trimită produsele lor fabricate (țesături, mătase, mașini, cauciuc, produse chimice, medicamente, etc.), precum și țările noi născute după război, cum sunt Ceho-Slovacia și Polonia.

Intensificarea legăturilor pe mare (Mediterraneană), ne îndreaptă spre un comerț tot mai activ, în special cu Italia, Anglia și Franța.

E de remarcat, însă, că de câțiva ani mai cu seamă, raporturile comerciale cu Germania s'au restabilit atât de mult, încât au fost timpuri (1927), când Germania a devenit cel mai bun cumpărător al nostru (7 miliarde lei, cereale, petrol, etc.), dela care în același timp, și noi la rândul nostru, am cumpărat cele mai mari cantități de mărfuri (fier, mașini, diferite aparate, pânzetur, etc.), în valoare de 7½ miliarde lei; de asemenea e de observat locul important pe care a început să-l dețină *Cehoslovacia* în importul (stofe, mașini, etc.) ca și în exportul nostru (cereale, petrol, etc.).

În ceea ce privește legăturile noastre comerciale cu țările din alte continente, *Egiptul* ocupă primul loc; cumpără în fiecare an cantități mari de lemne și făină (înainte de război, cumpăra și mai mult, astăzi însă ne concurează Finlanda la lemne și India și Australia la făină). În 1924, vapoare japoneze au sosit la Constanța unde au încărcat cantități însemnate de lemne (cherestea, traverse) necesare refacerii orașelor distruse în urma cutremurelor din 1923.

În ultimul timp, comerțul României a atins cifra de 51 miliarde lei (1937).

Din țările industriale (Anglia, Germania, Belgia, Cehoslovacia, Elveția, Franța, Germania, Italia, Statele-Unite) România aduce 80—85% din importul său, neputând trimite decât 65—70% din export; ceea ce însemnează, că noi nu putem plasa în aceeași proporție produsele noastre, cari fiind în covârșitoarea lor majoritate produse alimentare sau materii prime, vin pe piața mondială în concurență cu produsele mai ieftine sau standardizate.

În grupul țărilor agrare (Bulgaria, Grecia, Olanda, Po-

lonia, Turcia, Ungaria, Egipt) România plasează aprox. 1/4 din exportul său (petrol, lemn, sare, vite și puțin cereale), dar nu aduce decât aproximativ 1/8 din totalul importului, în majoritate coloniale sau materii prime exotice (bumbac).

În ultimii 12 ani, balanța cu țările industriale a prezentat deficite importante pentru noi, cu excepția ultimilor 3 ani, când a fost puțin excedentară; cu grupul țărilor agrare balanța e întotdeauna excedentară cu sume importante, cu Polonia însă e constant deficitară.

Dela războiul pentru întregire a Neamului până astăzi, balanța comercială a României, a suferit mari schimbări, ceea ce a influențat foarte mult starea generală economică a țării; astfel, în primii ani de după război, până în 1923, balanța a fost *pasivă*; dela această dată, cu excepția anului 1929, a devenit *activă*, *exportul* întrecând în unii ani importul, cu câte 4—6 miliarde (1927).

Criza economică mondială, declarată încă din anul 1929, a avut urmări mari și asupra comerțului nostru exterior; de aci scăderea exportului și a importului.

Prăbușirea din ultimii ani, a prețurilor materiilor prime pe piața mondială, a adus după sine o scădere considerabilă a prețurilor produselor noastre de export; valoarea unei tone de marfă, exportată, a scăzut, în ultimii ani cu 50%.

Cei mai buni clienți ai noștri sunt: Anglia, Belgia, Luxemburg, Cehoslovacia, Franța, Germania, Italia și Ungaria.

Aceste 8 țări absorb aproape trei sferturi din exportul nostru.

De asemenea România își acoperă aproape 80% din nevoile sale de import, din 7 țări: Anglia, Cehoslovacia, Franța, Germania, Italia și Ungaria.

Comerțul de tranzit. Prin așezarea ei geografică la *gurile Dunării*, la *Marea Neagră* și în *calea celui mai scurt* și a *unuia dintr- cele mai importante drumuri* de circulație, terestră și aeriană, de mărfuri și călători, care face legătura între Apusul european industrial și comercial și Răsăritul bogat în tot felul de materii prime (Mesopotamia, India), *țara noastră* se bucură și de un important *comerț de tranzit*.

1. Într'adevăr țările vecine, Austria și Ungaria, Polonia și Cehoslovacia trimițându-și mărfurile, în legăturile lor cu alte

țări, prin porturile Galați, Brăila și Constanța, folosesc România ca țară de tranzit.

2. Fiind așezată la gurile Dunării, care este cea mai însemnată cale de negoț din Europa, România se găsește într'unul dintre cele mai prielnice locuri pentru desfășurarea unui comerț înfloritor; prin țara noastră este drumul natural pentru importul în Ungaria, în Cehoslovacia și în Austria a tuturor mărfurilor venite din Orient pe Mediterană și Marea Neagră.

3. Marea Neagră deschide de asemenea pentru Europa centrală și de Nord-Vest drumul cel mai scurt al Constanței spre acelaș Orient. Constanța ar putea deveni cel mai mare port de tranzit din tot bazinul mării Negre.

România ca putere comercială. Prin bogățiile numeroase pe care le are de un interes mondial (grâu, lemn, petrol, etc.) cât și prin poziția ei geografică în Sud-Estul Europei, România este menită să devină una din cele mai importante țări comerciale din continentul nostru. În momentul de față țara noastră ocupă în comerțul mondial locul al 31-lea, participând cu 0,64%.

În efectuarea comerțului intern cât și a celui extern, România dispune de o mulțime de centre economice cari îi aduc mari înlesniri din acest punct de vedere. Astfel cel mai mare centru comercial din ambele puncte de vedere (comerț intern și extern) îl constituie *Bucureștiul*, urmează apoi Constanța, Galați și Brăila porturi însemnate în același timp, Ploești, Brașov, Sibiu, Cluj, Timișoara, Arad, Oradea, Cernăuți, Iași, Chișinău, etc.

Puncte de vamă, în acelaș timp, mai importante sunt la: Arad-Intrepozite, Arad-Poșta, Balcic, Brașov, București-Intrepozite, București-Poșta, București-Obor, București-Gara de Nord, Cernăuți, Cetatea Albă, Chilia Nouă, Chișinău, Craiova, Țurtici (Decebal), Episcopia Bihorului, Galați-Doc, Grigore Ghica-Vodă, Halmei, Jimbolia, Oradea, Satu-Mare, Sighet, Timișoara, etc.

Desvoltarea teritorială a României

La cucerirea Daciei de către Romani, hotarul acesteia se întindea dela Nistru și Marea Neagră la răsărit, până la Tisa la apus și din Carpați, la Nord, până la Dunăre, la Sud.

După părăsirea legiunilor romane și invaziile barbare, locuitorii dela Nordul Dunării, Daco-Romanii se organizează pe regiuni mai mici, uneori refugiate la câteva sute de-a-lungul unei ape, formând acele mici stătuțele cunoscute sub numele de județe, ducate, sau voievodate. Astfel a fost ducatul Banatului, al Bihorului, al Someșului, țara Maramureșului, țara Hațegului, țara Făgărașului și țara Dârsei, la apus de Carpați, iar la răsărit de acești munți, țara Oltului, a Argeșului, a Vrancei, țara de sus și de jos a Moldovei.

Mai târziu s'au întemeiat două principate mai mari: țara *Românească* sau *Muntenia*, din Carpați până la Dunăre și din Cerna până la M. Neagră, și Moldova din Carpați până la Nistru și din Ceremuș până la Dunăre și M. Neagră.

În 1718, Austria ia din Țara Românească, *Oltenia* pe care o stăpânește timp de 20 ani (prin pacea dela Belgrad, 1739, Oltenia este retrocedată) iar în 1775, ne răpește *Bucovina*.

În 1812, Rușii cari râvneau de multă vreme să se întindă peste țările Românești ca să poată astfel ajunge mai repede la Constantinopole, ne răpește Basarabia.

După războiul Crimeii (1856) Rusia este obligată să restituie Moldovei cele trei județe din Sudul Basarabiei, astfel că gurile Dunării trec în stăpânirea noastră.

În 1859 cele două principate se unesc într'un singur stat.

La 1877 ni se iau din nou de Ruși cele trei județe basarabene, dându-ni-se în schimb Dobrogea.

La 1913, în urma Războiului Balcanic, cadrilaterul se alipește Dobrogei întregindu-se hotarul de Sud al acestui vechi pământ românesc.

În 1918 Basarabia, Bucovina, Ardealul, Banatul, Crișana și Maramureșul, s'au unit cu Patria mamă, refăcându-se astfel patrimoniul neamului nostru dela Nistru până aproape de Tisa și din Carpații Maramureșeni la Dunăre și Marea Neagră, întemeindu-se astfel *România de astăzi*.

Organizația statului

Din punct de vedere politic, România este o monarhie constituțională, în fruntea căreia e un *Rege*.

Țara noastră este organizată și guvernată după anumite reguli prevăzute în Constituție care prevede toate drepturile și datoriile locuitorilor săi.

Pentru a fi mai ușor administrată și pentru a se putea observa și mai de aproape aplicarea legilor, țara a fost împărțită în 10 ținuturi, fiecare ținut fiind condus de un rezident.

În momentul de față România e împărțită în 71 de județe, în fruntea fiecăruia fiind un prefect care reprezintă guvernul și'n special pe ministru de interne.

Noua organizare administrativă a României în ținuturi și județe.

Ținutul Bucegi

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Argeș	Pitești
2. Brașov	Brașov
3. Buzău	Buzău
4. Dâmbovița . . .	Târgoviște
5. Ilfov	<i>București</i>
6. Muscel	Câmpulung
7. Prahova	Ploești
8. Teleorman	T. Măgurele
9. Trei Scaune . . .	Sf. Gheorghe
10. Vlașca	Giurgiu

Ținutul Dunărea de Jos

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Brăila	Brăila
2. Cahul	Cahul
3. Covurlui	<i>Galați</i>
4. Fălciu	Huși
5. Ismail	Ismail
6. Putna	Focșani
7. R. Sărat	R. Sărat
8. Tecuci	Tecuci
9. Tulcea	Tulcea
10. Tutova	Bârlad

Ținutul Someș

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Bihor	Bihor
2. Cluj	<i>Cluj</i>
3. Maramureș . . .	Sighet
4. Năsăud	Bistrița
5. Salaj	Zalău
6. Satu-Mare	Satu-Mare
7. Someș	Dej

Ținutul Timiș

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Arad	Arad
2. Caraș	Oravița
3. Hunedoara	Deva
4. Severin	Lugo
5. Timiș Torontal	<i>Timișoara</i>

Ținutul Prut

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Bacău	Bacău
2. Bala	Fălcieni
3. Bălți	Bălți
4. Botoșani	Botoșani
5. Iași	Iași
6. Neamț	Piatra
7. Roman	Roman
8. Soroca	Soroca
9. Vaslui	Vaslui

Ținutul Olt

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Dolj	Craiova
2. Gorj	Tg. Jiu
3. Mehedinți	T. Severin
4. Olt	Slatina
5. Romanați	Caracal
6. Vâlcea	Râmnicul V.

Ținutul Marea

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Callacra	Bazargic ¹⁾
2. Constanța	Constanța
3. Durostor	Silistra
4. Ialomița	Călărași

Ținutul Mureș

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Alba	Alba-Iulia
2. Cluc	Miercurea Ciuc
3. Făgăraș	Făgăraș
4. Mureș	Tg. Mureș
5. Orhei	Orhei
6. Sibiu	Sibiu
7. Târnava Mare	Sighișoara
8. Târnava Mică	Blaj
9. Turda	Turda

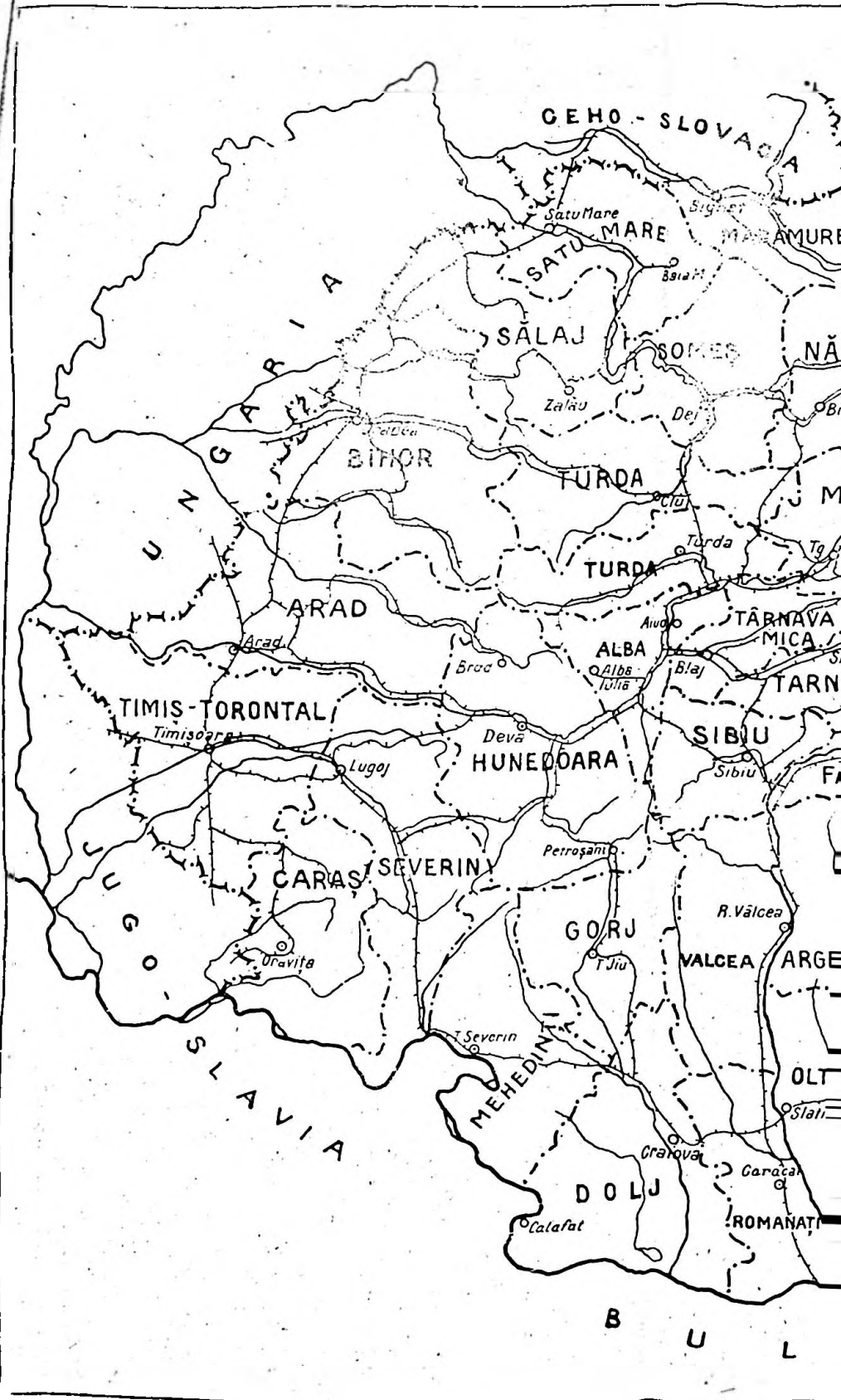
Ținutul Nistru

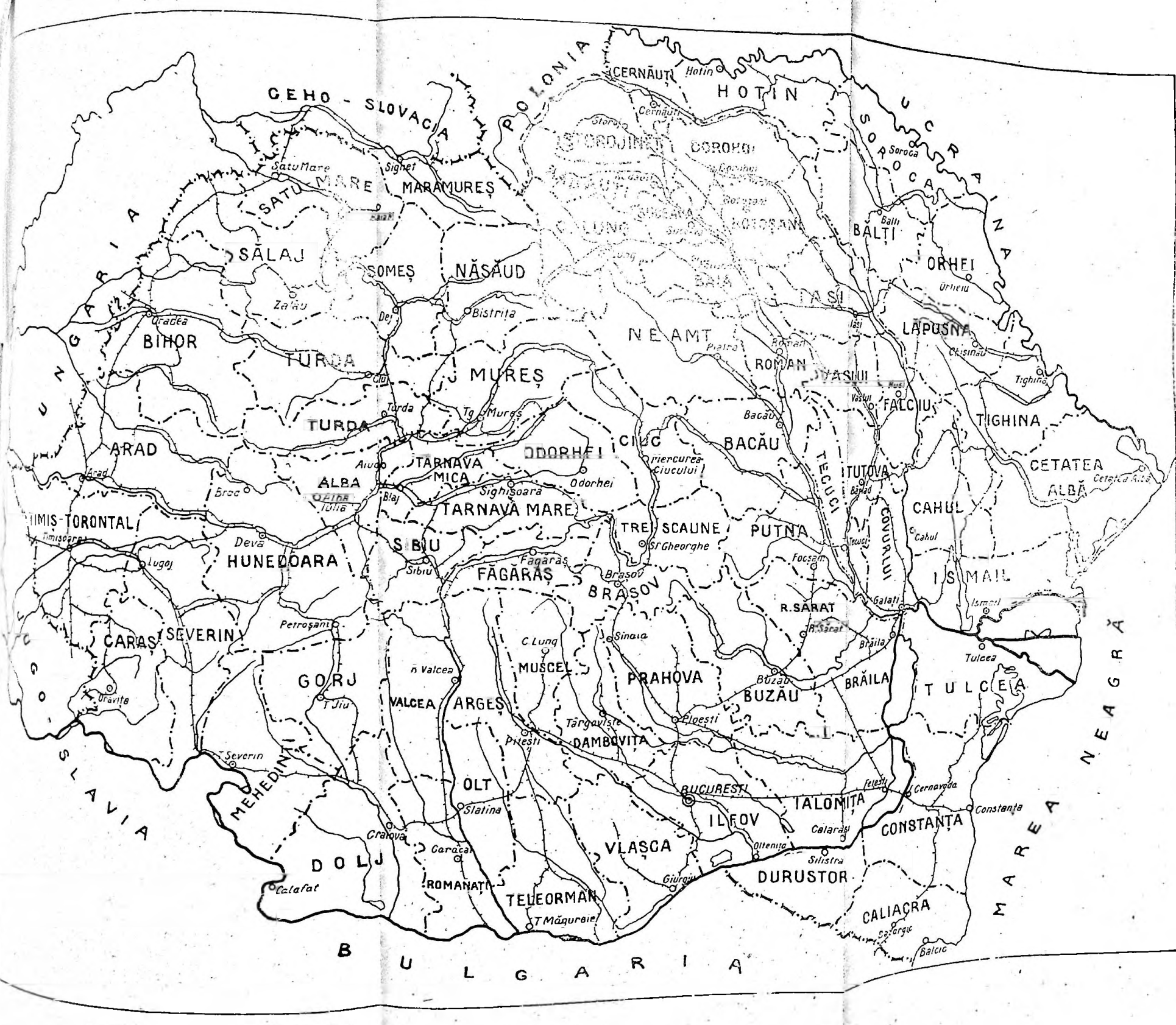
<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Cet. Albă	Cet. Albă
2. Lăpușna	Chișinău
3. Orhei	Orhei
4. Tighina	Tighina

Ținutul Suceava

<i>Județ</i>	<i>Capitală</i>
1. Câmpulung	Câmpulung
2. Cernăuți	Cernăuți
3. Dorohoi	Dorohoi
4. Hotin	Hotin
5. Rădăuți	Rădăuți
6. Storojineți	Storojineți
7. Suceava	Suceava

Concluzie. Din studierea pământului atât de armonic plăsmuit și a poporului românesc atât de unitar alcătuit, din studierea bogățiilor solului și subsolului precum și a vieții noastre politice, reese clar *unitatea teritorială, etnică, economică și politică* a țării care se prezintă ca o adevărată *individualitate geografică*.

Polonia

S. 388 300 km. 32 mil. loc. Capitala Varșovia

Puține sunt țările cari au fost frământate de un trecut istoric atât de sbuciumat ca cel al Poloniei. Ramura apuseană a mării familii slave, poporul polon s'a născut și s'a dezvoltat din cele mai vechi timpuri, în câmpiile sau „polska”, de unde își trage și numele Poloni — slavi de câmpie, — cari se întind de o parte și de alta a Vistulei.

SUPRAFAȚA ȘI AȘEZAREA. Cu o suprafață de vreo 388.000 km.p. fiind așezată în întregime la nordul țării noastre, între lanțurile Carpaților și marea Baltică pe de o parte, pe de altă parte, între imensele stepe ale Rusiei și câmpia de Nord a Germaniei, Polonia se bucură de o așezare geografică prielnică, deoarece prin ea trec drumurile principale cari leagă apusul Europei cu Rusia (Berlin-Poznan-Varșovia-Moscova sau Kiev). Singurul inconvenient pe care-l are de suportat din punct de vedere, mai ales economic, e accesul la marea Baltică, care pe lângă faptul că e cu totul redus (64 km.), nu reprezintă nici o valoare reală fiind nisipos și mlăștinos; *Dantzigul*, la care are dreptul și Polonia să se servească, constituie un oraș internațional: și pentru a-și câștiga libertatea complectă, în această privință, Polonia și-a construit cu sacrificii mari, în ultimul timp, la țărmul „coridorului Dantzig”, portul *Gdynia*.

RELIEFUL. Ca și relieful Rusiei, relieful Poloniei se prezintă mai mult sub forma unei câmpii întinse care nu este altceva decât continuarea spre apus a câmpiei rusești. Totuși, dela Sud spre Nord se disting câteva forme de pământ și câteva soluri cari caracterizează întreaga Europă de Nord. Astfel la Sud, sprijinindu-se pe lanțul munților Carpați, se ntâlnește po-

dișul înalt al *Galiției*, care format de depozitele glaciare și de aluviunile râurilor, oferă un *sol fertil* și un *subsol*, în același timp, bogat în minerale — cărbuni, fier, petrol, — iar între cursul superior al Oderului și al Vistulei se întâlnesc podișurile mici: Poloniei (300—400 m.), în care se ridică înălțimile mai accentuate ale *Lisa-Gorei* (611 m.).

Polonia fizică

Podișurilor acestora le urmează *câmpia* în care Vistula și afluenții ei, își desfășoară, în plină voce, apele; solul format din pietrișul și nisipul argilos de origină morenică, este de o fertilitate destul de mare. Câmpurile de seacă, sfeclă de zahăr, cartofi și in, se întind pe suprafețe tot mai mari pe pământul care altădată era acoperit numai cu păduri și mfastini.

Totuși în general aspectul acestei câmpii e destul de trist,

mai cu seamă spre răsărit, la frontierele Rusiei Albe, unde stagnează o mulțime de mlaștini — mlaștinile Pinsk.

La Nord, țărmul se prezintă nisipos, mlăștinos, observându-se numeroasele urme ale ghețarilor de altădată.

CLIMA ȘI APELE. Climatul Poloniei, deși spre Apus se găsește sub influența vânturilor de Apus, e *continental*, cu ierni reci și veri calde. În timpul iernei, temperaturile cele mai joase se observă în ținuturile cele mai îndepărtate de mare — la Lemberg media e de 4°, verile în schimb, se mențin la o temperatură destul de înaltă 18°.

Ploile cele mai dese cad primăvara și la începutul verei, tocmai în epoca când cerealele au nevoie, mai mult, de apă. Toamna e secetoasă.

Cea mai însemnată apă din Polonia e *Vistula*, fluviul național al Poloniei, care constituie o cale minunată de navigație; isvorând din munții Beskizi, o străbate pela mijloc, trece prin Cracovia și Varșovia, vărsându-se în marea Baltică lângă Danzig, după ce a format o frumoasă deltă „*Werderul*” pe care „Cavalerii Teutoni” acum câteva sute de ani, au uscat-o și au redat-o pentru întâia oară, culturilor.

Afluentul ei cel mai însemnat e *Bugul*, mărit cu *Narevul* și unit cu Nipru prin canalul Regal.

Wartha, care se varsă în Oder, udă partea Occidentală a Poloniei care mai dispune și de izvoarele *Nistrului*.

POPULAȚIA. Polonia are o populație de vreo 32.000.000 loc. cam 82 loc. pe km.p.; cea mai mare densitate se întâlnește în Silezia de Sus și Galiția, ca unele ce sunt mai bine dotate în resurse și cari dispun de o viață industrială mai dezvoltată; cea mai rară se întâlnește în Pomerania, în valea Pripetului și la hotarele orientale.

În afară de Poloni, cari sunt de origină slavă — 24 mil. — mai sunt vreo 8 mil. loc. de altă naționalitate: *Ruteni* aproape 4 mil. prin Galiția orientală și Volhinia, *Ruși Albi* vreo 500.000 *Germani* 1 mil. prin Posnania și Silezia și vreo 3 mil. *Evrei*, răspândiți în toată Polonia, 300.000 sunt numai în Varșovia.

Polonia se bucură de una dintre cele mai mari natalități din Europa.

Polonezii sunt mai toți *catolici* — 75%, — *Germanii* *protestanți*; iar Evreii sunt *mozaici*.

FORMA DE GUVERNĂMÂNT. Polonia e o republică democratică, organizată după modelul Franței; în fruntea Statului e un președinte ales, de reprezentanții națiunii, pe șase ani.

Sufragiul e universal, pentru ambele sexe, direct, egal și secret.

Polonia economică

Dintre toate ramurile de activitate economică *agricultura* ocupă, în Polonia, locul întâi. Intr'adevăr, peste 65% din populația ei se ocupă cu munca câmpului și exploatarea solului oferă Poloniei bogățiile și veniturile cele mai importante. Solul său destul de variat, fără însă de a fi de o fertilitate excepțională, se pretează la tot felul de cultură. Nisipurile mișcătoare de pe țărmul Balticei, mlaștinele Mazuriei și Lituaniei sunt solurile cele mai rele, pe când în regiunea Centrului unde pământul e acoperit de suprafețe întinse cu soluri provenite din descompunerea argilei — podzol — sau în partea meridională unde se întâlnește loessul și cernoziomul asemănător „cu pământul negru” rusesc, Polonia dispune de regiunile agricole cele mai importante; e renumit pentru agricultură, pământul negru, din Volhinia și Podolia.

Totuși, între partea apuseană care e lucrată după metodele cele mai noi fiindcă a stat, multă vreme, sub influența germană și partea răsăriteană care a stat sub stăpânirea Rușilor, sunt deosebiri profunde în privința culturilor cât și a rendementului lor.

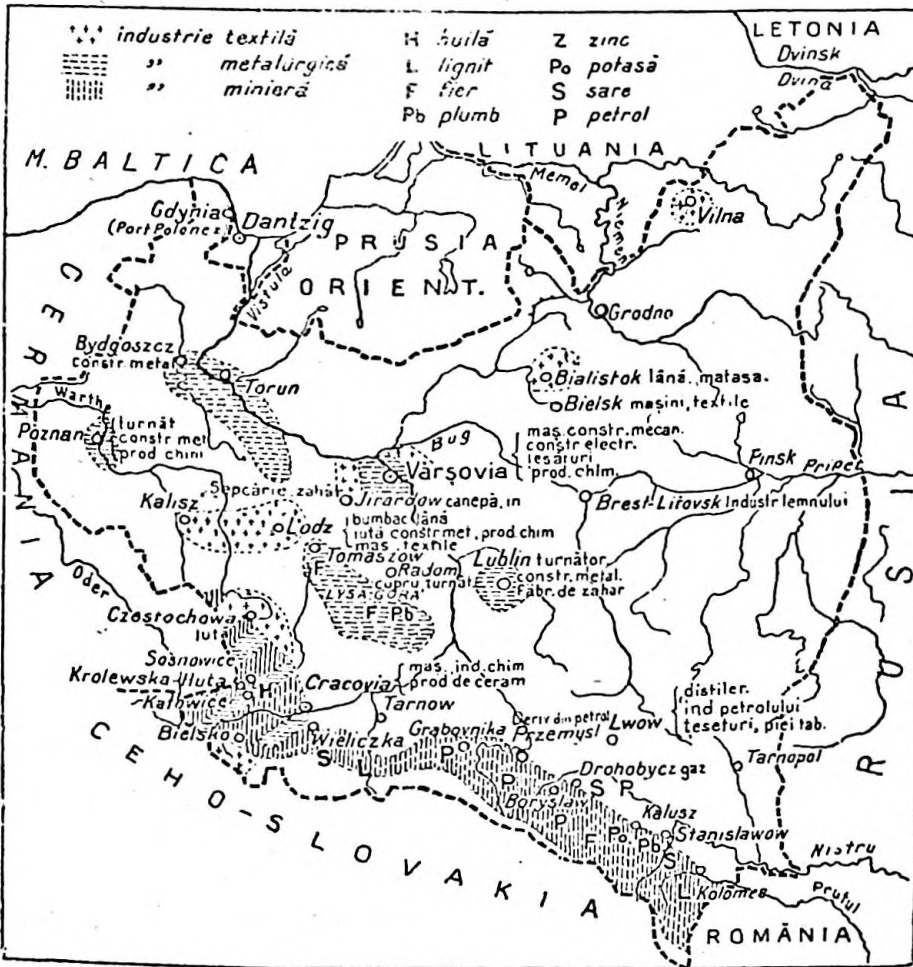
Jumătate din suprafața Poloniei — 50% — e cultivabilă, restul fiind acoperit cu *păduri* — 24% — și *mlaștini*.

În privința diferitelor culturi, *cerealele* ocupă primul loc; *grâul* care nu se cultivă pe suprafețe întinse decât în aluviunile fertile din valea inferioară a Vistulei și câmpiile Galiției, unde vara e mai caldă, *secara* care, ca și în Germania și Rusia, e cereala cea mai răspândită, *orzul* și *ovăzul* la care se mai adaugă *cartoful*, *sfecla de zahăr*, *înul* și *cânepa*, sunt plantele de cultură cele mai însemnate.

Posnania e ținutul cu populația cea mai agricolă.

Pădurile, cari ocupă 24% din suprafața țării, sau cam vreo 9 mil ha. constituiesc o altă bogăție importantă a solului polonez; peste 25 mil. m. c. lemne produce, anual, Polonia din care exportă peste 3 mil. m.c. brut sau lucrat.

O mulțime de esențe se exploatează în aceste păduri, dar

Polonia economică

coniferele sunt acelea cari le predomină (65%); astfel în regiunea Bugului se găsesc cele mai frumoase păduri de *pini* cari procură un minunat lemn pentru construcții și pentru lucrat, iar în Galiția, la poalele Carpaților, ca și'n ținuturile de răsărit, se întâlnesc pădurile de *brad* cari constituiesc materia primă esențială pentru fabricarea hârtiei; *bradul alb* crește în vechea Polonia rusească și'n Galiția.

Cu producția sa importantă agricolă, Polonia își poate satisface nevoile interne, dispunând, în același timp, de cantități însemnate de export. O problemă însă dintre cele mai însemnate și unul dintre obstacolele cele mai serioase care se opune la creșterea rendementului în agricultură, e aprovizionarea insuficientă de *îngrășăminte chimică*.

Înainte de războiul mondial, teritoriul care corespunde Poloniei actuale, utiliza peste 480.000 t. îngrășăminte potasice, 90.000 t. îngrășăminte azotoase și 622.000 t. îngrășăminte de fosfați.

Astăzi cu toată alipirea Sileziei de Sus, care dispune de numeroase uzine de îngrășăminte azotoase și superfosfatice, agricultura poloneză trece printr'o criză, în această privință.

BOGAȚIA ANIMALĂ. Alături de agricultură, *creșterea vitelor*, constituie de asemenea un izvor important de avuție al Poloniei; pășunile ocupă peste 15% din suprafață.

Caii, bovinele și oile rătăcesc prin pășunile dela Nord, răsărit și munții Carpați. Carnea de porc, untul, ca și păsările Poloniei se vând ca și înainte de război, pe toate piețele principale din Germania și Anglia.

Mineralele și Industria

Dacă Polonia abundă în tot felul de bogății agricole ea nu e mai puțin însemnată și în produse minerale și în materii prime, necesare industriei, care dispune de o lungă tradiție. Într'adevăr, încă din veacul al XVI-lea Polonia număra aproape vreo 30.000 de lucrători și meșteșugari care-i lucrau fierul, arama, zincul, plumbul și argintul minelor ei; pe la sfârșitul veacului al XVIII-lea chiar, ea posedea 33 furnale mari și vreo 120 furnale mici pentru transformarea fierului în fontă.

Ultimii ani însă ai veacului al XIX-lea fură martorii dezvoltării industriale cu adevărat, a celor trei părți din Polonia, cari aparțineau celor trei mari puteri, din ajunul Războiului Mondial, Germania, Austro-Ungaria, Rusia.

Într'adevăr, în privința mineralelor și în privința dezvoltării industriale, Polonia e cea mai bine înzestrată dintre toate țările

născute din imperiul rusesc, căci posedă rezerve importante, în primul rând, de combustibil, *huilă, petrol și gaz natural.*

Huila care se exploatează în deosebi în *Silezia de Sus*, în bazinul *Huta și Katowice*, în bazinul *Dombrova și Cracovia*, abundă, producția ridicându-se până la 40 mil. t. anual; alipirea Sileziei de Sus, a făcut din Polonia o țară chiar exportatoare de cărbuni.

În privința *petrolului*, acesta se întinde la poalele Carpaților, în Galiția pe o fâșie de pământ cam de vreo 300 km. lungime, centrele principale de exploatare fiind *Boryslav, Dobrobocz, Tustanovice, Jaroslaw și Stanislaw.*

Dacă producția poloneză de petrol — 1 mil. t. — nu exercită decât o influență cu totul neînsemnată pe piața mondială, ea totuși prezintă o oarecare importanță pentru țările imediat vecine — Ceho-Slovacia, Germania, Austria.

Dar Polonia dispune și de alte importante zăcăminte minerale; printre acestea locul întâi îl ocupă zincul — 150.000 t., — în privința căruia, Polonia e cea mai producătoare țară, centrul principal de exploatare fiind *Tarnovitz, plumbul 29.000 t. și fierul 541.000 t.*, care e exploatat din bazinele *Dombrova, Czesstokova și Cracovia.*

La *Wieliczka și Bohnia*, în Galiția, lângă Cracovia, se exploatează sarea — 282.000 t. — în privința căreia Polonia deasemenea, posedă ocne de o reputație universală; la *Wieliczka* exploatarea e practică din cele mai vechi timpuri.

INDUSTRIA. Astfel Polonia, înzestrată cu resurse importante agricole și minerale și-a creat o viață industrială proprie dintre cele mai însemnate.

Industriilor metalurgice — locomotive, vagoane, aparate electrice — și *industriilor chimice* — acidul sulfuric, acidul nitric, soda, etc. — derivate direct din exploatarea minieră și dezvoltată în *Silezia de Sus* — Tarnov, Ratibor, Pliss, Rybnic — și în *Polonia veche Czesstohova* — mai ales, se adaugă, datorită apropierii minelor de cărbuni cât și abundenței valorii mâinii de lucru, *industria textilă*, care, ca și înainte de Războiul Mondial și azi, ține cel mai important loc în viața economică a Poloniei.

Industria bumbacului, pe care-l importă în bună parte din

Statele-Unite și *industria lânii*, pe care de asemenea o importă, s'au dezvoltat la *Lodz*, metropola bumbacului polonez, supranumit „Manchesterul polonez”, la *Czestochowa*, la *Sosnowice* și la *Varșovia*, în timp ce industria *inului* și a *cânepei*, la *Zirardow* și la *Bielsk*.

Industria alimentară, a zahărului, 6 mil. t., a alcoolului 2 mil. hl., extras din secară sau cartofi, s'a dezvoltat în Posnania, împrejurul Varșoviei ca și'n vechea Prusie poloneză, utilizându-se peste 40.000 lucrători

CAILE DE COMUNICAȚIE ȘI COMERȚUL. O condiție fundamentală pentru o largă dezvoltare a vieții economice dintr'o țară sunt căile de comunicație. În această privință Polonia e destul de favorizată; deschisă stepelor rusești cât și câmpiilor Germaniei de Nord și traversată de Vistula, dela Sud spre Nord, pe o lungime de vreo 1068 km., Polonia a rămas o trăsătură de unire între Europa Occidentală și Rusia, între lumea Slavă și cea latină.

Bugul, Warthe și canalul Badgoszcz, leagă Vistula cu Oderul.

Rețeaua de căi ferate e de peste 19.000 km.; repartiția liniilor și legătura lor nu este însă normal făcută; astfel, pe când în partea de apus — Posnania, Prusia Occidentală, cari au stat sub stăpânirea Germaniei — unele linii sunt duble și chiar triple, partea răsăriteană — Polonia rusească care a fost multă vreme stăpânită de Ruși — e cu totul insuficient dotată.

La marea Baltică Polonia se servește de *Danzig*, a cărui activitate e datorită mai mult comerțului polon. În ultimul timp și-a construit un port propriu „*Gdynia*” de o capacitate de 2 mil. $\frac{1}{2}$ t.

În privința *comerțului*, Polonia dela Războiul Mondial, a făcut progrese însemnate; în ultimul timp comerțul ei s'a ridicat la vreo 5 miliarde 500 mil. sloți; *importă* 2890 mil. sl. bumbac, lână, minereuri, grăsimi și exportă, cărbuni de pământ, produse petrolifere, lemne, stofe de lână și bumbac, etc.

Cu Germanii și St. Unite, Polonia întreține cele mai strânse relații comerciale.

Cu țara noastră legăturile comerciale nu sunt atât de dezvoltate pe cât ar trebui să fie și pe cât așezarea geografică

a ambelor țări ar permite-o. Cea mai bună cale a Poloniei spre răsărit, la Marea Neagră, e pe la noi prin țară.

Galații ar putea deveni debarcazul natural al Poloniei la Dunăre, deci la mare, după cum pe vremea lui Ștefan cel Mare, Liovenii — locuitorii din Lemberg-Lwow — ajungeau la Marea Neagră, prin Moldova și prin porturile *Ohilia* și *Cetatea Albă*, unde corăbiile genoveze aduceau tot felul de mărfuri din *Lerant*.

Noi am putea importa din Polonia, în cantități mari, mașini, țesături, etc. și exporta: fructe, vin, etc.

Dacă legăturile comerciale nu sunt atât de strânse, în schimb, cele politice sunt foarte apropiate, căci aceleași interese ne conduc și pe noi și pe ei.

CENTRELE PRINCIPALE. *Varșovia*, 930.000 loc., capitala Poloniei, eșazată în regiunea numită Mazovia, e cel mai frumos și cel mai artistic oraș, fiind supranumit și „Parisul Orientului”.

Lodz, 450.000 loc., supranumit „Manchesterul polon”, e orașul industriei textile; *Poznan*, 170.000 loc., așezat pe Warthe, e un centru industrial însemnat și cultural — universitate — și cea mai mare piață agricolă, în acelaș timp, a Poloniei. De-a lungul Vistulei se'nșiră: *Torn*, *Bro*, *Berg*, și *Grodno*. În Lituania e Vilno care întoldeauna a fost un focar important de cultură poloneză în mijlocul Lituanilor.

În Galiția și'n Polonia mică, *Lublin*, sentinela de altădată a Poloniei care a avut de întâmpinat multe atacuri din partea Tătarilor, *Cracovia*, în sudul Poloniei, oraș cultural, cu 65 biserici, o catedrală renumită și o Universitate, e în calea drumurilor care duc spre Dunăre și'n acelaș timp capul căii de comerț care vine dinspre marea Neagră și'n sfârșit *Lembergul*, 207.000 loc., unul din cele mai vechi orașe comerciale ale Poloniei, mare piață de lemne și de petrol și un centru cultural polonez în mijlocul Rutenilor.

CONCLUZIE. Desființată, timp de sute de ani, Polonia reconstituită și-a ridicat rolul important, politic, cultural și economic pe care l-a avut și altădată.

Danzigul. — În urma tratatului dela Versailles, portul Danzig, cu un teritoriu de 1500 kmp., cuprins între hotarele Poloniei, a fost luat dela Germania și declarat oraș liber, punându-se sub protecția Societății Națiunilor.

Ceho-Slovacia

S. 142390 km. p. 14.700.000 loc, loc. Cap. Praha

SUPRAFAȚA. Ceho-Slovacia are o suprafață de peste 142 de mii km.p., jumătate aproape din suprafața României.

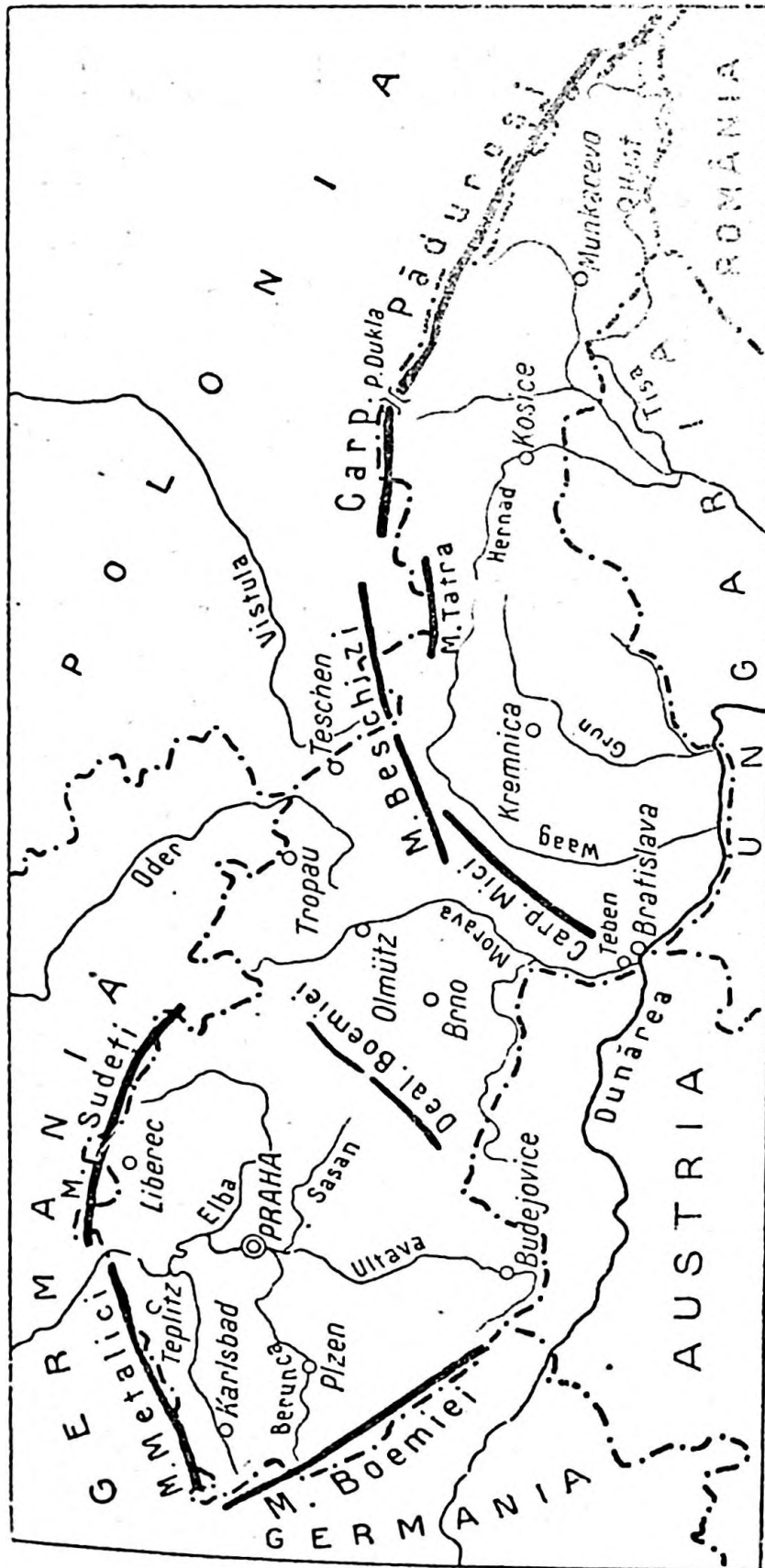
AȘEZARE. Situată în centrul Europei (între 40°—50° lat. n.), la Nord-Vestul țării noastre, de-a-lungul paralelelor mai mult, Ceho-Slovacia se bucură, din punct de vedere economic, de o bună așezare geografică, fiind la răspântia drumurilor importante care leagă marea Nordului și marea Baltică, cu marea Mediterană. Suferă de neajunsul că n'are direct acces la mare. *Dunărea* însă și *Elba* înlătură, în parte, acest neajuns, prima punând-o în legătură cu marea Neagră iar a doua cu marea Nordului. Pe de altă parte tratatul dela Versailles, ținând seama de situația ei geografică, a prevăzut închirierea unei părți din portul Hamburg (la gura Elbei) și Stettin (la gura Oderului), Ceho-Slovaciei.

HOTARE. Ceho-Slovacia are mai toate hotarele naturale, mărginindu-se cu Germania, Polonia, România și Ungaria.

RELIEFUL. Din punct de vedere fizic, republica vecină dispune de toate formele de pământ necesare vieții omenești (munți de toate vârstele, podișuri și câmpii) putându-se împărți în trei regiuni bine distincte: *podisul Boemiei*, *depresiunea Moravei* și Slovacia.

1. *Boemia* e unul dintre podișurile cele mai vechi din Europa (de aceeași vârstă cu podișul Central din Franța), și munții Dobrogei dela noi din țară, înalt de vreo 400—500 m. și care se prezintă sub forma unui patruleter (e chiar numit patruleterul Boemiei) înconjurat de trei lanțuri de munți vechi (lanțul Hercinic, de aceeași vârstă cu munții Vosgi din Franța: munții *Pădurea Boemiei* (Sumava), la vest (1458 m.) cari despart de Boemia germană, munții *Metalici* sau *Erzgebirge* (Rudo Hari) cari se'nclină, spre Nord, spre câmpiile Saxoniei, și'n sfârșit, spre răsărit, de-a-lungul Sileziei germane, munții *Sudeți*, cari în *Risengebirge* (Krkonoše muntele Uriașilor), ating înălțimea de 1603 m. Fațada meridională a patruleterului e ocupată de *Co-*

liniile Moraviei cari despart bazinul Elbei de bazinul Moraviei, afluentul Dunării.

Tot interiorul Boemiei se prezintă, sau, sub forma unor deprcsiumi (depresiunea Egerului, un mic bazin acoperit altădată

cu apă, astăzi umplut cu aluviuni, depresiunea văii superioare a Elbei), sau, sub forma unor *terase*, de 400—500 m. înclinate spre Nord-Vest și străbătută de cursul râurilor.

2. *Moravia*. Cele dintăi cute carpatice sunt despărțite de masivul Boemiei și colinele Moraviei prin *depresiunea*, prin care curge *Morava* și afluenții ei. Spre Nord-Est, această depresiune e în directă legătură cu bazinul superior al Oderului și Vistulei (câmpia Sileziei) prin culoarul cunoscut sub numele de „Porțile Moravei” prin care, din cele mai vechi timpuri, atât negustorii cât și barbarii și armatele cuceritoare, au trecut, din câmpiile din Nordul Europei spre câmpiile dela Dunăre (Viena).

Astăzi, prin această depresiune, trece marca linie ferată internațională „Viena-Varșovia-Leningrad”.

Formată, în bună parte, din argile terțiare și aluviuni, câmpia Moravei constituie nu numai o regiune importantă de cultură, dar în acelaș timp și trăsătura de unire între Cehii din Boemia și Slovacia din Răsărit.

3. *Slovacia* e toată regiunea dela răsărit, formată din munți, podișuri și câmpii, locuită de Slovaci și cuprinsă între depresiunea Moravei, Dunării, câmpiile Ungariei și Carpați. Aceasta e regiunea, prin excelență, a Ceho-Slovaciei, muntoasă, ocupată de celc dintăi lanțuri carpatice (Carpații Mici, Carpații Păduroși și lanțul Beskizilor), cari în masivul Tatra ating 2683 m. (Gerlachfolva), cea mai mare înălțime din întregul lanț carpatic.

Spre Sud, atât Moravia cât și Slovacia, se continuă prin câmpic. Ungariei, din care Ceho-Slovacia, nu posedă însă decât o mică porțiune.

CLIMA ȘI APELE. Asezată în centrul Europei, departe de oceanul Atlantic și marea Mediterană, climatul Ceho-Slovaciei e continental, cu ierni reci și veri calde (Praga în Ianuarie are -1° , în Iulie $+19^{\circ}$). Pe munți cad cantități bogate de ploae (1,5(m.) în schimb, însă în interior, plouă mai puțin din cauza munților cari opresc ploile.

APE. Mai toate râurile Podișului Boem, se scurg în marca Nordului prin *Elba* care primește pe *Ultava* a cărui vale îndreptată dela Nord spre Sud duce dela Praga la Linz, pe când celălalt afluent, *Egerul* deschide o vale transversală prin pasurile munților Fichtelgebirge, spre Germania.

Morava și *Waag* se varsă în *Dunăre* care o pune în legătură cu marea Neagră, pe când *Oderul* se varsă în marea Baltică.

POPULAȚIA. Boemia e unul dintre cele mai vechi state slave. Supusă când împăraților germani, când celor Habsburgi, ea și-a păstrat până'n zilele noastre limba și caracterul ei aparte. După Războiul Mondial, în urma „jurământului dela Praga” (13 Aprilie 1918), Cehii și Slovicii s'au unit într'o republică democratică independentă (28 Oct. 1918), cu un președinte ales de două adunări (senat și camera deputaților) reunite în adunarea națională.

Votul e universal pentru bărbați și femei.

Noul Stat are o populație de vreo 14.700.000 loc. formată din *Cehi*, cari au stat mai mult sub influența germană, și din *Moravi* și *Slovaci* cari au avut foarte mult de suferit. Spre răsărit mai sunt *Ruteni* (450.000), iar în Boemia și Silezia, *Germani* (3 mil.), la Sud *Unguri* (450.000), și spre granița noastră un număr restrâns de *Români*, *Evrei* (180.000 se'ntâlnesc, prin toate orașele).

Densitatea cea mai mare se găsește în regiunile agricole și industriale ale Boemiei, Moraviei, Sileziei și Slovaciei.

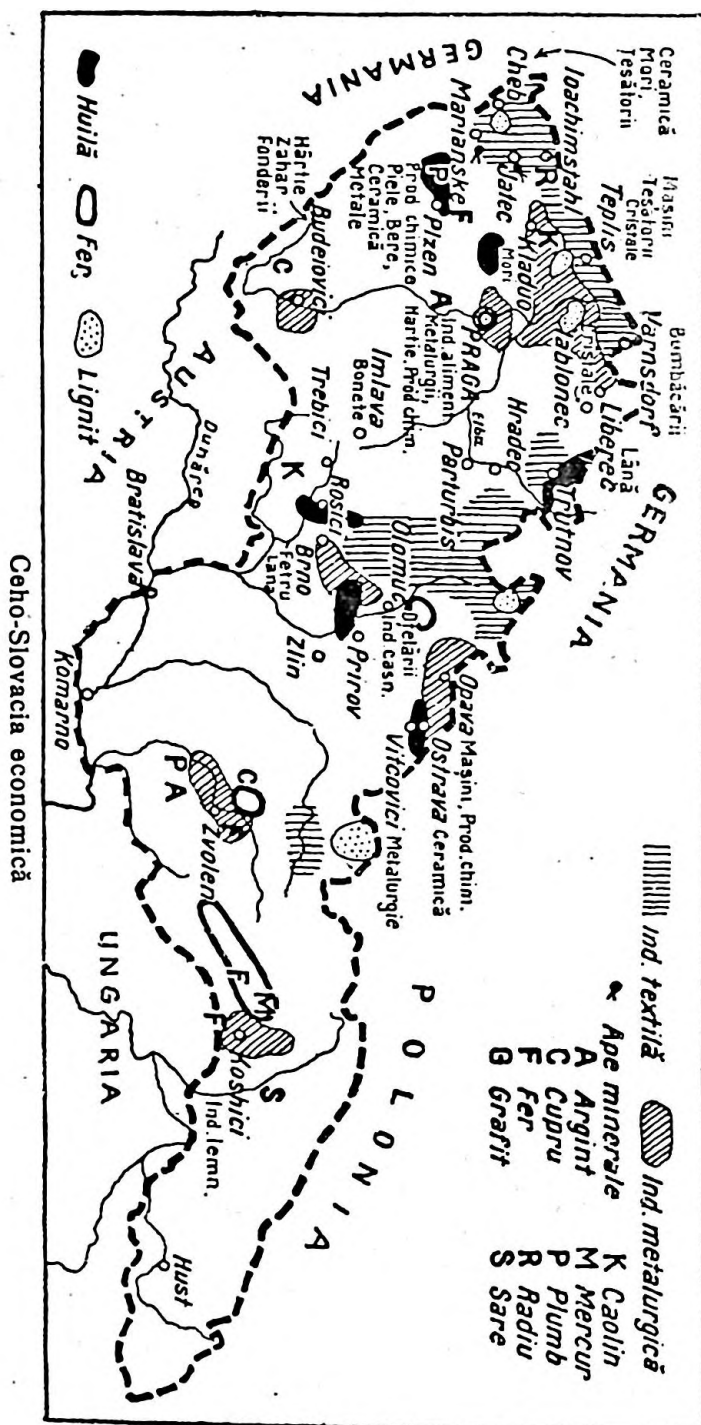
Catolicismul e credința cea mai răspândită; sunt însă și *protestanți*, dar mai puțini. Rușii și Rutenii sunt mai toți *ortodoxi*.

În momentul de față Ceho-Slovacia găsindu-se într'un conflict cu Germania din cauza minorității germane care vrea alipirea la Germania, nu se știe cum va eși din această mare criză politică.

Ceho-Slovacia economică

Stat cu'n relief dintre cele mai variate, cu câmpii noi dintre cele mai fertile, cu masive vechi bogate în minerale, cu munți tineri, acoperiți cu păduri întinse, comunicând ușor pe apă (Elba, Dunărea) și pe uscat cu lumea din afară, așezată la hotarele Europei Centrale și Europei Orientale, Ceho-Slovacia constituie cel mai important ținut din fosta monarhie Austro-Ungară (era supranumită „mărgăritarul Austriei”) căci dispune

de cele mai însemnate avuții agricole și miniere, bucurându-se,

în acelaș timp, și de cea mai înfloritoare viață industrială. Astfel Ceho-Slovacia se prezintă din punct de vedere eco-

conomic, ca un stat, cu cea mai armonică dezvoltare, în adevăratul înțeles al cuvântului, modern.

Și în privința aceasta se poate împărți în trei regiuni economice, bine distincte, cari corespund celor trei regiuni naturale ale republicii:

1) *Boemia*, un ținut agricol și industrial; 2) *Moravia* mai mult agricolă decât industrială și 3) *Slovacia muntoasă*, bogată în păduri și cu o agricultură dezvoltată în câmpia dinspre Dunăre.

AGRICULTURA. Folosindu-se cele mai noi metode științifice, mai ales în Boemia și Moravia, *agricultura dispune*, în acelaș timp de cele mai fertile soluri în câmpiile Moraviei și ale Dunării, în bazinul Pragei sau în terasele basaltice din Mittelgebirge, cât și de un climat cu primăveri ploioase și veri călduroase, favorabil tuturor felurilor de culturi; astfel câmpiile agricole din Moravia (Hanna) și chiar cele din Boemia, se pot compara cu cele mai înaintate regiuni agricole, numărându-se în acelaș timp, printre ținuturi din Europa, în care omul s'a ocupat cu *munca câmpului*, din cele mai vechi timpuri.

Ceho-Slovacia apare deci ca o importantă țară agricolă, în care peste 45% din suprafața ei e favorabilă tuturor felurilor de culturi.

Văile râului Eger și ale Ultavei, câmpiile Moravei (Hanna), dau recoltă admirabilă de *grâu*, după cum câmpiile joase din Slovacia produc cantități însemnate de *porumb*. În munți și'n regiunile mai puțin favorabile, se cultivă *secara*, *orzul* și *ovăzul*. Oricât însă de metodică s'ar face agricultura, și oricât de mare ar fi rendamentul la ha., cantitatea de cereale e neîndestulătoare consumului intern.

În schimb însă în privința câtorva *plante industriale*, Ceho-Slovacia e neîntrecută aproape; *hameiul* din valea Egerului, din împrejurimile mai ales, ale orașului Zatec (Saaz), trece ca cel mai bun din Europa, iar *sfecla de zahăr* (45—78 mil. q.) foarte răspândită pe malurile Elbei, până în apropierea orașului Praga, în Moravia meridională, și'n câmpiile Slovaciei, face din Ceho-Slovacia a treia țară din lume producătoare de zahăr (15% din producția mondială).

Cartoful se cultivă pe o scară întinsă în Boemia, dar mai

ales în Slovacia și Rusia Subcarpatică unde constituie o cultură esențială.

Pomi fructiferi, mărul și părul (în Moravia și în regiunea Mittelgebirge), alimentează peste 380 fabrici care transformă peste 500.000 q. de fructe, în magiun.

Vita de vie, își face și ea apariția pe malurile Elbei, dar cu mai deplin succes, pe dealurile Slovaciei, nu departe de regiunea viticolă „Tokay”, care aparține Ungariei.

Cu o agricultură în general bogată care se prezintă într'un continuu progres, Ceho-Slovacia își îndreaptă privirile astăzi spre Slovacia și Rusia Subcarpatică în a căror valorificare și-a pus speranțe mari.

Pădurile (36%—4.700.000 ha.) constituie altă bogăție importantă a Cehoslovaciei; în Sumava (munții Pădurea Boemiei), până mai acum câțiva ani, pădurile îți dădeau impresia „pădurilor virgine”, atât de întinse erau și atât de puțin erau călcate de piciorul omului. Mai puțin dese astăzi, se întind totuși pe suprafețe destul de mari, pe povârnișurile munților Metalici (Erzgebirge), pe munții Sudeți și pe colinele Moravei. În Tatra se urcă până pe la 1.400 m., iar *Carpații păduroși* sunt acoperiți din plin. Esențele principale care domină sunt *mesteacănul*, arborele slav prin excelență, aproape național în Boemia, *șagul* și *bradul*, după altitudine; Rusia Subcarpatică dispune de frumoase păduri de *stejar*; se exportă, parte, lucrat, parte, în stare brută; e renumit în Europa Occidentală, mai ales „*parchetul*” Ceho-Slovac care provine din stejarul Carpaților Păduroși.

Producția anuală a lemnului ridicându-se aproape la vreo 16 mil. m.c. dă loc la o industrie importantă, nenumărate ferăstraie, tăbăcării, fabrici de mobile, de hârtie, fiind bogat alimentate.

BOGAȚIA ANIMALĂ. Pășunile bogate ale Slovaciei, pășunile munților și ale podișului Boemiei, permit creșterea unui număr important de animale, în privința cărora Ceho-Slovacia nu e înapoia nici unui stat vecin; numai numărul *oilor* a mai scăzut de când lâna australiană și americană a invadat piețele Europei; cât privește *vitele mari cornute* (4 mil. 600 mii) și mai ales *porcul* (2 mil. 500 mii), republica vecină dispune de rasele cele mai căutate: e renumita șuncă de Praga și Kosice.

Boemia mai e însemnată și prin mierea *albinelor*, cât și prin *piscicultura* practică, mai ales, în Moravia și Boemia.

BOGĂȚIILE SUBSOLULUI MINERALELE. Dacă Ceho-Slovacia nu dispune de bogății agricole, în cantități îndestulătoare, fiind nevoită să importe din alte țări, în schimb, resursele ei minerale îi permit creierea unei industrii importante care contribuie, într'o largă măsură, prin comerțul activ care-l provoacă, la echilibrarea întregii sale stări economice.

Intr'adevăr, și înainte de război ca și astăzi, Boemia, Moravia și Silezia, constituiau ținuturile cele mai bogate în minerale și cele mai industriale din vechea monarhie Austro-Ungară.

Minele de *cărbuni* din Boemia (Pilsen, Kladno și Teplitz) și cele din Silezia moravă (Polnisch, Ostrova), procură peste 36 mil. tone, *huida* (16 mil. t.) și *lignit* (20 mil. t.) anual, iar minereurile de *fier* cari se găsesc cam în aceleași regiuni (în apropierea orașului Praga, la poalele munților Metalici și la Kremnice în Slovacia), sunt de asemenea în cantități abundente.

În munții Metalici (Erzgebirge) și'n Carpați se exploatează *aurul* (Rudny în Boemia), *argintul* și *plumbul* (la Příbram și Stribro), precum și *arama* (în Boemia la Kupferberg și în Slovacia) *cositorul* (lângă Karlsbad), *caolinul* (Boemia), *grafitul* (munții Boemiei și'n Moravia) și mai ales *pechblenda* din care se extrage *radium* (Joachimov), Ceho-Slovacia fiind cea mai producătoare țară, în această privință (radium) din Europa.

De-a-lungul Carpaților, în Slovacia, ca o continuare a zăcămintelor din Galiția, se'ntinde o regiune importantă *petroliferă* (Gbely-Egbell).

Ocne de sare și ape saline și termale se găsesc la *Karlsbad* și *Marienbad*.

INDUSTRIA. Ceho-Slovacii au știut să se folosească de toate produsele lor agricole și minerale atât de variate. Înființând numeroase școli tehnice și ameliorând mâna de lucru, au știut să-și creieze o mare industrie, în așa fel, încât, azi mai mult de jumătate din populația Boemiei și Sileziei, e ocupată cu exploatarea mineralelor, în ateliere, în uzine, sau, se dedă la tot felul de operațiuni comerciale a căror activitate crește în raport cu cantitatea produselor fabricate; și acesta a fost mijlocul prin care Ceho-Slovacia a triumfat față de influența co-

pleșitoare a Germanilor. De altfel industria în această țară, apare ca o necesitate căci numai prin acest mijloc ea va putea fi în stare să-și mențină echilibrul economic, exportând produse fabricate în schimbul produselor alimentare și a materiilor prime, de care are atât de mult nevoie.

Astfel alături de industria *sticlei, a pietrelor prețioase falsz* (Jablonec), *a cristalurilor, a porțelanului* (Karlsbad, Pilsen), cari au o veche tradiție și cari au făcut și fac renumele, în special, al Boemiei (dispune de nisipul și caolinul necesar), se adaugă astăzi câteva industrii cari joacă un rol considerabil în viața economică a Ceho-Slovaciei.

1. *Industria metalurgică*, ocupă locul întâi, Ceho-Slovacia dispunând de 27 furnale înalte, 19 *turnătorii de oțel* și 15 *laminarii*

Fabricile Skoda din Pilsen și cele din Praga, Vitkovice și Brünn, sunt renumite în toată lumea, în ele lucrându-se locomotive de drum de fier, vagoane, mașini agricole, automobile, tunuri, proiectile, etc.

Fabricarea vaselor de fier smălțuite ocupă de asemenea un loc important, Ceho-Slovacia producând peste 40.000 f. din cari 80% sunt vândute în alte țări.

2. *Industria textilă* e tot atât de importantă ca și cea metalurgică. Se lucrează inul, lâna și bumbacul, în deosebi, *Brno, Liberec și Nachod*.

Covoarele de *Brno* sunt renumite iar din fabricile dela *Strakonice*, ieșeau altădată *șesurile* care se vindeau în Orient. *Dantele* și tot felul de broderii, de o frumusețe rară, se lucrează în Slovacia și'n uzinile din Trutnov, în Boemia.

Că industria textilă e de o însemnătate covârșitoare pentru Ceho-Slovacia reese clar din numărul lucrătorilor întrebuințați în această industrie (1.200.000 deci 1/8 din populația întregă) și de importanța exportului (2/5 din întregul export) acestor produse în comerțul general exterior.

Industria alimentară, *a zahărului* (Brno), în privința căreia Ceho-Slovacia e a treia din lume, *a berei* (Pilsen), *a șuncii* (Praga), industria *blănurilor și a pieilor* (Praga, Brno) a căror produs contribuiau altădată la valoarea „articolelor de Viena” rivalele „articolelor de Paris”, industria *lemnului* (ferăstraie, jucării, mobile, Praga), *a hârtiei* (Liberec), industria *chimică* (acid

sulfuric la Pilsen, coloranți artificiali la Ustinad Labem, sodă, etc.) cât și industria *hoteliere* favorizată de numărul însemnat de izvoare termo-minerale precum și de pitorescul diferitelor ținuturi, toate aceste industrii, puse la punct, după ultimile perfecțiuni tehnice, explică situația înfloritoare economică de care se bucură Ceho-Slovacia, cât și faptul că a putut scăpa repede de criza economică care a atins toate țările de după Răsboiul Mondial.

CAILE DE COMUNICAȚIE. Ceho-Slovacia, în această privință are neajunsul că e lipsită de deschidere la mare; în schimb dispune de câteva ape bune de navigat (Dunărea, Elba, Ulava) cari o pun în legătură cu mările mai îndepărtate (Bratislava de pe Dunăre are un trafic de 1 mil. t. mărfuri, iar șantierul naval din Komarno, sunt în plină activitate), de o bogată rețea de *căi ferate* (13.620 km.) și de o așezare geografică bună, în centrul Europei, datorită căreia dispune, în parte, de relațiile Germaniei cu țările dunărene, de relațiile Ungariei cu Galiția și Polonia.

1. Hamburg-Berlin-Praga-Viena.

2. Paris-Cheb-Praga-Cracovia sau Varșovia, sunt liniile mai însemnate.

Bratislava și *Komorno* sunt porturile principale la Dunăre. În urma tratatului dela Versailles, Ceho-Slovacia a obținut dreptul de a închiria pe 99 de ani, o parte din portul Hamburg și Stettin, iar în urma înțelegerilor cu Italia a obținut avantaje însemnate pentru traficul său pe *Via Triest*.

COMERȚUL. Comerțul Ceho-Slovac a atins, în ultimul timp, cifra de peste 38 miliarde coroane; *exportă* (20 miliarde c.) țesături de tot felul (stofe), zahăr mai mult decât oricare altă țară din Europa, lemne, cărbuni, obiecte de sticlă și cristal, fier brut, făină, lână brută, in, cânepă, produsele animale, grăsimi, tutun.

Țările cu care face un comerț mai întins sunt cele din imediata apropiere, Germania, Ungaria, Polonia, precum și Statele-Unite, Anglia și Franța.

Cu Țara noastră, Ceho-Slovacia întreține relații strânse, comerciale și politice; noi importăm mașini, țesături, zahăr, etc. și exportăm cereale, petrol, etc.

ORAȘELE. Cele mai însemnate orașe sunt: *Praga*, capitala (676.000 loc.), care e unul din cele mai însemnate orașe din centrul continentului. *Praha* nu este numai centrul administrativ, cultural și artistic din Ceho-Slovacia, ci și cel mai însemnat oraș industrial. Așezată pe *Ultava* navigabilă și legată cu porturile germane prin căi ferate, dezvoltarea ei e grandioasă.

Pilsen (88.000 loc.) și *Liberec* (36.000 loc.), la Nord de *Praga*, sunt centre însemnate industriale (bere, textile).

În *Moravia*, *Brno* e orașul mai însemnat (221.000 loc.), țesături.

În *Slovacia* e *Kosice* (Kassa 44.000 loc.) și *Bratislava* (79.000 loc.), port la *Dunăre*, prima capitală a regilor *Ungariei*.

CONCLUZIE. Ceho-Slovacia este unul dintre statele născute după războiul mondial care joacă un rol însemnat în Europa, nu numai din punct de vedere economic, ci și politic; împreună cu *România* și *Iugo-Slavia*, formează grupul de state cel mai însemnat politic în partea aceasta a Europei, „Mica Înțelegere”.

Printre noile state născute în Europa Centrală, Ceho-Slovacia e aceea care s'a refăcut mai repede atât din punct de vedere politic cât și aceasta datorită cumințeniei locuitorilor cari și-au pus la contribuție toată inteligența și energia cât și echilibrului bogățiilor naturale, agricole și industriale.

U n g a r i a

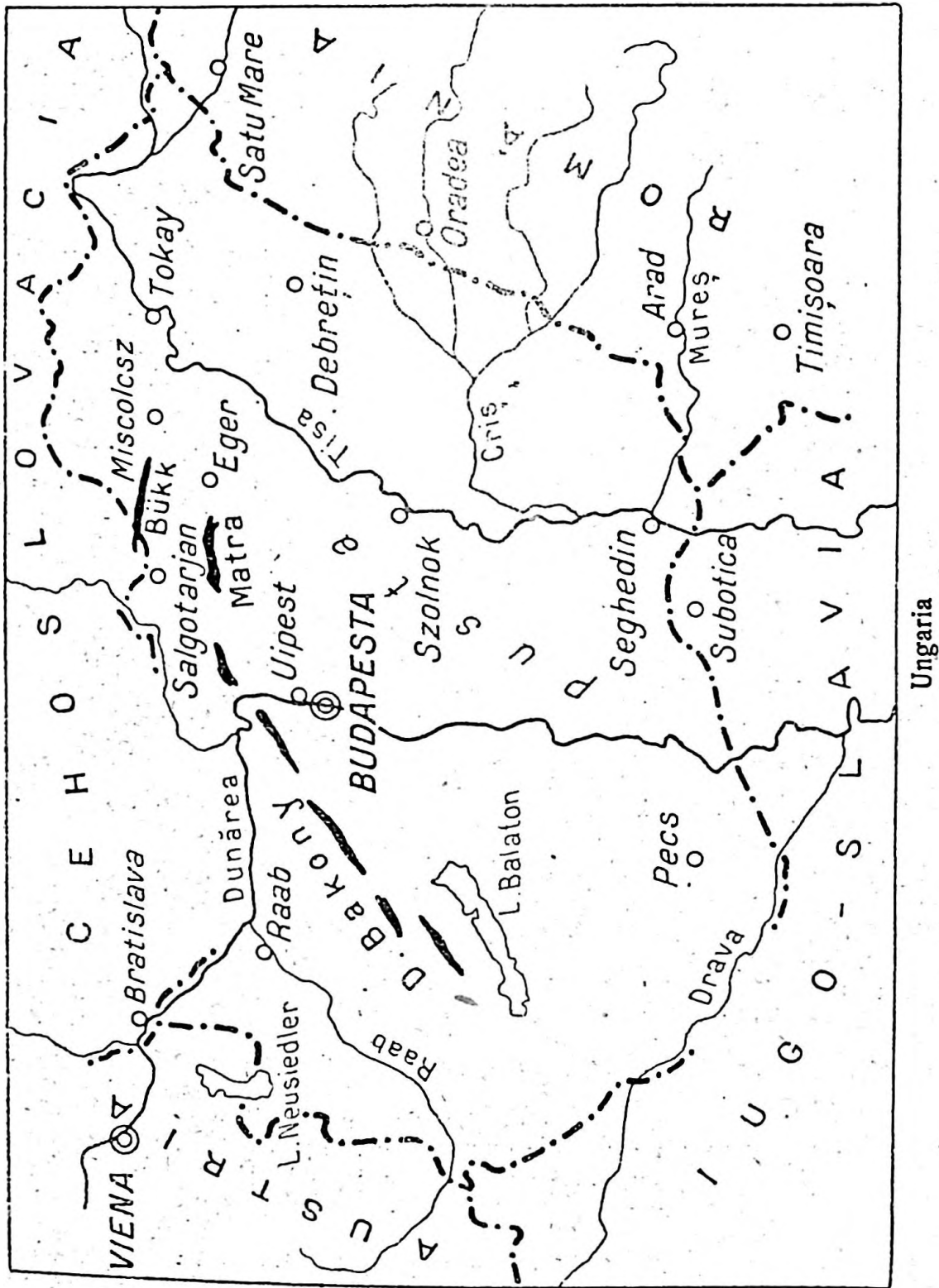
S. 92.550 km. p. loc. 8.600.000 — Cap. Buda-Pesta

SUPRAFAȚĂ ȘI AȘEZARE. Cu o întindere de vreo 92 mil. km.p. *Ungaria* e așezată în mijlocul Europei — între paralelele 46° și 48° lat. n., — la răspântia drumurilor care leagă Apusul Europei cu Răsăritul; suferă de neajunsul că n'are deschidere directă la mare; *Dunărea* însă care o străbate pe la mijloc, îi ușurează în parte, acest neajuns.

HOTARELE, sunt mai toate convenționale, *Ungaria* mărginindu-se la apus cu *Germania*, la Nord cu *Ceho-Slovacia*, la răsărit cu *România*, iar la Sud cu *Iugo-Slavia*.

RELIEFUL. *Ungaria* ocupă cea mai mare parte din câmpia din centrul Europei, încadrată de *Alpi*, *Carpați*, terasele *Balcănice* și cunoscută sub numele de câmpia *Panonică* sau câmpia

Ungariei. Prezintăndu-se sub forma unei imense arene de circ,

câmpia Ungariei e fundul unei vechi mări interioare, născută în era terțiară, cam în acelaș timp cu formarea Carpaților și um-

plută cu prundișuri și aluviuni a căror grosime variază între 20 m. în regiunile nordice și 200 m. la vărsarea Tisei în Dunăre.

Inima Ungariei o constituie câmpia care se întinde între Dunăre și Tisa și dincolo de Tisa, *Ungaria de jos* sau „*Alfoeldul*” cum se numește această parte a Ungariei care reprezintă adevăratul fund al mării de altădată. Aici câmpia e cât se poate de tristă, întinzându-se cât vezi cu ochii „pusta” acoperită cu iarbă și lipsită de orice copac.

Cultivată aproape în întregime această câmpie astăzi, căci ierburile stepii au fost tăiate, iar mlaștinele uscate, *Alfoeldul* ce pare când ca o mare verde acoperită cu grâu, secară, orz sau porumb, când, după seceriș, ca un imens deșert impresionant, mai ales la apusul soarelui.

Numai spre Nord-Vest, dincolo de Dunăre, în *Ungaria de Sus* apar câteva coline, ca ultimele prelungiri în această parte, a Alpilor; acestea sunt dealurile împădurite „*Bacony*”, 775 m. alt., cari se întind dela lacul Balaton până la cotul Dunării.

CLIMA. Așezată în centrul Europei, departe de oceanul Atlantic și marea Mediterană pe de o parte, iar pe de altă parte încercuită de munți, Ungaria are un climat continental destul de pronunțat; iernile reci cu temperaturi de -20° sau verile cu temperatură de $+40^{\circ}$ sunt foarte obișnuite. Și nu rare ori vara în pustă, când aerul supra încălzit vibrează deasupra pământului, călătorul cade victimă *mirajului*, tocmai ca și cum s'ar găsi în mijlocul Saharei.

Cele mai abundente ploi — 60 cm., — toate cu *caracter torențial*, cad primăvara și vara (Iunie) când se simte nevoia lor mai mult pentru agricultură. Fiindcă ploile sunt puține și inegal repartizate pretutindeni, unde se poate, sunt utilizate irigațiile artificiale.

APELE. În privința râurilor, Ungaria nu dispune de o rețea hidrografică care să-i aparțină propriu zis. *Dunărea* de mijloc și afluentul ei *Tisa*, traversează *Alfoeldul*, ambele descriind o mulțime de meandre și fiind întovărășite, în acelaș timp, de o rețea întreagă de brațe moarte și mlaștini. Cât despre cele trei *Crișuri* și *Mureș*, afluenții principali ai Tisei, aceștia curg mai mult prin țara noastră.

Lacul Balaton, din partea occidentală a Ungariei, e rămașița mării care acoperea, în întregime, altădată, depresiunea Ungariei.

POPULAȚIA. În hotarele actuale, Ungaria are o populație de peste 8 mil. loc. (93 loc. pe km.p.), în câmpia aceasta care astăzi e ungurească „Magyar Ország”, Ungurii de rasă mongolică se stabiliră la sfârșitul veacului al IX-lea, suferind influențe atât de puternice din partea Germanilor, Slavilor și Românilor, încât își pierdură complet, aproape însușirile lor asiatică.

Când au venit în Europa și când s'au așezat în câmpia de azi, erau păgâni și nomazi, cu vremea însă s'au creștinat și au devenit agricultori, întemeind pe la anul 1000 regatul St. Ștefan.

În partea de apus a Ungariei mai trăesc și un număr însemnat de *Germani*, (7%), iar prin partea de răsărit și Nord, *Români* și *Slovaci* (4%).

Majoritatea populației e *catolică* (63%), un sfert aproape, (21%) *calvini*, iar în număr cu totul restrâns (6%) *protestanți*.

FORMA DE GUVERNĂMÂNT. Ungaria e o monarhie — dar fără monarh, — condusă de un regent ales de adunarea națională. Forma de guvernământ nu e încă pe deplin stabilită.

Ungaria are două adunări: Camera deputaților și a magnaților; miniștrii sunt responsabili de actele lor.

Ungaria economică

AGRICULTURA. Dacă înainte de Răsboiul Mondial, viața economică a Ungariei se sprijinea în bună parte pe agricultură, cu atât mai mult astăzi, când e lipsită de regiunile industriale de altă dată, *agricultura* constituie bogăția principală a țării.

Intr'adevăr, climatul ei cât și solul Alfoeldului mai ales, identic cu solul din țara noastră sau Rusia, bogat în pământ negru — cernoziom — e unul din cele mai bune din lume, Ungaria constituind din cauza aceasta, unul din grânarele Europei. Și în afară de toate acestea pământul arabil ocupă cea mai mare parte din suprafața Ungariei — mai mult de 60%, — pe când ținuturile neproductive abia 6%. Regimul proprietății

— domină proprietatea mare, — nu este însă dintre cele mai favorabile și adeseori marile domenii care nu sunt întotdeauna cele mai bine îngrijite, constituiesc un obstacol serios în cultura intensivă.

Cerealele, sunt plantele principale de cultură: *grâul* are la dispoziție, între Dunăre și Tisa și între Tisa și Transilvania, un sol fertil și o vară uscată favorabilă, în așa fel încât în luna Iulie o adevărată mare își ondulează, cât vezi cu ochii, undele galbene de grâu. Producția se ridică cam la vreo 20 mil. hl. din care o bună parte se poate exporta. *Porumbul* (17 mil. hl.), cultivat în câmpiile meridionale, ocupă adeseori 50% din semănături, pe când *secara* (8 mil. hl.) și *ovăzul* se'tind în ținuturile nordice până'n regiunea munților.

Orzul și chiar *orezul* care se'tâlnește în locurile joase, inundate, dela Sudul Alfoeldului, sunt plante de mai mică însemnătate. În schimb însă *vița de vie* (220.000 ha.), împreună cu grâul, constituie una dintre cele mai importante avuții ale Ungariei. Pământul vulcanic din regiunea munților *Tatra*, povârnișurile bine însorite ale colinelor *Buda* și *Matra*, cât și temperaturile înalte din timpul verii, fac din Ungaria o țară viticolă însemnată. Într'adevăr vinurile ungurești de „*Tokay*” sunt celebre: de o valoare nu mai mică sunt însă și vinurile „*Eger*”, cât și cele de „*Buda*”.

Producția vinicolă anuală e cam de vreo 4 mil. 600 mii hl.

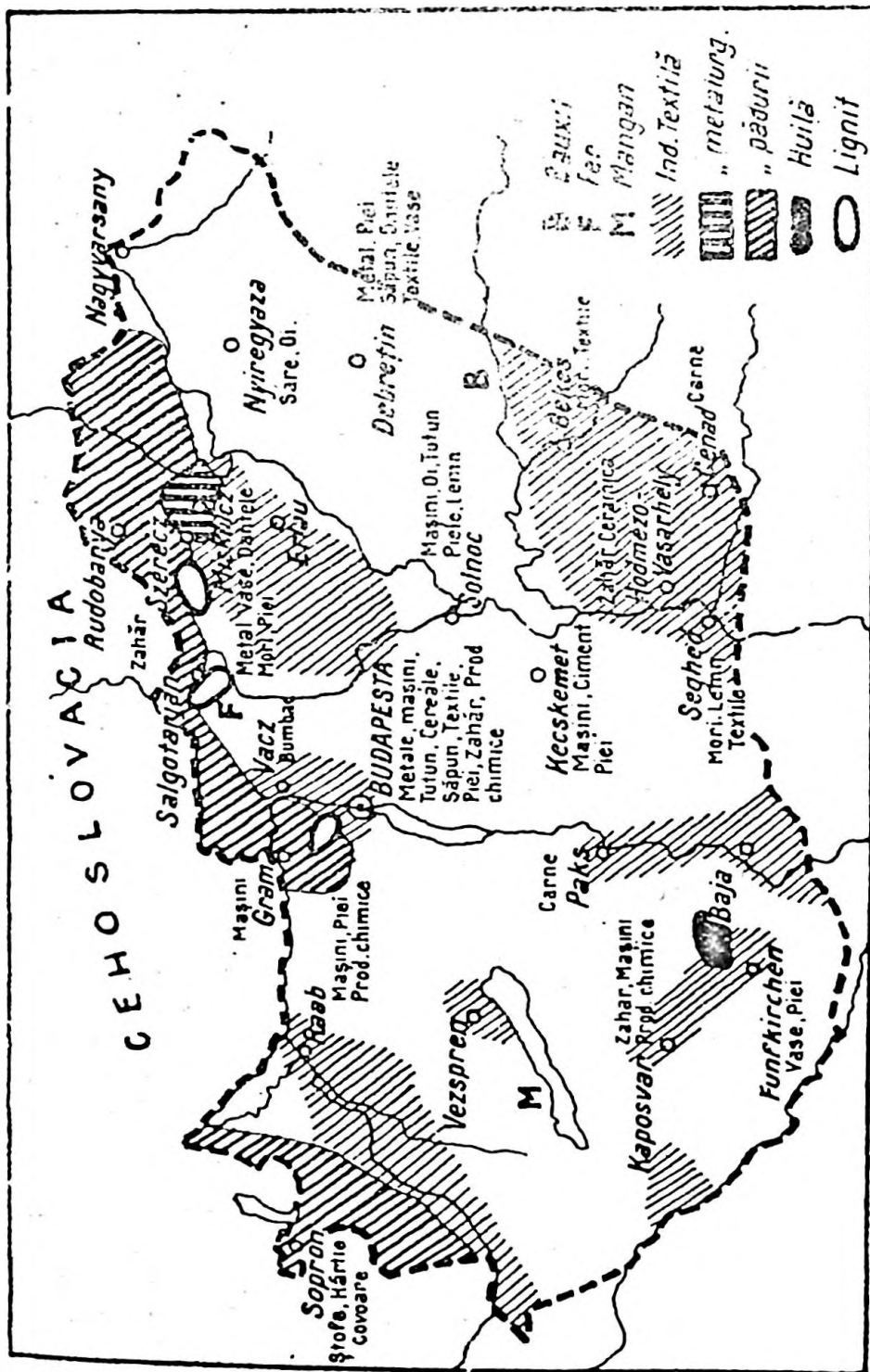
O mulțime de pomi fructiferi — piersicul, cireșul și mai ales prunul care dă o tuică renumită — găsesc de asemenea în Ungaria și solul și climatul favorabil.

Sfecla de zahăr (14 mil. q.), în câmpia dela Sudul Tisei superioare și la Nord, în apropierea Dunării cât și lutunul care acoperă suprafețe întinse împrejurul Debreținului, în privința căruia, Ungaria e o țară principală producătoare (184.000 q.), sunt alte plante importante de cultură.

ANIMALE. Toate ținuturile în care nu se practică agricultura, aparțin stepelor ierboase pe care maghiarul le utilizează la creșterea vitelor. Multă vreme extensivă, ocupația aceasta din cauza restrângerii tot mai mult a terenurilor disponibile pășunilor, devine din zi în zi tot mai intensivă. Într'adevăr în afară de Europa orientală, puține locuri se mai găsesc în Eu-

ropa care să dispună de condiții naturale atât de favorabile. creșterii vitelor și'n special a căilor (1 mil.); sunt renumite crescătoriile Statului dela Babolna și Mezőhegyes; în câmpie

caii rățăcesc în grupe mari conduși de țigolul maghiar care cu biciul în mână amintește păstorul — gaucho — argentinian; astfel, că nu rareori în plină Europă, în pusta bine cunoscută

dela Hortobagy, de lângă Debrețin, în care pe o suprafață de 260 km.p. pasc peste 15.000 bovine și peste 4.000 de cai, ai impresia că te găsești în mijlocul pampelor americane.

Bovinele (2 mil. jum.), renumite mai ales pentru carne, găsesc de asemenea pășunile necesare, Ungaria constituind și din acest punct de vedere, pentru Europa occidentală și centrală, o rezervă prețioasă.

Climatul uscat convine de minune *oilor* (3 mil.); *porcul* (4 mil. aproape), e răspândit pretutindeni, procurând Ungariei un mare izvor de bogăție. Sunt renumite crescătoriile din *Kochanya*, unde încap peste 100.000 porci de îngrășat cât și de lângă lacul Balaton, unde porcii se cresc în număr considerabil datorită ghindei pădurilor de stejar — Bakony Wald; — piața principală e la *Steinbruch* lângă *Buda-Pesta*.

În sfârșit abundența *grăunțelor* a favorizat creșterea *păsărilor* iar a *florilor*, de pe întinsul câmpiilor, a *albinelor*.

Ungaria, până la Răsboiul Mondial făcuse eforturi mari și nu da înapoi dela nici un sacrificiu atunci când era vorba de îmbunătățirea raselor de animale sau de creșterea rendementului pământului agricol. Academii și școli principale de agricultură, înființate pretutindeni, acolo unde necesitățile le cereau, căutau să răspundească, cât mai larg posibil, metodele științifice și utilizarea mașinilor agricole și'n această privință, natura solu-lui, predominarea mării proprietăți și marile capitaluri de cari dispuneau magnații, erau în favoarea metodelor celor mai moderne; astfel țărănul de altădată se transformă, devenind tot mai mult un lucrător agricol.

MINERALELE. Dar dacă din punct de vedere agricol, Ungaria e una din țările cele mai bine înzestrate, nu tot acelaș lucru se poate spune de subsolul ei. De când fosta monarhie s'a desmembrat, Ungaria a rămas complet lipsită de minerale.

Puțini *cărbuni* și aceia de o calitate cu totul inferioară — lignitul — se extrag dela *Salgotarjan* și *Pecs* (3 mil. t.), iar *fier* și mai puțin dela *Miskolcz*; cât despre utilizarea „huilei albe”, ca'n Elveția sau Austria, nici nu poate fi vorba.

INDUSTRIA. Din această cauză întreaga activitate industrială e în strânsă legătură cu produsele agricole; și tot satul a fost acela care a dat cel dintâi exemplu și'n această privință

creind pe marile lui domenii, fabrici de zahăr, mori, distilerii de spirt, fabrici de bere, fabrici de tutun și chiar câteva industrii textile, de bumbac, lână, in, cânepă și mătase. Particularii au imitat acțiunea Statului.

Buda-Pesta. înzestrată cu cele mai perfecționate mașini, în toate ramurile de activitate industrială, constituie centrul cel mai însemnat. Cu silozuri uriașe, legate admirabil de Dunăre și dispunând de o rețea însemnată de căi ferate, Puda-Pesta, singură poate măcina în morile ei, aproape un milion tone de cereale.

Astfel Ungaria a căutat să nu rămână numai un stat agricol, încercând și depunând toate eforturile posibile tinde să se apropie, de cel mai complet tip economic, dezvoltând armonic, toate forțele productive de care e capabilă.

CAILE DE COMUNICAȚIE. Ca și Elveția, Ungaria e un stat continental fiind lipsită de deschidere la mare; cu toate acestea fiind bine așezată, la întretărirea marilor drumuri europene și dispunând de o rețea fluvială minunată — Dunărea, Tisa, Mureșul dela Seghedin la Macău — și de o bogată rețea de căi ferate (8.320 km.), Ungaria nu suferă prea mult de poziția ei continentală. Puda-Pesta constituie centrul liniilor ferate principale, din ea desprinzându-se linii spre Viena, Fiume și Triest, Belgrad, Sofia și Constantinopole, — Expresul Orient, — spre Salonic, spre București și marea Neagră — Constanța, — spre Lemberg și Varșovia.

COMERȚ. Așezată în centrul Europei, Ungaria poate profita de un admirabil transit internațional. În general întregul ei comerț se bazează pe *exportul* produselor alimentare și pe *importul* produselor fabricate.

Ceho-Slovia, Germania, Iugo-Slavia și Franța sunt țările principale cu care Ungaria face comerț mai însemnat.

Cu țara noastră, nu face un comerț prea dezvoltat deși ar avea nevoie de petrolul, lemnele noastre și alte materii prime de care e lipsită dela Războiul Mondial încoace.

ORAȘELE. *Buda-Pesta*, capitala țării (peste 1 mil. loc.), formată din două orașe Buda și Pesta, este cel mai însemnat

centru industrial, comercial și cultural din Ungaria. Buda e mai mult german, pe când Pesta mai mult unghuresc.

Seghedin (125.000 loc.), *Debretin* (100.000 loc.), *Kocskekement* (72.000 loc.) și *Gyor* sunt alte orașe principale.

CONCLUZIE. Ca și Austria, Ungaria și-a văzut în urma Războiului Mondial, tot planul ei politic și economic ruinat, căci toate popoarele subjugate și oprimate, s'au deslipit de ea, la cea dintâi ocazie pe care au avut-o, în special poporul nostru, a îndurat suferinți și umilinți sute de ani din partea ei.

În momentul de față, Ungaria trece printr'o criză economică, ca toate statele din lume, de altfel, care se va putea remedia, dacă conducătorii ei vor fi oameni cuminți și înțeleghători ai vremurilor noi.

Iugo-Slavia

(S. 249 000 km. p. — 14 mil. loc. Cap. Belgrad)

Statul care prezintă cea mai mare importanță, în momentul de față, din peninsula Balcanică, atât din punct de vedere politic cât și economic, e Iugo-Slavia sau regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, care s'a format după Războiul Mondial, la vechea Serbie — Bazinul Moravei, — Piemontul Balcanilor adăogându-se *Muntenegrul*, provinciile austriace *Carniolia*, *Dalmația*, *Bosnia* și *Herțegovina*, provinciile unghurești *Croația*, *Slovenia* și jumătate din *Banat*.

SUPRAFAȚĂ ȘI AȘEZARE. Iugo-Slavia are o suprafață de 249.000 km.p. fiind așezată în partea Nord-Vestică a Peninsulei Balcanice, între Dunăre-Baziaș-Gura Timocului și marea Adriatică din țărmul căreia posedă o bună parte — dela *Bojana* până la *Fiume* care rămâne Italiei, — se bucură de o bună așezare geografică, fiindcă e în calea mării linii internaționale care leagă apusul Europei cu Constantinopolul și Salonicul prin culoarul Moravo-Vardarian—Paris-Belgrad-Niș-Salonic-Constantinopole. Neajunsul de care suferă e că țărmul mării Adriatice de care dispune Iugo-Slavia e impropriu navigației din care cauză are acces la mare prin *Fiume* sau *Salonic*; în schimb

Dunărea o pune în legătură cu marca Neagră, pe de o parte, iar pe de altă parte, cu țările din centrul Europei.

Iugo-Slavia se mărginește la Nord cu Germania și Ungaria, la Nord-Vest cu România, la Est cu Bulgaria, la Sud cu Grecia, la Sud-Vest cu Albania, la Vest cu marea Adriatică și la Nord-Vest cu Italia.

Iugo-Slavia fizică

RELIEFUL. Cea mai mare parte din suprafața Iugo-Slaviei e muntoasă și aceasta constituie tocmai unitatea geografică a noului stat. Se pot distinge totuși câteva regiuni naturale.

1. *Munții*, cunoscuți sub numele de *Alpii Dinarici*, sau munții Bosniei sau munții Serbiei, formați dintr'o întreagă serie de podișuri și lanțuri în care predomină calcarul, — de unde și abundența fenomenelor caracteristice: peșteri, doline, polje, când

dolinele ocupă suprafețe întinse — cari se întind paralel cu țărmul Adriaticei dela Nord-Vest spre Sud-Est, unind Alpii Orientali cu munții Pindului. Din Adriatică până la Dunăre și până la culoarul Moravo-Vardarian, din lanțul principal, se desprind o mulțime de lanțuri secundare cari înconjoară când platforme înalte, când bazine închise.

Poljele, un fel de *doline* cari se întind pe suprafețe de peste 5—600 km.p. constituiesc regiunile cele mai populate din munți, adevărate oaze în cari oamenii se strâng găsiind în ele și apa necesară și solul fecund născut din descompunerea calcarului — Terra rossa — care se amestecă cu rămășițele vegetale cât și un adăpost contra vânturilor reci, Bora, Coșava.

2. *Coasta Dalmatică* (Primorje), născută în urma prăbușirii mării Adriatice care a îmbucătățit munții și podișurile blocului dinaric, dispune de un dublu caracter; pe de o parte o serie de insule — Veglia, Cherso, Longa, Brazza, Lissa, Lesina, — resturile munților de altădată, iar pe de altă parte țărmul, el însuși dominat de aproape de lanțuri de munți abrupti, cari constituiesc o adevărată barieră despărțitoare între două lumi cu totul diferite: una *mediteraneană* cu un climat plăcut și cu bogate culturi de măslini, smochini, viță de vie, alta, în interior, cu un *climat aspru* și cu o vegetație continentală.

Cu toată influența și dominația venețiană care pătrunse încă dela începutul veacului al XIII-lea, Slavii se scoborără din munți și fixându-se în insule și pe țărmurile dalmatice cari dispune de adăposturi sigure, deveniră marinari întreprinzători; dar cu toată dezvoltarea vieții maritime pe aceste țărmuri, numai *Tries* și *Fiume* au fost porturile cari, prin așezarea lor au devenit deuseurile Europei Centrale, fiind legate direct prin linii ferate de Viena și Buda-Pesta.

3. *Câmpiile dela Nord-Est* — Croația, Slovenia, Syrmia, Bașka. Banatul — cari încep dela Zagreb și se continuă spre răsărit prin valea Savei, prin câmpia Sloveniei-Syrmiei, dintre Sava și Drava — Mesopotamia croată — prin câmpia Bașka dintre Dunăre și Tisa și prin câmpia Banatului, se opun munților, apărând ca o continuare a Alfoeldului unguresc.

Aluviunile fecunde cari acopăr aceste câmpii — grânarele Iugo-Slaviei — au determinat, în bună parte dezvoltarea agriculturii care e ocupația de căpetenie a populațiilor din aceste ținuturi.

4. *Culoarul Moravo-Vardarian*, care se întinde între culele pindodinarice, la apus și lanțurile balcanice, la răsărit, constituie, între Belgrad și Salonic valea importantă geografică și istorică, prin care Europa Centrală se pune în legătură cu marea Egee.

CLIMA. Climatul Iugo-Slaviei în general, e *continental*, mai ales în partea de Nord-Est și în interiorul țării, cari sunt expuse vânturilor reci — Bora. Coșava. — Ploaia cade în cantități reduse în afară de regiunea muntoasă unde se întâlnește un *climat mai rece* și unde plouă mai mult. Pe țărmul Adriaticii, clima însă e *blândă, mediteraneană*, iernile fiind calde și foarte ploioase, la Cattaro, pe țărmul Dalmației, căzând cea mai mare cantitate de ploaie din Europa (5 m.).

APELE, de care dispune Iugo-Slavia se pot împărți în trei grupe. cele cari se varsă în *Dunăre*, cele cari se varsă în marea Egee și în sfârșit cele cari se varsă în marea Adriatică.

Dunărea care udă Iugo-Slavia la Nord-Est pe o distanță de vreo 150 km. servind și drept graniță față de țara noastră — Baziaș-Gura Timocului — constituie cea mai importantă cale de navigație a regatului vecin căci o pune pe de o parte, în legătură cu marea Neagră, pe de altă parte, cu țările din Centrul Europei, Ungaria, Ceho-Slovacia și Germania. Pe teritoriul Iugo-Slav *Dunărea* primește următorii afluenți mai însemnați: *Drava* unită cu *Mur*. *Sava* cu *Bosna* și *Drina* care curge în întregime pe pământul sârbesc, și în sfârșit *Morava*, formată din *Morava bulgărească* și *Morava sârbească*, artera principală a Serbiei: *Vechi*, care udă Nișul și Kraguevațul.

În marea Adriatică se varsă *Narenta* și *Drinul*, format din *Drinu' Alb* care vine din bazinul Prizrent și *Drinul Negru* care vine din lacul Ohrida. *Lacul Scutari* își varsă apele în Adriatică prin Boiana. Dar Serbia mai dispune și de izvoarele și de o parte din cursul superior al *Vardarului* care se varsă în marea Egee, în golful Salonic.

POPULAȚIA. Iugo-Slavia posedă o populație de vreo 14 mil. loc., ceea ce revine cam la 48 loc. pe km.p.

Așezați cam în veacul al VI-lea după Christos, între marea Adriatică, Alpii Orientali, Drava, Dunăre și Balcani, Iugoslavii

se despărțiră, datorită naturii reliefului, într'o mulțime de grupe distincte, fiecare având un destin istoric diferit. Astfel în timp ce *Slovenii* din Carniolia, Carintia de Jos, Stiria și Istria, fură anexați încă din veacul al X-lea la imperiul german, devenind cu vremea domenii ereditare ale Casei de Habsburg, *Croații*, stabiliți între golful Quarnero și valea Dravei, deși formară, într'un moment dat, un regat independent, trecură și ei în veacul al XII-lea în mâna regilor Ungariei. Cât despre *Sârbii* din Bosnia, Herțegovina, Serbia propriu zisă și Macedonia, uniți într'un puternic regat pe vremea lui Dușan cel Mare, trebuiră să cadă și ei, în urma loviturilor date, sub Turci (1389).

Și trecură astfel sute de ani până când *Sârbii* din Sumadia și valea Moravei, se liberară, constituindu-se sub dinastia Carageorghevici și Obrenovici, într'un principat, mai întâi, care se transformă, mai târziu, 1878—1883, într'un regat complet independent. Dar numai în urma Războiului Mondial, acești Slavi de Sud — *Sârbii*, *Croații* și *Slovenii* — își văzură visul realizat, când se uniră cu toții la vechiul regat al *Sârbilor* care, devenind un fel de „Piemont Balcanic”, creă Iugo-Slavia de astăzi sau regatul *Sârbilor*, *Croaților* și *Slovenilor*.

Sârbii primiră creștinismul ortodox și civilizația bizantină. *Croații* primiră creștinismul catolic dela Roma și au stat sub stăpânirea Ungariei, iar *Slovenii* catolici, au stat sub stăpânirea Austriei.

În afară de *Sârbi*, *Croați* și *Sloveni*, mai trăesc în Iugo-Slavia un număr însemnat de *Români*, la răsărit, în Banat și Craina (300.000), *Maghiari* la Nord (400.000), *Germani* (500.000), *Albanezi* și *Turci*.

FORMA DE GUVERNAMANT. În capul statului stă un monarh care poartă titlul de rege al *Sârbilor*, *Croaților* și *Slovenilor*.

Puterea legiuitoare o are regele și Adunarea Națională (Skupcina). Iugo-Slavia e o *monarhie constituțională*.

Jugo-Slavia economică

Noul stat Iugo-Slav e chemat să joace un rol important economic și politic în Europa de după război. Alcătuit însă din teritorii cu totul deosebite unele de altele, cari au trăit sute

de ani, fiecare, o viață politică și economică cu totul aparte, cea dintâi grije a regatului vecin trebuie să fie îndreptată spre armonizarea și cimentarea legăturilor diferitelor provincii cari nu se pot realiza decât prin înmulțirea și unificarea mijloacelor de comunicație; aceasta va însemna exploatarea și „europenizarea” tuturor regiunilor și acelor chiar, cari au rămas cu totul inapoiate.

Cu o climă continentală și cu un relief mai mult muntos, Iugo-Slavia, multă vreme, a fost o țară în care *păstoria* forma ocupația principală a locuitorilor, iar *pădurile* ocupau suprafețe întinse. Astăzi însă regatul vecin e mai mult o țară agricolă, *populația rurală* reprezentând aproape 85% din întreaga populație, iar suprafața pământului arabil peste 12 mil. ha.

Climatelor și formelor de relief le corespund câteva zone economice distincte. Astfel:

1. Valea Savei și a Dunării — câmpia Sumadia, Symria, Baška — constituie ținuturi importante forestiere — o bună parte din Sumadia — și de culturi de pomi fructiferi (Sumadia) viță de vie și cereale — Smyrna și Vojvodina; de aci densitatea populației relativ mare care atinge 50 - 100 loc. pe km.p.

2. *Țărmlul Dalmatic*, o adevărată „Rivieră”, cu'n climat mediteranean, ținut de importante culturi de pomi fructiferi — portocali, măslini, lămâi. — e o regiune care reprezintă o însemnătate capitală, aceasta constituind fațada Iugo-Slaviei spre Occident.

3. *Slovenia muntoasă*, în care s'a dezvoltat viața pastorală și'n care abundă și mineralele (cărbuni).

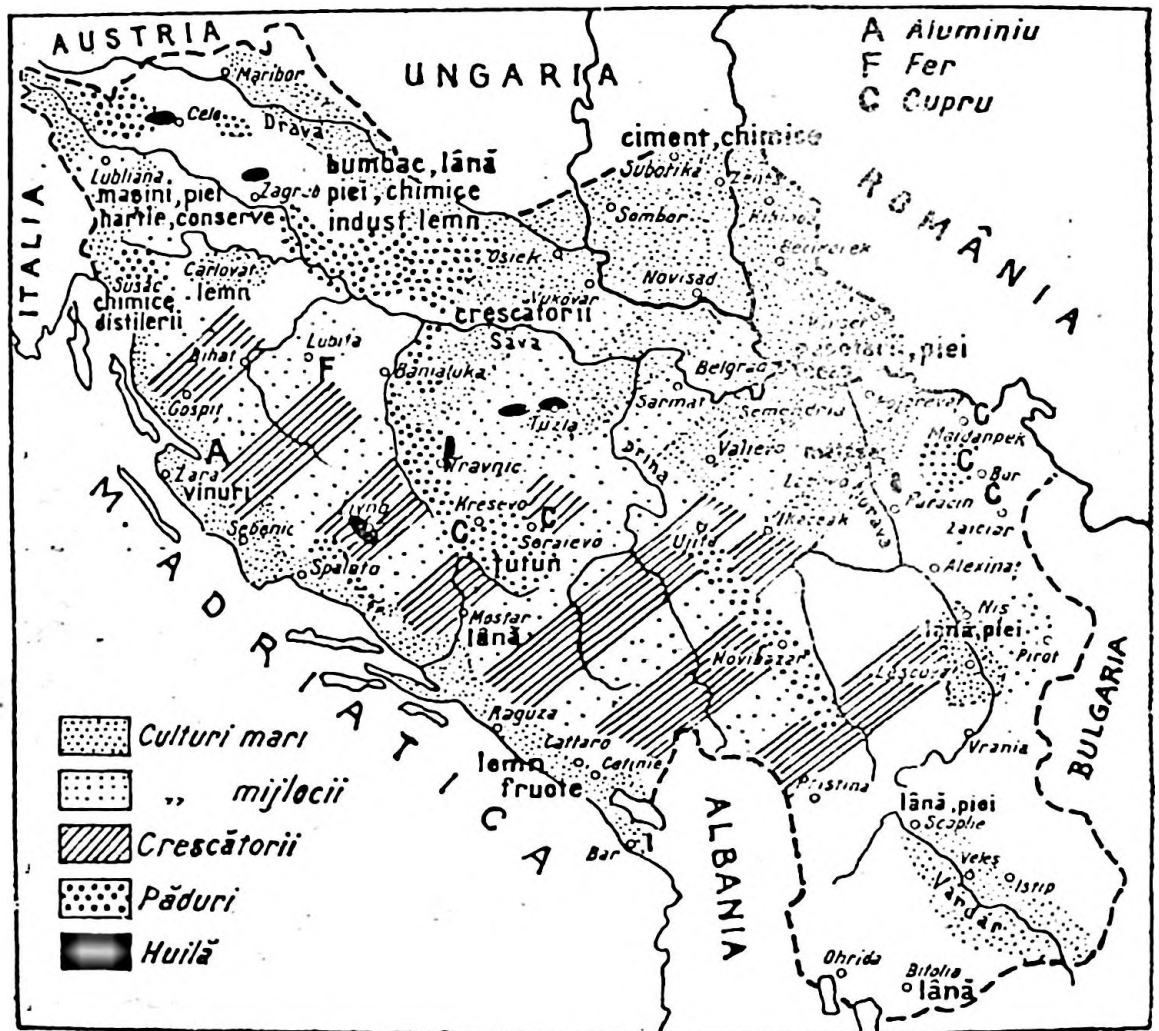
4. Croația, Bosnia și Herțegovina, ținuturi de cultură importante: cereale, sfecla de zahăr, pomi fructiferi, de creștere a animalelor, porcul în special, și în care pădurile ocupă suprafețe întinse.

Cu importante culturi de cereale, Iugo-Slavia se prezintă ca o principală țară de export de *grâu*, *porumb* și *ovăz*, îndreptate mai cu seamă spre Austria, Ceho-Slovacia și Italia.

Dar cultura *pomilor fructiferi*, a mărului și a părului, practică în Bosnia, Herzegovina, Croația și valea Moraviei, a lămâiului, portocalului, măslinului, smochinului, rodiului și migdalului, pe coasta dalmatică, cât și cultura *prunului* (8 mil. q.), în privința căreia Iugo-Slavia e renumită în toată Europa, ex-

portând cantități importante de prune în Germania, Franța și chiar Anglia și a viței de vie (4 mil. 500 mii hl. vin), cultivată în valea Dravei, Timocului, valea Vardarului și pe coasta Dalmației, toate ocupă un loc atât de însemnat, în viața economică a Iugo-Slaviei, ca și cultura cerealelor.

Pădurile cari se întind pe o suprafață de peste 75.000 km.p.,

Jugo-Slavia economică

35% din suprafața totală, importante mai cu seamă în Bosnia, în vechea Serbie, în Croația și Slovenia și în care *bradul* și *stejarul* constituiesc speciile dominante, dau cantități mari de lemn, în așa fel, încât după ce s'au satisfăcut nevoile interne, se exportă peste 1.300.000 t. lemne de construcție și de ars, în valoare de peste 1 miliard 600 milioane dinari.

Pășunile abundente de care dispune Iugo-Slavia permite de asemenea creșterea unui număr important de vite: *cornutele*

mari (4 mil.), sunt numeroase mai ales în Serbia veche, Bosnia orientală, în Croația și Carinthia, ca unele în care pășunile moi și verzi se întâlnesc din belșug, pe când Bosnia occidentală, Dalmația și podișurile calcaroase din Croația, dispun de pășuni sărace, uscate și sărate.

Porcul (4 mil.), e crescut pretutindeni, dar mai ales în Serbia veche, Bosnia și Herzegovina — găsește ghindă abundentă în pădurile de stejari, — Iugo-Slavia exportând de peste 1 miliard dinari porci vii sau carne preparată sub diferite forme.

MINERALELE ȘI INDUSTRIA. Valoarea industrială a Iugo-Slaviei nu se poate compara cu importanța agricolă pe care o reprezintă aceasta în viața economică a Regatului, cu toate că dispune de elemente însemnate industriale. Intreaga viață industrială Iugo-Slavă e încă abia la început; lipsesc capitalurile, tehnicienii, mâna de lucru, iar dificultățile de transport, datorit în bună parte, căilor de comunicație cu totul nearmonizate, îngreunează cu totul inițiativele în această privință.

De altfel Iugo-Slavia dispune de minerale în cantități însemnate, exploatarea lor însă, abia a devenit mai activă, astfel la *Bor*, între văile Moravei și Timocului și la *Madjanpek*, pe valea Pek, se găsește *aramă* (12 mii t.), la *Ljubia* și la *Varech*, în Bosnia, *fierul* (350 mii t.), iar la *Trbovlje Ilrasnik*, în Bosnia, *cărbuni de pământ* (hulă, lignit, 1 mil. 700 t.).

Mercur în Carniolia, *baurită* în Dalmația și *plumb*, *zinc* și *argint* la Milanovatz.

Ținuturile cari dispun de materiile prime necesare și de o populație industrială, sunt acelea cari vor avea importanța industrială mai mare; astfel în Bosnia (Ljubia, Varek) și'n Slovenia (Ravno) cari au făcut multă vreme parte din monarhia Austro-Ungară, s'a dezvoltat *industria metalurgică*. La *Serajevo* se lucrează locomotive de drum de fier și vagoane; în Bosnia și Baška s'au dezvoltat industriile alimentare, în special, morile, în Syrmia (Belgrad) și'n Bosnia, fabricile de paste alimentare, de zahăr și bere, iar în Muntenegru fabricile de conserve și de untdelemn.

Industriile textile, bumbacul și lâna s'au dezvoltat în Bosnia și Herzegovina (Serajevo) e renumit prin covoare și dantele, în Carinthia, Carniolia și'n Serbia, la Belgrad.

Industria chimice s'au dezvoltat la Lescovatz unde se fabrică *sodă*, iar la Sebenico, *carbura de calciu*, *industria hârtiei* în Carinthia, Croația, iar a celulozei în Bosnia.

CAILE DE COMUNICAȚIE. Marele neajuns de care suferă Iugo-Slavia e, înainte de toate, legătura insuficientă pe care o are cu marea; munții Dinarici sunt o piedică serioasă în realizarea ei; și de altfel Iugo-Slavia dispune de câteva porturi la marea Adriatică — Spalato, Sebenic, Dubrovnic, Cattaro — cari ar putea juca un rol important în viața ei economică; de aci necesitatea vitală de a pune mâna pe *Fiume* sau de a obține o zonă liberă în portul Salonic, la marea Egee. În urma convenției cu Grecia din 1923 a obținut în portul Salonic o zonă liberă de 24.000 m.p. pe timp de 50 ani.

Liniile principale ferate sunt:

1. Paris-Belgrad prin Buda-Pesta, Salonic-Expres-Orient.
2. Belgrad-Niș-Constantinopole.
3. Cattaro-Serajevo.
4. Belgrad-Zagreb-Ljubliana-Milan.
5. Zagreb-Fiume.

Rețeaua de căi ferate e de vreo 9.500 km.p.: Iugo-Slavia mai dispune însă și de o flotă de vreo 161.000 tone.

COMERȚUL. Comunicând greu cu marea, pe de o parte, fiindcă munții se ridică ca un paravan de-a-lungul țării, iar pe de altă parte dispunând de o rețea de căi ferate insuficientă — litoralul Dalmatic mai ales e foarte slab unit cu interiorul țării, — comerțul Iugo-Slaviei nu e prea dezvoltat (14 miliarde dinari). *Exportă*: 6.400 mil. dinari produse agricole, cereale, grâu și porumb; produse forestiere, lemne sub toate formele, brut, cherestea, produse animale, porci, fructe, prunele de Bosnia sunt vestite, și importă peste 7 miliarde dinari, tot felul de produse fabricate, mașini și obiecte de metal, țesături, etc.

Cu noi, relațiile comerciale nu sunt prea dezvoltate fiindcă ambele țări dispun cam de aceleași bogății, Iugo-Slavia importă însă dela noi petrol, sare, etc.; în schimb relațiile dinastice și politice sunt foarte strânse, România, Iugo-Slavia și Ceho-Slovacia formând, după Războiul Mondial, o triplă alianță „*Mica Înțelegeră*”, care joacă un rol important în Europa Centrală și răsăriteană; în ultimul timp, alianța politică, dintre noi și re-

gatul vecin dela Sud-Vest, a fost întărită și printr'o alianță economică cunoscută sub numele de „*Uniunea Statelor Agricole*”.

Moneda de care se servește Iugo-Slavia e *dinarul*.

Centrele principale sunt: *Belgradul* (140.000 loc.), așezat la confluența Savei cu Dunărea și în calea liniei care leagă apusul Europei cu răsăritul. Constantinopole, e cel mai mare centru politic, cultural și economic al Iugo-Slaviei.

Ljubliana (Laibach 60.000 loc.), e capitala Sloveniei, după cum *Zagreb* (Agram) e capitala Croației, iar *Serajevo* și *Mostar*, capitala Bosniei și Herzegovinei.

În depresiunea Moravo-Vardariană, *Skoplje* (Uskub) *Bitolia* unde e și un liceu românesc și *Prizrend*, iar pe coasta Dalmației, *Sebenico*, *Spalato* și *Dubrovnice*, vechi colonii venetiene.

CONCLUZIE. În timpul Războiului Mondial, Serbia a avut foarte mult de suferit; după lupte eroice, pământul ei a fost cucerit de armatele Austro-Germane; la încheierea războiului însă, la pacea generală, Serbia și-a văzut idealul național realizat, „Unirea tuturor Iugoslavilor” într'un regat comun „al Sârbilor, Croaților și Slovenilor”. În ziua în care agricultura va utiliza procedeele moderne, resursele minerale vor fi mai bine exploatate iar căile de comunicație și de transport ameliorate, Iugo-Slavia va deveni un Stat dintre cele mai importante.

B u l g a r i a

(S. 103.185 km. p. - 6 mil. locuitori. Cap. Sofia)

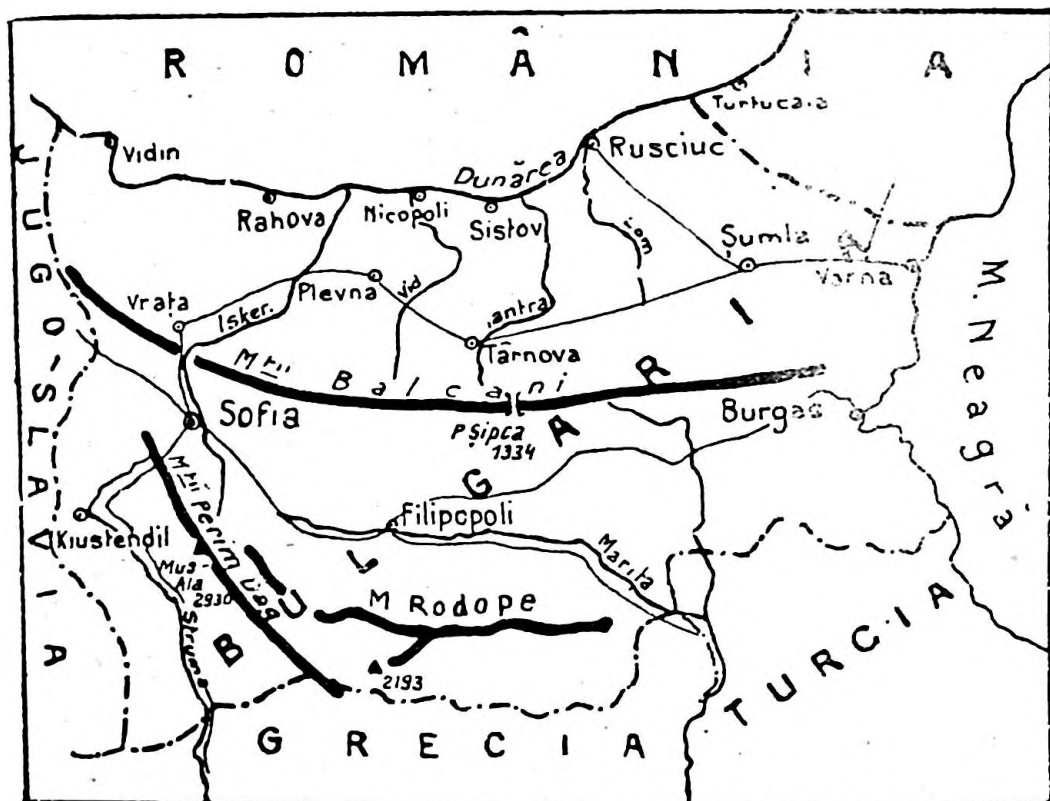
AȘEZARE ȘI SUPRAFAȚĂ. Așezată în Nordul Peninsulei Balcanice, între România de care o desparte Dunărea, Gura Timocului-Turcșmil și o linie convențională Turcșmil-Ecrene, marea Neagră la Est și Grecia la Sud și Iugoslavia la Vest, Bulgaria are o așezare geografică bună, întrucât dispune de o ieșire directă la marea Neagră (150 km.), de Dunăre care o pune în legătură cu țările din centrul Europei, găsindu-se în acelaș timp și în drumul mării căi ferate care leagă Europa cu Asia, Belgrad, valea Moravei, Niș, Sofia-Filipopoli-Constantinopole.

În afară de Dunăre și marea Neagră, Bulgaria nu are decât

hotare convenționale; *Suprafața* ei este de vreo 103.000 km.p., după Albania fiind cel mai mic stat din peninsula Balcanică.

RELIEFUL Bulgariei e mai mult muntos; lanțul Balcanic o împarte însă în două regiuni naturale cu totul distincte una de alta

1 La Nord, *podisul și terasele* bulgare calcaroase cari se înclină spre Dunăre treptat, dela 1700 m. până la 200 m. cu un aspect dintre cele mai triste, cu excepția ținutului păduros

Bulgaria fizică

dela Nord-Est, Beli Orman, podisul prebalcanic se aseamănă cu Dobrogea noastră și cu stepetele din Sudul Rusiei fiind străbătute de văile adânci și strâmte ale câtorva râuri, Isker, Vidul, Osmr și Iantra. Cu un sol fertil acest podiș constituie o regiune importantă de cultură a Bulgariei.

2. *La Sud* o regiune foarte dislocată în care apare o serie întreagă de bazine scufundate între masive de munți vechi: Anti-Balcanii, Rilo, Dach, Rodope.

Cea mai însemnată e marea vale longitudinală, asemănă-

toare cu văile alpestre, cuprinsă între munții Balcani și Anti-Balcani și care, începând în Serbia în valea superioară a Timocului, se continuă în Bulgaria prin bazinul superior al Iskerului și al Tungei. Cel mai însemnat dintre aceste bazine e cel în care s'a născut orașul *Sofia*, vechea Sardica romană, ca unul ce se găsește așezat — valea Iskerului — la răscrucea drumurilor dintre Dunăre și Macedonia, valea Strumei și a Iskerului și dintre Niș și Constantinopole, valea Niș și depresiunea Mariței.

Prin bazinele mai mici *Zlatista* și *Karlova* dai în bazinul *Kazanlık*, prin care curge Tungea, în care se întind culturi de toată frumusețea de cereale, viță de vie, dar mai ales de *trandafiri*, cari fac renumele acestui bazin.

Spre Sud-Est, Anti-Balcanul se leagă direct cu munții Rilo și Rodope (2925 m.), închizând astfel marea depresiune, *Thymelia bulgară*, numită la Nord, *Tracia Grecească*, numită la Sud, pe care apele Mariței le unește; un mâl fertil foarte asemănător cu cernoziomul nostru, acoperă cea mai mare parte din suprafața acestei depresiuni.

Cât despre munții Balcani — vechiul Hemus — cari provoacă despărțirea celor două regiuni naturale atât de deosebite, se prezintă ca o continuare, în dreapta Dunării, a arcului Carpatic.

Impărțit în trei secțiuni, *Balcanul Occidental* (Stara Planina), cuprins între Timoc și valea Iskerului, *Balcanul Central* (Balcanul mare), între Isker și Iantra — pasul Șipca prin care trece calea ferată — și în sfârșit *Balcanul Mic* care nu mai are aspectul de munți, înaintând totuși până la țarmul mării (Capul Emine), Munții Balcani nu ating înălțimea Carpaților (vârful Yumruccial 2374 m.).

CLIMA ȘI APELE. La Nord de munții Balcani, Bulgaria are o climă *continentală excesivă* ca și țara noastră: ierni reci și veri calde; la Sud fiind însă pe de o parte apărată de Balcani, de vânturile reci care vin dela Nord (crivăt), iar pe de altă parte găsindu-se sub influența mării mediterane, Bulgaria are o climă blândă care se apropie de *clima mediteraneană*.

În privința apelor, în afară de Marița care e mai mare și navigabilă până la Adrianopole, Bulgaria are râuri mici și puțin navigabile. Astfel în Dunăre se varsă *Lomul*, *Ogostul*, *Iskerul*,

Vidul și lantra; Bulgaria posedă însă și o parte din cursul *Stru-meii* și *Mestei* cari se varsă în marea Egee.

POPULAȚIA. Bulgaria are o populație de 6 mil. loc. (58 loc. pe km.p.). De origină mongolică și veniți în Sudul Dunării cam prin veacul al VII-lea, Bulgarii s'au amestecat, cu timpul, atât de mult, cu Slavii, în mijlocul cărora s'au așezat, încât și-au pierdut limba slavizându-se. Din secolul al IX-lea până în secolul al XIII-lea, Bulgarii au trecut prin cea mai strălucită perioadă a istoriei lor. În vremea aceasta ei au intrat în conflict cu imperiul bizantin și au pus mâna pe valea Mariței și a Vardarului, colonizându-le.

Dar în decursul veacului al XIV-lea și Bulgarii ca și ceilalți creștini din peninsula Balcanică căzură sub jugul turcesc care fu atât de apăsător încât pieri, din mintea acestui popor, pentru multă vreme, orice amintire a trecutului lor istoric.

Neputincioși de a-și croi singuri libertatea, sute de ani au trebuit să treacă, până când, în cele din urmă, în veacul al XIX-lea (1877—78), *armatele victorioase ruso-române*, în războiul cu Turcii, le creiară Statul și le câștigară începutul libertății lor.

Bulgarii sunt *creștini ortodoxi*.

Dintre elementele străine, cele mai importante, sunt *Turcii* (50.000), *Grecii* (43.000), *Tătarii* și un număr redus de *Evrei*.

Pe malul drept al Dunării trăesc peste 80.000 de *Români*.

FORMA DE GUVERNĂMÂNT. Independentă complet din anul 1908, Bulgaria a devenit o monarhie constituțională cu o singură adunare (Sobranie). Capul Statului poartă numele de *Țar*.

Climatul, podișurile și câmpiile au determinat întreaga viață agricolă a micului regat vecin, dela Sud; într'adevăr 2/3 din populația Bulgariei e o populație agricolă, de mici proprietari. Țăranul își lucrează singur pământul, dar utilizează mijloace, de cele mai multe ori, cu totul primitive; de altfel e muncitor, econom și sobru.

Vieața industrială nici nu contează, iar *comerțul* e concentrat în mâinile străinilor, Greci și Armeni. Desvoltarea instrucției și mai ales înmulțirea școalelor de agricultură și a fermelor model au fost și sunt o binefacere pentru țăranul bulgar

care începe a înțelege și a utiliza metodele moderne agricole, îngrășarea pământului, întrebuințarea mașinilor, etc.

De două regiuni agricole importante, dispune Bulgaria, *podișurile dela Nordul Balcanilor și seria bazinelor dela Sud.*

Cultura *cerealelor*: 2.400.000 ha., a *grâului* 800.000 t. și a porumbului mai ales 475.000 t., a *orzului*, *ovăzului* și a *secarei*, practică pe podișurile dela Nord, încă din cele mai vechi timpuri și introdusă în câmpiile dela Sud, abia la sfârșitul secolului al XIX-lea, constituie înainte de toate, cultura principală. Cât despre cultura *plantelor industriale* (8000 ha.), a *tutunului*, *bumbacului*, *inului*, *cânepei* și *sfecelei de zahăr*, are un rol cu mult mai redus în viața economică a Bulgariei, deși unele dintre ele, cum e de exemplu „*tutunul*” (23.000 t.) din regiunile Rodope, Cazanlâc și Rumelia mai ales, e atât de superior încât rivalizează cu cele mai bune tutunuri.

Regiunea *Vidinului* și valea *Mariței*, cât și toate locurile mai bine adăpostite, atât pe podișurile dela Nord cât și în bazinele dela Sud, sunt renumite în cultura *viței de vie* (1 mil. hl. vin), iar văile *Cazanlâc* și *Carlova* în cultura *trandafirului* (7000 ha.), în privința căruia Bulgaria nu e întrecută de nici o țară din Europa; sunt vestite în toată lumea uleiurile și parfumurile extrase din trandafirii văilor acestora, 5 mil. kg. petale, anual 3000 kg. ulei.

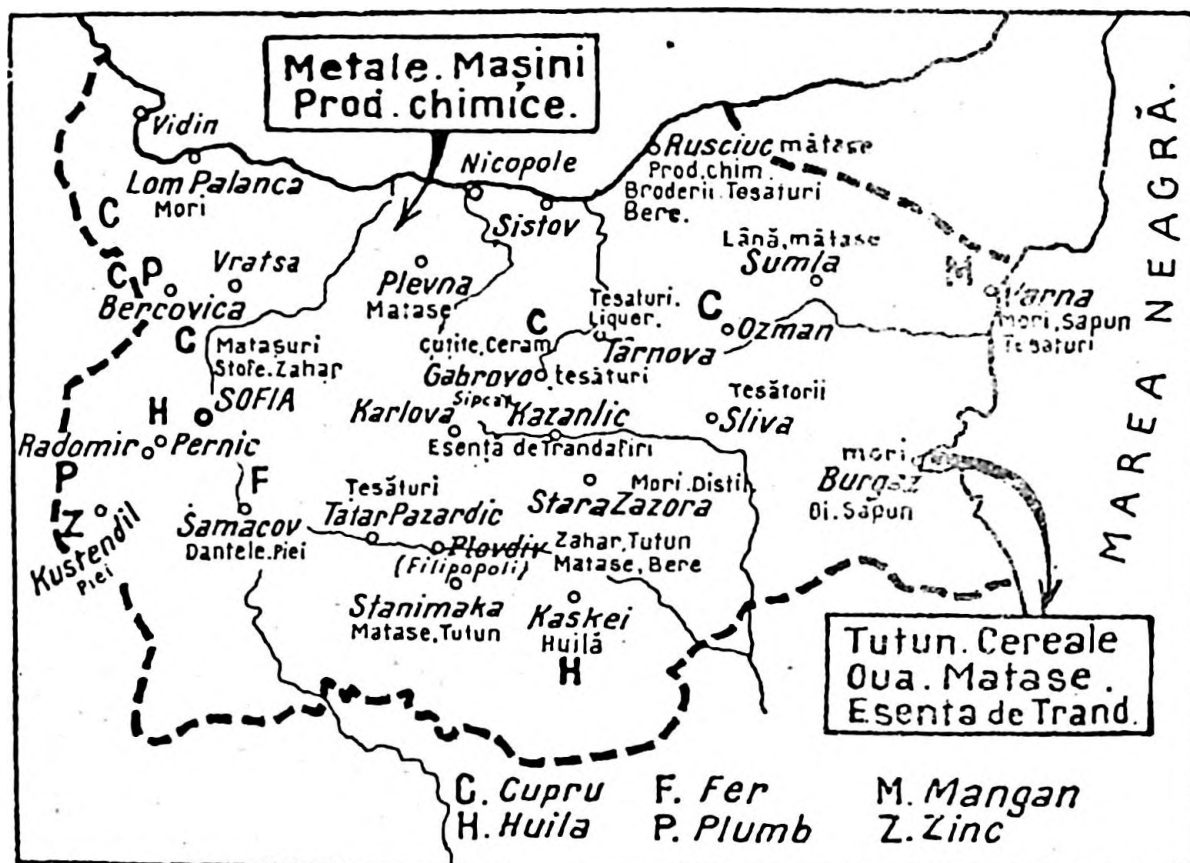
Pădurile (1 mil. ha.), de conifere mai ales, de pe versantul nordic al munților Balcani și din vestul munților Rodope, cât și pășunile naturale (aproape 3 mil. ha.), care-i permit creșterea unui număr important de vite, constituiesc alte bogății ale Bulgariei de care trebuie să se țină seamă.

Pe munți rătăcesc numeroase turme de *oi* (9 mil.) și *capre* (1 mil. 400 mii), iar în pășunile din câmpiile umede, un număr destul de însemnat de vite mari cornute (2 mil.); prin Rumelia, Târnava, pe valea *Mariței*, se crește *porcul* (1 mil.) și mai ales *viermele de mătase* (1 mil. kg. gogoși).

MINERALELE ȘI INDUSTRIA. Subsolul Bulgariei dispune de zăcăminte importante de minerale, dar exploatarea lor e abia la început. Astfel *cărbunele* — lignitul mai ales — se exploatează în minele dela *Pernik*, *Bobodol* și *Marița* (1.200.000 t.), *arama* la *Vratsa*, din munții Balcani, iar *fierul* la *Pernic* și *Samocov*.

Cariere importante de piatră cari dau *granitul, marmora, piatră litografică*, etc. se întâlnesc în munți, iar la Sofia, Banki și Vârșet, izvoare minerale și termale.

Industria e mai puțin dezvoltată; lipsește capitalul și mâna de lucru, fiindcă ocupația de căpetenie a locuitorilor e *agricultura*; de aceea industriile cele mai însemnate sunt cele cari depind de produsele agricole: morile în primul rând, Burgas, fa-

Bulgaria economică

bricile de zahăr, distilările, industria tutunului, Filipopoli, Sofia și industria uleiului de trandafir în al doilea rând, Cazaniac și Maglich.

Gabrovo, Slivno și Samacov, sunt centre importante pentru țesutul lănei, după cum Filipopoli, Sumla și Rusciuk, sunt pentru fabricarea mătasei.

De o industrie metalurgică nu poate fi vorba; câteva instalații electrice favorizate de căderile de apă, sunt utilizate în regiunile forestiere din Balcani și Rodope pentru punerea în mișcare a ferăstraielelor.

CAILE DE COMUNICAȚIE. Bulgaria în ultimele decenii a depus sforțări dintre cele mai mari pentru dezvoltarea *căilor de*

comunicație și într'adevăr, a realizat în această direcție, progrese simțitoare în așa fel încât azi dispune de vreo 8000 km. șosele și vreo 2600 km. linii ferate cari unesc, între ele, mai toate orașele principale, Balcanii ei înșiși fiind traversați în două puncte, pasul Iskerului și pasul Sipka. Totuși adevăratele drumuri ale Bulgariei sunt *Dunărea și Marea*: Dunărea cu porturile *Lom-Palanca, Ruscicul, Vidin*, însemnate pentru exportul cerealelor, în primul rând și marea Neagră, cu porturile *Varna și Burgas*.

Flota comercială e puțin dezvoltată.

De două linii principale ferate dispune Bulgaria: una care leagă capitala cu porturile Varna și Burgas, de la mare și cu cele de la Dunăre, iar cealaltă care leagă Belgradul cu Sofia și Constantinopolul, Paris-Belgrad prin Viena și Budapesta, Niș-Sofia, Adrianopole-Constantinopole.

COMERȚUL. În privința comerțului, Bulgaria nu prezintă o însemnătate prea mare și aceasta fiindcă în primul rând elementele comerciale nu sunt prea numeroase; industria e redusă, pe de o parte, iar pe de altă parte Bulgaria nu constituie un grănar internațional; apoi în afară de aceasta, situația ei geografică o cam izolează de restul Europei. De o ieșire la marea Egee nu mai poate fi vorba în urma greșelilor politice pe care le-a făcut, iar cât despre porturile la marea Neagră (Varna, Burgas), sunt prea la vestul liniei maritime Odesa-Constantinopole, așa că nu poate comunica cu Europa decât prin marea linie internațională Niș-Adrianopole și prin Dunăre.

Bulgaria vinde (6.511 mil. leva), mai mult produse agricole, cereale în primul rând, tutun, esență de trandafir, ouă și alte produse de fermă și cumpără (6.000 mil. leva), materii prime, necesare industriei, cărbuni, fier, petrol, articole de manufactură, mașini, etc.

Țările cu care întreține relații comerciale mai active sunt: Belgia, Germania și în ultimul timp, Italia care tinde să ocupe primul loc în relațiile comerciale cu această țară.

Cu noi Bulgaria, deși, în toate împrejurările, a fost efectiv ajutată, la 1877 armatele române și-au vărsat sângele, luptând cu Turcii pe câmpiile peninsulei pentru libertatea ei iar țara noastră a servit întotdeauna de azil refugiaților politici bulgari

cari căutau să creieze un stat liber prin desființarea Turciei, nu întreține nici legături politice și nici comerciale așa cum ar trebui să fie. Noi exportăm în Bulgaria, cherestea, petrol și sare.

ORASELE cele mai însemnate s'au ridicat la câmpie; *Sofia* (154 mii loc.) capitala, oraș așezat într'un ținut frumos și la o răscruce importantă de drumuri cari leagă Macedonia de Bulgaria dunăreană, e *centrul cultural și politic* al regatului vecin, *Filipopoli* (63.000 loc.), așezat pe malurile Mariței, capitala Rumeliei, e cea mai mare piață agricolă a Bulgariei.

La marea Neagră, *Varna* (50.000 loc.), cel mai însemnat port al Bulgariei și *Burgas*, debușeul câmpiilor rumeliote, iar la Dunăre care constituie marea cale comercială a Bulgariei, se înșiră dela vest spre est, *Vidinul*, *Lom-Palanca*, *Nicopole*, *Sistov* și *Rusciuk*, toate porturi însemnate.

CONCLUZIE. În Războiul Mondial Bulgaria a fost de partea „Puterilor Centrale” — Germania, Austro-Ungaria — și'n contra „Marilor Aliați” — Anglia, Franța, — și a noastră, cu toate că în totdeauna s'a bucurat de dragostea și ajutorul acestora. Din cauza unei politici nechibzuite pe care au făcut-o Bulgarii dela 1912 încoace, țara lor a fost redusă cam la vechile hotare dinainte de războiul mondial.

Unitatea monetară e *leva*.

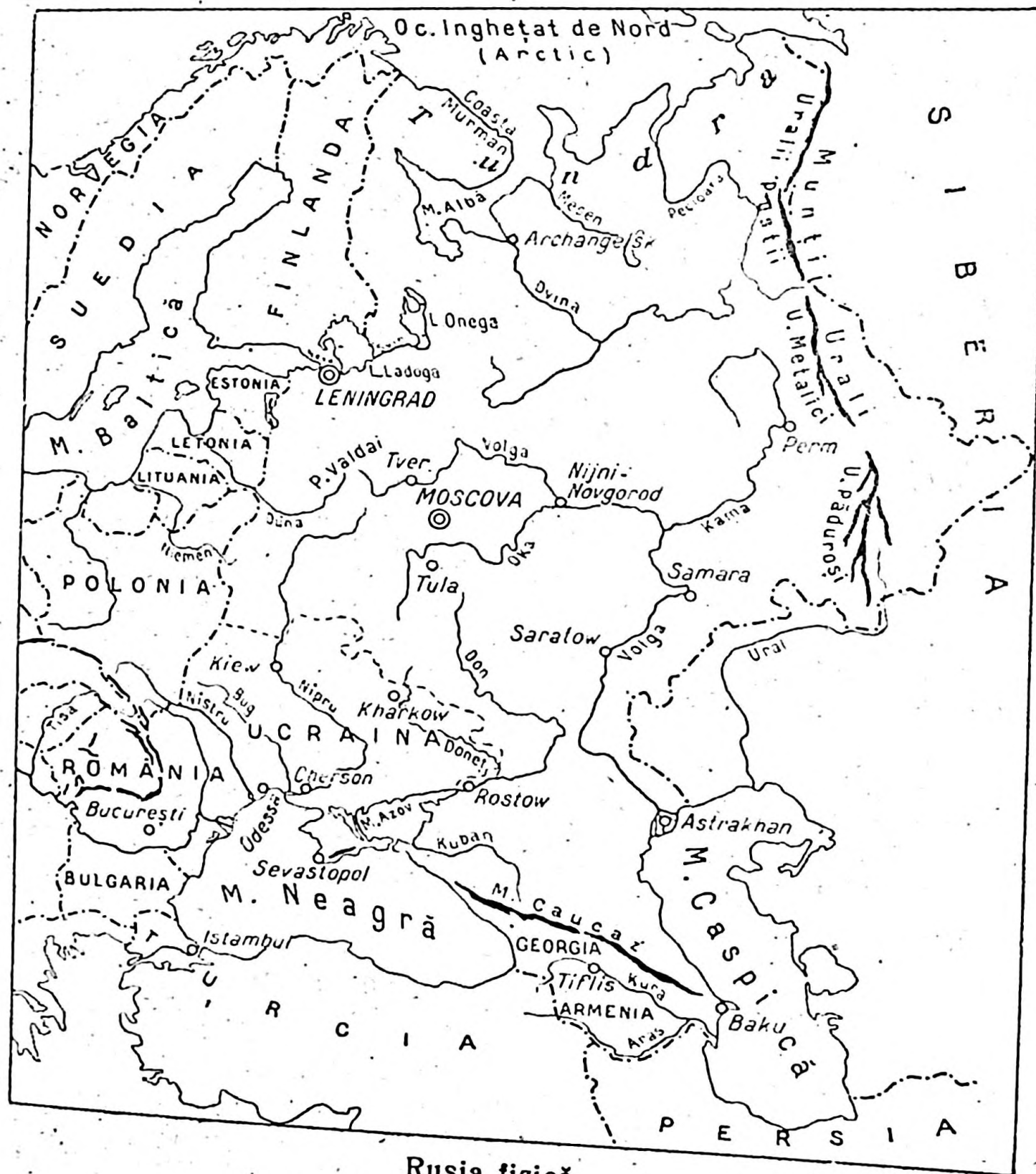
R u s i a

În răsăritul țării noastre se întinde cea mai mare țară lume „Republica Rusească” sau după cum Rușii ei înși numesc „Uniunea republicilor socialiste sovietice” (U.R.S.S.) care are o *întindere* de peste 21.000.000 km.p. și o *populație* de 168.000.000 locuitori.

U.R.S.S. se întinde dela țărmurile mării Baltice, Nistru și țărmurile mării Negre până în Extremul Orient, la țărmurile oceanului Pacific, fiind formată din republicile cari alcătuiesc *Rusia Europeană* (4.670.000 km. cu 130.000.000 loc.) precum și din republicile cari alcătuiesc *Rusia Asiatică* (Siberia, Turkestanul rusesc sau Asia Centrală rusească și Caucazia). Rusia Europeană ocupă toată jumătatea răsăriteană a continentului.

AȘEZAREA GEOGRAFICĂ. Fiind departe de oceanul Atlantic și marea Mediterană iar marea Baltică, Albă și marea Neagră fiind mări mai mult închise, Rusia nu dispune de o așezare geografică prea favorabilă. Rusia este o țară continentală.

Rusia fizică

RELIEFUL. Pământul Rusiei se prezintă mai mult sub forma unei câmpii cunoscută în Europa sub numele de „câmpia rusească” sau „câmpia orientală” care se continuă dincolo de munții Urali prin „câmpia Siberiei” (vezi cl. VI).

CLIMA ȘI APELE. Cu toată întinderea ei foarte mare și fiind lipsită de influența mărilor calde, mai toată Rusia are un climat *continental excesiv*. Pe țărmurile oceanului înghețat climatul devine rece, polar.

Cât despre ape acestea sunt unele dintre cele mai mari din lume: Volga, Donul, Niprul, Bugul, Nistrul pe care-l împarte cu țara noastră, în Europa, precum și Oli, Jenisei și Lena în Asia.

POPULAȚIA. U.R.S.S. are o populație de 168.000.000 loc., fiind formată în majoritatea ei din *popoare slave* (Ruși Mari, Ruși Mici sau Ucrainieni și Ruși Albi), precum și din popoare *fino tătare* (Laponi, Samoezi, Kirkizi, Tătari).

Că formă de guvernământ Rusia s'a constituit în urma revoluției din 1917 într'o federație de republici cunoscute toate la un loc sub numele de „*Uniunea Rep. socialiste sovietice*” (U.R.S.S.).

Rusia economică

Cu o climă favorabilă și cu unul dintre cele mai fertile soluri din lume (pământul negru ocupă suprafețe foarte mari), Rusia înainte de toate este o țară *agricolă*, importantă prin *cultura cerealelor* (grâul, orzul, ovăzul, secara) și a *plantelor industriale* (sfecla de zahăr, inul, cânepa).

Pădurile cari ocupă toată partea nordică a republicii (Taiga) constituiesc o altă mare bogăție vegetală.

BOGĂȚIA ANIMALĂ deasemenea este mare: oi, cai, bovine.

MINERALELE ȘI INDUSTRIA. În pământ se găsesc zăcăminte importante de *cărbuni* și *fier* (reg. Tula), *platină* (munții Urali), *aur* (munții Altai), și *petrol* (reg. Bacu în Transcaucazia).

Cu toate acestea *industria mare* nu a luat avânt decât după Războiul Mondial.

Industria textilă (Moscova și Leningrad), *industria metalurgică* (Leningrad, Moscova), *industria produselor agricole* (Odesa, Kiev, Nijni-Novgorod), *industria lemnului*, etc. sunt câteva ramuri industriale mai importante.

— 241 —

CAI DE COMUNICAȚIE ȘI COMERȚ. Față de întinderea și bogățiile ei, Rusia nu dispune de o rețea prea abundentă de căi de comunicație (căi ferate 57.000 km.).

Rusia dispune de cea mai lungă cale ferată din lume „*transiberianul*” care leagă Moscova, capitala Rusiei, cu Vladivostocul, portul dela Pacific.

Are o mare rețea fluvială navigabilă (Volga).

În privința *comerțului*, U. R. S. S. întreține legături mai strânse cu țările industriale: Anglia, Statele-Unite, Franța, Belgia, precum și cu țările vecine.

În ultimul timp și țara noastră a reluat legăturile cu Rusia.

CONCLUZIE. U.R.S.S. a luat parte și ea la Războiul Mondial în contra puterilor Centrale; visul ei era să pună mâna pe Constantinopole. Din cauza însă a relei organizații interne, în 1917, în timpul războiului a izbucnit revoluția care a avut drept urmare încheierea păcii cu Germania, înlăturarea țarismului și organizarea Rusiei pe alte baze (socialiste-sovietice).

Pentru o mai largă recapitulare vezi manualul de cl. VI.

— S F Â R Ș I T —

TABLA DE MATERII

	Pag.
România	3
<i>România fizică</i>	12
Relieful	12
Munții Carpați	13
Impărțirea Carpaților	14
Carpații Răsăriteni	14
Dealuri subcarpatice. — Depresiuni subcarpatice.	18
Carpații Meridionali	20
Carpații Apuseni	26
Munții Dobrogei	28
Podișurile și Dealurile de Podiș	30
Câmpiile	33
Clima României	35
Clima și viața poporului român	40
Apele României	41
Lacurile	56
Marea Neagră	57
Vegetația României	61
Fauna României	65
Populația României	65
Aspecte de viață și ocupație la munte, deal, șes și baltă	76
Viața de sat și viața de oraș	77
Așezările omenești	78
Confesiunile	95
Românii de peste hotare	96
<i>România Economică</i>	98
Pădurile	120
Bogăția animală	122
Mineralele	135
Isvoarele de energie	137
Alte minerale	155
Industria	159
Căile de comunicație	183
Comertul	189
Desvoltarea teritorială a României	196
Organizația statului	197
Noua organizare administrativă a României	198
<i>Polonia</i>	201
Polonia economică	204
Mineralele și industria	206
<i>Ceho-Slovacla</i>	210
Ceho-Slovacla economică	213
<i>Ungaria</i>	220
Ungaria economică	223
<i>Jugo-Slavia</i>	228
Jugo-Slavia economică	232
<i>Bulgaria</i>	237
<i>Rusia</i>	244
Rusia economică	546

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII „LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU
 8518 75

De acelaș autor,

au mai apărut următoarele manuale pentru Liceul Comercial:

1. **Introducere în Geografie**, pentru clasa I-a.
2. **Continentele**, pentru clasa II-a.
3. **Europa**, pentru clasa III-a.
4. **România**, pentru clasa IV-a.
5. **Geografia Fizică**, pentru clasa V-a.
6. **Continentele**, pentru clasa VI-a.
7. **Europa**, pentru clasa VII-a.
8. **România Economică**, pentru clasa VIII-a.
9. In colaborare cu D-na E. Bungetzianu:
Manuale de Geografie pentru liceul teoretic,
(clasa I-a, II-a, III-a IV-a, V-a, VI-a, VII-a și a VIII-a.)
10. Lecturi geografice «Asia și Africa»,
«America de Nord și de Sud».

1938 - 1939

Prețul Cărții ~~Lel 104.75~~
Taxa 5% C. C. D. » ~~5.25~~
Total Lel ~~110 -~~